HOMEROS' ODYSSÉE

FRÅN GREKISKAN
AV
ERLAND LAGERLÖF

Schöne Welt, wo bist du? — Kehre wieder,
holdes Blüthenalter der Natur!
Ach, nur in dem Fenland der Lieder
lebt noch deine goldne Spur.

Schiller i »Die Götter Griechenlands.»

ANDRA UPPLAGAN

C. W. K GLEERUPS
FÖRLAG LUND

MALMÖ
LANDBY & LUNDORENS BOKTRYCKERI A.-B.
1920

Förord till den elektroniska utgåvan

Digitaliserad av Kalle i juli 2009. Erland Lagerlöfs klassiska översättning av *Odysséen* är från 1912. Denna andra upplaga från 1920 tillämpar modern stavning. Läs mer **om verket i Wikipedia**.

Odysséen är diktad i det grekiska koloniområdet på Mindre Asiens västkust, åtta hundra år före Kristi födelse. Om Homeros själv och hans rätta hemstad rådde ovisshet redan hos de gamle. I ett grekiskt epigram heter det:

Vem är väl skalden, som skrev om det väldiga kriget i Troja och om Laertes' sons långa och irrande färd? Ej blir jag viss på hans namn och hans stad. Det måtte väl aldrig, himmelske Zeus, vara du, som i Homeros är gömd?

FÖRSTA SÅNGEN.

Gudaförsamling. Athenes besök på Ithaka.

Sångmö, sjung om den man, som fick länge i skiftande öden irra omkring, när han Troja förstört, den heliga

staden. Många människors städer han såg och förnam deras kynne, många de lidande voro på hav, som hans hjärta fick utstå under hans kamp för sitt liv och för kämparnas lyckliga hemkomst. Dock sina män han ej frälste ändå, hur han också försökte, ty de förvållade själva sin död, dessa dårar, som gudlöst åto för Helios, Himmelens son, hans heliga oxar; också lät guden för dem deras hemkomstdag gå om intet. Härom förtälj oss, o dotter av Zeus, och begynn, var dig lyster!

Alla de andra, som hade sig frälst från det bråda fördärvet, voro nu hemma igen efter krigets faror och havets; honom allena, som trängtade hem till sitt land och sin maka, nymfen Kalypso höll kvar, den strålande, höga gudinnan, inne i grottornas valv, åtrående honom till make. Och när i tidernas välvande lopp det året var inne, då de evärdliga honom beskärt, att till Ithaka åter komma han skulle, var icke ens där han från farorna sluppen, fast bland de sina han var; och gudarna ömkades alla utom Poseidon, ty han på den gudalike Ulysses vredgades oavvänt, innan fädernejorden han nådde.

Guden dock gästade nu Etioperna, folket i fjärran — vilka på två håll bygga och bo, bland människor ytterst, några, där solen går upp, och de andra där solen går neder —, kommen att taga emot hekatomben av tjurar och gumsar. Där vid sin måltid satt han förnöjd, men de övriga gudar hos den Olympiske Zeus församlade voro i salen. Tog då till orda bland dem både gudars och människors fader, ty i hans minne det kom, hur den ädelborna Aigisthosblev av Orestes dräpt, Agamemnons frejdade telning; honom han tänkte uppå och till gudarna talade detta:

"Ack ändå, vad de dödliga jämt uppå gudarna klaga! Alltid de skylla det onda på oss, fast de själva med missdåd vålla sig lidanden mer, än ödet dem någonsin ämnat; såsom Aigisthos nu nyss emot ödets vilja till äkta tagit Atridens gemål och dräpt honom själv vid hans hemkomst, fastän han visste sitt bråda fördärv, ty vi gudar en varning skickat med Hermes förut, skarpseende Argusförgörarn, att ej föröva på konungen mord eller äkta hans maka; "ty i Orestes en gång skall Atridens hämnare komma, när han blir vuxen till man och får längtan till fäderneriket": detta var Hermes' ord, men Aigisthos lät ej sig beveka, fastän vi menade väl, och nu alltsammans han umgällt."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "O Kronion, vår fader, du högste bland härskare alla! Ja, han föll, och med rätta förvisst den mannen gick under. Drabbe den undergången envar, som detsamma förövar! Men i mitt hjärta det skär, när jag tänker på hjälten Ulysses, som, från de älskade skild, sedan länge av lidanden tryckes fjärran på vågomsvallade ön med den resliga skogen, navlen på havets rund. En gudinna där äger sitt hemvist; dotter till Atlas hon är, den illistige guden; som känner havets samtliga djup, och som ensam håller de höga pelarna uppe, som himmelens valv åtskilja och jorden. Dennes dotter det är, som hos sig den bedrövade fjättrar, medan med lena och tjusande ord hon beständigt hans öra smeker, att Ithaka glömma han må; men Ulysses, som längtar efter att skåda allenast den rök, som stiger mot himlen upp från hans land, åstundar att dö. Skall då icke på dig ens hjärtat bevekas, Olympiske Zeus? Eller kanske Ulysses icke med offer dig fägnade jämt vid argiviska skeppen borta på Ilions slätt? Vi hatar då honom du så, Zeus?"

Svarade då molnskockaren Zeus och sade till henne: "Barn, vad var detta för ord, som dig slapp över tändernas stängsel? Skulle väl jag då ha glömt den gudalike Ulysses, som är bland människor främst i förstånd och de rikaste offer bringat åt saliga gudar, som bo i himmelens rymder? Men jordfamnarn Poseidon det är, som så ytterligt vredgas jämt för cyklopens skull, vars öga Ulysses har bländat, för Polyfemos, vidunderligt stor, vilken alla cykloper överträffar i kraft, och han föddes av nymfen Thoosa, dotter till Forkys, en rådande drott i det ödsliga havet,sedan i grottornas valv i Poseidons armar hon vilat. Därav det kommer, att nu jordskakarn Poseidon Ulysses dödar väl icke, men jämt på han hemfärd driver ur kosan. Men välan! Låt oss samtliga här betänka, hur hjälten månde nu hinna sitt hem, och Poesidon får låta sin vrede lägga sig; icke han mäktar ju dock att de eviga gudar trotsa och ensam sig giva i strid med oss alla tillhopa."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "O Kronion, vår fader, du högste bland härskare alla! Alltså, om detta beslut behagar de saliga gudar, att till sitt land må du vända igen den förslagne Ulysses, låtom oss då till Ogygias ö budbäraren Hermes, Argusförgöraren, skicka på stund att det första han hinner säga den fagerlockiga

nymf vår oryggliga vilja, att till sitt land må du vända igen ståndaktige hjälten. Själv jag begiver mig av ner till Ithakas ö för att sonen egga till bittrare harm och jämväl till det fasta beslutet genast att kalla till tings de lockiga män av Achaia och att förvisa den friaresvärm, som för honom beständigt slaktar hans getter och får och hans oxar med släpande fötter. Skicka jag vill honom ock till det sandiga Pylos och Sparta för att där spörja sig för om sin älskade far och hans hemfärd och att förvärva sig själv ett ädelt rykte bland mänskor."

Talade så och på fötterna strax de ovanskliga, sköna, gyllne sandalerna band, av vilka hon svävande bäres lätt som en vindfläkt fram över hav och oändliga jorden, tog sin mäktiga lans med den vässade spetsen av koppar, tung och stadig och lång, med vilken hon kuvar i striden hjältarnas fylken, när vredgad hon är den väldiges dotter; därpå i stormande fart från Olympens toppar hon nedsteg. Snart hon på Ithaka stod, och i porten hos konung Ulysses trädde på tröskeln till gården hon fram med lansen i handen och var en gästvän lik, den tafiske hövdingen Mentes. Nu hon de trotsiga friarna såg, ty de voro på gården utanför husets dörr och förnöjde sitt sinne med stenspel, sittande alla på skinn av de oxar, som själva de slaktat. Brådskande sysslande där härolder och hurtiga svenner; somliga blandade vatten och vin tillsammans i bålar, somliga torkade borden utav med håliga svampar, sättande sedan dem fram, och somliga styckade köttet.

Henne den väne Telemachos såg långt före de andra, ty ibland friareskaran han satt med bekymmer i hjärtat, tänkande jämt på sin frejdade far, om han månde tillbaka någonsin komma och rensa sitt hus från friaresvärmen,taga sitt välde igen och själv i sin boning befalla. Där han bland friarna satt i de tankarna, såg han Athene; genast mot porten han skyndade hän och förtrytelse kände över att främlingen måste vid dörrn stå och vänta så länge, trädde så fram, henne räckte sin hand och tog av henne lansen, och med bevingade ord till gudinnan talte och sade:

"Hell dig, o gäst, välkommen till oss! Du må senare säga, vilket ditt ärende är, sedan du först av middagen njutit."

Sade, och före han gick, och hon följde, gudinnan Athene. Men när de hade trätt in och stodo i ståtliga salen, gick han med lansen och ställde den ner invid pelaren höga uti det blänkande vapenställ, där en myckenhet andra lansar stodo förut, som han ägde, den ädle Ulysses, ledde gudinnan så fram till en tron, som han täckte med linduk; snidad och präktig den var, och en pall var för fötterna anbrakt; och åt sig själv där bredvid han ställde en prunkande länstol långt ifrån friarnas lag, att ej främlingen skulle vid maten vämjas, om äta han måste i lag med de stojande sällar, och för att honom få spörja i fred om sin saknade fader. Nu en tärna kom fram, som över ett bäcken av silver vatten på händerna göt ur en vacker och gyllene kanna, till att dem skölja, och flyttade fram ett glänsande matbord. Även den ärade skafferskan kom och ställde på bordet bröd och rätter i mängd och bjöd av vad huset förmådde, medan med brickorna kom förskäraren också och frambar stycken av allsköns stek och satte fram gyllne pokaler; kom så en härold och passade upp, iskänkande vinet.

Trädde i salen nu in de manhaftiga friarnas skara, sättande alla sig neder i rad uppå stolar och troner. Strax över händerna göto på dem härolderna vatten, brödet i korgarna staplades upp av de tjänande tärnor, bålarna ända till brädden med vin av svennerna fylldes. Därpå de grepo sig an med de färdiga, väntande rätter. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, vände sig friarnas håg till att andra förnöjelser njuta, nämligen dans och musik, som smyckena äro på gillet. Sattes då cittran skön av en härold i Femios' händer, vilken hos friarna dagligen sjöng, men allenast av nödtvång. Skalden i strängarna grep och begynte att sjunga melodiskt, medan Telemachos talade så till gudinnan Athene, lutande huvudet till, att de andra ej måtte det höra:

"Främling, kanhända du vredgas på mig, om jag säger min tanke? Dessa, de hava av sådant sin lust, av cittran och sången;ej är det konstigt för dem, som för intet förtära en annans håvor, vars vitnade ben förmultna väl redan av regnet, liggande uppe på jord, eller vältras av vågen i havet. Finge blott honom de skåda en dag till Ithaka hemländ, skulle de samtliga önska sig förr att ha snabbare fötter än att bli ännu mera rik på guld och på kostliga kläder. Dock, han har ömkligen funnit sin död, och för oss är den trösten ringa, att en eller annan av dem, som leva på jorden, säger, att komma han skall, ty hans hemkomstdag blev om intet. Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt: vadan och vem är du själv? Var äger du hem och föräldrar? Vad för ett skepp har du kommit

uppå, och hur förde dig sjömän över till Ithaka? Säg mig, vad folk de förmälte sig vara? Ty till fots tror jag verkligen ej att du måtte ha hitlänt. Svara mig sanningsenligt också, att jag måtte det veta, om du för första gången är här eller redan min fader gästat som vän, ty vårt hus besöktes av främlingar många, därför att också min fader höll av att med människor umgås."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Efter du frågar, min vän, skall jag säga dig detta helt öppet. Mentes, den vise Anchialos' son, är jag lycklig att heta, och jag är härskande drott på det sjöfartsidkande Tafos. Nu, som du ser mig, jag lupit hitin med skepp och med manskap, stadd uppå segling till främmande folk över blånande havet koppar att köpa i Temesas stad för min blänkande järnlast. Skeppet jag liggande har här på kusten ett stycke från staden inne i Rheithrons bukt vid foten av skogiga Neion. Käre, vi kunna berömma oss av att från fädernas tider vara i gästvänskap, om du eljest vill fråga Laertes, åldrige hjälten, som kommer ej mer, hör jag sägas, till staden, utan på landet med krämporna dras, där han lever så avskild med tjänarinnan den gamla till hjälp, som att äta och dricka sätter för åldringen fram, när av mattighet domna hans leder, medan han stapplande vankar omkring i sin sluttande vingård. Nu kom jag hit, ty man sagt, att din fader var redan bland folket hemma igen, men de evigas makt har då hindrat hans resa. Ty han på jorden är ännu ej död, den ädle Ulysses, utan han hålles väl levande kvar på en ö i det stora, villande havets svall, sedan grymma, fientliga vildar fått honom uti sitt våld och nu hålla väl kvar mot hans vilja.Nu skall jag själv profetera för dig, vad odödliga gudar giva mig in, och så, som jag tror att det kommer att hända, utan att vara en siare alls eller kunnig på fåglar. Länge åtminstone skall han ej nu från sitt älskade hemland mera bli borta, ej ens om fjättrar av järn honom hölle, nej, han skall hitta på råd, ty han är ju så mäkta förslagen. Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt: du, som är redan så stor, är du verkligen son till Ulysses? Honom du liknar i yttersta grad med de strålande ögon och med det huvud du har, ty vi plägade ofta att umgås, innan till Troja han seglade bort, dit även de andra främste achaierna drogo åstad på de hålkade skeppen; sedan har icke Ulysses jag sett och han mig icke heller."

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Efter du frågar, min vän, skall jag säga dig detta helt öppet. Nog har min moder sagt, att min fader han är, men omöjligt vet jag det själv, ty sin egen börd har ju ingen bevittnat. Ack av ödet mig hade beskärts att få äga till fader en av de lyckliga män, som bland ägodelarna åldras! Nu däremot lär jag hava till far, den av dödliga mänskor olycksaligast är, ty det var ju om detta du frågte."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Gudarna hava beskärt dig en släkt, som i kommande tider icke skall sakna beröm, då Penelope födde dig sådan. Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt: vad är väl detta för gille, för fest? Och vad skall du med sådant? Är det kalas eller bröllop? Ty ej är det sammanskottsgille. Så de mig tyckas i övermod med det fräckaste självsvåld sitta till bords i din sal. Envar rättänkande mänska skulle ju härmas däråt, som de skamlösheterna såge."

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Främling, då alltså om detta du nu frågar och spörjer, vet då, att säkert har detta vårt hus ett rikt och ett aktat varit, så länge min fader ännu satt hemma i landet. Annorlunda likväl till vår ofärd gudarna ville, vilka ha låtit förutan ett spår, såsom aldrig en annan, honom försvinna. Ej skulle hans död mig bedrövat så mycket, om han i troernas land ibland krigskamraterna stupat eller i vännernas armar fått dö, sedan kriget han slutat. Då skulle hela achaiernas här över honom en gravhög rest, och han lämnat i arv åt sin son sitt glänsande rykte; nu av harpyornas flock blev han bortryckt utan all ära, svunnen, ej sedd och ej spord, och åt mig blott smärta och tårarlämnade kvar. Dock ej honom allen' min klagan och suckan gäller, ty gudarna lagat åt mig nu ett annat elände. Lika så många furstar det finns uppå öarna runtom, Same, Dulichions ö och den skogbevuxna Zakynthos, jämte så många som här på det klippiga Ithaka härska, lika så många sig hit till min moder som friare samlat, ödande huset; hon själv ej visar ifrån sig så hatat gifte, ej heller förmår sig därtill, och friarna sluka hela mitt hus, och omsider mig själv de väl slita i stycken."

Upprörd talade då strålögda gudinnan Athene: "Skändligt! Och visst har du skäl att din bortavarande fader sakna, som skulle sin hand på de fräcka friarna lägga. Ack att han komme i denna minut och därborta i dörren stode, beväpnad med sköld och med hjälm och med lansarna tvenne, varande sådan, som honom jag såg vid vår första bekantskap, när i vårt hus han vid bägaren satt och förnöjdes vid bordet, då han från Mermeros' son, konung Ilos i

Efyra, hemfor. Ty även dit på sitt ilande skepp var han faren, Ulysses, för att förskaffa sig dödande gift till att därmed bestryka kopparhamrade pilarnas udd, men han fick ej av Ilos, efter han hade försyn för de alltid varande gudar, men av min fader han fick, ty han älskade honom av hjärtat. Trädde blott sådan Ulysses hit in ibland friareskaran, alla en bråddöd finge de då och en bitter förmälning. Dock den saken ju vilar förvisst uti gudarnas sköte, antingen återkomma han skall, eller ej, och sig hämna uti sitt eget hus; men jag bjuder dig själv att betänka, huru det lyckas dig må att friarna jaga på porten. Väl, så giv akt på mitt ord och lägg min förmaning på hjärtat! Kalla i morgon till ting de behjärtade män av Achaia, giv inför alla besked och låt gudarna vara dig vittnen. Friarna bjud, att de skingra sig åt, envar till sitt eget; åter din moder, ifall hennes håg är benägen för gifte, vände i huset igen till sin rike och mäktige fader; där de må laga till bröllopsfest och bestyra om hemgift, riklig och sådan det hövs att en älskad dotter för med sig. Och nu ett dugande råd för dig själv, om du ville det följa: rusta det yppersta skepp, du förmår, med roddare tjugo, segla så bort för att höra dig för om din saknade fader. Kanske en dödlig kan giva besked eller också ett rykte når dig från Zeus, ty av sådana mest få vi människor kunskap. Först dig till Pylos begiv och fråga gudomlige Nestor därpå till Sparta res hän, till kung Menelaos den ljuse,ty av achaiernas kämpar var han den siste, som hemkom. Spörjer du då, att han lever ännu och är stadd på sin hemfärd, kan du väl ännu ett år uthärda att dragas med plågan, men får du höra, att hjälten är död och mera ej finnes, segla tillbaka då hem till den älskade fädernejorden, res till hans minne en hög och fira en lysande likfärd, som det skickar och bör, och låt sedan din moder förmälas. Men när du detta har gjort alltsammans och bringat till ände, måste du sedan av hjärta och själ besinna på detta, huru det friarna lyckas dig må att förgöra i huset öppet med våld eller också med list, ty dig alls icke anstår att dig bete som ett barn, då ej längre du är i den åldern. Eller har icke du hört, vilket rykte den ädle Orestes över all jorden sig vann, då han hämnande kom och förgjorde falske Aigisthos, som mördade lömskt hans frejdade fader? Käre, var käck även du, som jag ser du är vuxen och fager, så att dig mången må prisa ännu i de senaste släkten! Dock, det är redan på tid, att jag vänder tillbaka till skeppet och till kamraterna, vilka väl nu otåliga vänta. Tänk nu på saken du själv, och lägg mina ord på ditt hjärta!"

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Främling, du talade detta förvisst av ett älskande sinne, såsom en far till sin son, och aldrig skall jag det glömma. Stanna nu ändå, jag ber dig, en stund, fast du hastar med resan, så att du först får ett bad och kan vederkvickt i ditt hjärta vända med glädje i hågen igen till ditt skepp med en gåva, riktigt en kostlig och glänsande skön, som från mig skall dig framgent vara en minnesklenod, sådan gästvän giver åt gästvän."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Sök ej att längre nu hålla mig kvar, då jag längtar att fara. Men den föräring, du giva mig vill av ditt vänliga hjärta, kan ju på återvägen jag få till att föra till hemmet. Välj den så präktig du vill, och ej ringare bliver min genskänk."

Sagt, och hon skyndade bort, strålögda gudinnan Athene, och som en fågel i höjden försvann, men mod och förtröstan göt hon hos ynglingen in och gjorde hans tanke på fadern ännu mer livlig än nyss. Begrundande stod han, och häpnad fyllde hans själ, ty en aning han fick, att det varit gudinnan. Därpå till friarna trädde han in, den gudomlige yngling.

Där vittfrejdade sångaren kvad, och de sutto i tystnad lyssnande till, och han sjöng om achaiernas sorgliga hemfärd, som ifrån troernas land dem bereddes av Pallas Athene.Men då den kloka Penelope nu, Ikarios' dotter, hörde hans härliga sång, där hon dvaldes i ovangemaket, skyndande steg hon då ned utför trappan den höga i huset; icke allena, men följd av tvenne betjänande tärnor. Men då hon lände till friarna fram, den härliga kvinnan, syntes hon stanna i dörrn till den väluppmurade högsal, höljande kindernas par med det fina och glänsande doket, medan en tärna tog plats på vardera sidan om henne. Därpå hon gråtande talade så till gudomlige skalden:

"Femios, många du kan ju ock andra förtjusande sånger både om gudars och människors dåd, som av skalderna prisas; någon av dessa då sjung, där du sitter, och medan de andra dricka i tystnad sitt vin, men sluta den sorgliga sången, vilken i djupet av hjärtat mig skär, så ofta jag hör den, därför att ingen blev drabbad som jag av en sorg utan ände. Sådan den älskade var, som jag saknar och minnes beständigt, hjälten, vars rykte sig brett över Hellas och innersta Argos."

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Varför, o moder skall så du förmena den älsklige skalden att oss förnöja helt fritt, som han känner sig manad av hågen? Icke är skalden den vållande alls, utan Zeus har det vållat, vilken beskär, vad han vill, åt envar ibland strävande mänskor. Ingen förtycka det må, att han sjunger danaernas ofärd; städse den sången blir hållen för bäst och av människor prisad, som med den nyaste klang kringljuder de lyssnandes öron. Härda du måste nu sinne och själ att den höra med jämnmod. Minns, att Ulysses den ende ej var, som gick miste om hemkomst fjärran i Troja, ty många ju ock av de andra förgingos. Gå nu i våningen in och dig ägna åt sysslorna dina, vävens och sländans id, och befall tjänarinnornas skara göra sin gärning med flit, men att ordna kan männerna anstå, främst av alla dock mig, ty min är makten i huset."

Slagen av häpnad hon vände då strax till sin våning tillbaka, under det sonens förståndiga ord på sitt hjärta hon lade. Upp till sitt ovangemak hon begav sig med tärnornas följe, där hon Ulysses begrät, sin älskade man, tills Athene göt på den sörjandes ögonlock den ljuvliga sömnen.

Växte nu friarnas larm därinne i mörknade salen, alla de brunno av lust att få dela den dejligas läger. Tog då Telemachos ordet bland dem, den vettige yngling:

"Hören mig, trotsiga män, I min moders friare alla! Nu må vi hava i gillet vår lust, och vare här icke stoj eller larm, ty en njutning det är att en sångare hörasådan som denne, vars stämma är lik de odödliga gudars. Åter i morgon, så snart det blir ljust, må på torget vi mangrant samlas till ting, för att öppet besked jag må säga åt eder, att i fån lämna mitt hus. Ja, förskaffen er andra kalaser, tären på egna förråd och gästen i tur hos varandra! Tycken I bäst för er själva likväl och det liknar er mera, att för en enda hans goda så här skall förtäras för intet, hållen då på; men jag själv skall de eviga ropa till bistånd. Kanske att Zeus en dag låter vedergällningen komma, och ohämnade skolen I då här i salen förgöras."

Så han sade, och alla de då sig beto i läppen, häpnande över Telemachos' ord, ty han talade dristigt. Men till honom Eupeithes' son Antinoos sade:

"Nej men Telemachos! Gudarna visst måtte själva dig ingett slika stoltserande ord och att säga din tanke så dristigt. Måtte nu bara Kronion en slik ej också till konung göra på Ithakas ö, fast det är ju ditt fädernerike."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Kanske du vredgas, Antinoos, nu, när jag säger min tanke. Även till detta jag sade ej nej, om blott Zeus det beskärde. Menar du kanske, att detta av allt är det värsta i världen? Icke så illa minsann är att vara en konung. Ty skatter hopa sig fort i hans hus, och han själv är för mera än andra. Dock det ju finnes i mängd även andra achaiiska furstar här på vår havomsvallade ö, både unga och gamla; någon av dem tör bli kung, då den ädle Ulysses gick under; men i mitt hus vill jag råda och själv över tjänarna härska, vilka i härnad förvärvats åt mig av den ädle Ulysses."

Svarade Polybos' son till Eurymachos honom och sade: "Detta, Telemachos, vilar förvisst uti gudarnas sköte, vem av achaierna konung skall bli uppå Ithakas klippö; men i ditt hus må du själv vara herre och njuta ditt goda. Aldrig må komma den man, så länge som Ithaka håndar, som mot din vilja med våld vill dig ägodelarna röva. Men om den främmande känner jag lust att nu fråga dig, bäste, varifrån kommen han var, från vad land han förmälte sig vara. Var har på jorden han månne sin släkt och sin fädernetorva? Bringade kanske han bud, att din fader är stadd på sin hemfärd, säg, eller lände han hit i sitt eget ärende endast? Vad han bröt plötsligen upp i en hast och stannade icke, tills man fick bliva bekant! Dock såg han ej ut som en sämre."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Ack, om intet, Eurymachos, blev för min fader hans hemkomst. Varken jag litar nu längre på bud, från evem de må komma,

heller ej aktar jag gudabesked, som min moder så ivrigt spörjer var siare om, som hon låter till våningen kalla. Mannen en Tafier var och från fädernas tider min gästvän. Mentes, den vise Anchialos' son, är han lycklig att heta, och han är härskande drott på det sjöfartsidkande Tafos."

Talade så, men förstod i sin själ, att det varit gudinnan. Friarna gåvo åt dansen sig hän och den ljuvliga sången alla med gamman och fröjd under väntan på aftonens inbrott. Och när de gladdes som bäst, föll aftonen på med sitt mörker; gick då en var hem till sig, ty de längtade efter att sova. Också Telemachos själv gick nu hän till sin

kammare höga, som på den präktiga gården var byggd invid hägnande muren; dit till sin vila han gick med tankar så många i sinnet, och med en brinnande fackla i hand honom följde den trogna Eurykleia, en dotter till Ops, som var son av Peisenor. Henne Laertes en gång hade köpt av de medel han ägde, när hon var ungmö än, och tjugo oxar var priset; likadan heder i huset hon njöt som hans älskade maka, delte dock aldrig hans bädd, ty han skydde att kränka gemålen; hon gick med brinnande fackla nu med, och av tärnorna alla älskade hon honom mest, och av henne han vårdats som liten. Ynglingen öppnade dörren till det väluppbyggda gemaket, satte därinne på sängen sig ner och drog av sig den mjuka tröjan och räckte den strax åt den välförståndiga gamla. Gumman den lade i veck och den slätade noga med handen, hängde därefter på knappen den upp vid den präktiga sängen, därpå hon trädde ur kammaren ut, och med ringen av silver förde hon dörren igen och drog regeln före med remmen. Där i sin fårullsfäll låg han vilande sedan och tänkte natten igenom alltjämt på den färd, som Athene nu tillrått.

ANDRA SÅNGEN.

Tinget på Ithaka.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, reste från bädden sig fort den älskade son av Ulysses, tog sina kläder uppå och sitt eggade svärd över skuldran och på de glänsande fötterna band sina sköna sandaler, trädde därefter ur kammaren ut, lik en gud till att skåda. Nu härolderna bjöd han strax med sin ljudliga stämma sammanropa till tings de lockiga män av Achaia. Höjde då dessa sitt rop, och folket sig samlade hastigt. Men när de kommit tillstäds och alla församlade voro, gick han till tinget åstad med kopparlansen i handen, icke allena, men följd utav två snabbfotade hundar. Och ett gudomligt behag göt ut över honom Athene, och allt folket på ynglingen såg, där han kom, med beundran; drottarna lämnade rum, och på faderns tron han sig satte.

Därpå tog hjälten Aigyptios först till orda ibland dem, som var den visaste man och var lutande redan av ålder. Även av honom en son drog åstad med den ädle Ulysses fjärran till Ilion, fålarnas bygd, på de hålkade skeppen, Antifos, krigaren båld, men honom den vilde cyklopen dräpte i grottans valv som den siste han gjorde till kvällsvard. Trenne han ägde ännu; den ene, Eurynomos, levde friarnas liv, men de två förvaltade fädernegården; aldrig han hörde dock upp att den förste begråta och sörja. Ägnande honom en tår, han höjde sin stämma och talte:

"Lyssnen till mig, Ithakensiske män, jag har något att säga! Aldrig ett ting har det hållits hos oss och ej heller en sittning, sedan den ädle Ulysses drog bort på de hålkade skeppen. Vem har då samlat oss nu? Vem känner så högt det av nöden, antingen en av de unga det är eller en av de äldre? Månne han hörde ett bud om att hären nu kommer tillbaka,

som han vill göra bekant, då han själv det tidigast hörde, eller vill annat han föra på tal, som är viktigt för folket? Ädel förvisso han är, den välsignade; må till hans glädje Zeus då befrämja det goda, vadhelst han betänkt i sitt sinne!

Sagt; och Telemachos, glad åt det lyckobådande ordet, länge ej sittande blev, ty han kände sig manad att tala. Upp han stod i församlingens mitt, och hans spira Peisenor lämnade honom i hand, hans välförståndiga härold. Därpå han först hänvände sitt ord till den gamle och talte:

"Fjärran den mannen ej är — du skall genast förmärka det, gamle — som har er kallat till ting; ack jag själv har de värsta bekymmer. Varken jag hörde ett bud om att hären nu kommer tillbaka, som jag vill göra bekant, då jag själv det tidigast hörde, eller vill annat jag föra på tal, som är viktigt för folket, utan min egen nöd, ty i dubbel måtto har ofärd drabbat mitt hus; ej är nog, att min frejdade fader jag miste, som ibland eder var konung en gång och så mild som en fader; nu är det ännu långt värre beställt, och i grund blir fördärvat snarligen hela mitt hus,

och så mycket jag har går till spillo. Friare tränga sig in på min moder emot hennes vilja, älskade söner till dem, som de yppersta äro i landet, men de betagits av skräck för att gå till Ikarios' boning, där hennes fader då själv kunde bortförlova sin dotter och henne giva åt vilken han vill, som behagade honom. Nej, hem till oss de nu dag efter dag församla sig alla, slakta där åt sig båd' oxar och får och frodiga getter, hålla ett ständigt kalas och dricka det glimmande vinet utan försyn, så att allting föröds. Ty en man det oss fattas, sådan Ulysses var, till att hålla fördärvet från huset. Själv jag förmår ju ej värja det av; helt säkert ock framgent skall jag befinnas för svag, då jag ej är förfaren i kraftdåd. Värna jag skulle minsann, ifall jag det mäktade bara. Ty vad de göra, är drägligt ej mer, och mitt hus de föröda icke på mänskligt vis. Må förtrytelse fatta ock eder! Kännen då blygsel en gång för de människor, vilka omkring oss här uti grannskapet bo, och bäven för gudarnas vrede, att de ej hämnas på eder till straff för de skändliga dåden! Vid den olympiske Zeus jag er beder och även vid Themis, hon som ju sätter och häver vart ting, där männerna rådslå: vänner, på detta nu gören ett slut och mig unnen att sorgen bära i ensamhet, så framt ej min fader Ulysses handlat fientligt och ont mot de harneskklädda achaier,

så att I tagen nu hämnd med att handla fientligt tillbaka genom att egga dem upp; men för mig skulle bättre det vara, om av er själva i stället mitt gods och min fänad förtärdes. Vore det skövlat av er, då finge jag kanske det ersatt; ty med bevekande ord jag i staden då skulle så länge återkräva mitt gods, tills allting gåves mig åter. Nu däremot I förvållen min själ oläkliga sorger."

Vredgad han talade så och kastade spiran i marken, bristande därvid i gråt, och allt folket fylldes av ömkan. Hela den övriga kretsen satt tyst, det var ingen, som nändes komma där fram med bestraffande ord och Telemachos klandra; endast Antinoos höjde sin röst och svarade honom:

"Hetsige yngling, som talar så stort, vad var det du sade? Oss vill du skymfa? På oss du försöker att sätta en skamfläck? Kasta ej skulden för slikt på de giljande män av Achaia! Skulden har endast din mor, som i ränker ej äger sin like. Redan på tredje året det är och nu snart på det fjärde, som hon bedrager allen' achaiernas redliga hjärtan. Alla hon håller vid hopp och var enskild giver hon löften, skickande bud omkring, men i hjärtat tänker hon annat. Också ett annat svek hon begagnat, som listigt hon uttänkt. Ställande vävstolen upp, hon vävde i ovangemaket fint och förunderligt långt, men hon talade så till oss alla: Ädlingar unga, som giljen till mig, sedan död är Ulysses, styren er längtan att få mig till brud, tills väven jag slutat, så att ej spånaden skön må förfaras för mig utan nytta. Svepningsskruden jag väva nu vill åt den ädle Laertes innan den tiden, då smärtande död blir hans sorgliga öde. Harm skall det väcka i folket mot mig hos så mången achaiska, om utan svepning han lägges på bål, som förvärvat så mycket. Så hon sade till oss, och vårt manliga hjärta bevektes. Därpå hon vävde om dagarna nog på den väldiga väven, men under nätterna rev hon den upp vid skenet av facklor. Så har i tre års tid hon achaierna narrat med böner, men när det fjärde gick in och horerna nalkades åter, yppade någon av kvinnorna allt, som visste det noga, och ertappad hon blev, när den glänsande väven hon upprev. Nu hon slutade den, fast ej av sin vilja, men tvungen. Dig ge nu friarna detta till svar, att du själv må det veta, och för att alla achaierna ock må det höra och veta: skicka din moder bort ur ditt hus och befall henne äkta vem det må vara, som fadern bestämt och som henne behagar. Men om hon länge ännu vill achaiernas söner med uppskov plåga och tänker allenast därpå, att hon fått av Athene

skicklighet stor i de skönaste värv och ett sinne så ädelt jämte en fyndighet slik, att vi maken ej hört om de forna fagerlockiga viv, som levde här förr i Achaia, icke om Tyro, Alkmene och sköndiademad Mykene, därför att ingen av dem i förstånd var Penelopes like; dock har åtminstone denna sin plan hon ej visligen uttänkt. Ty på ditt goda, förstås, skola lika så länge de tära, som hon står fast i det sinne hon har, vad nu gudarna henne månde ha rått till för slag. Åt sig själv hon väl torde bereda rykte och lov, men åt dig blott mistning av mycket ditt goda. Vet, att vi friare varken gå bort till vårt värv eller eljest, innan hon tager till äkta vemhelst bland achaier hon väljer."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Det är omöjligt, Antinoos, dock att förjaga ur huset den, som mig fostrat och fött, och min fader är fjärran i världen — lever han eller är död? — Och det bliver mig vanskligt att gälda allt åt Ikarios, om jag nu själv bortsänder min moder. Ont får av fadern jag lida därför, och

även en gudom skickar mig ont, ty min mor skall de hemska erinnyer kalla, när hon går bort ur mitt hus; och av människor drager jag klander över mig: därför skall aldrig av mig uttalas det ordet. Men om ert eget sinne likväl nu är fattat av blygsel, dragen då bort ur mitt hus och förskaffen er andra kalaser, tären på egna förråd och gästen i tur hos varandra! Tycken I bäst för er själva likväl och det likar er mera, att för en enda hans goda så här skall förtäras för intet, hållen då på; men jag själv skall de eviga ropa till bistånd. Kanske att Zeus en dag låter vedergällningen komma, och ohämnade skolen I då i palatset förgöras."

Så var Telemachos' svar. Vittblickande Zeus honom sände högt ifrån bergets topp två örnar, som flygande kommo. Lungt till en början de svävade fram med den blåsande vinden, bredande vingarna ut och sig hållande tätt till varandra; men när de mitt över tinget nått fram och den sorlande mängden flögo de kretsande runt och slogo med vingarna häftigt, medan på folket de blickade ned och bebådade ofärd; sedan därefter varandra de klöst uppå halsar och huvud, flögo åt höger de ilande bort över husen och staden. Folket av häpnad betogs vid synen av fåglarna tvenne, övervägande strax, vad märkligt som månde nu tima. Tog då till orda bland dem Alitherses, åldrige hjälten, Mastors son; han var den, som säkrast av hela sin samtid

fågeltecken förstod och tolkade varslenas mening. Denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:

"Lyssnen till mig, Ithakensiske män, jag har något att säga! Främst skall det bliva för friarna dock, som jag detta förkunnar: ofärd vältrar sig in emot dem, ty ej länge Ulysses skall från de sina bli borta. Vem vet, om han icke kanhända redan är nära och stämplar fördärv och död åt dem alla? Ingen då frälsas, och många jämväl av oss andra få lida här på vår fjärran synliga ö. Låt oss därför betänka, hur vi må friarna stävja i tid; och må även de själva äntligen sluta, ty detta försann skall bekomma dem bättre. Ej som en oerfaren jag spår, ty jag vet, vad jag säger, och jag vill mena, att allt för Ulysses har gått i fullbordan så, som jag förutsade den dag, då argivernas kämpar drogo till Ilion bort och med dem den förslagne Ulysses, att efter lidanden många, med hela sitt manskap förlorat skulle på tjugonde året han sist, för var människa okänd, komma till hemmet igen; nu detta går allt i fullbordan."

Svarade Polybos' son Eurymachos honom och sade: "Gubbe, nu skulle du laga dig av och för barnen därhemma sia ett tag, så att ingenting ont må bekaja dem framgent. Men om det här kan jag själv långt bättre än du profetera. Fåglar det vimlar ju av, som inunder den lysande solen flyga på himmelen kring, men ej alla bringa de varsel. Fjärran i världen Ulysses förgicks, och om du bara också hade med honom förgåtts! Då sluppe man siarepladdret, och du ej eggade upp Telemachos nu i hans vrede, fikande efter en skänk åt ditt hus, som du hoppas han giver. Men jag skall säga dig nu, och det ordet skall bliva besannat: om du, så gammal och grå, och som skådat så mycket av livet, längre försöker med snack att förleda den yngre till ilska, skall för det första han själv få blott ytter värre att lida utan att mäkta ändå emot friarna göra det minsta; men du, gamle, skall dömas till plikt, som du bliver förtvivlad över att gälda; det bliver för dig en smärta, som kännes. Men för min egen del vill Telemachos öppet jag råda, att han befaller sin mor att begiva sig hem till sin fader; där må de laga till bröllopsfest och bestyra om hemgift, riklig och sådan det hövs att en älskad dotter för med sig. Aldrig lär slutas förut, som jag tror, av achaiernas söner, deras besvärliga friarevärv, ty vi rädas då ingen, varken Telemachos själv, fastän övermåttan så talträngd, heller ej vårda vi oss om det siaresnack, som du gamle

pladdrar i väder och vind, och som gör dig blott mera förhatlig. Illa för honom skall ödas hans gods, och aldrig det ersatt bliver, så länge som hon för achaiernas söner sitt bröllop bara förhalar, när själva vi dock gå och vänta och tävla dag ifrån dag om den härligas hand och till övriga kvinnor vända oss icke, dem lätt för envar skulle vara att vinna."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Hör då, Eurymachos själv och I övriga friare bålde! Ej om den saken till er vill jag vidare tala och bedja, eftersom gudarna känna den väl och achaierna alla. Given mig bara ett seglande skepp och roddare tjugo, som kunna föra på resa mig hän bort och tillbaka. Ty jag till Sparta vill fara åstad och det sandiga Pylos; där vill jag spörja mig för, om min saknade fader ej avhörts. Kanske en dödlig kan giva besked eller också ett rykte når mig från Zeus, ty av sådana mest få vi människor kunskap. Spörjer jag då, att han lever ännu och är stadd på sin hemfärd, kan jag väl ännu ett år uthärda att dragas med plågan, men får jag

höra, att hjälten är död och mera ej finnes, seglar tillbaka jag hem till den älskade fädernejorden, reser åt honom en hög och firar en lysande likfärd, som det skickar och bör, och förmäler därefter min moder."

Så han sade och satte sig ner, och bland folket då uppstod Mentor, en trogen kamrat till den frejdade konung Ulysses. Honom betrodde han hela sitt hus, när på skeppen han bortfor, allting att hålla vid makt och att lyda allenast den gamle. Denne besinningsfull tog till orda ibland dem och talte:

"Lyssnen till mig, Ithakensiske män, jag har något att säga! Vare ej någonsin mera en kung, som fått spiran att bära, mild till sinnes och vänlig och huld och en vän av det rätta, utan må alltid han vara tyrann och begiven på illdåd, eftersom ingen det finns, som den gudalike Ulysses minns bland det folk, som han styrde en gång så mild som en fader. Ej de manhaftiga friarna dock vill jag klandra så mycket, fast våldsgärningar jämt de föröva av argaste sinne, ty de sitt huvud ju sätta på spel, då de drista att våldsamt plundra Ulysses' hus, den de mena ej mera skall komma. Men på det övriga folket dess mer är jag vred, ty I alla sitten och tigen, och ej med ett ord I bestraffen och stävjen friarnas hop, fast de äro så få och I själva så många."

Honom Euenors son Leiokritos svarte och sade: "Mentor, du barske, du stollige man, vad var det du sade? Jaså, du manar till kamp emot oss? Men det lärer bli vanskligt

att ifrån gillet fördriva de män, som ju äro långt flera. Ja, om så också Ulysses själv, Ithakeniske hjälten, komme och funne till bords i sitt hus oss friare bålde, och han då toge sig för att försöka oss driva ur salen, skulle ej ringaste fröjd av hans hemkomst njuta hans maka, hur hon ock längtat, ty där han sin död skulle snöpligen finna, när han mot mängden sig gåve i strid. Som en dåre du talar. Skringra sig folket nu åt, och gånge envar till sin syssla! Honom skall nog till hans färd Alitherses förhjälpa och Mentor, vilka från tidiga år hans fädernevänner ju äro. Men, som jag tror, blir han sittande kvar här på Ithaka länge, lyssnande blott efter bud, och lär aldrig bli färdig med resan."

Talade detta och löste så upp församlingen hastigt. Folket sig skringade åt och gick hem, envar till sitt eget, men till den ädle Ulysses' hus gick friareskaran.

Men för sig själv gick Telemachos bort till stranden av havet, tvådde i skummande våg sina händer och bad till Athene:

"Hör mig, du himmelske gud, som i går besökte min boning, och som mig bjöd med ett skepp över blånande rymden av havet segla att efterhöra min far, som är borta så länge! Ack, nu bliver det allt av achaierna endast förhalat och utav friarna mest, de övermodiga sällar."

Bedjande talte han så; då nalkades honom Athene, varande Mentor lik till gestalt och även till stämma, och med bevingade ord hon till ynglingen talte och sade:

"Käre, ej framgent heller du feg skall befinnas och tanklös, då ju din faders dugande kraft, o Telemachos, ingöts även hos dig, slik man som han var uti ord och i gärning; därför skall ej bli om intet din färd och ej heller förgäves. Hade ej hjälten dig fött och Penelope vore din moder, aldrig jag hoppades då, att du bringar till slut vad du ämnar. Sällan man söner ju ser, som bli lika så goda som fadern, mestadels sämre de bli, blott ett fåtal bättre än fadern. Men då ej framgent heller du feg skall befinnas och tanklös, och då du lider ej brist på Ulysses' förslagenhet heller, äger förvisso du hopp att ditt värv kunna föra igenom. Därför bekymra dig ej om vad friarna vilja och tycka! Dårar de äro, som varken förstånd eller samvete äga, ana ej heller sin död och den svarta förgörelsens öde, som skall nu drabba dem snart och på samma dagen dem alla. Länge du vänta ej skall på den resa, du längtar att göra; sådan en fädernevän du äger i mig, som skall skeppet ställa i ordning åt dig och skall själv uppå resan dig följa. Gå du tillbaka nu hem och dig blanda i friarnas samkväm;

laga i ordning för resan vår kost i ordentliga käril, vinet i krukor och männernas märg, det närande kornmjöl, packat i tätaste säckar av skinn. Jag samlar bland folket strax frivilliga följesmän, och skepp det ju finnes runt här på kusten av Ithakas ö, både nya och gamla; därav det yppersta väljer jag ut, och därefter vi hastigt göra det klart och begiva oss av på oändliga havet."

Sade Athene, den dotter av Zeus; men Telemachos dröjde länge på stranden ej mer, när han gudomens stämma förnummit. Strax till palatset han skyndade hem med bekymmer i hjärtat, hemma i huset han fann de manhaftiga friarna syssla, flående skinnet av får och svedande svin uti hallen. Gick då Antinoos fram med ett skratt till Telemachos' möte, kramande honom i hand och till ynglingen talte och sade:

"Hetsige yngling, som talar så stort, låt icke ditt hjärta vidare ruva på ont, det vare sig ord eller gärning, utan var lustig och kom som förut nu att äta och dricka! Och alltsammans det där skola nog dig achaierna skaffa, skepp och en utvald roddareflock, och till heliga Pylos kan du begiva dig snart för att efterhöra din fader."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Nej, mig omöjligt, Antinoos, är att med lugn ibland eder trotsiga, sitta till bords och njuta behagligt min trevnad. Är det kanhända ej nog, att I friare länge tillförne skövlat en mängd av mitt ädlaste gods, när jag ännu var liten? Nu, då jag redan är stor och båd' hör och begriper vad andra människor säga, och modet alltjämt mig växer i bröstet, skall jag försöka att skicka på er den förgörande döden, sedan i Pylos jag skaffat mig hjälp eller också här hemma. Ja då, jag reser, den färden jag sagt, skall om intet ej bliva, fast jag får låna mig skepp; ty jag äger ju icke ett fartyg eller ett roddarelag; så tycktes er bättre väl vara."

Sade och drog ur Antionoos hand sin egen med lämpa. Friarna hade i huset nu brått med att laga sin måltid, medan de gjorde av ynglingen narr med försmädliga stickord. Någon då yttrade så av de övermodiga unga:

"Visst ja, nu stämplar Telemachos död kantänka emot oss. Antingen tar han försvarare med från det sandiga Pylos eller ock ända från Sparta, ty se, han är ivrig förskräckligt, eller han ämnar sig hän bort till Efyras bördiga nejder för att förskaffa sig hem därifrån livsödande gifter, som han kan lägga i bålen en dag att oss alla förgöra."

Yttrade också en ann av de övermodiga unga: "Ja, men vem vet, om nu icke han själv på det rymliga skeppet irrar omkring och förgås, som Ulysses, långt från de sina? Så han ju skulle minsann än vidare öka vårt omak, tills vi fått dela så mycket han har; men själva palatset skulle åt modern vi lämna och den, som med henne sig gifter.

Sådant var friarnas tal; men han själv steg ner i sin faders källare rymlig och hög, där hopar av guld och av koppar gömdes och kläder i skrin och en myckenhet doftande olja. Jättekrukor med vin, som var gammalt och ljuvligt att dricka, stodo där stödda mot väggen i rad med gudomliga drycken ouppblandad ännu i förvar, ifall nånsin Ulysses komme till hemmet igen, om ock efter lidanden många. Flygeldörrar av starkaste slag och med stadiga reglar kammaren stängde igen, och därinne en fatabursgumma dagar och nätter höll till och vaktade allting med omsorg, Eurykleia, en dotter till Ops, som var son av Peisenor. Henne Telemachos kallade in uti kammaren och sade:

"Hör, mor lilla, häll upp uti dubbelörade krukor ypperligt vin, det bästa som finns näst det, som du gömmer blott för den olycksalige än, ifall nånsin Ulysses kommer tillbaka, den ättling av Zeus, trots dödar och faror. Fyll tolv krukor därav och sätt locken stadigt på alla; packa in kornmjöl se'n uti välhopsömmade säckar, tjugo mått av det finaste mjöl, som är krossat i kvarnen. Tala för ingen det om och håll allting färdigt och samlat, så skall i afton jag hämta det bort, så snart som min moder stiger i övervåningen upp för att gånga till vila. Ty jag till Sparta vill fara åstad och det sandiga Pylos; där vill jag spörja mig för, om min saknade fader ej avhörts."

Sagt, men i jämmer brast ut Eurykleia, hans kärliga amma, och med bevingade ord hon klagande talte och sade:

"Älskade barn, men hur kunde du dock uppå sådana tankar falla, och varför vill bort du begiva dig fjärran i världen, du vår älskling, vårt allt? Ty Ulysses långt ifrån sitt hemland borta bland främmande mänskor förgicks, den gudarnas ättling. Reser du bort, skola friarna strax dig bereda det värsta, taga försåtligt ditt liv och skifta din egendom själva. Stanna då hemma i lugn på ditt gods! Du behöver ju icke slita så ont eller irra omkring på det ödsliga havet."

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Lugna dig, mor! Ty ej utan en gud har jag detta beslutat. Svär mig, att icke du talar det om för min älskade moder, innan en elva dygn eller tolv fått hinna förlida,

eller hon själv har mig saknat och hört, att jag rest mina färde, så att sin dejliga hy hon ej måtte fördärva med

tårar."

Sade, och gumman högtidligen svor vid de eviga gudar. Men då hon så hade svurit och gått den äskade eden, skyndade strax hon åstad och på krukorna hällde upp vinet, packade också in mjöl uti välhopsömmade säckar, medan Telemachos åter gick in till friarnas samkväm.

Nu var på annat betänkt strålögda gudinnan Athene; inne i staden hon vandrade kring i Telemachos' skepnad, trädde till vännerna en efter en med sin bön och sin maning, att de, när mörkningen kom, skulle samla sig nere vid skeppet; men av Noemon, Fronios' son, hon bad att få låna hans snällseglande skepp, och han lovade henne det villigt. Solen sänkte sig ner och vägarna höljdes av mörker. Genast han skeppet då halade ut och förde därefter hela den redskap ombord, som de toftade skeppen ju bära, och det förankrade ytterst i hamn, och det hurtiga manskap kom och församlades dit, som gudinnan envar hade manat.

Nu var på annat betänkt strålögda gudinnan Athene; hän till den ädle Ulysses' palats hon ställde sin kosa; där över friareskaran hon göt den ljuvliga sömnen, gjorde de drickande yra och bägaren slog dem ur handen. Alla till staden de bröto då upp för att sova, och ingen längre satt kvar, sedan sömn över ögonlocken sig sänkte. Men till Telemachos talade nu strålögda Athene, sedan hon kallat förut honom ut ur den präktiga salen, och hon var Mentor lik till gestalt och även till stämma:

"Skynda, Telemachos, kom! Dina följeslagare alla rustade sitta vid årorna re'n och förbida ditt uppbrott. Därför åstad! Låt oss vidare ej med vår resa förhala."

Talade Pallas Athene, och strax hon begynte att före gånga med ilande steg, och han följde gudinnan i fjäten. Men när de voro så komna dit ner till skeppet och havet, funno på stranden de där det fagerhåriga manskap. Tog då till orda bland dem den käcke Telemachos genast:

"Kommen nu, vänner, och hämten vår kost! I palatset därhemma ligger den samlad till reds. Ej anar min moder det minsta, ej tjänarinnornas flock; blott en enda har reda på saken."

Sade och vandrade före dem själv, och de övriga följde. Nu alltsammans de hämtade ned och på toftade skeppet stuvade in, som med dem bjöd den älskade son av Ulysses. Därpå ombord Telemachos steg, och Athene gick före; borta i aktern hon satte sig ner, och vid sidan av henne

satte sig han, och hans män nu akterlinorna löste, stego så själva ombord och vid årorna satte sig neder. Förlig och gynnande vind strålögda Athene dem sände, vinande västan, som susade fram över blånande havet. Och sina vänner Telemachos bjöd med befallande stämma fatta i stänger och tåg, och hans maning lydde de alla. Masten av furu de lyftade upp och den ställde i hålet ned genom mitteltoften och fast den med vanterna gjorde, hissade skinande seglet så upp med repen av oxhud. Vinden i seglet for smattrande in, och böljan kring stäven svallande hävdes och brusade starkt för det gående skeppet, och i en ilande fart uppå böljorna lopp det sin bana. Nu allt tågverk bundo de upp på det ilande, svarta skeppet och satte fram bålar med vin, till bräddarna fyllda, gjutande dryckesoffer därav åt de evige gudar, främst av alla likväl åt Zeus' strålblickande dotter. Natten gick hän, och det grydde till dag, och de seglade ständigt.

TREDJE SÅNGEN.

I Pylos.

Solen sprang upp ur det glänsande hav från sin nattliga vila åter på himmelens valv för att lysa odödliga gudar och de förgängliga människors ätt på den bördiga jorden. Nu emot Pylos de stävade in, den vackert bebyggda Neleusstaden. Dess folk just offrade ute på stranden tjurar av helsvart färg åt dunkellockig Poseidon. Nio där voro de offrandes lag, fem hundra i varje sutto, och nio var tjurarnas tal, som de offrat i varje. Innanmätet de

smakt och förbrända nu låren åt guden, just som de kommande styrde i land med det präktiga skeppet, bärgade segel, förtöjde det väl och trädde på stranden. Ned ifrån skeppet Telemachos steg och Athene gick före; vände till honom sig då strålögda Athene och sade:

"Nu, Telemachos, gäller att blyg ej vara det minsta. Därför du farit ju hit över hav för att här om din fader spörja, hur döden han fann, och var jorden den älskade gömmer. Alltså gå dristligen fram till hästbetvingaren Nestor, låtom oss efterforska vad råd han förborgar i bröstet; bed honom innerligt du, att han låter dig sanningen veta! Lita du kan på hans ord, han är övermåttan förståndig."

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Mentor, hur dristar jag dock? Hur skall jag mig närma den gamle? Jag är så litet försökt uti konsten att orda förståndigt; och det går heller ej an, att en ung utfrågar en åldring."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Somligt med eftertanke skall själv du, Telemachos, finna, somligt skall givas dig in av en gud, ty det tror jag då säkert, att du ej föddes och fostrades upp i de eviges ogunst."

Talade Pallas Athene, och strax hon begynnte att före gånga med ilande steg, och han följde gudinnan i fjäten fram till de pyliske män, där i offerskaror de sutto. Där satt Nestor i sönernas krets, och av svennerna runtom lagades köttet, här stektes det re'n, där stacks det på spetten. Och när de fingo syn på de främmande, kommo de mangrant, räckte till hälsning sin hand och bjödo dem in till att sitta. Främst ibland alla Peisistratos kom, den sonen av Nestor, tryckte dem bägge i hand och lät dem vid festliga gillet sätta sig ner på den sandiga strand uppå mjukaste fårskinn hos Thrasymedes, hans bror, och hos Nestor, hans vördade fader, därpå han stycken dem gav utav innanmätet och islog vin i en gyllne pokal, och nu välkomnande talte Pallas Athene han till, den dotter av Zeus med egiden:

"Bed nu, o främling, en bön till den mäktige drotten Poseidon! Hans är det offermål, som mötte er här vid er ankomst. Men när av vinet du stänkt och bedit en bön, som det bör sig, räck åt din vän jämväl pokalen med ljuvliga vinet, att han må offra; jag tänker han ock till odödliga gudar beder, ty gudarnas hjälp vi människor alla behöva. Dock är han yngre än du, vid min egen ålder allenast; därför jag räcker nu först åt dig själv den pokalen."

Sade och gav henne bägarn i hand med det ljuvliga vinet. Glad var Athene att se, hur den unge var vettig och rättvis, eftersom först henne själv han räckte den gyllne pokalen. Därpå hon innerligt bad till den mäktige drotten Poseidon:

"Hör vår bön, jordfamnande gud, du starke Poseidon, och förvägra du ej att giva oss det, som vi bedja! Främst må åt Nestor själv och hans söner du lycka beskära, sedan åt alla de övriga, ock, som bo uti Pylos, gälda en fröjdfull lön för den härliga festhekatomben. Äntligt förläna åt mig och Telemachos lycka i värvet, som fört oss hit över hav, och att lyckligen lända till hemmet."

Bedjande talte hon så, och själv uppfyllde hon bönen. Därpå den härliga dubbelpokal hon Telemachos räckte; sammalunda då bad den älskade son av Ulysses.

Sedan de ryggradsköttet nu stekt och det dragit av spetten, fingo de alla sin del och höllo en lysande måltid; men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, började orda bland dem vagnskämpen Gereniske Nestor:

"Nu kan det bättre gå an, sedan gästerna njutit av maten, att man dem frågar och spörjer sig för, vad männer de äro.

Vilka väl ären I, män, och vadan på böljorna komna? Idken i handelsfart, eller seglen I endast på måfå kring som en vikingskara på hav? Ty sådana ströva, sättande livet på spel, för att plundra på främmande kuster."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling, dristigt numera, ty mod i hans bröst göt själva Athene, för att han måtte nu spörja sig för om sin saknade fader samt förvärva sig själv ett ädelt rykte bland mänskor:

"Nestor, du Neleus' son, du achaiernas ära och stolthet! Vadan vi äro, du frågar oss om, och jag skall det förtälja. Komna vi äro från Ithakas stad vid foten av Neion, ej i offentligt värv, men i enskilt ärende endast. Ute på spaning jag är att få höra ett ord om min fader, hjälten Ulysses, den frejdade drott; med dig, har man sagt mig, drog han i härnad en gång och förhärjade troernas kungsstad. Ty om de övriga alla, som stritt emot troernas skaror, har det försports, var envar gick den rysliga döden till mötes, men om Ulysses' död lät Zeus vart rykte förstummas. Ingen det finns, som kan säga bestämt, var döden han mötte, antingen uppe på land han av fiendemänner förgjordes, eller i havet förgicks, Amfitrites böljande rike. Därför jag kommer och famnar ditt knä, om du ville mig säga allt vad du vet om hans sorgliga död, om du kanske med egna ögon har vittne därtill eller hört av en annan förtäljas, huru den irrande dog, som till jämmer blev född av sin moder. Ej av försyn må du mildra ditt tal och ej heller av ömkan, utan mig öppet förtälj, hur synen mötte ditt öga! Ack, jag beder: så sant som Ulysses, min frejdade fader, nånsin i råd eller dåd dig ärligen höll, vad han lovat, fjärran i troernas land, där achaierna ledo så mycket, drag dig till minnes nu allt och det sanningsenligt berätta!"

Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor: "Alltså du kallar upp minnet, min son, av den jämmer, som drabbat fjärran i troernas land achaiernas modiga söner, vare sig ute på blånande djup uppå skeppen vi drogo strövande kring efter byte, varhelst som oss förde Achilles, eller i marken vi käckt kring Priamos' mäktiga kungsstad troerna gingo till livs. Där föllo de tappraste alla, där är den stormande Ajas lagd, där ligger Achilles, där Patroklos, hans vän, som i råd var de evigas like, där min älskade son, Antilochos, manlig och ädel, han som i loppet var snabb och i striden käck som den bäste. Lidanden andra sig sällade till; vem vore väl mäktig, vem bland dödliga människors barn att förtälja dem alla?

Nej, om du stannade kvar fem år eller sex för att fråga om all den jämmer, som här fingo lida de ädla achaier, skulle du tröttna förut och vända tillbaka till hemmet. Ty under nio års tid utan rast vi beredde dem ofärd, brukande allsköns list, och med nöd gav Kronion oss seger. Ingen där någonsin fanns, som vågade sig med Ulysses mäta i klyftiga råd, ty han alla achaierna vida överglänste i allsköns list — din fader, om hjältens son du nu verkligen är; mig häpnar betar vid din åsyn; också i talet du honom är lik; vem skulle ha väntat att av en yngling få höra så klokt och så passande talas? Aldrig det hänt, att Ulysses och jag under alla de åren söndrade voro i furstarnas råd och ej heller på tinget, utan med enig själ vi betänkte med klokhet och insikt, vad i argivernas sak vore yppersta sättet att handla. Men när vi hade förstört högt liggande Priamosstaden, stigit på skeppen ombord och en gud achaierna skingrat, då vart Zeus i sitt sinne betänkt att en jämmerlig hemfärd giva argivernas här, ty besinningsfulla och kloka alla ej voro, de drabbares ock av fördärvet så många. Svårt Athene dem slog i sin harm, den väldiges dotter, eggande upp Atriderna två mot varandra att kivas. Hela achaierhären till tings de nu kallade bägge både mot skick och förstånd, ty redan dalade solen, och där kommo de tyngda av vin, achaiernas söner. Drottarna yppade strax, av vad orsak folket de samlat. Först Menelaos stod upp och befallde achaierna alla tänka på återfärd över havets väldiga ryggar; dock det ej likade alls Agamemnon, som önskade hellre hålla achaierna kvar och med heliga festhekatomber söka förtaga den gruvliga harm, som gripit Athene, dåren, som icke förstod, att gudinnan ej var till att blidka, efter ej skiftar i hast de evärdliga gudarnas sinne. Medan med skymfande ord de nu stodo och stredo, de båda, sprungo från sätena upp de harnesklädda achaier under förfärande larm, ty de samsades ej om beslutet. Natten igenom vi lågo där sen' och fientliga planer ruvade ut mot varandra, ty Zeus nu oss ville fördärva. Gryningen kom, och en mängd sina skepp i det heliga havet drogo och fraktade godset ombord och de gördlade kvinnor. Hälften av hären likväl, som härdade fram i sin mening, där hos Atriden förblev, folkskarornas mäktige herde, medan vi övriga gingo ombord och började färden. Strykande gick det, en gud utjämnade sväljande djupet.Tenedos hunno vi snart och åt gudarna bragte ett offer, trängtande hem, men Kronion ej än oss förunnade hemfärd, grym i sin vrede, men väckte på nytt en förödande söndring. Somliga vände där om med de dubbelstävade skeppen — alla som hade till drott den förslagne och kloke Ulysses — för att bevisa sin tjänst åt Atreus' son Agamemnon. Jag däremot med samtliga skepp, som jag hade i flottan, flydde, enär jag förstod, att en gud oss lagade ofärd; flydde ock Tydeus' krigiske son och kamraterna pådrev. Senare följde oss ock ljushårige kung Menelaos, vilken på Lesbos oss hann, när vi plägade råd om vår långfärd, antingen styra vi borde norr om det bergiga Chios, rakt på Psyrias ö och behållande Chios

till vänster, eller ock söder om Chios, förbi vid det stormiga Mimas. Nu om ett tecken vi bådo en gud, och ett sådant han sände och oss befallde att styra vår kurs mot Euboia och skära tvärs över havet vår väg för att hastigast komma ur faran. Upp nu blåste en vinande vind, och ilande löpte skeppen på fiskrik stråt, och följande natt vid Geraistos lade vi till, och en mängd lårstycken vi brände av tjurar strax åt Poseidon, ty stor var den överseglade havsrymd. Fjärde dagen det var, när Tydeus' son Diomedes, hästomtumlaren, lät sina män med de präktiga skeppen landa i Argos; men själv jag till Pylos styrde, och vinden mojnade ej, sedan guden en gång hade sänt den att blåsa. Så kom jag hem, och ej var mig bekant om de andra achaier, vem som där frälstes, och vem som förgicks, och ej vet jag det säkert. Men vad av andra jag hört, medan hemma jag suttit i huset, det skall jag allt, som sig bör, dig berätta och intet fördölja. Lyckligen nådde sitt hem Myrmidonerna, starka i spjutstrid; hjälten Achilles' lysande son dem förde tillbaka; Poias' frejdade son Filoktetes var lika så lycklig; och hem till Kreta Idomeneus kom med alla de kämpar, vilka ur kriget sig frälst, ty sjön bortrövade ingen. Men om Atriden I själva nog hört, fastän boende fjärran, hur han kom hem, hur sin rysliga död han ljöt av Aigisthos. Men förvisso, sitt dåd har den mannen fått ömkligen sona. Därför hur gott, om den döde en son lämnat efter i livet, vilken kan kräva ut hämnd, som Orestos tog hämnd uppå honom, falske Aigisthos, som mördade lömskt hans frejdade fader. Käre, var käck även du, som jag ser du är vuxen och fager, så att dig mången må prisa ännu i de senaste släkten!"Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Nestor, du Neleus' son, du achaiernas ära och stolthet! Ja i sanning, han hämnade sig, och hans lov skall förkunnas vitt av achaiernas folk och skall ljuda bland kommande släkten. Ack att jag själv med en likadan kraft vore rustad av gudar för att på friarnas svärm den olidliga fräckheten hämnas, där i sitt övermod de föröva så nedriga illdåd! Dock en lycka så stor mig de eviga icke beskärde icke min fader och mig; nu gäller att lida och tåla."

Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor: "Efter du minner om detta, min vän, och talar om saken: ryktet förmäler, att nu i ditt hus ha sig friare många samlat för drottningens skull, som dig trotsa och öva sitt ofog. Säg, om du villigt dig finner däri eller folket i landet blivit dig avogt stämt, av ett gudomstecken förvillat. Dock vem vet, om en dag han ej kommer och våldet bestraffar, vare sig ensam han är eller följd av sin krigareskara. Ville dig bara sin huldhet bete strålögda Athene, så som hon vårdade sig om den ärorike Ulysses fjärran i troernas land, där achaierna ledo så mycket! Aldrig jag gudarna än sett sin ynnest bevisa så öppet, som honom bistod jämt skenbarligen Pallas Athene. Ville hon älska dig så och bevisa dig liknande vördnad, skulle visst mången av dem förgäta att tänka på bröllop."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Fader, jag aldrig kan tro, att det ordet skall gå i fullbordan. Nej, ditt ord är för stort, du förfärar mig; aldrig ett sådant hopp månde fyllas för mig, ej ens om det gudarna ville."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Käre, vad var det för ord, som dig slapp över tändernas stängsel? Lätt kan en gud vem han vill förhjälpa ur yttersta fjärran. Jag ville hellre försann fördraga en myckenhet mödor, endast jag nådde mitt hus och hemkomstdagen fick skåda, än efter lyckosam färd förlora mitt liv invid härden, som Agamemnon förgicks för Aigisthos' svek och sin makas. Dock för den död, som är allas vår lott, ha icke ens gudar makt att beskydda en älskling en gång, när stunden är inne och honom griper den smärtande döds förgörande öde."

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Mentor, om detta vi talte ej mer, fastän sorgsna däröver. Aldrig kommer han levande hem; de odödliga gudar längesen honom bestämde åt undergången och döden. Men om en annan sak jag nu önskade Nestor att noga

fråga, då ingen som han har förstånd på det rätta och visa, ty han ju säges ha styrt nu i trenne människoåldrar, och han sig ter för min blick som en av de saliga gudar. Nestor, du Neleus' son, låt mig sanningen höra om detta: huru fann Atreus' mäktige son Agamemnon sin bane? Var var väl då Menelaos? Och säg, hur han lade försåtet, lömske Aigisthos, när så han den mycket starkare fällde? Fanns Menelaos i Argos då ej, utan irrade fjärran vida i världen omkring, efter uslingen vågade mordet?"

Honom svarade då vagnskämpen Gereniske Nestor: "Gärna, mitt barn, skall jag detta för dig sannfärdigt berätta.

Själv du anar det redan helt visst, hur gärningen tillgick. Om Menelaos, den ljuse Atrid, blott träffat Aigisthos ännu i huset vid liv, den gången från Troja han hemfor, skulle de ej på den mördarens stoft uppkastat en gravhög, utan av hundar och fåglar hans lik då skulle ha ätits, långt utom staden på markerna vräkt, och ingen achaiska skulle ha gjutit en tår för hans död, ty förfärligt var dådet. Medan vi andra där lågo i fält under ständiga strider, satt han i lugn i en vrå av det hästuppammande Argos, sökande jämt Agamemnons gemål att bedåra med smekord. Länge i början likväl hon den skamliga gärningen avslog, ty hon var ädel till sinne som börd, Klytaimnestra den sköna; också det levde i huset en skald, den Atriden bevekligt, när han till Troja drog hän, besvurit att skydda hans maka. Men när hon snärjdes i skickelsens nät, så att falla hon skulle, skalden då tog han och släpade ut på en holme helt öde, lämnade där honom kvar att för fåglarna bliva ett byte, förde så drottningen glad till sitt hus, och hon följde nu villigt. Offer han brände i mängd uppå gudarnes heliga altar, gyllene skänker i mängd och vävnader fina dem hembar, sedan han övat ett dåd, som han aldrig sig för kunnat förvänta. Men under tiden vi seglade hem tillsammans från Troja, Atreussonen och jag, mot varanda sinnade vänligt. Komna vi voro till Sunion fram, den heliga udden utanför staden Aten, då för kung Menelaos hans styrman fälldes av smärtlös pil, som blev skickad av Foibos Apollo, medan i händerna styret han höll på det ilande skeppet. Frontis, Onetors son, som bland människor hade ej like uti att styra ett skepp, när stormarna veno på havet. Så blev Atriden fördröjd, fastän längtande efter att skynda, medan att begrava sin vän och hans likbegängelse fira. Men när omsider han vidare for på de hålkade skeppen fram över blånande hav och Maleias stupande uddeilande hann, då beslöt vittblickande Zeus att en ryslig färd honom giva och sände en storm av vinande vindar, så att som berg upptornades högt de ofantliga vågor. Flottan blev skingrad med ens, och en del av skeppen mot Kreta drevs till den trakt, där Kydonerna bo kring Iardanos' flöde. Här, må du veta, i vattnet en glatt, brådstupande klippa reser sig ytterst vid Gortyns gräns ur det blånande djupet; sunnan sin hiskliga sjö emot västliga udden vid Faistos jagar, men liten en häll där bryter de väldiga vågor. Hit de nu kastades hän, och med möda sig bärgade folket, under det skeppen av sjön blevo sönderslagna mot reven. Åter de övriga fem av de mörkblåstammiga skeppen drevo för rullande sjö och för strykande vind till Egypten. Medan nu där han sig samlade guld och en myckenhet skatter, seglande flitigt omkring bland mänskor av främmande tunga, ruvade hemma i Argos alltjämt Aigisthos på brottet, mördade Atreus' son och underlade sig folket. Sju år styrde han sedan i ro guldrika Mykene, men på det åttonde kom hans fördärv, då den ädle Orestes vände igen från Aten, ty han hämnande kom och förgjorde falske Aigisthos, som mördade lömskt hans frejdade fader. Sedan han mannen förgjort, han argiverna bjöd till ett gravöl efter sin skändliga mor och förföraren, fege Aigisthos. Just på den dagen kom dit Menelaos, väldig i härskri, lastad med skatter och gods, så mycket hans skepp kunde bära. — Ströva ej länge du heller, min vän, långt borta från hemmet, sedan du övergivit ditt gods och därhemma i huset lämnat så trotsiga män, och se till, att de icke föröda allt vad du äger och dela ditt gods, och din resa blir fåfäng. Men Menelaos besöka du skall, det råder jag ivrigt, efter han lände helt nyligen hem ifrån främmande länder, fjärran från folk, dädan ingen förvisst skulle hoppats att mera komma tillbaks, när av stormarna dit han en gång blivit kastad över ett hav så stort, att ej fåglarna ens därutöver hinna på året, så väldigt det är och så farligt att trotsa. Alltså till honom du fara nu bör med ditt skepp och ditt manskap, men vill du fara till lands, stå dig hästar och vagn i beredskap, och mina söner stå även tillreds för att göra dig följe till Lakedaimons gudomliga stad och den ljuse Atriden. Bed honom innerligt du, att han låter dig sanningen veta! Lita du kan på hans ord, han är övermåttan förståndig."

Sade; men solen dalade nu och mörkningen inbröt. Tog då till orda bland dem strålögda gudinnan Athene:

"Gamle, du detta har talat förvisst, som sig borde, i allo. Skären nu tungorna ut och blanden i bålarna vinet, att vi må offra därav åt Poseidon och övriga gudar för att begiva oss sedan till ro, ty tiden är inne. Ljuset har redan i mörkret gått ner, och det skickar sig icke längre att sitta vid gudarnas bord, men att vända till hemmet."

Talade dottern av Zeus, och maningen lydde de alla. Strax över händerna göto på dem härolderna vatten, bålarna ända till brädden med vin av svennerna fylldes, bägarna skänkte de i och buro omkring dem till alla; tungorna brändes på eld; och vinet man stående pågöt. Men när av vinet de stänkt och druckit så mycket dem lyste, strax bröt Athene då upp och den väne Telemachos även, viljande bägge nu vända igen till det rymliga skeppet. Nestor då höll dem tillbaks och dem bannade vänligt och sade:

"Nej, det förbjude då Zeus och de andra odödliga gudar, att I nu skullen gå hädan från mig och tillbaka till skeppet som från en tiggare just, som icke har kläder på kroppen, icke har lakan därhemma i mängd eller täcken av ylle, och som kan varken åt sig eller gästerna bädda det makligt. Nej då, jag lider ej brist uppå täcken och skinande lakan. Därför skall aldrig en son till en sådan man som Ulysses gånga att sova på däck, så länge som jag är i livet, eller så länge som söner det finns efter mig uti huset till att förpläga var främmande gäst, som besöker min boning."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Rätt har du talat, du åldrige vän, och Telemachos höves också att lyda ditt ord, ty detta försann är det bästa. Han må nu sålunda följa med dig till ditt hus för att sova under ditt tak, men själv går jag ner till det svärtade skeppet för att där muntra vårt folk och giva befallning om allting. Ty av dem alla den ende jag är, som är kommen till ålders; resten är ynglingar blott, som göra oss följe av vänskap, alla de hava vid pass högsinte Telemachos' ålder. Därför jag ämnar att vila i natt på det svärtade skeppet, men när det dagas, jag vandrar åstad till de ädla Kaukoner, varest en fordran jag har, som varken är ny eller ringa. Men då Telemachos kommer nu hem som gäst i din boning, sänd honom vidare sedan i vagn med din son och med hästar, som äro starkast av alla du har och de bästa att springa."

Så hon sade och svävade bort strålögda Athene, och var en havsörn lik, och de häpnade alla vid synen. Häpen blev åldringen själv, då med egna ögon han såg det, grep då Telemachos' hand och till ynglingen talte och sade:

"Icke jag fruktar, min son, att du feg eller veklig skall bliva, efter du redan, så ung som du är, ledsagas av gudar. Ej någon annan det var av de höga, som bo i Olympen, nej, det var dottern av Zeus, den härliga Tritogeneia, som bland argiverna hedrade ock din frejdade fader. Var, o gudinna, oss huld och ett ädelt rykte förläna både mig själv, mina barn och min vördnadsbjudande maka, så skall jag offra åt dig en ettårskviga, en pannbred, vilken är otamd än och av dödlig ej förd under oket; henne jag offrar åt dig, och med guld skall jag hornen bekläda."

Bedjande talte han så och blev hörd av Pallas Athene. Främst i skaran nu gick vagnskämpen Gereniske Nestor med sina söner och mågarna hem till sin präktiga boning. Men då de nådde det stolta palats, där konungen bodde, satte de alla sig neder i rad uppå stolar och troner. Gubben lät genast en bål åt de komna då blanda av sötvin, ljuvligt att dricka och först på det elvte året nu äntligt öppnat av skafferskans hand, när hon snörena löste på locket; härav den gamle lät blanda en bål, och fromt till Athene, dottern av Zeus med egiden, han bad och stänkte av vinet. Men när av vinet de stänkt och druckit så mycket dem lyste, gingo de var till sig, ty de längtade efter att sova; men i palatset behöll vagnskämpen Gereniske Nestor hjälten Ulysses' son och lät bädda åt honom hans läger uti en präktig säng i den ljudande pelarehallen; där låg Peisistratos ock, den hurtige krigarehövding, vilken var ogift än av hans söner och bodde hos fadern. Själv i den innersta kammarn han sov av det höga palatset, och vid hans sida hans drottning sov och delade bädden.

Men då i gryningen sken den rosenfingrade Eos, reste från bädden sig fort vagnskämpen Gereniske Nestor, trädde ur huset och satte sig ner på en glänsande stenbänk, sådana flere därute det fanns framför dörrarna höga; stenen var vit och som olja så blank, och på den hade Neleus suttit tillförene titt, som i råd var de evigas like; denne dock redan var kuvad av död och gången till Hades, nu den Gereniske Nestor där satt, achaiernas fader, hållande spiran i hand, och sönerna samlades runtom, komna ur kamrarna ut, Echefron, Stratios, Perseus och Thrasymedes, gudarna lik, och den unge Aretos, och som den sjätte till dem kom hjälten Peisistratos sedan; även Telemachos förde de med och bjödo att sitta. Tog då till orda bland dem vagnskämpen Gereniske Nestor:

"Skynden er, älskade barn, och sätten min önskan i verket,

att ibland gudarna främst jag Athene må göra oss nådig, som var i synlig måtto min gäst vid mitt offer åt guden. En skall nu kvigan gå efter på äng, så kommer hon fortast; hälsa till fänadens herde, att strax han den driver till staden! En skall till stranden gå ner och alla kamraterna hämta ifrån den ädle Telemachos' skepp och där lämna blott tvenne; en skall gå hän och befalla, att hit guldsmeden Laerkes kommer på stund för att hornen med guld belägga på kvigan. Stannen, I övriga alla, här kvar och befallen därinne tärnorna laga i ordning till fest i den ståtliga salen, sätta fram stolar och bära in ved och skimrande vatten."

Sade, och alla de fingo då brått. Nu kom ifrån ängen kvigan, nu kommo dit upp från det snabba och präktiga skeppet ädelsinte Telemachos' män, nu kom också förgyllarn med sina smidesverktyg i hand, som behövdes för konsten, städet och hammaren stark och den välarbetade eldtång, vilka han brukte, då guldet han smed; nu kom också Athene offret att taga emot. Vagnskämpen Gereniske Nestor lämnade guld, som av mästaren slogs kring hornen på kvigan skickligt och skönt, att gudinnans syn måtte glädjas av prakten. Kvigan vid hornen fram av Echefron och Stratios leddes, vatten för händerna bar på ett fat, som var drivet i blommor, unge Aretos ut, och i andra handen han strökorn bar i en korg, och till kvigan steg fram Thrasymedes den käcke, hållande slipade yxan i hand och färdig att hugga; Perseus höll skålen för blodet tillreds. Och den åldrige Nestor gjorde nu början med vatten och korn, och fromt till Athene bad han och kastade hår från offrets panna i elden. Men när de bedit sin bön och offerkornet de påstrött, Nestors modige son Thrasymedes dröjde ej längre, utan steg fram och högg till, och yxan i nacken på djuret senorna skar och förgjorde dess kraft. Då höjdes ett bönskri Nestors döttrar och sönernas viv och konungens maka, vördnadsvärda Eurydike, äldst bland Klymenos' döttrar. Offrets huvud blev vänt från den vittkringbanade jorden, halsen då uppskar flinkt Peisistratos, krigarnas hövding, rött utflödade blodet, och livet ur lemmarna flydde. Djuret de sönderstyckade fort, lårstyckena sedan skuro de ut efter skick och dem övertäckte med fettet, läggande dubbelt lag, och med råa skivor däröver. Gubben dem brände på glöd och glimmande vin därutöver göt, och med femuddsgafflar i hand honom sönerna hjälpte. Men när de låren förbränt och av offerinälvorna smakat, skuro de allt det andra isär och det stucko på spetten,

stekte det se'n på de uddiga spett, som de vände i handen.

Badad Telemachos blev under tiden av skön Polykaste; yngsta dottern hon var till Neleusättlingen Nestor. Men när hon ynglingen badat och smort med den glänsande olja och hade höljt honom in i en prunkande mantel och livrock, trädde från badet han ut, lik en av odödliga gudar, och gick nu fram och tog plats hos Nestor, achaiernas fader.

Sedan de ryggradsstyckena stekt och dem dragit av spetten, satte sig alla till bords för att äta, och hurtiga svenner passade upp, iskänkande vin i de gyllne pokaler. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, tog då till orda bland dem vagnskämpen Gereniske Nestor:

"Upp, mina söner, att nu åt Telemachos spänna för vagnen fagermaniga hästarna strax, att han resan kan lykta!"

Sagt, och de lyssnade till och befallningen villiga lydde. Nu för vagnen i hast de spände de hurtiga fålar. Skafferskan packade in både bröd och sovel och vinkrus, sådan en föda, som ätes av gudastammande drottar. Upp Telemachos steg på den sköna och glänsande vagnen, och Peisistratos, Nestors son, den krigarehövding, satte hos honom sig upp och tömmarna lade i handen; piskan mot hästarna ven, och i flygande fart gick det undan bort över slätten från Pylos, där högt på sin klippa det ligger. Dagen igenom de travade på under skakande oket. Solen sänkte sig ner, och vägarna höljdes av mörker; då just hunno de fram till Diokles' boning i Ferai, som var Ortilochos' son och av floden Alfeios en sonson. Där över natten de vilade ut och förplägades gästfritt.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, spände de hästarna för och bestego den prunkande vagnen, körde igenom den ljudande hall och ut genom porten. Piskan mot hästarna ven, och i flygande fart gick det undan, tills uppå vetebärande fält de kommo, där sedan lyktade resan; så fort gick det undan för eldiga spannet. Solen sänkte sig ner, och vägarna höljdes av mörker.

FJÄRDE SÅNGEN.

I Sparta.

Till Lakedaimon de kommo, av berg omslutet och klyftor, körde till slottet då hän till den frejdade kung

Menelaos. Honom i släktingars krets de träffade firande bröllop uti sitt hus för sin son och sin unga och blomstrande dotter. Henne åt sonen han gav av den segrande hjälten Achilles; redan i Troja han givit sitt ord och åt honom till maka lovat sin dotter, och gudarna se'n fullbordade giftet. Alltså han skickade nu med hästar och vagnar sin dotter till Myrmidonernas frejdade stad, där gemålen var konung. Men åt sin kraftige son Megapenthes en brud ifrån Sparta gav han, Alektors dotter; den son på hans ålderdom föddes av en trälinna, ty gudarna mer ej åt Helena livsfrukt skänkte, när väl hon Hermione fött, sin älskliga dotter, vilken var fager att se som den gyllene kärleksgudinnan.

Här i den höga och rymliga sal vid det festliga gillet sutto nu grannar och släkt till den frejdade kung Menelaos hjärtligen glada; en skald sin gudomliga stämma i kretsen höjde till lyrans klang, och två akrobater ibland dem julade viga omkring uti mitten, när sången begynte. Framför palatsets port nu de resande ynglingar tvenne, Nestors lysande son och Telemachos, ädlingen unge, höllo med vagnen, och ut kom just Eteoneus och såg dem; ädling han var, men i tjänst hos den frejdade kung Menelaos. Strax gick i huset han in att det säga för skarornas herde, trädde till konungen fram och talte bevingade orden:

"Främlingar länt till din gård, Zeusättade kung Menelaos, ynglingar tvenne, som tyckas från Zeus den mäktige stamma. Säg, om vi skola nu spänna ifrån deras hurtiga fålar eller ock sända dem bort för att tagas emot av en annan?"

Svarade honom med glödande harm Menelaos den ljuse: "Aldrig hörde jag förr, du Boethos' son Eteoneus, oförståndigt dig tala, men nu som en liten du jollrar. Själva som gäster hos främmande folk vi båda ju ofta åto vårt bröd, då vi seglade hem, i förväntan att Zeus dock skulle på lidandet göra ett slut. Spänn de främmandes hästar genast ifrån och dem själva för in att förplägas vid bordet!"

Sagt. Eteoneus då skyndade ut och kalla andra flinka tjänare till och befallde dem följa och hjälpa. Dessa ur oket nu spände ifrån deras svettiga hästar, ledde i stallet dem in och bundo dem var vid sin krubba, lade där för dem spelt, som var blandad med vitare kornsäd, ställde så vagnen lutande upp mot den skinande väggen och ledsagade gästerna in i det präktiga slottet. Bägge med häpnad sig blickade kring i konungens boning, ty med en skinande glans som av solen själv eller månen stodo de höga gemak hos den frejdade kung Menelaos. När på den glänsande prakt de äntligen skådat sig mätta, stego de ner i polerade kar och njöto av badet. Sedan dem tärnorna där hade badat och gnidit dem olja och hade klätt dem till sist uti mantel av ylle och livrock, fingo på stolar de plats bredvid Atreus' son Menelaos.

Nu en tärna kom fram, som över ett bäcken av silver vatten på händerna göt ur en vacker och gyllene kanna, till att dem skölja, och flyttade fram ett glänsande matbord. Även den ärade skafferskan kom och ställde på bordet bröd och rätter i mängd och bjöd av vad huset förmådde, medan med brickorna kom förskäraren också och frambar stycken av allsköns kött och satte fram gyllne pokaler. Och välkomnande talte till dem Menelaos den ljuse:

"Gripen er an och äten med lust! Men vilka I ären, därom jag fråga er vill, sedan först I fått njuta av maten. Ej har föräldrarnas blod vansläktats i eder, det ser jag, utan I stammen förvisst ifrån gudafostrade drottar, vilka fått spiran i hand, ty av småfolk föddes ej slika."

Så han sade och tog den saftiga ryggen av oxen, varmed han själv blivit hedrad som drott, och lade den för dem. Därpå de grepo sig an med de färdiga, väntande rätter; men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, talte Telemachos så till den frejdade sonen av Nestor, lutande huvudet till, att de andra ej måtte det höra:

"Skåda då, Nestorson, du vän som jag hjärtligen älskar, se, vilken blixtrande glans av koppar i ljudande salen, ja och av silver och guld och av elfenben och av bernsten!

Så hos Olympiske Zeus det helt säkert i salarna skiner. Vilken oändlig prakt! Mig häpnar betar vid dess åsyn."

Men vad han sade, förnam ljushårige kung Menelaos, och med bevingade ord han talade så till de båda:

"Nej, mina barn, med Zeus kan sig ingen av dödliga mäta; oförgängligt är gudens palats, såsom alla hans skatter.

Åter bland människor mången med mig månde tävla i rikdom; icke vet jag. Men mycket jag led och jag vida fick irra, innan jag lände med skatterna hem på det åttonde året, driven till Cypern först och foinikernas land och Egypten, till Etioperna sen', till Sidoner, Erember och äntligt Libyens kust, där lammen få horn, så snart som de födas, och under årets lopp tre gånger tackorna lamma. Det är ett land, där en herde ej mer än hans mäktige herre lider den ringaste saknad på kött eller ost eller sötmjölk; året igenom att mjölka han har utav hjordarnas juver. Medan jag strövade då i de trakterna kring och förvärvde skatterna rika, en mördare lömsk tog min broder av daga; oförmodat han föll, förrådd av sin nedriga maka; därför är liten min fröjd av alla de skatter jag äger. Dock, jag tänker, att detta I hört av föräldrarna redan, vilka de äro, ty svårt har jag lidit, och huset föröddes, som var så välinrättat och rikt på de yppersta saker. Endast med tredjedelen likväl skulle gärna jag leva, om i behåll däremot de hjältarna vore, som föllo borta i Troja, så långt från det hästuppammande Argos. Dock, hur mycket jag än för dem alla bedrövas och sörjer ofta, när vemodsfull jag i tankar sitter här hemma, medan med tårar min själ jag lisar en stund och den nästa slutar därmed, ty en man blir ju hastigt mätt på att gråta: ej för dem alla jag sörjer så djupt, fastän mäkta bedrövad, som för en enda, vars minne mig sömn vill förtaga och matlust, var gång det väckes; ty ingen det finns bland achaier, som lidit, så som Ulysses har lidit och tålt. Så ville det ödet, att han fick lidanden själv och jag en sorg utan ände över hans öde, där länge han nu är försvunnen, och ingen vet om vid liv eller död. Och honom helt säkert begråta gamle Laertes nu och Penelope, dygdiga makan, och hans Telemachos, vilken så späd han lämnade hemma."

Talade så och en längtan till gråt uppväcktes hos sonen. Ned från hans ögonlock, då han hörde nu talas om fadern, tårarna föllo till jord, och den purpurfärgade manteln höll han för ögonen upp med händerna båda; men honom iakttog Menelaos och strax i sitt sinne betänkte,

antingen vänta han skulle, tills själv om sin fader han nämnde, eller om tala han skulle förut och försöka med frågor.

Medan han detta begrundade än i sitt hjärta och sinne, trädde nu Helena ut från det doftande, höga gemaket, sådan att skåda som Artemis själv med de gyllene pilar. Följd av Adraste hon var med den skönarbetade länstoln och av Alkippa med dynan därtill av den mjukaste ullflock, äntligt av Fylo, som bar hennes silverkorg, den Adraste, Polybos' maka, en gång henne skänkt; uti Thebe de bodde uti Egyptens land, där rikedom hopas i husen. Badkar tvenne av silver där fick Menelaos av mannen, tio talenter i guld och två trefotade kittlar. Och av hans ädla gemål fick Helena kostliga skänker, både en slända av guld och en korg med hjul under bottnen, smiden av silver, men guld beklädde den översta randen. Denna nu Fylo, bland tärnorna en, framför drottningen ställde, proppad med garn av det yppersta slag, men överst i korgen låg hennes ten, omvirad med ull, som var vackert violblå. Nu tog hon plats på sin stol, och en pall var för fötterna anbragt därpå begynte hon strax sina frågor att ställa till drotten:

"Säg, Menelaos, du ättling av Zeus, om det ännu är kunnigt, vilka de säga sig vara, de män, som nu gästa vår boning? Tager jag fel eller gissar jag rätt? Men jag måste det säga. Aldrig har ännu, jag tror, en så slående likhet jag skådat varken hos man eller kvinna, och högt jag förvånas att se den, som den där ynglingen sonen är lik till den ädle Ulysses, ja hans Telemachos just, som var ännu helt späd, då hans fader reste, den gången achaiernas här för mig äreförgätna drog emot Troja åstad för att börja det blodiga kriget."

Henne svarade de ljushårige kung Menelaos: "Ja, nu varsnar ock jag den likhet du finner, min maka; sådana fötter han hade, jag minns, och sådana händer, sådan var ögonens blick och hans huvud och håret på hjässan; och när jag talade nyss om Ulysses och kom till att nämna alla bekymmer och kval, som hjälten för mig hade utstått, rullade tår på tår ifrån ögonlocken på honom, medan han purpurmanteln höll upp och sitt ansikte höljde."

Honom då Nestors son Peisistratos svarte och sade: "Gudaborne Atrid, folkskarornas drott Menelaos! Ja, han är verkligen här, Ulysses son, som du säger, men han är blygsam och klok och han känner försyn i sitt sinne, nyanländ som han är, för att yttra sig dristigt och högljutt här inför dig, vid vars tal vi känna en fröjd, som vid gudars.

Mig som hans reskamrat vagnskämpen Gereniske Nestor skickade med på hans färd, då han önskade ivrigt att se

dig, för att du måtte med råd eller dåd honom giva ditt bistånd. Mycket bekymmer en son, vars fader är fjärran i världen, har i sitt fädernehus, då han ingen till hjälpare äger, såsom Telemachos nu; hans fader är borta, och ingen reser bland folket sig upp för att honom beskydda mot våldet."

Honom svarade då ljushårige kung Menelaos:

"Gudar, jag ser i mitt hus då en son till den älskade mannen, som har fördragit för mig så otaliga mödor och strider! Sinnad jag var, om han kommit, att mer än åt någon argiver honom min vänskap bete, om Kronion förunnat oss båda att över blånande havet nå hem på de ilande skeppen. Honom i Argos en stad jag då skänkt och ett slott honom uppbyggt, sedan jag hela hans folk och hans son och alla hans skatter hämtat från Ithakas ö och någon bland städerna utrymt, vilka här ligga omkring och av mig som konung behärskas. Ofta vi skulle varandra besökt, och intet i världen skulle ha skilt oss två, där vi fröjdades samman i vänskap, innan av döden i svartnade moln höljts in våra öden. Dock den lyckan väl oss missunnade gudarna själva, vilka de arme ha dömt att gå ensam miste om hemkomst."

Talade så och en längtan till gråt uppväckte hos alla. Gråtande Helena satt, Zeusdottern den sköna från Argos, även Telemachos grät och Atreus' son Menelaos, heller ej Nestors son höll ögonen fria från tårar, ty för hans minne steg fram Antilochos, härlige hjälten, vilken i kriget föll för en son av den strålande Eos; honom hon tänkte uppå och talte bevingade orden:

"Atreus' son, för den visaste man bland dödliga mänskor kallade åldringen Nestor dig jämt, när i slottet därhemma samman vi sutto i språk och talet på dig kom att falla. Hör då, om möjligt, min bön, ty icke i suckan och klagan finner jag fröjd, när man sitter till bords, och i morgon det också gryr ju en dag. Tro icke likväl, att jag harmas åt sorgen, när man begråter en like, som dött och har hunnit sitt öde. Detta allena är ännu vår gärd åt de dödliga arma: sörjande skära vårt hår och tårar på kinderna gjuta. Också jag själv har en broder ju mist, som var icke den sämste ibland argiver; det minnes nog du; ty själv har jag aldrig råkat och sett honom ens; men de säga, att mera än andra var Antilochos snabb i sitt lopp och tapper i striden."Honom svarade då ljushårige kung Menelaos: "Efter du talat, min vän, just så, som var klok och förståndig skulle ha talat och tänkt, om också han varit en äldre, — ja, som din fader är vis, så talar du också förståndigt; lätt är att sönerna känna igen av en man, som Kronion lycka i födelsestunden beskärt och i bröllopets timma, såsom han nu har åt Nestor beskärt att få sitta och åldras hemma i lycka och ro och skåda, hur dagarna glida, hugnad av söner med moget förstånd och med styrka i lansen: ja, må vi sorgen, som kvalde oss nyss, nu lämna å sido, för att oss ägna på nytt åt vår måltid. Gjute man vatten strax över händerna! Tid blir ju ock i morgon för samtal; då med varandra i ro skola jag och Telemachos tala."

Sade. Asfalion strax då begöt deras händer med vatten, som var en tjänare flink hos den frejdade kung Menelaos. Därpå de grepo sig an med de färdiga, väntande rätter.

Helena nu var på annat betänkt, Olympierns dotter. Hastigt i vinet, de drucko utav, hon hällde en läksaft, dövande smärta och harm och minnet av alla bekymmer. Vilken som dricker därav, så snart som den blandats i bålen, gjuter ej tårar på kind den dagen från morgon till afton, icke en gång om hans far och hans mor bortrycktes av döden, ej om hans broder, och ej om hans älskade son vid hans sida dräptes av fiendespjut och han själv det nödgades åse. Sådana medel av verkande kraft och av hälsa tillika ägde hon, dottern av Zeus, och av Thons gemål Polydamna hade hon fått dem en gång i Egypten där bördiga jorden alstrar så rikligen fram både skadligt och sunt om vartannat, där ju var människa läkare är och i konsten förfaren mera än dödliga eljest, men ock från Paieon de stamma. Men när hon saften hällt i och bjudit att bägarna fylla, tog hon till orda igen och talade till dem och sade:

"Gudaborne Atrid och I båda, som ären förvisso söner av lysande män! Gud Zeus ju fördelar så ojämnt gott som ont ibland människors barn, ty han härskar med allmakt. Nu dock äten med lust i vår sal och må sinnet med samspråk muntras igen; och jag själv vill berätta en ting, som kan roa. Allt är jag icke i stånd att förtälja, ej heller att nämna alla de strider han haft att bestå, modfaste Ulysses, men jag vill skildra en bragd, som den starke vågade dristigt fjärran i troernas land, där achaierna ledo så mycket. Sedan med rysliga gisselslag han sig själv

hade vanställt och över axlarna kastat en träls eländiga paltor,

smög han i fiendestaden sig in på dess rymliga gator, dolde sitt krigareskick och såg ut att en tiggare vara, han, som det sannerligen ej var vid achaiernas härskepp. Sådan att se, gick han in i trojanernas stad, och de alla anade intet, och endast av mig blev han ändå igenkänd, men vid var fråga av mig han med undanflykter sig värjde. Dock, när jag honom till slut hade badat och gnidit med olja, skänkt honom kläder på kroppen igen och högtidligen svurit att ej för någon av troernas folk förråda Ulysses, innan han kommit till tältet igen och de svärtade skeppen, då omsider förtrodde han mig om achaiernas anslag. Sedan han många av troerna fällt med sitt eggade slagsvärd kom till achaierna lyckligt han hem med en myckenhet kunskap. Troernas kvinnor då klagade högt, men av innersta hjärta fröjdades jag, ty förbytt var min håg och jag längtade åter efter mitt hem och begrät Afrodites svek, som mig förde i min förblindelse dit från den älskade fädernejorden, sedan jag flytt från mitt barn och mitt brudgemak och min make, vilken ger varken i vett eller skönhet vika för någon."

Henne svarade då ljushårige kung Menelaos: "Ja, det är alldeles sant, min gemål, vart ord, som du sade. Många berömliga hjältars förstånd och sinne jag pröva hunnit i livet, ty vida omkring har jag farit på jorden: aldrig skådade dock till det mannamodet jag make, som i Ulysses bor, den kamputhållige hjälten. Slik var en annan bedrift, som den starke vågade dristigt inne i hästen av trä, där vi ypperste män av Achaia sutto fördolda till död och fördärv åt troernas söner. Då kom du vandrande dit, ty du manades visst av en gudom, vilken var sinnad att troernas folk en berömmelse unna, och vid din sida Deifobos gick, som gudarna fager. Trenne gånger du vandrade kring ihåliga gömslet, klappade hästen och ropte vid namn danaernas furstar, härmande rösten så likt hos envar av argivernas hustrur. Tydeus' son och jag själv och den härliga hjälten Ulysses hörde ditt kallelserop, där vi mitt ibland kämparna sutto. Bägge vi andra då rusade upp och ville nödvändigt antingen bryta oss ut eller svara därinne på ropen; dock, Ulysses hejdade oss och styrde vår iver. Tysta där höllo sig sedan de andra achaierna alla endast Antiklos var hågad ännu att dig svara på ropen, men Ulysses då täppte igen med de kraftiga händer stadigt och länge hans mun och frälste achaiernas skara, släppande icke sitt tag, förrän Pallas Athene dig fjärmat."

Svarade honom Telemachos då, den vettige yngling: "Gudaborna Atrid, folkskarornas drott Menelaos! Ack dess värre! Ej detta likväl avvärjde hans ofärd, ej om så hjärtat, som slog i hans bröst, av järn hade varit. Dock, nu låten oss komma i säng, för att njuta vi måtte äntligen vila och ro, i den ljuvliga sömnen försänkta."

Sade. Argiviska Helena strax sina tärnor befallde ställa i pelarehallen en säng och bädda med sköna purpurfärgade bolstrar däri och på dessa med filtar, bredande över till sist, till att hölja sig, täcken av ylle. Strax ur salen de skyndade ut med facklor i handen, sängen de redde, och utav en härold gästerna fördes. Sålunda lade sig där uti pelarehallen till vila Nestors lysande son och Telemachos, ädlingen unge; drotten i innersta kammaren sov av det höga palatset, och långslöjad och skön vid hans sida sig Helena lade.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, reste från bädden sig fort Menelaos, väldig i härskri, tog sina kläder uppå och sitt eggade svärd över skuldran och på de glänsande fötterna band sina sköna sandaler, trädde därefter ur kammaren ut, lik en gud till att skåda, och hos Telemachos satte sig ned och talte och sade:

"Käcke Telemachos, vad för ett värv har förmått dig att färdas till Lakedaimons stad över havets väldiga ryggar? Är det ett allmänt värv eller enskilt? Säg mig det öppet!"

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Gudaborne Atrid, folkskarornas drott Menelaos! Kommen jag är i det hopp, att du något försport om min fader. Godset förödes för mig, och de rika förråden förtäras, huset är fullt av fientliga män, som för mig nu beständigt slakta båd' getter och får och oxar med släpande fötter; alla begära min moder till viv, och de härja som våldsmän. Därför jag kommer och famnar ditt knä, om du ville mig säga allt vad du vet om hans sorgliga död, om du kanske med egna ögon var vittne därtill eller hört av en annan förtäljas, huru den irrande dog, som till jämmer blev född av sin moder. Ej av försyn må du mildra ditt tal och ej heller av ömkan, utan mig öppet förtälj, hur synen mötte ditt öga! Ack, jag beder: så sant som Ulysses, min frejdade fader, nånsin i råd eller dåd dig ärligen höll, vad han lovat, fjärran i troernas land, där achaierna ledo så mycket, drag dig till minnes nu allt och det sanningsenligt berätta!"

Svarade honom med glödande harm Menelaos den ljuse: "Skändligt! Så ville de då i den hjältemodige mannens säng det bädda åt sig, fastän ynklige stackare själva! Men som det går, när en hind i det starka lejonets rede inne bland snåren har lagt sina späda och diande kalvar, medan hon själv bland skogarnas löv och i grönskande dälder strövar på bete omkring, och lejonet då till sitt läger kommer tillbaks och åt dem bereder en jämmerlig ände: så skall Ulysses åt dem bereda en jämmerlig ände. Komme han — evige Zeus och Athene och Foibos Apollo! — sådan han var, när på Lesbos en gång, det vackert bebyggda, dristigt han trädde till brottningskamp mot Filomeleides och honom fällde med makt, och achaierna jublade alla, trädde blott sådan Ulysses en dag ibland friareskaran, alla en bråddöd finge de då och en bitter förmälning. Men det du frågar och beder mig om, vill jag gärna dig säga utan att vika från sanningen av och skall ej dig bedraga. Allt vad mig sade en gång den sanningssägande havsgud, därav skall icke ett ord jag förtiga för dig eller dölja.

Uti Egypten ännu, fast jag ville tillbaka till hemmet höllo mig gudarna kvar, då jag ej hekatomber dem offrat. Gudarna velat ju städs, att man har deras bud uti minne. Där det ligger en ö i det stora och svallande havet framför Egyptens bördiga dal, och de kalla den Faros, fjärmad från stranden så långt, som ett seglande skepp kan på dagen hinna, när akter ifrån det blåser en gynnande medvind. Där är en ypperlig hamn, från vilken de ledigt med skeppen sticka i sjön, när de lupit ditin för att hämta sig vatten. Tjugo dagar igenom jag där av de evige kvarhölls; aldrig det blåste en vind utåt sjön, en sådan som bliver gynnande följe åt skepp över havets väldiga ryggar. Snart skulle kosten för oss varit slut och männernas krafter, hade ej en av de eviga rörts och bringat mig räddning; dottern till Proteus det var, den kraftige gubben i havet, nymfen Eidothea, henne min nöd upprörde i själen. Henne jag mötte, då skild från mitt folk jag där vandrade ensam ty de på stranden av ön kringströvade jämt för att fiska, nyttjande revar med krok, ty dem hungern i tarmarna kvalde. Trädande nära mig, talade då gudinnan och sade:

"Är i så ytterlig grad du försumlig, o främling, och tanklös? Sölar du kanske med flit och finner i lidandet nöje, efter du dröjer så länge på ön och har icke en utväg mäktat att finna ännu, medan modet förgår på ditt manskap?"

Så hon sade, men jag då svarade henne och sade: "Detta jag säga dig vill, vem helst du än är av gudinnor. Ej med min vilja fördröjes jag här, men jag måtte ha syndat mot de odödliga visst, som leva i himmelens rymder. Men förkunna mig du — ty gudarna veta ju allting: — vem av de högste som fjättrar mig här och förhindrar min resa, och hur jag hemmet skall nå över djupet, där fiskarna simma."

Så jag sade, då svarade strax den sköna gudinnan: "Detta, du främmande man, skall jag säga dig alldeles öppet. Ofta här kommer till ön sannfärdige gubben i havet, Proteus Egyptern vid namn, bland odödliga en och som känner havets samtliga djup och är underdrott till Poseidon; han är min egen fader, man sagt, och av honom jag föddes. Vore du honom i stånd till att överlista och gripa, skulle han lära dig väg och sträckorna säga på färden, och hur du hemmet skall nå över djupet, där fiskarna simma; ja, om du önskar, han säger dig ock, du gudarnas ättling, allt vad gott eller ont som har timat där hemma i huset, medan du strövat omkring på den långa och farliga färden."

Så hon talte, men jag då svarade henne och sade: "Hitta då själv på en list till att fånga den åldrige guden, att han ej märker och ser mig förut och kan rädda sig undan; vansklig en gudom är för en dödlig man att betvinga."

Så jag sade, då svarade strax den sköna gudinnan: "Detta, du främmande man, skall jag säga dig alldeles öppet. När på sin bana den strålande sol når mitten av himlen, stiger ur djupet han upp, sannfärdige gubben i havet, dold av en västanfläkt, som krusar de mörknade vågor; men när han kommit i land, under valvet av grottan han vilar, och havsdrottningens hjord, simfotade sälarna alla, sova kring honom i flock, uppdykta ur skummiga vattnet, flåsande ut den fränaste lukt från djupet av havet. Dit skall jag föra dig hän, när morgonrodnaden uppgår, och eder lägga i raden; välj ut och tag med av ditt manskap trenne de yppersta männen du har på de toftade skeppen! Nu skall jag skildra för dig den gamles illistiga konster. Först han bland sälarna vandrar omkring och dem mönstrar och räknar, men när han alla har sett och på fingrarna räknat dem noga, slår han bland djuren sig ner som en herde i mitten av fåren, Men så snart som I märken då grant, att gubben har somnat, skynden er, bjuden då upp eder kraft och hela er styrka, hållen den spjärnande fast, hur mycket han strävar att undfly. Ty för att fly

han förvandla sig skall till allt, vad på jorden

kryper och går, och till vatten jämväl och till blossande låga; hållen dess fastare I edert tag och dess hårdare kramen! Men när till slut av sig själv han begynner att tala och fråga, varande sådan igen, som han var, då han lagt sig att sova, skolen I sluta med våldet på stund och släppa den gamle. Då kan du fråga, o drott, vem det är som dig hatar bland gudar, och hur du hemmet skall nå över djupet, där fiskarna simma."

Så hon talte och sedan dök ned i det böljande havet. Själv till skeppen jag gick, där de stodo på sandiga stranden, medan mitt hjärta klappade högt under vägen av oro. Men då jag hade så kommit dit ner till skeppen och havet, redde vi kvällsvard till, och ambrosiska natten var inne, och vi på stranden oss lade till ro vid det skvalpande havet. Men då i gryningen sken den rosenfingrade Eos, gick jag längs stranden hän av det vittkringseglade havet under en innerlig bön till de eviga. Trenne av männen följde, på vilka jag litade mest vid dristiga tilltag.

Nymfen, som dykt emellertid uti havets rymliga sköte, kommit ur böljorna upp med sälskinn fyra och alla nyligen flådda utav, ty hon ämnade narra sin fader; och när i sanden hon se'n urhålkat för varje en liggplats, satt hon och väntade nu; då trädde vi fram till gudinnan. Strax hon oss lade i rad och svepte envar i ett sälskinn. Där var förskräckligt att ligga på lur, ty oss plågade gräsligt sälarnas rysliga stank, som söka sin föda i havet; vem ville ligga i lag med ett havets vidriga odjur? Dock hon det lindrade själv och gav oss ett medel, som hjälpte; ty under näsan på var hon ambrosia lade, som spridde kring sig den ljuvaste doft och förgjorde den stinkande sällukt. Hela morgonen lågo vi så under tålig förbidan; sälarna myllrade upp utur djupet och lade sig alla neder till vila i rad på stranden vid skvalpande havet. Äntligt i middagens stund kom åldringen upp utur djupet, gick bland de frodiga sälarna runt och dem räknade alla; och som de första han räknade oss och ej alls i sitt sinne anade svek, och han lade sig själv omsider till vila. Men med ett skri vi då rusade upp och slogo kring honom armarna stadigt, men gubben ej glömt sina listiga konster, utan ett lejon med böljande man han vart till en början och därefter en orm, och en panter, en hotande vildgalt, rinnande vatten har vart och ett träd med krona i höjden; dock vi släppte ej taget ändå och gåvo oss icke. Men när omsider han ledsnade upp, illistige gubben, hov han sin stämma till ord och talade till mig och sade:

"Svara mig, Atreus' son, vem av gudarna gav dig det rådet att mot min vilja mig fånga med list? Vad är din begäran?"

Så han talte, men jag då svarade honom och sade: "Gubbe, du vet det — och varför dig så förställa och fråga? — huru på ön jag så länge fördröjts och har icke en utväg mäktat att finna ännu, medan modet förgår i mitt hjärta. Men förkunna mig du — ty gudarna veta ju allting — vem av de högsta som fjättrar mig här och förhindrar min resa, och hur jag hemmet skall nå över djupet, där fiskarna simma?"

Så jag talte, men han mig svarade genast och sade: "Vet, att du festliga offer åt Zeus och de övriga gudar borde ha bragt, förrn du skeppet besteg, om du önskade fortast seglande hinna ditt fädernesland över blånande havet. Ej tillstäder dig ödet att förr dina kära få skåda eller beträda ditt präktiga hus och ditt fädernerike, än till Egyptens älv, som nedflyter från himlen, åter du seglar tillbaks och med heliga festhekatomber hedrar de saliga gudar, som bo i himmelens rymder. Då skola gudarna främja den färd, som du längtar att göra."

Så han talte, men hjärtat på mig var färdigt att brista, då han befallde mig segla på nytt över blånande djupet hän till Egyptens land den långa och farliga vägen. Snart jag mig sansande dock och svarade honom och sade:

"Allt fullgöra jag skall på det sätt du befaller mig, gamle. Men välan mig detta nu säg och berätta uppriktigt: kommo med skeppen de lyckligen hem, de achaierna alla, vilka vi lämnade, Nestor och jag, då från Troja vi foro, eller blev någon för döden ett rov på sitt seglande fartyg eller i vännernas famn, sedan kriget han kämpat igenom?"

Så jag talte, men han mig svarade åter och sade: "Atreus' son, vi frågar du slikt? Ej båtar dig sådant veta och höra därom, vad jag vet; ej heller jag tänker länge du tårlös blir, när du allting noga förnummit. Många förvisso förgingos av dem, men somliga frälstes; dock ej flera än två av achaiernas drottar på vägen funno sin död; och i härnadens kamp var du själv ju tillstädes. En är i livet, men stängd på en ö i det villande havet. Ajas på färden

förgicks med de långbeårade skeppen. Först mot Gyreiska klippornas brant han blev av Poseidon slungad med skeppen, men frälsades dock ur havet av guden. Nu skulle döden han sluppit ifrån, fast Athene förhatlig, hade ej övermodigt han talt och skrutit i vanvett, att han ur havets svalg trots gudarna själva sig räddat. Dock, när han sålunda skröt, förnummos hans ord av Poseidon;

genast sin treudd guden då grep med de väldiga händer, och han drev till och i stycken han slog den Gyreiska klippan. Något blev stående kvar, men en lösbräckt klippa i djupet välte, på denna helt nyss hade Ajas suttit och trotsat, nu revs i fallet han med i oändliga, böljande djupet; sålunda där han förgicks, i de salta vågorna drunknad. Länge din broder gick fri, och på rymliga skeppen han undslapp dödsgudinnornas hot och blev skyddad av mäktiga Hera. Men då han nalkades re'n till den branta Maleiska udden, reste sig plötsligt en rasande storm, som den suckande drotten ryckte ur kosan långt över djupet, där fiskarna simma, ända till landets yttersta spets, där fordom Thyestes bott, men där boende nu var Thyestessonen Aigisthos. Dock, när dädan jämväl det tedde sig lyckligt för hemfärd, vinden av gudarna vänts och de landade äntligt vid hemmet, satte med innerlig fröjd han sin fot på den älskade kusten, kysste och famnade fädernas jord, och tårarna varma flödade länge på kind, då så lycklig han skådade landet. Men från sitt torn honom spejaren såg, som den lömske Aigisthos ställt i sin arglist dit och till lön hade lovat åt honom tvenne talenter i guld, om han vaktade året igenom, så att ej drotten kom oförutsett, men han rusta sig hunne. Hän till palatset han sprang, att det säga för skarornas herde. Snart Aigisthos då hade tänkt ut sitt försåtliga anslag; tjugo de starkaste män han valde bland folket och ställde tyst i försåt, men i husets sal bjöd han rusta till gille, for så med hästar och vagnar åstad för att bjuda till festen skarornas drott Agamemnon, men mord i sitt sinne han välvde. Honom, som anade icke sin död, han förde till slottet upp och vid bordet drap, som man dödar en oxe vid krubban. Ej blev en enda vid liv av de kämpar, som följde Atriden, ej av Aigisthos' män, utan alla de föllo i salen."

Så han talte, men hjärtat på mig var färdigt att brista, bittert jag grät, där på sanden jag satt, och ej ville mitt hjärta dväljas bland levande mer och skåda den lysande solen. Men då jag tröttnat att så i min vånda mig vrida och gråta, talade till mig igen den sanningssägande havsgud:

"Atreus' son, låt icke din gråt nu rinna så hejdlös! Ingenting vinnes därmed; sök hellre med första betänka, hur du må komma igen till den älskade fädernejorden. Antingen träffar du honom vid liv, eller ock har Orestes kommit dig före i hämnd, och då får du skåda hans likfärd."

Så han tröstade mig, och mitt sinne och manliga hjärta

kände hugsvalelse strax, hur svåra jag än var bedrövad, och med bevingade ord jag talte till honom och sade:

"Nog jag om dessa har hört, men berätta mig nu om den tredje, som är i livet, men stängd på en ö i det villande havet, eller ock död; ty i trots av min sorg vill jag gärna det höra."

Så jag sade, men han mig svarade genast och sade: "Konung Laertes' son, som på Ithaka äger sitt hemvist, honom jag såg på en ö, utgjutande ymniga tårar, uti gudinnan Kalypsos gemak, som honom med tvångsmakt fjättrar, och ej han förmår att komma till fädernejorden, ty långårade skepp han ej äger och käcka kamrater till att sig föra åstad över havets väldiga ryggar. Dig, Menelaos, du ättling av Zeus, har ej skickelsen ämnat, att du skall sluta och dö i det hästuppammande Argos. Gudarna skola dig föra att bo på elysiska fälten borta vid jordens gräns, där han är, Rhadamanthys den ljuse, och där människans liv hänrinner så lätt och så saligt. Aldrig förmärkes där snö eller bitande frost eller regnskur, utan en susande västanvind, som fläktar där evigt, sänder Okeanos ut till att svalka de saliga mänskor. Minns, du har Helena själv till gemål och är måg till Kronion."

Så han talte och sedan dök ned i det böljande havet. Själv till skeppen jag gick, där de stodo på sandiga stranden, medan mitt hjärta klappade högt under vägen av oro. Men då jag hade så kommit ditner till skeppen och havet, redde vi kvällsvard till, och ambrosiska natten var inne, och vi på stranden oss lade till ro vid det skvalpande havet. Men då i gryningen sken den rosenfingrade Eos, först våra skepp vi då halade ut i gudomliga havet, buro så master och segel ombord på de präktiga fartyg; männerna stego ombord och på roddarebänkarna genast satte sig neder i rad, och för årorna skummade vattnet; och vid Egyptens älv, som nedflyter från himlen, lade jag åter i

land och offrade festhekatomber. Men då de eviga gudarnas harm jag sålunda blidkat, åt Agamemnon jag reste en hög till evärdeligt minne. Strax efter detta jag seglade av, och en gynnande medvind gudarna sände och förde mig fort hem till fäderneslandet. — Nu låt mig se, att du stannar hos mig någon tid i min kungsgård, tills att en elva dygn eller tolv fått hinna förlida; då skall jag sända dig hem, som sig bör, och med lysande skänker; giva jag vill dig en glänsande vagn, och gångare trenne,

därtill en härlig pokal, ur vilken åt saliga gudar offra du kan under tanke på mig, så länge du lever."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Övertala mig icke, Atrid, att här dröja så länge. Visst ett år hos en sådan som dig jag stannade gärna, utan att längta jag skulle en dag efter hem och föräldrar, ty med innerlig fröjd har jag hört dig berätta och tala; men allaredan förvisst mina vänner mig vänta med oro borta i heliga Pylos, och dock vill du här mig fördröja. Men om du ämnar att ge mig en skänk, så tag hellre klenoder; hästar jag tager ej med hem till Ithaka, utan behåll dem själv till en prydnad hos dig, ty här i det land, du behärskar, breda sig slätterna ut med cypergräs och med klöver, spelt och vete och korn, som har breda och gyllene axen. Ej finns på Ithaka äng eller platser för hästar att springa, getter det fostrar och vackrare är än länder med hästar. Ingen av öarna där är för hästar bekväm eller ängsrik, där de sig resa ur sjön, och Ithaka minst av dem alla."

Så han sade, då log Menelaos, väldig i härskri, smekte med handen hans kind och talade åter och sade: "Du är av ädlaste blod, min gosse, det höres på talet. Gott, så byter jag gåvorna om, som jag ledigt kan göra. Av de klenoder, jag har i mitt hus, och som passa till gästskänk, vill jag förära dig den, som är skönast och dyrast av alla; giva jag vill dig en dryckesbål, som är driven i silver hel och hållen, men guld bekläder den översta randen; den är ett verk av Hefaistos' hand, och Sidonernas konung Faidimos skänkte mig den, som en gång på min resa till hemmet hyste mig under sitt tak; och nu jag åt dig den förärar."

Så med varandra de skiftade ord, där de sutto i samspråk. Men till gudomliga drottens palats nu gästerna kommo. Fåren och getterna förde de med och det styrkande vinet, brödet skickades dem av de fagerslöjade hustrur, och i palatsets sal de med iver nu lagade middag.

Men i Ulysses' hem under skrävel och trotsiga later friarna roade sig med att kasta med diskus och jaktspjut ute på gårdens jämnade plan, där de brukade leka. Endast Antinoos satt och Eurymachos, skön som en gudom, friarnas ledande män och de vida förnämsta i mandom. Kom då Noemon, Fronios' son, framträdande till dem, vände sitt ord till Antinoos strax och frågade honom:

"Bäste Antinoos, säg, är det månne bekant eller icke, när väl Telemachos kommer igen från det sandiga Pylos? Ty han fick låna mitt skepp, och jag själv behövde till Elis

segla nu över, ty tolv mina ston gå på bete därborta; däggande leva hos dem deras arbetskraftiga mulföl, njutande friheten än; jag vill hämta mig ett för att tämja."

Sade. Men häpnad betog deras sinne, ty ej de förmodat, att han till Pylos var rest, utan trodde, att ute på fälten hölle hos fåren han till eller svinaherden besökte. Men till honom Eupeithes' son Antioos sade:

"Säg mig uppriktigt, när reste han bort, och vad fick han för följe? Valde han ut ithakensiske män, eller var det hans egna trälar och tjänare blott? Ty dylikt han vore i stånd till. Svara mig sanningsenligt också, att jag måtte det veta: tvang han dig, tog han med våld det svärtade skeppet ifrån dig, eller gav själv du det villigt till låns, då han bad dig bevekligt?"

Honom då svarade Fronios' son Noemon och sade: "Villigt jag gav det till låns, och vad skulle en annan väl göra, ifall en sådan man, med så svåra bekymmer i sinnet, komme och både? Det voro ju hårt att då giva ett avslag. Ynglingar ädla, som äro näst oss de förnämsta i landet, blevo hans följe, och Mentor for med så som en hövding, det såg jag, eller en gudom det var, som liknade honom fullkomligt. Men nu förundrar mig mycket en sak: i går morse helt tidigt Mentor jag såg, fast han seglade med häromdagen till Pylos."

Så han sade och sedan gick hem till sin fäderneboning. Bägge de andra förbluffades djupt i sitt manliga hjärta.

Friarna hörde med lekarna upp och sig satte tillsammans. Tog då till orda bland dem Antinoos, son av Eupeithes; bister han var, och av harm hans svartomtöcknade sinne jäste, och ögonen voro som eld och sprutade gnister:

"Oerhördaste dåd, att Telemachos vågat förmäten bringa sin resa till stånd, som vi mente han ej skulle kunna! Alla oss många till trots går pojken och reser helt enkelt, sedan han rustat ett skepp och de bästa i landet sig utvalt. Framgent ock skall han ställa till ont, men måtte hans egen kraft förgöras av Zeus, innan åldersmognad han hinner. Given mig strax nu ett ilande skepp och tjugo kamrater, så skall jag ligga på vakt i försåt, när han vänder tillbaka, uti det sund, mellan Ithaka är och det bergiga Samos. Då blir ett jämmerligt slut på hans seglande efter sin fader."

Så han talte, och alla de då instämde med bifall, stodo så upp och begåvo sig in uti konungens boning.

Länge det varade ej, innan drottning Penelope vetskap fick om den farliga plan, som friarna hemligen smidde.Häroldens Medon berättade allt, ty utanför gårdsmurn hade han stått och dem hört, då de spunno därinne på ränker. Genast han gick då till drottningens rum för att saken berätta. Honom Penelope frågade strax, när han trädde på tröskeln:

"Härold, vad för du för bud från de trotsiga friarnas skara? Månne att tärnorna strax, som här tjäna den ädle Ulysses, skola med sysslorna sluta och dem deras gille bereda? Ack, att aldrig de friat till mig eller eljest sig samlat, och att då åte i dag här för sista och yttersta gången! I, som församlens här jämt och plundren vårt hus på dess goda, som hör min ädle Telemachos till, han I kanske då aldrig under er barndomstid fått höra ett ord av de äldre om hur Ulysses själv var till sinnes mot edra föräldrar? Aldrig i gärning och aldrig i ord han mot någon i folket övade ont, och likväl är det mäktige konungars vana, att på den ene de kasta sitt hat och sin gunst på den andre; aldrig har däremot han mot en människa övat en kränkning, utan er egen ondska det är, som i skamliga tilltag kommer i dagen, och aldrig är tack att förvänta för godhet."

Henne svarade då den välförståndige Medon: "Vore blott detta det värsta ändå, som de gjorde, o drottning! Ack, men ett större ännu och ett mera förfärande illdåd stämpla nu friarna på, det dock avvärje Kronion. Vet, att de ämna med stingande spjut Telemachos mörda under hans återfärd, ty han rest för att spörja om fadern till Lakedaimons gudomliga stad och det heliga Pylos."

Sade. Men drottningens hjärta och knän ville domna, och länge var hon ur stånd till att yttra ett ord, hennes ögon av tårar fylldes, och rösten, så klingande klar, nu sig stockade endast. Äntligen kunde hon tala igen och svarte och sade:

"Härold, ack varför då reste min son? Ej var det av nöden, att han på skepp skulle stiga ombord, som äro på havet hästar åt människors barn, där de löpa sin bana på vattnen. Vill han, att icke engång då hans namn skall bland människor lämnas?"

Henne svarade då den välförståndige Medon: "Icke jag vet, om en gud honom eggat därtill, eller självmant hädan till Pylos han for att få antingen höra sin fader vara på hemväg stadd eller veta, hur döden han funnit."

Så han sade och åter gick ut genom konungens salar. Men över henne sig göt en förtärande ångest; ej mäktig var hon att sätta sig ner på en stol av de många där funnos, utan på tröskeln hon sjönk till det skönt utsirade rummet, kvidande sorgligt, och tärnorna runt kring drottningen alla

klagade, unga och gamla, så många som funnos i huset, och till dem under snyftningar nu Penelope talte:

"Kära väninnor, på mig har Olympiern sorgerna hopat mer än på alla de kvinnor med mig uppväxte och föddes. Först har jag mistat min ädle, min lejonhjärtade make, som var bland danaer främst uti allsköns lysande dygder, hjälten, vars rykte sig brett över Hellas och innersta Argos; nu är ju också min älskade son av stormarna bortryckt utan beröm från sitt hem, och jag intet förnam om hans resa. Grymma! och icke en enda av er kunde falla på tanken att få ur bädden mig väckt, fastän gott I vissten det alla, när han begav sig ombord på det rymliga, svärtade skeppet. Hade jag vetat blott, att han hade den resan i sinnet, skulle han stannat här kvar, hur gärna han än ville fara, eller han skulle mig lämnat som död här hemma i huset. Skynda nu någon och spring att den åldrige

Dolios kalla, svennen, som gavs av min fader mig med, då jag reste hitöver, och som min trädgård sköter nu om; han må strax till Laertes vandra och sitta hos honom och allt för den gamle berätta, ifall möjligen denne ett råd i sitt hjärta kan hitta, vandra bland folket ut och sig jämra för alla, som lystna äro att hans och Ulysses' ätt ifrån jorden förgöra."

Henne svarade då Eurykleia, den kärliga amman: "Älskade barn, du må döda mig nu med förgörande kopparn eller behålla vid liv i ditt hus; jag vill intet fördölja. Vetande var jag om allt, och jag gav honom vad han befallde både av mat och av vin, men högtidligen lät han mig svärja intet att säga för dig, förrän tolvte dagen var inne, eller du själv honom saknat och hört, att han rest sina färde, så att din däjliga hy du ej måtte fördärva med tårar. Men gå och bada dig nu och kläd dig på kroppen i nyrent, stig så ditupp i ditt ovangemak med ditt följe av tärnor och bed Athene om hjälp, den dottern av Zeus med egiden, ty hon är mäktig att också för död honom skydda allt framgent. Skona den gamle, så plågad förut; och jag skulle väl mena: icke är Arkesiadernas ätt för de saliga gudar helt förhatlig, än lämnas väl kvar någon ättling att härska över dess höga palats och de vitt kringliggande marker."

Sade och stillade drottningens sorg och hämmade gråten. Strax nu att bada hon gick och sig klädde på kroppen i nyrent, steg så ditupp i sitt ovangemak med sitt följe av tärnor, fyllde med offerkornet en korg och bad till Athene:

"Hör mig, du aldrig betvungna, du dotter av Zeus med egiden! Om någon gång i sitt hus den mångförslagne Ulysses

brände av får eller oxar åt dig de saftiga låren, kom då ihåg det idag och min son, den älskade, frälsa, avvärj friarnas våld och övermodiga ondska!"

Sade och klagade högt, och bönen vart hörd av gudinnan. Växte nu friarnas larm därinne i skuggiga salen. Mången då yttrade så av de övermodiga unga:

"Säkert nu rustar åt oss den så eftersträvade drottning bröllopet till och ej vet, att på sonen står döden och väntar."

Sådant var mångens tal, ty de anade ej vad som timat. Men Antinoos höjde sin röst ibland dem och talte:

"Olycksalige, akten er blott för att tala så dristigt! Minnens det alla! Ty snart kunde saken berättas därinne. Låtom oss hellre helt stilla stå upp för att sätta det anslag genast i verket, som nyss i vår krets vann samtligas bifall."

Sade, och tjugo han valde sig ut, som de käckaste voro, gick så med dessa åstad ner till skeppet och stranden av havet. Först de nu fartyget halade ut på djupet av vattnet, buro så masten och seglet ombord på det svärtade skeppet, passade årorna in uti läderstropparna sedan, allt efter ordning och skick, och hissade skinande seglet. Vapnen åt kämparna buros ombord av behjärtade svenner. Högt under land de förtöjde sitt skepp, men de själva på stranden åto sitt aftonmål och förbidade Hesperos' uppgång.

Men i sitt ovangemak den kloka Penelope ängslig låg utan föda och gittade ej att äta och dricka, grubblande på, om från död hennes härlige son skulle frälsas, eller av friarnas trotsiga hop förgöras han skulle. Såsom ett lejon det känner, som står ini jägarelarmet gripet av fruktan, när slutas det hör den försåtliga ringen, så hon det kände. Då föll över henne den ljuvliga sömnen; sovande sjönk hon tillbaks, och lemmarna lågo i domning.

Nu var på annat betänkt strålögda gudinnan Athene, skapade till en gestalt och lät denna se ut som en kvinna, lik Iftima i allt, den ädle Ikarios' dotter, som med Eumelos var gift och sitt hemvist hade i Ferai. Hän till den ädle Ulysses' palats hon den skickade sedan att för Penelope nu, som klagande låg där i tårar, göra en ände på gråt och på tårealstrande jämmer. Bilden i kammaren svävade in längs remmen till regeln, stannad vid huvudgärden han stod och till drottningen talte:

"Dyra Penelope, sover du nu så bekymrad i själen? Ej tillstädja dig dock de lycksaligt levande gudar mera att våndas och gråta; din son skall komma tillbaka åter till hemmet och dig, ty han intet mot gudarna brutit."

Svarade kloka Penelope då och sade till henne, ljuvligt i slummer försänkt vid porten till drömmarnas rike:

"Varför, o syster, besöker du mig? Du plägar ju eljest aldrig att komma; det hus, du bebor, är så långt från din systers. Och du förmanar mig nu att sluta min gråt och förglömma alla de kval, som så djupt uppröra mitt sinne och hjärta. Först har jag mistat min ädle, min lejonhjärtade make, som var bland danaer främst uti allsköns lysande dygder, hjälten, vars rykte sig brett över Hellas och innersta Argos; nu har min älskade son rest bort på ett skepp över havet, ännu ett barn, ej övad i ord eller prövad i mödor. Honom begråter jag nu än mera än själve Ulysses, darrande är jag för honom och rädd, att han något skall lida antingen uti det land, dit han for, eller också på havet; ty nu en skara fientliga män lagt ut snaror för honom, lystne att taga hans liv, innan fädernejorden han hinner."

Henne svarade då den dunkla och nattliga drömbild: "Trösta dig, älskade, bäva ej alls i ditt hjärta nu längre! Sådan en ledsagarinna han fått, att väl dödliga alla önskade henne bredvid sig till skydd — ty skydda hon mäktar —, Pallas Athene själv, som förbarmat sig över din jämmer, och det är hon, som mig skickade hit att dig detta förkunna."

Svarade kloka Penelope då och sade till henne: "Om då en gudom du är och gudinnans röst har förnummit, o så förtälj mig ock hans, den olycksaliges, öde! Lever han ännu på jord och skådar den lysande solen, eller är redan han död och till Hades' boningar gången?"

Henne svarade då den dunkla och nattliga drömbild: "Nej, om din make ej är i stånd att dig säga med visshet, om han är död eller lever, och ej bör man pladdra i vädret."

Sade och svävade bort genom regelstället på dörren och var försvunnen i fläktande vind. Men Ikarios' dotter hastigt ur sömnen for upp, hugsvalad i innersta hjärta av att så tydligt en dröm hade tett sig i nattliga dunklet.

Friarna seglade ren med sitt skepp på den böljande stråten, välvande blodig död mot Telemachos uti sitt sinne. Ute i havet det ligger en ö med skrovliga klippor mitt i det sund, mellan Ithaka är och det bergiga Samos, Asteris, en av de små, med en hamn, som på vardera sidan mynnar åt havet; i denna på lur sig achaierna lade.

FEMTE SÅNGEN.

Ulysses' färja.

Eos ur bädden steg upp från sidan av höge Tithonos ljuset att bringa på nytt åt odödlige gudar och människor. Sutto då gudarna neder till råds, och mitt uti kretsen satt tordönaren Zeus, som i kraft är långt över alla. Strax då förtäljde Athene dem allt vad Ulysses fick lida, ty hon sin älskling ej glömt, där i nymfens boning han dvaldes:

Evige Zeus och i andra evärdlige, salige gudar! Vare ej någonsin mera en kung, som satt spiran att bära, mild till sinnes och vänlig och huld och en vän av det rätta, utan må städse han vara tyrann, och begiven på illdåd, eftersom ingen det finns, som den gudalike Ulysses minns bland det folk, som han styrde en gång, så mild som en fader. Ännu han ligger på ön och av svåra lidanden tryckes uti gudinnan Kalypsos gemak, som honom med tvångsmakt fjättrar, och ej han förmår att komma till fädernejorden, ty långårade skepp han ej äger och käcka kamrater till att sig föra åstad över havets väldiga ryggar. Nu de ju trakta jämväl att den älskade sonen förgöra under hans återfärd, ty han rest för att spörja om fadern till Lakedaimons gudomliga stad och det heliga Pylos."

Svara då molnskockaren Zeus och sade till henne: "Barn, vad var detta för ord, som dig slapp över tändernas stängsel? Är det då icke du själv, som fattat i sinnet det rådet, att till sitt hem skall Ulysses en dag som hämnare komma? Följ nu Telemachos du med ditt skydd — ty skydda du mäktar — att han må oskadd komma tillbaks hem till fädernejorden, och så att friarnas män må besvikna få segla tillbaka."

Sade och vände sig strax till Hermes, den älskade sonen: "Hermes, du är ju ock eljest åt oss budbärare städse. Säg åt den fagerhåriga nymf vår oryggliga vilja, att till sitt land må nu vända igen ståndaktiga hjälten, varken av gudar förhjälpt, och ej heller av dödliga människor; nej, på en starkbyggd färja som skepp och med gruvliga mödor skall han det bördiga Scheria nå på den tjugonde dagen, ön, där Faiakerna bo, det gudabefryndade folket. Hedra de skola sin gäst utav hjärtat, likt en evärdlig, och på ett skepp honom föra tillbaks hem till fädernejorden, sedan de rikligen skänkt honom guld och koppar och kläder, mer än från Troja han skulle fört med, om han lyckligen hemlänt utan förlust och med hela den lott, som av bytet han erhöll. Så är det honom beskärt att få skåda de sina och äntligt komma igen till sitt höga palats och fädernejorden."

Sade, och lydde då strax budbringaren Argusförgörarn, och i en hast han på fötterna nu de ovanskliga, sköna, gyllne sandalerna band, av vilka han svävande bäres lätt som en vindfläkt fram över hav och oändliga jorden; fattade sedan sin stav, med vilken han söver de människors ögon, han vill, och andra igen uppväcker ur sömnen. Flög nu med denna i hand den kraftige Argusförgörarn över Pieria hän och ur etern sig sänkte mot havet, ilade se'n över böljorna fram, lik vingade måsen, vilken är ute på jakt över djupen av ödsliga havet, doppande gång på gång i det salta vattnet sin vinge: liknande denne, flög Hermes åstad över böljornas skara. Men då omsider han lände till ön, den fjärran belägna, steg han på stranden i land från dunkelblånande djupet, gick så, tills rymliga grottan han hann, i vilken sin boning hade den fagerhåriga nymf, och han fann henne hemma. Flammande brann uppå härden en eld, och vida sig spridde doften omkring över ön av lättklyvd ceder och thuia, lagda på elden; därinne hon sjöng med sin tjusande stämma, medan vid väven hon gick med en gyllene skyttel och vävde. Runt kring grottan stod frodig och grön den resliga skogen, vuxen av poppel och al och av välluktsrika cypresser; och långvingade fåglar där byggt sina nästen i träden, ugglor och falkar det var och kråkor med tungor så långa, vilka på kusterna bo och driva sin näring på havet. Men uppå klippans vägg och vänt inramande grottan bredde vinstock rankorna ut med prunkande klasar. Fyra källor i rad upprunno med skimrande vatten

tätt vid varandra, men rinnande bort en var åt sin sida. Runtom var ängar med mjukaste gräs, av selin och violer blommande rikt. Ja förvisst, en odödlig själv, om han ditkom, måste ju häpna vid synen han såg och förtjusas i själen. Sänkt i beskådande stod budbringaren Argusförgörarn. Men då han hade det allt betraktat med häpnande sinne, trädde i rymliga grottan han in, och gudinnan Kalypso visste på stund, vem han var, när hon såg honom öga mot öga; obekanta ju ej för varandra de saliga gudar någonsin äro, ej ens om någon är boende fjärran. Icke han träffade dock hugstore Ulysses därinne, utan på stranden han gråtande satt, som han brukade alltid, slitande upp sin själ med tårar och suckar och ängslan, stirrande ut med sin tårade blick över ödsliga havet. Talte till Hermes då strax den sköna gudinnan Kalypso, sedan hon gett honom plats på en präktig och glänsande högstol:

"Varför kommer du hit, du guldstavbärande Hermes, lika så vördad som kär? Ty aldrig du kommer här eljest. Tala och säg, vad du vill, och gärna jag gör vad du önskar, blott jag det göra förmår, och om saken allenast är görlig. Men stig nu vidare in, att jag måtte som gäst dig förpläga."

Sade gudinnan och ställde ett bord, med ambrosia uppfyllt, framför den komne och blandade till rödglimmande nektarn. Gärna han drack då och åt, budbringaren Argusförgörarn; men då han ätit och vederkvickt sitt hjärta med maten, tog han till orda och svarade nu och sade till henne: "Varför jag hitländ är, vill gudinnan då veta av guden, och ett uppriktigt svar skall jag giva dig, såsom du kräver. Zeus mig bjöd att begiva mig hit, ty jag själv ju ej ville. Vem skulle självmant gå över denna oändliga saltsjö där ej i närheten finnes en stad med mänskor, som offra gudarna offermål och präktiga festhekatomber? Dock, det omöjligt är för en annan gud, när sin vilja Zeus med egiden har sagt, att den göra om intet och kringgå. Här hos dig lär det leva en man, som av lidanden drabbats mera än någon av dem, som stredo kring Priamos' kungsstad nio år och på tionde först, sedan staden de grusat, seglade hem, men förbröto sig då mot Athene på vägen, så att hon skickade på dem en storm med förfärliga vågor. Då förgicks varenda kamrat av hans hurtiga manskap, medan han själv blev hit av stormen och böljorna kastad. Honom befaller dig Zeus att du genast skall släppa ifrån dig. Ödet ej ämnat, att här han skall dö, från de älskade fjärran,

utan har honom beskärt att få skåda de sina och äntligt komma igen till sitt höga palats och fädernejorden."

Sagt; men av rysning betogs den sköna gudinnan Kalypso, och med bevingade ord hon talte till honom och sade:

"Gruvliga ären I, gudar, och missunsammast av alla, I som förmenen gudinnorna jämt att med dödliga männer leva i kärleksförbund, om någon har valt sig en älskad. Så, när Orion blev vald av den rosenfingrade Eos, retade detta er harm, I lycksaligt levande gudar, ända till dess på Ortygias fält gulltronande, kyska Artemis plötsligen kom och med smärtlös pil honom fällde. Så, när på treplöjd åker en gång hårfagra Demeter vilade kärlekssäll i Jasions armar och lydde endast sitt hjärtas begär, blev ej ovetande länge Zeus, och han älsklingen dödade strax med den flammande blixten. Så det förtryter er, gudar, ock nu, att jag älskar en dödlig. Dock blev han frälsad av mig, där han ridande sam på en skeppsköl, ensam vid liv, när hans ilande skepp med den flammande blixten Zeus hade splittrat itu mitt ute på blånande djupet. Då förgicks varenda kamrat av hans hurtiga manskap, medan han själv blev hit av stormen och böljorna kastad. Hult tog jag honom då upp och vårdade vänligt och tänkte honom odödlighet giva och evigt blomstrande ungdom. Men då omöjligt det är för en annan gud, när sin vilja Zeus med egiden har sagt, att den göra om intet och kringgå, må han då fara, välan, om Zeus honom manar och bjuder, över det ödsliga hav, men aldrig jag själv honom sänder; ty långårade skepp jag ej äger och roddaremanskap att honom föra åstad över havets väldiga ryggar. Dock står jag gärna med råd honom bi och skall intet fördölja, att han må oskadd komma tillbaks hem till fädernejorden."

Henne svarade då budbringaren Argusförgörarn: "Alltså, släpp honom bort och frukta Olympierns vrede, att han ej sedan må harmas på dig och bliva dig gramse."

Sade och vandrade bort budbringaren Argusförgörarn. Men till den ädle Ulysses på stund den gudomliga nymfen ställde sin gång, sedan nu hon befallningen hört från Kronion. Honom på stranden hon sittande fann; ej voro hans ögon någonsin torra för gråt, men i tårar förrann honom livet under hans längtan, ty nymfen ej längre behagade honom, utan om nätterna sov han väl jämt, fast det skedde av nödtvång, inne i grottornas valv utan håg hos förälskade nymfen,

men under dagarna åter han satt på den klippiga stranden, slitande upp sin själ med tårar och suckar och ängslan, stirrande ut med sin tårade blick över ödsliga havet. Trädde till honom då fram den sköna gudinnan och talte:

"Sitt här ej längre i gråt, olycklige vän! Låt ej livet ödas i sorg! Godvilligt jag nu skall dig låta få fara. Upp då, hugg resliga bjälkar i skog och timra en rymlig färja med yxan ihop och gärda kring henne en reling högt, att hon bära dig kan över blånande rymden av havet. Själv skall jag stärkande kost och vatten och glimmande rödvin stuva därin, att du läska dig kan och dig värja för hunger; kläder jag giva dig skall och dig sända en gynnande medvind, att du må oskadd komma tillbaks hem till fädernejorden, vilja det gudarna blott, som leva i himmelens rymder, och som ju starkare äro än jag att besluta och handla."

Sagt; men av rysning betogs den prövade konung Ulysses, och med bevingade ord till gudinnan han talte och sade:

"Annat i sinnet du har, o gudinna, och icke min hemfärd, då på en färja du sända mig vill över sväljande djupet, som är så farligt och stort, att ej bästa och snabbaste fartyg kunna det överfara, ej ens när de glädjas åt medvind. Är dig min resa emot, så stiger jag aldrig på färjan, därest du svärja ej vill den högtidliga eden, gudinna, att du ej stämplar i sinnet mot mig något annat fördärvligt."

Så han sade; då log den sköna gudinnan Kalypso, smekte med handen hans kind och talade åter och sade:

"Är du mig icke en skalk med ditt alltid klyftiga huvud! Tänk, vad du räknade ut, hur du skulle försiktigast svara. Vare då jorden mig vittne härtill och himlen därovan och den brusande stygiska flod — och av saliga gudar svärjes det aldrig en ed mer dyr och förfärlig än denna —: ej skall jag stämpla i sinnet mot dig något annat fördärvligt, utan skall råda dig till och betänka blott det, som till eget bästa jag skulle betänkt, om jag hade det lika av nöden. Rätt och billighet aktar min själ, och ej är jag danad själv med ett hjärta av järn i mitt bröst, men med ett som förbarmas."

Så hon talte och vandrade strax, den sköna gudinnan, före med ilande steg och han följde gudinnan i fjäten. Snart den rymliga grottan de nått, gudinnan och mannen, och han där satte sig ned på den stol, från vilken sig Hermes

nyss hade rest, och av nymfen bars fram all möjlig förplägnad, mat och dryck av det slag, som dödliga människor äta. Därpå hon satte sig själv mitt emot den ädle Ulysses;

henne då tärnornas flock ambrosia bragte och nektar. Därpå de grepo sig an med de väntande färdiga rätter, men när de hade sig bägge förnöjt av maten och drycken, började tala igen den sköna gudinnan Kalypso:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, sålunda vill du då hem till den älskade fädernejorden fara nu genast. Nåväl, så önskar jag ändå dig lycka. Visste du dock i din själ, hur många de lidanden äro, som du skall genomgå, innan fädernejorden du hinner, skulle du stanna här kvar uti grottan hos mig för beständigt och bli odödlig med mig, hur brinnande också du längtar efter din maka, ty ej går en dag, då du henne ej saknar. Ändå jag menar försann, att jag icke står efter för henne varken i växt eller fägring, och ej är för dödliga kvinnor lovligt en gång att i skönhet och växt med odödliga tävla."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Höga gudinna, ej vredgas på mig! Jag själv ju det nogsamt känner och vet, att mot dig blir den kloka Penelope alltid obetydlig att skåda förvisst i skönhet och storlek; hon är en dödlig, och du är ju evigt ung och odödlig. Men jag vill fara ändå, och jag längtar var dag, som förrinner, åter att hinna mitt hus och hemkomstdagen få skåda. Låter nu också en gud mig förlisa på blånande djupet, vill jag fördraga det käckt, mitt hjärta är härdat i motgång; mycket jag lidit re'n, och otaliga mödor jag utstått både på hav och i krig; må nu detta då också mig drabba!"

Sade; men solen sänkte sig ner, och mörkningen inbröt; gingo de båda då djupare in i den rymliga grottan; där uti kärleksfröjd hos varandra de vilade samman.

Men då i gryningen sken den rosenfingrade Eos, klädde sig hjälten Ulysses i hast i sin mantel och livrock. Själva gudinnan en klädning tog på, som glänste av silver, skir och förtjusande skön, och band sig om midjan en gördel, strålande präktig av guld, och fäste på huvudet slöjan; grep sig så an med att hem förhjälpa den ädle Ulysses. Honom en kopparyxa hon gav, som var lämplig för handen, dubbeleggad och stor, och skaftet på yxan var vackert snidat och gjort av oliv och med stadighet fogat i hålet; även en blänkande bila han fick, och gudinnan gick före ut till kusten av ön, där resliga stammar det växte; tallar där stodo, som nådde i sky, jämte popplar och alar, vissnade, längesen torra, som lätt kunde flyta på vattnet. Men då hon visat den plats, där de resliga stammarna växte, vandrade sedan hon hem, den sköna gudinnan Kalypso.

Fällde Ulysses nu träd, och hurtigt gick arbetet undan. Tjugo inalles han högg och med kopparen skrädde dem alla, slätade sedan dem händigt och sist efter snöret dem kanthögg. Kom under tiden med borr den sköna gudinnan Kalypso; bjälkarna alla han borrade nu och dem passade samman, dymlade färjan därefter ihop med pluggar och tvärslår. Lika så stor, som en man, i timringskonsten förfaren, plägar på köpmansskepp att sträcka den rymliga bottnen, lika så bred och så lång av Ulysses timrades färjan. Sidobjälkar han reste, och tätt dem förstärkte med strävor, lade så ovan uppå dem till slut bordräckena långa. Därpå han gjorde en mast och till denna en passande råstång; också ett roder han lagade sig, så att styra han kunde. Runtom han hägnade relingen väl med en flätning av vidjor, som skulle värna mot sjön, och på bottnen han strödde en lövbädd. Kom under tiden med väv den sköna gudinnan Kalypso segel att göra därav, och skickligt han sömmade dessa. Brassar och fall och skot han fästade sedan på färjan, vältrade äntligt med spakar den ned i det heliga havet.

Fjärde dagen det var, och han allting hade då färdigt, och på den femte han sändes från ön av den sköna Kalypso, sedan hon först honom badat och klätt uti doftande kläder. Både en lägel med rödaste vin och en större med vatten bragte gudinnan åt honom ombord och förtäring för resan, gömd i en säck, och därjämte en mängd välsmakande sovel, och hon lät blåsa åt honom en len och gynnande medvind. Glad han bredde sitt segel för vind, den ädle Ulysses, satte vid rodret sig ner och styrde med övade händer ut över hav; ej kom det en blund i hans spejande öga, som på Plejaderna såg och Bootes, sen i sin nedgång, även på Björnen, den bild, som också de kalla för Vagnen, vilken blott vrider sig runt och ständigt bespejar Orion och är bland stjärnor den enda, som ej i Okeanos badar. Ty han den maningen fått av den sköna gudinnan Kalypso att på sin färd över hav den bilden behålla till vänster. Sjutton dagar han så gled seglande fram över havet, men när det aderton blev, så skönjdes de skuggiga bergen uti Faiakernas land, där kusten var honom närmast, och det såg ut som en sköld uppå luftblå

rymden av havet.

Från Etioperna vände då hem jordskakaren starke, och från Solymernas berg fick han se honom långt uti fjärran, seglande fram över hav, och med ökad förbittring i hjärtat skakade guden sitt huvud, och så i sitt hjärta han talte:

"Ha! Nu ha gudarna sedan förvisst något annat beslutat över Ulysses, den tiden som jag Etioperna gästat. Redan han nalkas Faiakernas land, där ödet förunnar honom att slippa ur lidandets nät, som honom har omsnärjt. Dock vill jag mena, att än skall jag tumla med honom tillfyllest."

Sade och skyarna sammandrev, och sin väldiga treudd grep han och rörde upp sjön och eggade vindarna alla samman till virvelstorm och höljdes i svartnade skyar jorden och havets rymd, och natt sjönk neder från himlen. Östan och sunnan nu drabbade hop och den tjutande västan och klarsiktiga nordan, och högt sig böljorna vräkte. Men på Ulysses domnade då hans knän och hans hjärta och till sin manliga själ i sin suckande ångest han talte:

"Ack, jag eländige man! Vad bliver det av mig på slutet? Frukta jag måste, att sanning var allt, som den höga gudinnan sade om kvalen, som än, innan fädernejorden jag nådde, lida jag skulle på hav; nu går det ju allt i fullbordan. Ack, ty hur skockar ej Zeus sina skyar kring himmelens rymder, huru rörs djupet ej upp, och hur löpa ej väder och vindar alla till storms! Nu stundar för mig det vissa fördärvet. Trefalt, ja fyrfalt sälla förvisst de danaiske hjältar, vilka där föllo på Ilions fält för Atridernas ära! Ack att jag också där själv fått stupa och hinna mitt öde uppå den dagen, då troernas män mig försökte så många träffa med spjuten, då striden stod het om den fallne Achilles! Höglagd vore jag då, och mitt lov bland achaierna ljöde; nu blev min lott att i jämmerlig död utan ära gå under."

Medan han talade så, kom störtande fram en ofantlig våg och på honom slog ner och snurrade runt med hans färja. Långt ifrån färjan han slungades själv och rodret ur handen släppte därvid, och hans mast på mitten brakande knäcktes av den förfärliga storm, som blåste av stridiga vindar; fladdrande seglet med segelrån flög långt ut i havet. Själv hölls han länge kvar under vattnet, och ej han förmådde fort arbeta sig upp under trycket av väldiga vågen, ty han var tyngd av de kläder han fått av gudinnan Kalypso. Äntligen dykte han upp och spydde ur munnen ut vattnet bittert och salt, och det skvalade ned ifrån huvudet ymnigt. Dock i den vånda, han led, förglömde han ändå ej färjan, utan han simmade raskt genom vågorna fram och den nådde, satte sig uppå dess mitt och sig frälste från yttersta döden. Färjan nu slungades av och an på det böljande svallet. Som när den höstliga nordan far fram och hän över fältet tistlarna virvlar åstad, och de hänga ihop med varandra:

så utav vindarna kastades kring hans färja på havet; än av sunnan den slungades fram för att kastas av nordan, än av östan den överläts till att jagas åt västan.

Honom fick Kadmos' dotter då se, skönfotade Ino, även Leukothea nämnd, som en dödlig med människostämma varit, men nu i det böljande hav är en hedrad gudinna. Ömkan hon kände då strax med den plågade, vilsne Ulysses, och i en ilande fart dök ur djupet hon upp som en dykand, satte på färjan sig ner och till konungen talte och sade:

"Olycksalige, säg, varför vredgas den starke Poseidon jämt så förskräckligt på dig, då han låter dig lida så mycket? Dock skall han ändå ej taga ditt liv, fast han strävar därefter, utan hör nu noga på, du ser ut att ej lida av enfald. Tag de där kläderna av och lämna din flotta att drivas här uti vindarnas våld och försök att med simmande armar hinna Faiakernas land, där ödet beskär dig en undflykt. Tag min gudomliga slöja, se här, bind den fast under bröstet, och du behöver för fara och död ej vidare frukta. Men när du hinner i land och har jorden med händerna vidrört, lös henne genast utav och kasta i blånande havet långt ifrån land och förglöm ej att själv du skall hålla dig bortvänd."

Sålunda talte gudinnan och strax honom räckte sin slöja; själv dök hon hastigt neder igen i det böljande djupet, så som en dykand gör, och höljdes av vågornas dunkel. Men han begrundande satt, den prövade konung Ulysses, och till sin manliga själ i sin suckande ångest han talte:

"Ve mig! Om bara nu ej bland odödliga någon ånyo väver försåt emot mig, då jag bjudes att lämna min flotte! Ännu jag lyder dock ej, mina ögon ju sågo, att fjärran landet ligger ännu, där hon sade mig finna en undflykt.

Nej, jag skall göra så här, och det synes mig vara det bästa: medan bjälkarna än uti fogarna hålla tillhopa, stannar jag kvar, där jag är, och fördrager vad helst jag får lida, men när omsider av sjön min färja blir slagen i spillror, då skall jag simma; ett säkrare råd står mig icke att finna."

Medan han detta begrundade än i sitt hjärta och sinne, skickade fram en förfärlig våg jordskakarn Poseidon, välvd och hisklig och tung, och den störtade ned på Ulysses. Såsom när rasande blåsten en hög av förtorkade agnar träffar på marken och hit och dit dem förskingrar i blinken, skringades väldiga bjälkarna strax. Men den käcke Ulysses satte sig grensle på en, som en ridande sitter på hästen, och sina kläder tog av, som han fått av gudinnan Kalypso.

Hastigt han slöjan nu vecklade ut och den band under bröstet, bredde så armarna ut och, sprungen framstupa i havet, simmade ivrigt; men honom då såg jordskakaren starke, skakade huvudet mörk och talade så i sitt sinne:

"Driv nu härute på djupet omkring, efter allt vad du lidit, tills du kan komma i land hos det gudabefryndade folket. Icke ens då, vill jag tro, skall du le åt det onda, du smakat."

Så han sade, och piskande på skönmaniga spannet, lände till Aigai han fram, där han äger sin frejdade boning.

Nu var på annat betänkt Zeusdottern gudinnan Athene. Strax för de övriga vindarnas lopp hon spärrade vägen, bjudande dessa att sluta sin blåst och alla sig lägga, sände då nordanbris för att vågorna bräcka för honom, så att han äntligt i land hos de segelvana Faiaker måtte sig rädda från död och fördärv, den ädle Ulysses.

Tvenne dagar och nätter å rad på de svallande böljor vräktes han kring, och ofta hans själ såg döden för ögat. Men när den tredje dagen blev tänd av den lockiga Eos, slutade blåsten med ens, och blankt som en spegel blev havet utan den ringaste vind; då varsnade stranden han nära, medan han skärpte sin blick, i det högt han lyftes av vågen. Såsom då barnen få skåda med fröjd sin fader till livet återkomma, som ligger där sjuk och försmäktar i plågor, tynande länge utav, då en oblid makt honom ansatt, tills de med innerlig fröjd se hans onda av gudarna läkas: så var Ulysses glad, då han skådade landet och skogen; ivrigt han simmade på för att fötterna sätta på marken. Men då till stranden han hade så långt som en ropandes höres, hörde han havet med ljudande dån sig bryta mot skären, bränningen tornades upp och drabbades väldigt mot kusten, rytande fasansfullt och svepande allt i sitt saltskum, ty där funnos ej hamnar för skepp eller skyddade lägen, utan blott revlar och skär och uddar med stupande klippor. Men på Ulysses domnade då hans knän och hans hjärta, och till sin manliga själ i sin suckande ångest han talte:

"Ve mig! Då äntligen Zeus nu så oförväntat mig unnar land att få se och jag strävat mig fram över sväljande djupet, skönjer jag ingenstäds ur det skummande havet en uppgång. Ytterst är vassa och farliga rev, och kring dessa sig vågen bryter med dån, och på strand klippväggarna resa sig glatta utur ett bråddjupt hav, så att icke är möjligt att bottna där med fötterna båda och stå och sig rädda ur nöden. Kanske mig griper den svallande våg och mig slungar mot klippan,

medan jag stiger i land, och min strävan har varit förgäves. Simmar jag åter längs kusten hän och försöker att finna någonstädes en sluttande strand och en skyddande havsbukt, då är jag rädd för att stormen igen skall mig gripa och kasta långt ut på djupet, där fiskarna gå, i min suckande ångest, eller att också en gud på mig hetsar ett glupande odjur av Amfitrites väldiga hjord, som hon fostrar i havet, ty jordskakarn starke på mig är förbittrad, det vet jag."

Medan han detta begrundade än i sitt hjärta och sinne, slungade honom en rullande våg emot skrovliga stranden. Huden nu skulle flåtts av och knotorna krossats på honom, hade ej rådighet skänkt strålögda gudinnan Athene: fram han sig kastade, gripande tag med händerna båda, och höll i klippan sig stönande fast, medan vågen gick över. Så han mot vågen sig värjde väl först, men den sköljde tillbaka, träffade honom på nytt, och han kastades långt ut i havet. Som uppå sjöpolypen, den fram ur sitt gömsle man dragit, kiselstenar i mängd på de greniga armarna sitta, så hudstyckena, rivna utav från hans dristiga händer, hängde på klippan kvar, när han sjönk i det väldiga svallet. Ute det varit nu visst emot ödets beslut med den arme, hade ej rådighet skänkt strålögda gudinnan Athene. Dykande upp ur sjön, som brusande vräkte mot stranden, sam längs kusten han fram och spanade efter

att finna någonstädes en sluttande strand och en skyddande havsbukt. När han då simmande kom till mynningen fram av en vackert rinnande flod, då tyckte han där var det yppersta stället, fritt ifrån sten som det var och liggande skyddat för vinden. Nu dess rinnande flöde han såg och bad i sitt hjärta:

"Hör mig, o gud, vem du är! Efter längtande böner jag kommer flyende till dig från villande hav, där Poseidon mig hotar. Gudarna själva ju känna försyn för den arme, som beder vilsedriven om skydd, såsom jag bönfallande nalkas nu till ditt flöde och famnar ditt knä, av lidanden jagad. Alltså förbarma dig, drott, och minns, att jag bedjande kommer!"

Sade. Då saktade floden sitt lopp och höll inne sin bölja, gjorde för honom ett speglande lugn och räddade honom vänligt i mynningen in. Här sjönk han till jorden, och undan veko sig armar och knän, ty hans styrka var kuvad av havet, Hela hans kropp var svullen, och ut ur hans mun och hans näsa strömmade vattnet i mängd, och andlös låg han och mållös, sjunken i vanmakt hän, av sin stora mattighet gripen. Men då han sansningen vunnit igen och andades åter,

löste han av sig på stund den slöjan, han fått av gudinnan, och henne kastade ut, där strömmen göt sig i havet; bränningen förde i svallet den bort, och Ino med väna händer den fångade upp; och nu ifrån floden han uppsteg, lade i säven sig ner och kysste den bördiga jorden, och till sin manliga själ i sin suckande ångest han talte:

"Ack, jag eländige man! Vad bliver det av mig på slutet? Om jag den kusliga natt måste genomvaka vid floden, räds jag, att bitande frost och vätande dagg skola samfällt göra en ände på mig, som är kraftlös än av min vanmakt, och ifrån floden det blåser så kallt, när det stundar till dagen. Men om jag åter för stranden går upp till den lummiga skogen och ibland buskarna lägger mig där, om för köld och för trötthet bara jag kunde få ro, och jag faller i ljuvliga sömnen, löper jag fara att bliva ett rov och ett byte för vilddjur."

Då han nu tänkte sig om, så tyckte han detta var säkrast: uppåt till skogen han gick, som reste sig nära till vattnet, synlig vida omkring; där sökte han skjul i en buske, vuxen av tvenne ihop, av en vild oliv och en ädel. Här den fuktiga vind ej mäktade blåsa igenom, hit ej skinande sol förmådde att kasta sin stråle eller det plaskande regn att tränga igenom; så täta buskarna växt i varann; och där kröp Ulysses inunder. Därpå han samlade hop med händerna åt sig ett rymligt läger, ty vissnade löv där lågo i väldiga massor, ja tillräckligt det fanns för att tvenne män eller trenne skydda mot vinterstorm, om han rasade aldrig så häftigt. Bädden med glädje han såg, den prövade konung Ulysses, lade sig mitt däruppå och sig överhöljde med löven. Såsom då någon gömmer en brand i den svartnade askan, boende ute på markerna långt, där ej finnes en granne, hållande glöden vid liv för att slippa att låna hos andra: så sig Ulysses höljde med löv, och gudinnan Athene göt över ögonen sömn, som skulle från pinande trötthet honom förlösa med ens, när ögonlocken sig slöto.

SJÄTTE SÅNGEN.

Ulysses och Nausikaa.

Sålunda där han sov, den prövade konung Ulysses, överväldigad nu av trötthet och sömn, men Athene skyndade hän till Faiakernas land och den präktiga staden. Dessa bebodde förut Hypereias rymliga ängder nära cyklopernas folk, men de övermodiga våldsmän överföllo dem titt och voro de starkare också. Dädan bröt upp med sitt folk Nausithoos, gudarnas like, och till Scheria förde dem hän, från människor fjärran; ringmur lade han där för en stad och boningar byggde, tempel åt gudarna reste han upp och fördelade jorden. Hjälten dock redan var kuvad av död och gången till Hades; drott var Alkinoos nu, av de eviga smyckad med visdom. Hän till hans konungaborg strålögda Athene begav sig, välvande planer i sinn' att till hemmet förhjälpa Ulysses; ställde då strax sina steg till den rikt utsirade kammarn, där, till gudinnorna själva i växt och i skönhet en like, unga Nausikaa sov, hugstore Alkinoos' dotter, under det tärnor två, av chariterna prydda med fägring, en vid var

dörrpost sov, och stängd var den glänsande dörren. Lätt som en vindfläkt svävande fram till den slumrande flickan, stilla vid huvudgärden hon stod och talte till henne, medan hon liknade själv till den frejdade Dymas en dotter, som var Nausikaa kär och var lika med henne i ålder; henne hon liknade nu, strålögda Athene, och talte:

"Tänk, vilken slarva din moder i dig, Nausikaa, födde! Alla de präktiga kläderna nu så försummade ligga, fastän ditt bröllop stundar ju snart, då dig höves med sköna kläder att skruda dig själv och den ynglingaskara, dig följer. Sådant berättas från mun och till mun, och av människor alla

vinner du ädelt beröm, och din fader och moder sig glädja. Upp, låt oss fara att tvätta, så snart som Eos sig visar; jag skall som hjälperska följa dig jag, så hinner du fortast göra det färdigt. Ej länge minsann skall du jungfru förbliva; redan begäres din hand av de ädlaste ynglingar alla uti Faiakernas folk, av vilket du själv är en dotter. Därför nu bed, innan morgonen gryr, din frejdade fader mulor att spänna åt dig för en vagn, som kan frakta till floden gördlar och klädningar alla och filtar och skinande lakan. Detta ju skickar sig ock för dig själv långt mer än att vandra vägen till fots, då så långt tvättdammarna äro från staden."

Sagt, och hon åter gick bort, strålögda gudinnan Athene, hän till Olympos' berg, där de säga att gudarnas boning ståndar evärdlig och fast, ej skakad av vind, ej av regnskur vätt och ej hunnen av snö, men en molnfri eter i klarhet breder sig ut och en lysande glans sig gjuter däröver: där i evinnerlig fröjd de lycksaliga gudarna leva. Dit sig Athene begav, sedan flickan hon hade förmanat.

Snart sköntronande Eos gick upp och Nausikaa väckte, fagerslöjade mön, och hon undrade strax över drömmen. Hän genom huset hon hastande gick att för fader och moder genast berätta sin dröm, och hon träffade båda därinne. Modern vid härden satt med de tjänande tärnor omkring sig, spinnande purpurgarn på sin ten, och sin fader hon mötte, just som han skulle gå bort att i kretsen av frejdade drottar sitta i rådet, dit kallad han var av Faiakernas stormän. Steg då Nausikaa fram till sin älskade fader och sade:

"Pappa, du skulle väl icke en vagn vilja göra i ordning, hög och med stadiga hjul! Jag vill fara till floden och tvätta alla de präktiga kläderna nu, som smutsiga ligga. Både det höves dig själv, som jämt med de yppersta umgås, att i en nyren dräkt du är klädd, när du sitter i rådet; och fem älskade söner hos dig här i salarna dväljas, två äro gifta av dem, men de tre äro blomstrande svenner; dessa, de vilja ha ständigt och jämt nytvättade kläder, innan de gånga till dans, och på mig ligger hela bestyret."

Sade och blygdes att nämna ett ord om sitt blomstrande bröllop inför sin fader, men allt han förstod, och han svarade henne:

"Varken jag mulorna nekar dig, barn eller någonting annat. Far du! En vagn skall på stund av tjänare göras i ordning, hög och med stadiga hjul och ovan försedd med en vagnskorg."

Sade och gav sin befallning därom, och hans tjänare lydde, drogo den rullande vagnen ur skjul och den gjorde i ordning,

ledde så mulorna fram och spände dem samman i oket. Flickan de präktiga kläderna strax ur kammaren utbar, läggande sedan dem ned i den skönpolerade vagnen; men i ett matskrin packades in av den kärliga modern allsköns smaklig och stärkande kost, och hon hällde därjämte vin i en getskinnslägel — och upp steg nu flickan på vagnen —, räckte så dottern en flaska av guld med glänsande olja, så att vid badet hon själv och tärnorna kunde sig smörja. Nu tog Nausikaa piskan i hand och de glänsande tömmar, piskan mot mulorna ven, och rasslande skakades oket, medan de ivriga travade bort med tvätten och henne; ej for hon ensam likväl, ty vid sidan tärnorna gingo.

Men när de lände så fram till den ljuvligt rinnande floden, där tvättdammarna voro, som jämt av det klaraste vatten flödade ymnigt, ja nog till att rena om aldrig så smutsigt, spände de mulorna genast ifrån, så att oket de sluppo, drevo dem sedan åstad att vid stranden av virvlande floden beta det honungsdoftande gräs, men de själva från vagnen lyftade kläderna ner och i vattnet dem lade och hurtigt trampade på dem i dammarna sedan, i kapp med varandra. Och när de kläderna sköljt och dem grundligen renat från smutsen, bredde de ut dem i rad längst ute på stranden, där havet kiselstenarna hade sköljt upp och spolat dem renast. Själva de badade se'n och

lemmarna gnedo med olja, slogo på stranden av floden sig ner och åto sin middag, medan de väntade på, att i solen torkade tvätten. Men när av maten hon själv och tärnorna njutit tillfyllest, lade de slöjorna av och kastade boll med varandra, under det sången bland dem vitarmad Nausikaa upptog. Sådan som härliga Artemis går med sin båge på bergen, när på Taygetos' ås eller ock Erymanthos' hon jagar, och den gudomliga gläds åt de ilande hjortar och vildsvin, medan de lantliga nymfer, de döttrar av Zeus med egiden, svärma kring henne med lust, och i hjärtat gläder sig Leto, ty över alla gudinnan når upp med sin hjässa och panna, lätt till att känna igen, fast sköna de samtliga äro: sådan den kungliga mön framglänste bland tärnornas skara.

Redan hon stod i begrepp att mulorna spänna för vagnen, kläderna lägga ihop och återvända till hemmet; då var på annat betänkt strålögda gudinnan Athene, för att Ulysses i tid måtte vakna och blomstrande ungmön varsna och föras av henne nu med till Faiakernas kungsstad. Konungadottern mot en utav tärnorna kastade bollen,

träffade tärnan dock ej, och den föll i den virvlande floden, flickorna höjde ett skri — då vaknade konung Ulysses, satte sig upp i en hast och övervägde i sinnet:

"Ve mig, vad är det för människors land, dit nu jag är kommen? Äro de vildar och illgärningsmän utan rätt eller lagar eller ett gästfritt folk med ett sinne, som gudarna fruktar? Hörde jag icke av kvinnor ett rop? Det lät som av flickor — kanske av nymfer, ty sådana bo uppå klippornas branter, nere i flodernas källor och inne i grönskande dälder. Eller jag kanske i närheten är av talande mänskor. Dock, det är bäst, att jag själv går och efterforskar och spanar."

Sagt, och ur buskarna kröp den gudomlige hjälten Ulysses; därpå med seniga handen han strax av den lummiga skogen bröt sig en lövrik gren för att skyla sin blottade midja; trädde så fram, som i trotsande kraft ett lejon från bergen, genomfruset och piskat av regn, men med gnistrande ögon, strövande ute på rov efter oxarnas hjord eller fåren eller de irrande hjortar i skog, och drivet av hungern ända till människoboningar framför att fänaden röva: så var Ulysses på väg bland flickornas lockiga skara träda, fast naken han var, ty nöden tvingade honom. Ryslig att skåda han syntes för dem, ty sjön honom vanställt; bävande flydde de, var åt sitt håll, utåt klippornas uddar; endast Alkinoos' dotter stod kvar, ty på henne Athene gjutit i barmen in mod och förtagit all skälvande fruktan. Sansad hon såg honom an; då övervägde Ulysses, om han den däjliga flickans knän skulle bedjande famna eller stå kvar och med höviska ord henne bedja på avstånd att honom giva ett plagg och att vägen säga till staden. Och då han tänkte sig om, han tyckte det rådligast vara stilla att stå och med höviska ord bönfalla på avstånd, rädd, att om flickans knän han famnade, vredgas hon kunde. Strax nu med höviska, vinnande ord han talte till henne:

"Höga, jag tigger din hjälp, om en dödlig du är eller himmelsk. Är du av gudarna en, som leva i himmelens rymder, aktar jag snarast att tro av din resliga växt och din skönhet, att du är Artemis själv, den olympiske härskarens dotter. Men om du en av de dödliga är, som bygga på jorden, trefalt lyckliga då din fader och vördade moder, trefalt lyckliga ock dina bröder; hjärtat av glädje månde ju värmas i bröstet på dem, när de skåda sin syster skön som en blomstrande telning gå fram i de dansandes ringar. Men av allt hjärta lycksaligast han, långt mera än alla,

som med sin brudskänk vinner din hand och som maka dig hemför. Slik en dödlig jag aldrig ännu för mitt öga har skådat, vare sig man eller kvinna, och stor är min häpnad vid synen. Likadan såg jag på Delos en gång i sin härliga uppväxt stånda en ungpalm skön vid Apollos heliga altar; ty även dit jag kom med min väldiga krigareskara under den färden, som skulle för mig med bedrövelse sluta. Såsom jag länge blev stående då, i beundran försjunken, efter så härlig stam var ej förr uppskjuten av jorden, så med beundran jag skådar på dig, o flicka, och vågar icke med armarna famna ditt knä; men stor är min jämmer. Först uppå tjugonde dagen i går blev jag frälst ifrån havet; hela den tiden jag drivit för våg och för rasande vindar ifrån Ogygias ö; nu kastade hit mig en gudom, visst för att plågas med ont även här, ty icke jag tänker ännu det slutar, men mycket förut lär mig drabba från gudar. Men varkunna dig, höga, ty du är den första jag flyr till efter osäglig nöd, och icke en enda jag känner eljest av människorna här, som leva i landet och staden. Visa till staden mig väg och giv mig en trasa till hölje, endast det skynke, du kanske tog med för att svepa om tvätten. Dig må de eviga löna med allt, som ditt hjärta sig önskar, skänka dig make och hus och beskära er båda en ädel sämja, ty icke en ädlare lott eller sällare

gives, än när hustru och man, som hjärtligen älska varandra, sköta tillsammans sitt hus, ovännerna alla till smärta, men sina vänner till fröjd och främst sig själva till ära."

Honom Nausikaa svarade då, vitarmade ungmön: "Främling, du icke ser ut som en elak man eller vettlös. Själv den Olympiske Zeus åt mänskor skiftar ut lyckan, såsom han vill åt envar, åt de höga såväl som de ringa. Dig har väl detta han givit, och då må du bära det tåligt. Nu ändå, sedan kommen du är till vår stad och vårt rike, varken det kläder skall fattas dig alls eller någonting annat, sådant som höves att ge åt en nödställd like, som beder. Staden jag visa dig skall och skall säga dig namnet å folket. Vet, att Faiakerna är det, som bo här i landet och staden; jag är en dotter själv till Alkinoos, frejdade drotten, uppå vars spira beror faiakiska makten och väldet."

Sade, och ropade nu till de fagerlockiga tärnor: "Stannen då, tärnor! Vart flyn I er väg vid den främmandes åsyn? Eller I menen väl ej, att han skulle en fiende vara?

Icke bland levande finnes den man, och han aldrig skall födas, vilken fördristade sig att som fiende komma med härsköld emot Faiakernas land, ty vi äro för gudarna kära, och för oss själva vi bo långt ute i böljande havet ytterst av alla på jord och ha ingen beröring med andra. Nej, han en nödställd är, som vilsedriven har kommit, och som har rätt till vår hjälp, ty främlingar alla och arma skickade äro från Zeus, och den ringaste gåva kan glädja. Given nu främlingen strax till att äta och dricka, I tärnor, och honom baden i floden, där skydd är att finna för vinden!"

Sagt, och de stannade nu, intalande mod hos varandra, förde Ulysses så hän till en plats, som var skyddad för vinden, såsom Nausikaa bjöd, hugstore Alkinoos' dotter; kläder åt honom de hämtade dit, både mantel och livrock, lämnade ock i hans hand den gyllene flaskan med olja, bjudande honom att taga ett bad i den rinnande floden. Men han talade då till tärnorna, konung Ulysses:

"Tärnor, gån undan åt sidan en bit, så skall jag nog ensam tvätta från skuldrorna saltet utav och gnida med olja lemmarna in; det var längesen nu som jag oljade huden. Ej i er åsyn bada jag vill, ty jag blyges att naken visa mig uti en krets av fagerlockiga ungmör."

Så han sade, då gingo de hän och det sade för kungsmön. Nu han tvådde sin kropp med vatten ur floden, Ulysses, tvättade saltet utav från ryggen och skuldrorna breda och ifrån huvudet skummet sig strök av det ödsliga havet. Men då han hade sig tvått överallt och sig gnidit med olja och sig i kläderna höljt, som han fått av den blomstrande ungmön, gjorde mer fyllig och reslig hans växt Zeusdottern Athene, medan hon lät ifrån hjässan hans hår i de skönaste lockar nedersvalla så rikt som hyacinternas blommor. Som när med skicklig hand av en mästare, vilken har konsten grundligen lära sig fått av Hefaistos och Pallas Athene, silver beläggES med guld, och hans verk förtjusande bliver, så nu hon övergöt med behag hans huvud och skuldror. Därpå till sides han gick och på stranden av havet sig satte, strålande fager och vän, och förundran fattade flickan. Strax hon talade då till de fagerlockiga tärnor:

"Hören, en sak eder säga jag vill, vitarmade tärnor. Ej utan alla de evigas råd, som bo i Olympen, lände den främmande hit till de gudalika Faiaker. Nyss han sig tedde för mig som en usel stackare bara: nu är han gudarna lik, som leva i himmelens rymder.

Ack att en sådan jag finge till man och han hette min make, boende här i vårt land, och att honom det täcktes att stanna! — Given nu främlingen strax till att äta och dricka, I tärnor!"

Sade, och tärnorna lyssnade till och befallningen lydde. Strax för Ulysses de satte nu fram till att äta och dricka, och med begärlighet njöt den prövade konung Ulysses maten och vinet, han fick, ty han föda ej smakat på länge. Men vitarmad Nausikaa själv gick att annat bestyra; kläderna vek hon ihop och packade samman på vagnen, spände de stampande mulorna för och därefter på vagnen satte sig upp, och med manande ord till Ulysses hon talte:

"Upp nu, o främling, till staden mig följ, så skall jag dig föra hem till min frejdade faders palats, och jag tänker hos honom skall du församlade se Faiakernas yppersta männer. Men hör noga nu på; du ser ut att ej lida av enfald. Medan vår väg över åkrarna går, som av människor odlas, skall du med tärnornas flock gå bakefter

spannet och vagnen, följande hurtigt med, och själv skall jag före er åka; men när vi komma till staden, kring den ser du väldiga murar resa sig högt, och en ypperlig hamn är på vardera sidan; infartvägen är smal, ty skeppen på sidorna bägge ligga där dragna på land, och sitt skjul var skeppare äger. Där ha de också sitt torg kring Poesidons ståtliga altar, runtom hägnat med stenar det är, som i jorden man nedsatt. Där de förfärdiga allt, som behövs till de tjärade skeppen, segel och kabeltåg och åror med vässade kanter; ja, ty Faiakernas håg står icke till båge och koger, utan till master och åror och skepp av den yppersta byggnad; sådana yvas de av, där de plöja det skummiga havet. Nu emot sladder jag skydda mig vill, så att ingen må sedan kunna mig häckla, ty meniga man är så fallen för stickord, och i sin elakhet skulle väl så någon mötande säga: "Titta! Vem går med Nausikaa där? En så vacker och ståtlig främling! Var fann hon väl den? Han skall troligen bli hennes make. Säkert en man, som förlist med sitt skepp och av henne blev hulpen, vilsedriven och fjärran ifrån, ty nära finns ingen. Eller kanhända en gud har på flickans ivriga böner stigit från himmelen ner och skall henne nu äga beständigt.

Det är nog bäst, att hon själv gick åstad för att leta en make annorstädes ifrån, ty alla Faiaker, som fria, lönar hon blott med förakt, så många och ädla de äro." Så skall det heta bland folk, och för mig bleve sådant till smälek. Harmas jag skulle ju själv på en flicka, som så sig betedde, vilken de sina till trots och med fader och moder i livet levde förtroligt med män, innan öppet förmälningen firats. Främling, så hör då i korhet mitt råd, på det att du fortast må av min fader förhjälpas på väg och hinna ditt hemland. Snart invid vägen du varsnar en lund av resliga popplar, helgad Athene, den står i en äng kring en rinnande källa; där har min fader sin konungahjord och en blomstrande hage, liggande borta från staden så långt, som en ropande höres. Där må du sitta och vänta en stund, till dess att vi andra lända till staden fram och hinna till konungaborgen. Men när förmoda du kan, att framme vi äro vid slottet, vandra då in i Faiakernas stad och fråga dig före efter Alkinoos' hus, min ädelsinnade faders. Lätt kan det kännas igen, ja ett barn kunde visa dig vägen, ty Faiakernas övriga hus, de äro ej byggda slika som detta: så skön är Alkinoos' konungaboning. Men när du står i dess pelarehall och går in över tröskeln, skynda dig fort genom salen då hän och fram till min moder, där vid den flammande härd hon sitter i skenet av elden, spinnande purpurgarn på sin ten, förunderligt vackert, själv mot en pelare stödd och med tärnorna sittande bakom. Tätt invid pelaren också en tron är ställd, där min fader sitter och dricker sitt vin som en av de saliga gudar. Skynda dock honom förbi och i stället med bedjande armar famna min moders knän, att du hemkomstdagen må skåda snart till din hjärtliga fröjd, hur fjärran ifrån du må vara. Bliver allenast min moder dig huld och bevågen i hjärtat, då är förhoppning för dig att få skåda de dina och lända hem till din präktiga boning igen och fädernejorden."

Sade och mulorna snärtade till med den glänsande piskan; hurtigt de satte då genast i väg från den rinnande floden, travande ivriga på, medan fötterna skiftade flinka; flickan dem tyglade dock, så att tärnornas flock och Ulysses hunno att följa till fots, och förståndigt hon brukade piskan. Solen sänkte sig ner, när de nådde den heliga lunden, som åt Athene var vigd; där satte sig konung Ulysses, bedjande strax en bön till dottern av höge Kronion:

"Hör mig, du aldrig betvugna, du dotter av Zeus med egiden!

Hör mig åtminstone nu, ty tillförne du aldrig mig hörde, när jordskakarens makt lät i stormarna grymt mig förlisa. Låt hos Faiakernas folk mig barmhärtighet finna och ynnest."

Bedjande talte han så och blev hörd av Pallas Athene. Ännu hon trädde dock synlig ej fram av försyn för sin faders mäktige broder, ty han mot den gudalike Ulysses vredgades oavvänt, innan fädernejorden han nådde.

SJUNDE SÅNGEN.

Ulysses kommer till Alkinoos.

Så till Athene han bad, den prövade konung Ulysses, medan till staden Nausikaa drogs av de kraftiga mulor. Men då omsider hon kom till sin faders prisade boning, höll framför porten hon still, och bröderna alla kring systern samlades, väna som gudar att se, och nu spände från vagnen stampande mulornas par och buro in kläderna genast. Flickan själv till sin kammare gick, och elden åt henne tände då sköterskan upp, den åldriga Eurymedusa, vilken en gång från Apeire förts dit på de toftade skeppen, korad till äreskänk åt Alkinoos, alla Faiakers mäktige drott, som var ärad och lydd av sitt folk som en gudom. Hon uti konungens hus vitarmad Nausikaa fostrat; elden hon tände nu upp och skaffade in hennes kvällsvard.

Nu till staden Ulysses bröt upp, och Athene ett töcken svepte omkring honom tätt i sitt ömma bekymmer om hjälten, att bland de stolta Faiakerna ej någon mötande honom måtte förnärma med ord eller spörja därom, vem han vore. Just som han skulle gå in i behagliga staden, till mötes kom honom gående då strålögda gudinnanu Athene och som en flicka såg ut med en vattenkruka i handen. Stilla vid mötet hon stod; då frågade konung Ulysses:

"Vill du ej visa mig vägen, mitt barn, till Alkinoos' boning, vilken är konung och härskare här över alla i landet? Ty jag en främmande är, som är vilsedriven och kommer långt från ett fjärran liggande land, och därför jag ingen känner av alla de människor, som bo här i staden och landet."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Jo, fader främling, det hus, som du frågar mig efter, jag gärna visa dig skall, ty det ligger ej långt från min frejdade faders.

Endast gå stilla och tyst, så vandrar jag före på vägen. Se ej de mötande an, och rikta till ingen en fråga, ty här äro de ej emot främlingar särdeles blida eller förpläga med vänlighet den, som är kommen från utland. Själva förtröstande på, att de äga de snabbaste skeppen, plöja de havets svalg, den konsten dem skänkte Poseidon; skeppen så ilande gå som en fågels flykt eller tanken."

Talade Pallas Athene, och strax hon började före vandra med ilande steg, och han följde gudinnan i fjäten. Icke han varsnades dock av de skeppsberömda Faiaker, fastän i staden ibland dem han gick, ty gudinnan Athene uti sin skönhet och makt tillstadde det icke, men kringgöt med ett förunderligt dunkel hans gång i sin vänliga omsorg. Häpen Ulysses nu hamnarna såg och de präktiga skeppen, torget, där hjältarna möttes till ting, och de långa och höga murar, med pålar förskansade starkt, ett under att skåda. Men när de kommo så fram till konungens prisade boning, började tala igen strålögda gudinnan Athene:

"Här, fader främling, är huset du bad att jag skulle dig visa, och du skall finna därinne de gudastammande drottar samlade sitta till bords. Gå bara ditin och var icke rädd och försagd i ditt sinn, ty den dristige mannen har bättre lycka i allt vad han gör, om också han kommer som främling. Men sök drottningen upp, så snart som du träder i salen! Hon har Arete till namn och är stammande själv ifrån samma konungaparet, som födde en gång Alkinoos kungen. Först Nausithoos föddes, och han var en son av Poseidon och Periboia, den skönaste mö ibland kvinnor på jorden. Hon var den yngsta till år av den tappre Eurymedons döttrar, vilken som konung en gång de vilda giganterna styrde; dock i fördärvet han bragte sig själv och det trotsiga folket. Henne Poseidon fick kär och födde med henne den ädle sonen Nausithoos, vilken var kung bland Faiakerna fordom. Men av Nausithoos kung blev Alkinoos född och Rhexenor; dock på Rhexenor sköt med sin silverbåge Apollo; sonlös dog han, ej länge förmäld, och sin dotter Arete lämnade ensam kvar, och Alkinoos äktade henne. Henne han älskat och ärat så högt, att ej kvinna på jorden nu blir älskad så högt av den man, vars hus hon besörjer; så högt ärad hon varit och är av innersta hjärta ej av sin make Alkinoos blott och de älskade barnen, utan av hela vårt folk, som henne liksom en gudinna vördar och hälsar med hyllningsrop, när hon vandrar i staden. Också hon lider i sanning ej brist på det ädlaste sinne,

ja, hon åt männer jämväl vet att tvisterna slita med huldhet. Bliver allenast dig drottningen huld och bevågen i hjärtat, då är förhoppning för dig att få skåda de dina och lända hem till din präktiga boning igen och fädernejorden."

Sagt, och hon åter gick bort, strålögda gudinnan Athene, över det ödsliga hav ifrån Scherias älskliga nejder; snart

hon till Marathon kom och Athen med dess rymliga gator; där i Erechtheus' borg gick hon in. Men den ädla Ulysses gick till Alkinoos' stolta palats, och han mycket i sinnet välvde, där stilla han stod, förrn på koppartröskeln han trädde. Ty med en skinande glans som av solen själv eller månen stodo de höga gemak i den ädla Alkinoos' boning. Ända från tröskeln till innerst i saln av blänkande koppar väggarna voro och buro en fris av emalj, som var högblå; flygeldörrar där voro av guld till att stänga palatset, och deras poster på tröskel av brons sig reste av silver, krönet på dörrn var av silver jämväl, men av guld var dess låsring. Hundar av silver och guld där stodo på vardera sidan, vilka Hefaistos smitt med sitt konstförståndiga snille till att där stånda på vakt för den höge Alkinoos' boning, oförgängliga själva och aldrig av ålder berörda. Inne i salen av stolar en rad kring väggarna löpte ända från tröskeln till innerst i saln, och med hyenden alla klädda av finaste tyg, som var vävt utav kvinnorna konstrikt. Där till gilles var dag de faiakiske hövdingar sutto glada vid mat och vin, ty fullt upp vankades alltid. Ynglingastoder av guld uppå skönt utsirade socklar stodo med lågande facklor i hand, som kastade skenet runt kring salen och gästernas krets i de nattliga timmar. Femtio tjänande tärnor det fanns i det stora palatset; somliga hade att mala på kvarn guldglänsande vetet, andra vid vävarna hade sin id eller spunno på slända, sittande tätt vid varann som löven på resliga poppeln; också blir linnet så tätt, att det tager ej oljan uti sig. Ty som Faiakernas männer förstå framför alla i världen ilande skeppen att styra på hav, så förstå deras kvinnor konsten att väva i grund, ty gudinnan Athene dem skänkte skicklighet stor i de skönaste värv och det ädlaste sinne. Utanför gården det finnes ej långt ifrån porten en trädgård, tunnland fyra i vidd, som är omkringgärdad med stängsel. Inne i denna stå resliga träd med lummiga kronor, aplar och päronträd och granater med glänsande frukter, ljuvliga fikonträd och oliver, bärande ymnigt.

Aldrig det händer, att frukten på dem slår fel eller tryter vintertid eller sommartid, utan året igenom blommar en del och mognar en del för den fläktande västan. Päron på päron blir saftigt och mört, och äpple på äpple, druva på druva blir mogen och söt, och fikon på fikon. Där har han växande också en ymnigt bärande vingård, varav ett stycke är öppet för sol, där man druvorna torkar, bredda på grönskande plan, medan andra man skördar och andra pressar till vin. Där finns druvor jämväl, som ännu ej mognat: några fällt blommorna just, och andra begynna att blåna. Prydliga blomstersängar ta vid, där rankorna sluta, prunkande året om av alla de skönaste örter. Källor finnas där två: den ena sig fram genom parken slingrar, den andra går upp under borggårdströskeln och rinner sedan mot slottet, och där stadsboarna hämtade vatten. Så var Alkinoos' hus välsignat med gudarnas gåvor.

Sänkt i beskådande stod den prövade konung Ulysses; men då han hade det allt betraktat med häpnande sinne, gick han med hastiga steg över tröskeln in i palatset, och därinne han fann de faiakiske drottar och rådsmän gjutande offer av vin åt den spejande Argusförgörarn; alltid åt honom de offrade sist, när de tänkte på vilan. Fram genom salen han gick, den prövade konung Ulysses, dold av den töckensky, som kring honom var svept av Athene, tills han kom fram till den plats, där Alkinoos' satt hos Arete. Strax om Aretes knän sina armar Ulysses då lade, och i detsamma försvann ifrån honom det heliga töcknet. Tyst i gemaket det vart, när de sågo den främmande mannen; häpenhet alla betog. Men bedjande talte Ulysses:

"Drottning Arete, du barn av den gudalike Rhexenor, dig bönfallande nalkas jag nu efter lidanden många, dig och din make och gästerna här. Må gudarna skänka lycka i livet åt dem och förunna envar att åt barnen lämna sitt gods och sitt hus och den heder, som folket förlänat! Men förhjälpen I mig till att snarligen komma till hemmet, ty re'n länge jag irrat i nöd, från de älskade fjärran!"

Så han talte och satte sig ner invid härden i askan nära den flammande eld; men de tigande sutto där alla. Äntligen talte bland dem Echeneos, grånade hjälten, vilken av alla faiakiske män var den äldste till åren, skicklig att lägga sitt tal och i forntidsseder förfaren. Denne besinningsfull tog till orda ibland dem och sade:

"Icke är detta, Alkinoos, dig till beröm eller höviskt, att uppå golvet skall sitta din gäst uti askan vid härden,

medan vi tiga här blott och förvänta, att själv du skall tala. Därför, res främlingen upp och låt strax på en silverbeslagen stol honom sitta och bjud härolderna blanda ånyo vinet i bålarna till, för att även åt Zeus vi må offra, blixtens herre, som själv ledsagar det heliga armod. Och låt nu skafferskan giva din gäst av vad huset kan bjuda!"

Konung Alkinoos då, när han hörde den åldriges maning, fattade genast vid hand den förslagne och kloke Ulysses ledde så hjälten från härden åstad till en glänsande högstol sedan han låtit sin manlige son Laodamas uppstå, som var hans älsklingsson och hade sin plats vid hans sida. Nu en tärna kom fram, som över ett bäcken av silver vatten på händerna göt ur en vacker och gyllene kanna, till att dem skölja, och flyttade fram ett glänsande matbord. Även den ärade skafferskan kom och ställde på bordet bröd och rätter i mäng och bjöd av vad huset förmådde. Gärna han drack då och åt, den prövade konung Ulysses. Men till sin härold så den starke Alkinoos talte:

"Fort, Pontonoos, blanda till vin i bålen och kringskänk sedan åt alla i sal, för att även åt Zeus vi må offra, blixtens herre, som själv ledsagar det heliga armod."

Sagt, och Pontonoos blandade strax det ljuvliga vinet, bägarna skänkte uti och till alla i laget dem kringbar. Men när av vinet de stänkt och drucket så mycket dem lyste, började åter bland dem Alkinoos tala och sade:

"Hören nu alla mitt ord, I faiakiske drottar och rådsmän, att jag må säga er det, som hjärtat mig bjuder att tala. Slutat är gillet i dag, gån alla nu hem för att sova! Men när det dagas igen, skola flera ännu av de äldsta bjudas att fira i salen vår gäst och åt gudarna bringa festliga offer jämväl och därefter slå råd, hur hans hemfärd främjas bör, så att främlingen fort, utan kval och bekymmer, under vårt säkra beskydd må tillbaka till fädernejorden komma med hjärtlig fröjd, hur fjärran ifrån han må vara. Ej må av ont eller lidande alls under tiden han drabbas, innan han träder på fädernas jord; men där må han sedan lida vad skickelsen honom bestämt och parcerna spunnit in i hans levnadstråd, i den stunden han föddes av modern. Men om han en bland de odödliga är, som är kommen från himlen, då är förvisso i gudarnas råd något annat beslutat. Också ju eljest för oss de evärdlige gudarna alltid te sig i synlig gestalt, när vi offra dem festhekatomber, sitta med oss ju till bords och förse sig därav som vi andra.

Ja, ifall någon av oss på sin ensliga vandring dem möter, dölja sitt väsen de ej, ty vi gudabefryndade äro liksom cyklopernas folk och de vilda giganternas stammar."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Tänk i ditt hjärta ej så, Alkinoos! Alldeles icke jag de odödliga gudar, som bo i himmelens rymder, liknar i skönhet och växt, nej, dödliga människor endast. Kännen I någon som helst, som fått mera än människor eljest dragas med kvalen, så veten: vid hans mitt elände må liknas. Ja, långt svårare öden jag själv hade visst att förtälja, dem efter gudarnas råd jag alla fått lida igenom. Låten dock först nu mig äta i ro, fastän svåra bedrövad. Ingenting finnes så oförskämt som den fasliga magen, vilken befaller med pock, att man ständigt skall tänka på honom även i värsta betryck och med sinnet av sorgerna plågat, såsom jag själv ju är kvald i min själ, men han ändå beständigt pockat på mat och på dryck och kommer mig rakt att förgäta alla de sorger, jag led, och befaller mig honom att mätta. Dröjen, I ädlingar, ej att i morgon, så snart som det dagas, hjälpa mig olycksaliga hem till fädernejorden! Allt vill jag lida därför, ja må gärna jag dö, när jag åter skådat mitt stora och höga palats och mitt gods och husfolk."

Sagt; och med bifall stämde de in och yrkade alla, att man förhjälpte den främmande hem, ty han talade skäligt. Men när av vinet de stänkt och druckit så mycket dem lyste, gick då envar hem till sig, ty de längtade efter att sova. Men uti salen han lämnades kvar, den ädle Ulysses; endast Arete ännu och Alkinoos, lysande drotten, sutto hos honom där kvar, medan tärnorna röjde av borden. Började då bland dem vitarmad Arete att tala; ty hon känt rocken och manteln igen, så snart hon de sköna kläderna såg, som hon själv tillsammans med tärnorna vävit, och med bevingade ord hon talte till honom och sade:

"Främling, jag känner mig manad att först om detta dig fråga: Vadan och vem är du själv? Och vem har dig kläderna givit? Sade du icke, att hit har du irrande kommit på havet?"

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Tungt vill det bliva, o drottning, att allt omständligen skildra, då så otaliga sorger mig sänt de evärdliga gudar; dock skall jag säga dig det, som du efterspörjer och frågar. Fjärran i havet det ligger en ö, som Ogygia heter; där har Kalypso sitt hem, skönhåriga, mäktiga nymfen, Atlas' listiga barn; och aldrig det kommer till henne någon av gudarna dit på besök eller dödliga mänskor.

Men jag arme drevs dit av en gud för att gästa hos henne, ensam vid liv, när mitt ilande skepp med den flammande blixten Zeus hade splittrat itu mitt ute på blånande djupet. Då förgicks varenda kamrat av mitt hurtiga manskap, själv jag klängde mig fast vid fartygskölen och kringdrev nio dagar på hav, men på tionde dygnet om natten drevo mig gudarna hän till Ogygias ö, som Kalypso äger till boningsort, skönhåriga, mäktiga nymfen. Hon tog upp mig som sin gäst och mig vårdade vänligt och ville mig odödlighet giva och evigt blomstrande ungdom; aldrig hon mäktade dock att beveka mitt hjärta i bröstet. Sju års tid fick jag stanna på ön, och med tårar jag vätte ständigt de himmelska kläder jag bar, som Kalypso mig givit. Men då omsider det åttonde kom av de välvande åren, nymfen mig manade själv att vända tillbaka till hemmet efter befallning från Zeus, eller ock hennes sinne sig ändrat; och hon mig sände nu bort på en starkbyggd färja och gav mig rikligt med mat och vin och i himmelska kläder mig klädde, sände mig också för färden en len och gynnande medvind. Sjutton dagar jag så gled seglande fram över havet, men när det aderton blev, då skönjdes de skuggiga bergen här i Faiakernas land, och mitt hjärta betogs utav glädje, ack jag arme, som hade ju dock att så mycket elände lida ännu, som han sände på mig, jordskakarn Poseidon. Vindarna mot mig han skickade fram för att hämma min resa, rörde så upp det oändliga hav, och de rasande böljor revo från färjan i svallet mig ner i min suckande ångest. Snart var av stormen hon splittrad itu, och jag måste för livet simmande klyva det sväljande djup, till dess jag omsider här hos eder blev driven i land av vinden och strömmen. Hade jag landat med ens, då skulle mig bränningen handlöst slungat mot strandens rysliga skär och mig slagit fördärvad. Därför tillbaka jag vek och simmade än, tills jag nådde fram till en flod; då tyckte jag där var det yppersta stället, fritt från sten som det var och liggande skyddat för vinden. Länge på stranden jag flämtande låg, men ambrosiska natten kom, och jag lämnade då den av himmelen ammade floden och i ett busksnår lade mig ner och höljde mig ymnigt över med löv, och en gud i den djupaste sömn mig försänkte. Bäddad i löven där, med hjärtat av sorger betungat, natten igenom jag sov och till dager och ända till middag: solen dalade re'n, då den ljuvliga sömnen mig släppte. Då fick din dotters tärnor jag se, där de lekte på stranden; själv gick i leken hon med; en gudinna hon syntes mig vara.

Henne jag bönföll då, och ett ädelmod hon mig viste, sådant man icke är van att förvänta af mötande ungfolk, eftersom oförstånd är ju ungdomens följe beständigt. Både med mat och med glimmande vin hon försåg mig tillfyllest gav mig i floden ett bad och mig skänkte de kläder du skådar. Nu i min sorg jag berättat dig allt och har sanningen talat."

Honom Alkinoos svarade då och talte och sade: "Främling, i en ting åtminstone dock har min dotter ej handlat, så som sig borde, då icke hon strax uti tärnornas följe förde dig med till vårt hus, fast den första hon var, som du bönföll."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Akta dig, hjälte, att tadla för slikt din härliga dotter; ty hon mig manade själv att tillsammans med tärnorna följa; detta jag vägrade dock av försyn och tillika av fruktan, att då du finge oss se, du förtörnas kunde i hjärtat. Lätt förivra vi oss, vi människobarn uppå jorden."

Honom Alkinoos svarade då och talte och sade: "Icke är sådan, o främling, jag skapt, att mig hjärtat i bröstet harmas för ingenting, men måtta skall vara i allting. Ville blott — evige Zeus och Athene och Foibos Apollo! — sådan en man som du och med mig så lika till sinnes taga min älskade dotter till viv och heta min svärson, blivande bofast här! Jag dig gods och gård skulle skänka, ville du stanna här blott; men icke skall någon Faiaker hålla med tvång dig kvar, nej slikt förbjude Kronion. Men för din resa bestämma jag vill, att du måtte det veta, morgondagen, och då skall du själv under färden få sova, medan mitt folk dig ror över speglande hav, tills du kommer hem till ditt land och ditt hus och varthelst det eljest dig lyster, vore det också långt fjärmare hän än till själva Euboia, som är så långt härifrån; det vet jag av dem bland de våra, vilka det sågo en gång, när de kung Rhadamanthys den ljuse förde åstad på besök till Tityos, sonen av Gaia. Sådan färd hade de gjort, och de blevo ej trötta och hunno både till målet fram och tillbaka till hemmet på dagen. Du skall få varsna det själv, att av skepp äro mina de bästa och mina ynglingar främst i att böljorna sopa med årblad."

Så han sade. Men glad blev den prövade konung Ulysses, höjde sin stämma på stunden till bön och talte och sade:

"Evige Zeus, måtte allt, vad han lovat, Alkinoos hålla! Då skall evärdlig berömmelsen han på den bördiga jorden hava därav, och jag själv skall få komma till fäderneslandet!"

Så med varandra de skiftade ord, där de sutto i samspråk.

Men sina tärnor befallde till slut vitarmade Arete ställa i pelarehallen en säng och bädde med sköna purpurfärgade bolstrar däri och på dessa med filtar, bredande över till sist, till att hölja sig, täcken av ylle. Strax ur salen de skyndade ut med facklor i handen, men då med iver de bäddat tillreds i den stadiga sängen, trädde i salen de fram till Ulysses med manande orden:

"Gå till din vila, o främling, din bädd är nu lagad i ordning!" Så de sade, och ljuv honom syntes den stundande vilan. Sålunda där han sov, den prövade konung Ulysses, uti en präktig säng i den ljudande pelarehallen; själv Alkinoos låg i det inre av höga palatset, och vid hans sida hans drottning sov och delade bädden.

ÅTTONDE SÅNGEN.

Festlig dag hos Faiakerna.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, reste från bädden sig fort Alkinoos, kraftige drotten; sammalunda stod upp stadshärjaren ädle Ulysses. Därpå den starke Alkinoos själv ledsagade honom hän till Faiakernas torg, som var nere vid skeppen beläget. Komna till platsen, de satte sig ner på de glättade stenar sida vid sida. Men brått gick Athene omkring uti staden, sedan hon tagit gestalt av den vise Alkinoos' härold, välvande planer i sinn' att till hemmet förhjälpa Ulysses; fram till den ena och andra hon gick med sitt ord och sin maning:

"Skynden att samla er nu, I faiakiske drottar och äldste, borta på torget till ting för att höra, vad främlingen önskar, som till den vise Alkinoos' hus är nyligen kommen, vilsedriven på hav och lik en av odödliga gudar."

Talade så och med iver och lust dem besjälade alla. Hastigt fylldes av folk allt torget och samtliga bänkar, alltsom de strömmade till, och med häpnad betraktade mången hjälten Laertes' prövade son, ty gudinnan Athene över hans huvud och skuldror göt ut en förunderlig skönhet, görande också hans växt mer reslig och fyllig att skåda, så att för hela Faiakernas folk majestätisk och älsklig synas han måtte och vördnadsvärd och kunna i allsköns tävlingslekar bestå, om Faiakerna honom försökte. Men när de kommit tillstäds och alla församlade voro, började då bland dem Alkinoos tala och sade:

"Hören nu alla mitt ord, I faiakiske drottar och äldste, att jag må säga er det, som hjärtat mig bjuder att tala. Här är en främling, jag vet icke vem, som har irrande kommit till mitt palats från österns folk eller också från västerns.

Hjälp för sin resa han önskar och ber, att den honom betryggas. Låtom oss fort på vårt vanliga sätt honom hjälpa till hemmet. Aldrig det hände ännu, att en främling, som kom till min boning, nödgades länge bli kvar och gå sorgsen och vänta på hemfärd. Låtom oss hala då genast ett skepp i gudomliga havet, ett som ej seglat förut, och två och femtio svenner välje bland folket man ut, som han rykte som hurtiga sjömän. Men när sin åra envar har ordentligen bundit vid årtulln, stigen då åter i land för att äta i hast eder måltid hemma i slottet hos mig; det skall rikligen sörjas för alla. Ungersvennerna bjuder jag slikt. Men kommen, I andra drottar med konungastav, gån med till min glänsande boning, att vi vår främmande gäst må nu vänligt förpläga i salen. Ingen må vägra! Demodokos ock, den gudomliga skalden, hämta man skall, ty åt honom en gud förlänade sången, alla till gamman, vadhelst som hans håg honom manar att sjunga."

Sade och vandrade före dem själv, och de övriga drottar följde, och härolden skyndade bort till gudomliga skalden, medan två och femtio män, som till roddare korats, gingo, som drotten befallt, till stranden av ödsliga

havet. Men när de voro så komna dit ner till skeppet och havet, först de skeppet då halade ut på djupet av vattnet, buro så masten och seglet ombord på det beckade skeppet, passade årorna in i läderstropparna sedan, allt efter ordning och skick, och hissade skinande seglet. Högt under kusten de lade sitt skepp och begåvo sig sedan upp till den vise Alkinoos' gård och ståtliga boning. Slottets pelarehallar och gård och rymliga salar fylldes med folk, och ett vimmel där var av unga och gamla. Kungen lät slakta åt dem två oxar med släpande fötter sex par får och fyra par svin med glänsande betar; dessa de flådde och lagade flinkt en lysande måltid.

Härolden trädde nu in med den älsklige skalden vid handen. Sångmöns älskling han var, men hon ont med gott honom givit, rövat hans ögons ljus, men skänkt honom ljuvliga sången. Och av Pontonoos genast en stol, som var silverbeslagen, ställdes åt honom i gästernas mitt och mot pelaren stöddes, och uppå knappen han hängde därnäst den klingande lyran över hans huvud och ledde hans hand, att han kunde den finna, satte framför honom sedan en korg och ett glänsande matbord jämte en bägare vin till att dricka, när honom så lyste. Därpå de grepo sig an med de färdiga, väntande rätter. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka,

manade sångmön skalden till sång om hjältebedrifter, och ur det kväde, som då var beryktat ända till himlen, sjöng han om konung Ulysses' kiv med Peliden Achilles, hur de begynte en gång att vid gudarnas yppiga måltid tvista med skymfliga ord, och hur skarornas drott Agamemnon gladdes åt striden han såg mellan härens yppersta drottar; ty det blev så honom siat en gång av Foibos Apollo, när över tröskelstenen han steg i det heliga Pytho guden att spörja till råds, då redan sig lidandets början vältrade in, på Kronions beslut, mot argiver och troer.

Härom den frejdade sångaren kvad, men den ädle Ulysses grep då med händerna tag i den purpurfärgade manteln, över sitt huvud den drog och skylde sitt manliga anlet, skygg för att låta Faiakerna se, att tårar han fällde. Och var gång som med sången slöt upp den gudomlige skalden, tårarna strök han då bort och drog manteln av huvudet neder, fattade dubbelpokalen och göt åt de himmelska offer; men så snart han begynte igen, då Faiakernas furstar manade honom att sjunga, ty högt de förnöjdes av orden, höljde Ulysses på nytt sitt huvud med suckande sorgmod. Så för de andra han lyckades nog sina tårar att dölja, men för Alkinoos ej, som satt vid hans sida och allting märkte och iakttog och hörde hans sorgliga suckar. Denne då talade strax till de segelvana Faiaker:

"Hören nu alla mitt ord, I faiakiske drottar och äldste! Nu, då vi alla vårt sinne förnöjt av den ymniga måltid, därtill av lyrans klang, som är festliga gillenas följe, låtom oss gånga nu ut för att allsköns tävlingar fresta, så att vår främmande gäst, när han återkommer till hemmet, kan sina vänner förtälja, hur högt över alla vi äro både i brottning och knytnävskamp och i språng och i löpning."

Sade och vandrade före dem själv, och de övriga följde. Härolden hängde på knappen då upp den klingande lyran, tog Demodokos' hand och ledde den blinde ur salen, förande honom den väg, där redan Faiakernas furstar hade gått alla förut för att tävlingslekarna åse. Raskt till torget det gick, och en myllrande skara dem följde. Ynglingar många och ädla sig fram till tävlingen ställde: fram Akroneos steg, Okyalos, hjälten Elatreus, Anabesineos, Thoon, Anchialos, Nauteus och Prymneus, Ponteus, Eretmeus och Proreus; och fram Amfialos också trädde, den hurtige sonen till Tektons son Polyneos. Steg ock Euryalos fram, lik mannaförgörande Ares, Naubolos' son han var och var skönast av alla Faiaker

både till anlet och växt näst Laodamas, konungasonen. Ävenså reste sig tre av konung Alkinoos' söner, Halios en och Laodamas en och en Klytoneos. Dessa nu frestade först med varandra en tävlan i löpning. Hastigt från skranket de rusade ut och alla tillsammans ilande flögo åstad, så att dammet yrde på slätten; men långt flinkaste löparen var ibland dem Klytoneos. Så lång sträcka som mulorna gå, när de plöja ett träde, så långt före till målet han kom och de andra bakefter. Därnäst trädde de fram för att fresta den väldiga brottning, och Euryalos segrade då över alla de bästa. Men i behändiga språng var Amfialos raskast av alla; åter i diskuskast var ingen så flink som Elatreus, och uti boxning var konungens son Laodamas ypperst.

Men sedan alla de så med tävlingar fröjdat sitt sinne, då tog Laodamas, konungens son, till orda ibland dem:

"Vänner, välan, låt oss fråga vår gäst, om det är någon idrott, som han förstår och har lärt. Ty han är då ej växt

som en vekling, sådana vador och lår, som han har, och sådana armar; nacken är kraftig, och starkt är han byggd; och han ungdom ju saknar ingalunda, fast bruten han är av det myckna han lidit. Ty jag tror ingenting vara i stånd till att värre än havet ödelägga en karl, om han också är aldrig så kraftig."

Honom svarade då Eurylaos genast och sade: "Ja, min bäste, du sade ett ord, som kan låta sig höra. Gå nu och mana du själv honom ut och säg, vad vi önska."

Då nu Alkinoos' hurtige son hans gillande hörde, steg han i kretsen fram och talade så till Ulysses:

"Vördade främling, stig fram även du för att fresta en tävling, om du en sådan har lärt; du ser ut, som du idkade idrott. Ej finns stoltare lov för en man, så länge han lever, än det med armarnas kraft och fötternas flinkhet han vunnit. Upp då och fresta en gång, slå ifrån dig alla bekymmer! Ej skall du länge få vänta på färd, ty redan är skeppet halat på djupet ut och ditt roddaremanskap i ordning."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Varför, Laodamas, rikta till mig en så gäckande maning? Sorgerna ligga mig nu långt mera i sinnet än idrott. Mycket jag lidit re'n och otaliga mödor jag utstått, och där jag sitter nu mitt i er krets, jag längtar allenast efter att resa och beder därom allt folket och drotten."

Honom Euryalos strax då begabbade öppet och sade: "Främling, ja visst, och du ser mig ej ut till att vara förfaren uti de tävlingsspel, som bland folk är brukligt att idka, utan som en, den där flackar och far med sin skuta beständigt, havande under sig folk, som är idel krämaresvenner, tänkande blott på sin last och spejande jämt efter bakfrakt och efter hastig förtjänst. Nej, en idrottsman du ej liknar."

Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses: "Skamlöst ljuder ditt tal, du ser ut till att vara en slyngel. Men så är det ej. Ej gudarna gett sina älskliga gåvor lika åt alla, en skönhet, ej vett eller talaregåva. En kan vara helt visst blott oansenlig att skåda, men åt hans ord har en gud förlänat behag, så att alla tjusande lyssna därtill, ty han fyndigt och slående talar och med försynthet och hov, och han lyser bland alla på tinget, och när i staden han går, som en gud han av alla beundras. Åter en annan är skön som de saliga gudarna själva, men det ej finnes det minsta behag i de ord, som han talar. Så även du har en fager gestalt, så att icke en gudom kunde den skönare skapt, men vettighet är vad du saknar. Nu har med sårande ord du förbittrat mitt hjärta i bröstet. Ej nybörjare är jag ändå, som du menar, i kampspel, utan jag tänker, att en av de yppersta månde jag varit, medan jag trotsade än på min ungdom och armarnas styrka. Nu ha mig sorger och lidanden bräckt, ty mycket jag utstod både mot fiendesvärd och mot havets rasande böljor. Men trots allt vad jag led, vill jag ändå nu fresta en tävlan, efter du talte så bitande ord och eggade upp mig."

Sade och störtade upp, som han var, med sin mantel på skuldran, grep i en diskus fatt, som var tjockare, större och tyngre, och ej så litet ändå, än dem, som Faiakerna brukte, svang den och slungade sedan i väg ifrån seniga handen, så att i luften det sjöng, och de segelvana Faiaker, vida berömda till sjöss, då hukade ner sig till marken under hans vinande kast, och långt bortom övrigas märken ledigt den flög från hans hand. Och Athene var den, som vid målet märkena satte, förskapad till man, och hon ropte och sade:

"Främling, här kunde då även en blind med trevande händer känna ditt märke igen; ej står det i hopen bland andra, utan är framom långt. Var lugn för detta slags idrott! Ingen Faiaker skall kunna dig nå eller kasta förbi dig."

Sade. Då fröjdade sig den prövade konung Ulysses,

glad att i samlingen finna en man, som var honom bevågen. Därpå med lättare hjärta han så till Faiakerna talte:

"Gören det kastet mig efter, I ynglingar! Snart jag en annan kastar väl lika så långt eller längre ändå, vill jag hoppas. Vem som förresten har mod och har lust av alla de andra, träde nu fram till en dust, ty svårt har jag blivit förnärmad: brottning och knytnävskamp, ja löpning — intet jag vägrar. Kom vem av alla som vill, förutom Laodamas ensam. Han är ju själva min värd; vem önskar en dust med sin gästvän? Nej, en föraktlig tölp och en dåre den mannen ju vore, som till en tävlingskamp utmanade värden, han gästar, helst bland ett främmande folk; och han endast sig själv skulle skada. Men av de andra jag ingen försmår eller visar tillbaka, utan vill gärna dem

träda emot för att se, vad de duga. Ty jag är icke så dålig i ett enda slags idrott. Mästerligt väl jag förstår att hantera den glättade bågen; min bleve pilen, som träffade först sin man uti vimlet borta i fiendehär, om också det stode omkring mig andra kamrater i mängd, som alla på fienden sköte. Blott Filoktetes det var, som mig överglänste på båge borta i troernas land, när achaierna sköto med pilar; men den vida förnämste jag är ibland övriga alla, vilka nu leva på jord och av markens gröda sig nära. Dock med forntidshjältarna ej jag mig dristar att tävla, icke med Herakles, ej med Oichaliern Eurytos heller, vilka med gudarna själva sig mätt i att skjuta med båge. Därför en bråddöd Eurytos fick, och den väldige kämpen hann ej att åldras i frid i sitt hus, ty Apollo i vrede dödade honom för det, att han manade guden till tävlan. Lansen jag skickar så långt, som en annan ej hinner med pilen. Endast i löpning jag fruktar att en eller annan Faiaker kunde mig hinna förbi; ty gruvligt mig simningen medtog ute i böljornas svall, då jag saknade daglig förplägning, sådan på skeppen man har, och av detta jag mattats i kroppen."

Så han talte, och runt förstummades alla i tystnad; endast Alkinoos själv tog till orda och svarade honom:

"Främling, de orden, du talade nu, dem hörde vi gärna. Hävda allenast du ville dig själv och din lysande mandom, retad till vrede av ynglingen där, som i tävlande runden vågade smäda dig nyss; ty du vet, att din ära skall ingen vilja förringa, som lärt att med vett och med billighet tala. Men hör av mig nu tillbaka ett ord för att också åt andra hjältar det säga en gång, när du återkommen till hemmet,

sitter med barn och med maka till bords i den fädernebоning och våra dygder du kommer ihåg; vad det är, som för vår del ständigt vi fått oss förlänat av Zeus ifrån fädernas tider. Icke i knytnävskamp eller brottning vi mästare äro, men snabblöpare goda förvisst och de främsta i sjöfart; alltid vi älskade gillenas fröjd och cittran och dansen, kläder att ömsa var dag och rykande bad och en vilbädd. Upp, I faiakiske dansare, fort, de förnämsta av eder! Börjen er lek, att vår gäst, när han återkommer till hemmet, kan sina vänner berätta, hur högt över alla vi äro både i löpning och seglingskonst och i sång och i danskonst. Och åt Demodokos någon må strax hans klingande lyra hämta, som hänger därhemma nånstans i vår kungliga boning."

Så Alkinoos bjöd, och hans härold skyndade genast hän till kungens palats för att hämta den klingande lyran. Tävlingsdomarna stodo då upp, som bland folket man korat, nio inalles, som hade om allt att bestyra vid spelen. Dessa nu jämnade platsen för dans och vidgade kretsen. Härolden syntes igen och gick hän och Demodokos räckte klingande lyran, och fram steg skalden i mitten, och runtom ställde sig blomstrande gossar i ring, de förnämsta i danskonst. Taktfast trådde nu sin gudomliga dans, men Ulysses stod med beundran och såg, hur fötterna skimrande rördes.

Skalden i strängarna grep och begynte att sjunga melodiskt allt om den älskog, som var mellan Ares och skön Afrodite, huru de bringat till stånd sitt första och hemliga möte uti Hefaistos' hus, hur med skänker han slösat och skändat härskarn Hefaistos' läger och bädd. Men till denne då budskap bringade Solen, som hade dem sett, när de plägade älskog. Men så snart som Hefaistos förnam slikt harmande budskap, gick han till smedjan åstad med illistiga planer i sinnet, lyfte på blocket sitt väldiga städ och började smida strax ett olösligt, osliteligt nät, där fastna de skulle. Men då försåtet han färdigsmitt, förgrymmad på Ares, gick han därefter i kammaren in till den bäddade sängen, och över stolparna alla kring den han maskorna lade, medan tillika en mängd han lät nederhänga från taket, fina som spindelväv, så att icke de ens kunde skönjas av de odödliga gudar en gång, så listigt han smitt dem. Sedan han noga kring bädden spänt ut det försåtliga nätet, låtsade guden till Lemnos gå bort, till den präktiga staden, som är den käraste fläcken han vet av alla på jorden. Men som en blind stod han icke på lur, gullglänsande Ares; genast han såg, när Hefaistos gick bort, den beryktade mästarn.

Strax gick i huset han in hos den vittberömda Hefaistos, lysten att vila i famn på den sköndiademade Kypris. Hon hade nyss från besök hos sin fader, den starke Kronion, kommit och satte sig just; då trädde han in uti salen fattade ömt hennes hand och talade sedan och sade:

"Älskade, följ mig i bädd, låt i fröjd oss vila tillsammans! Hemma Hefaistos ej är, han är gången helt säkert till Lemnos, till sina Sintier hän, det barbariskt talande folket."

Så han sade, och även hon själv fann det ljuvligt att ligga. Gingo de båda till sängen då hän och sig lade, och genast slöt sig omkring dem det fjättrande nät, som var smitt av Hefaistos. Icke de mäktade lyfta en lem eller röra det minsta, och då förstodo de grant, att ej mera det fanns någon undflykt. Snart dem nalkades nu den smidesmästaren armstark, sedan han hade på vägen vänt om, innan Lemnos han nådde, därför att Solen åt honom höll vakt och berättade saken. Genast han skyndade hem till sin boning, grämd i sitt hjärta, kom och stod stilla i dörrn, ursinnig av kokande vrede, medan förskräckligt han skrek och på samtliga gudarna ropte:

"Evige Zeus och I andra evärdliga, saliga gudar! Hitåt att skåda en sak, som är löjlig, men icke är dräglig: huru Kronions barn Afrodite föraktar beständigt mig, sin halte gemål, och älskar den mordiske Ares, för att den guden är skön och i bägge fötterna färdig, men ofärdig är jag; fast skulden är ej någon annans, utan min fars och min mors, som hade mig aldrig bort föda. Kommen och skåden de kärliga två, hur de vila i älskog uti min egen säng, och jag själv står och harmas vid synen. Dock de nog vilja ej mer, hur förälskade också de äro, ligga det minsta så där, och de mista väl lusten att smekas. Nu skall den knepiga bojan ändå få dem hålla så länge, tills hennes fader betalar igen vart grand av den brudskänk, honom i händer jag gav för att vinna en slyna så skamlös; ja, ty hans dotter förvisso är skön, men ur stånd att sig styra."

Sade; men gudarna samlades strax till kopparpalatset. Starke Poseidon kom dit och den lyckobringande Hermes, skyndade också sig dit fjärrskjutande guden Apollo. Alla gudinnorna dock kvarstannade hemma av blygsel. Stående blevo i dörrn det godas förlänare stilla, medan ett outsläckeligt skratt bland de saliga gudar klang, när de sågo Hefaistos' list och konstiga påhitt. Mången då talade så med en menande blick på sin granne:

"Orätt löper ej långt, den långsamme hinner den snabbe;

såsom det skedde ju nu, att den sene och halte Hefaistos fångade Ares med list, som är snabbaste guden av alla, vilka Olympen bebo; nu får äktenskapsskändaren plikta."

Så med varandra de skifta de ord, där de stodo tillsammans. Sade då sonen av Zeus, den höge Apollo, till Hermes:

"Hermes, du Zeus' budbärande son, du givare milde, säg, om du skulle ha lust att i tvingande bojorna insnärjd ligga och vila i bädd hos den gyllene kärleksgudinnan?"

Honom då svarade strax budbringaren Argusförgörarn: "Ack att det hände så väl, fjärrskjutande konung Apollo! Snärjdes jag ock av ett nät tre gånger så stort, ja oändligt, medan I skåda den på, både gudar och alla gudinnor, ville jag vila ändå hos den gyllene kärleksgudinnan."

Talade så, men ett skratt bland odödliga gudarna utbrast. Endast Poseidon skrattade ej, men ideligen bad han konstberömde Hefaistos därom att befria nu Ares, och med bevingade ord han talte till honom och sade:

"Lös honom bara, jag svarar dig för, att han skall dig betala inför de eviga gudarna allt, vad du skäligen fordrar."

Honom svarade då den smidesmästaren armstark: "Bed mig ej mer, jordskakande gud, du starke Poseidon! Dålig är även en borgen för dem, som dåligt betala. Skulle jag kanske dig även själv inför eviga gudarna fjättra, ifall nu Ares fick flykta sin väg ifrån fängslet och skulden?"

Honom svarade då jordskakaren, starke Poseidon: "Hör mig, Hefaistos, nåväl, om nu också det händer, att Ares flyktar från skulden sin väg, så skall själv jag betala dig detta."

Honom svarade då den smidesmästaren armstark: "Ja, ett löfte av dig är ej möjligt och rätt att förkasta."

Sagt, och han löste då bojorna upp, den starke Hefaistos. Men när från bojornas tvång sig befriade kände de båda, rusade genast de upp. Till Thrakien skyndade Ares, medan till Cyperns ö den leende kärleksgudinnan gick till sin heliga lund och sitt ångande altar i Pafos. Där av chariterna badad hon blev och gniden med olja av det ambrosiska slag, som glänser på gudarnas lemmar, höljdes till sist i en tjusande dräkt, ett under att skåda.

Detta den frejdade sångaren kvad, och den ädle Ulysses stod med förtjusning och lyssnade till, och lika betaget stod långårornas folk, de segelvana Faiaker. Därpå Alkinoos bjöd sin Laodamas träda i dansen ensam med Halios

fram, ty ingen med dem kunde tävla. Dessa då togo i händerna strax den präktiga bollen, som var av purpurtyg av den skickliga Polybos sömmad.

Lutad tillbaka den ene nu jämt uppslungade bollen högt mot de skuggiga moln, och den andre ett språng upp i luften tog och den fångade lätt, innan fötterna rörde vid marken. Men när med bollen de sålunda lekt en stund under luftsprång, dansade sedan de skönt på den näringsalstrande jorden, växlande turerna tätt, och ynglingar runtom i ringen klappade takten därtill, och livligt ljudande larmet. Men till Alkinoos talade då den ädle Ulysses:

"Konung Alkinoos' lysande drott över alla Faiaker! Nyss dina dansare prisade du som de bästa på jorden, nu är besannat ditt ord; mig häpnad betar, när jag ser dem."

Sade; då fröjdade sig Alkinoos, kraftige drotten, och han då talade strax till de segelvana Faiaker: "Hören nu alla mitt ord, I faiakiske drottar och äldste! Mäkta förståndig vår främmande gäst mig tyckes i sanning. Låtom oss gästvänskänker då ge, såsom övligt, åt honom. Tolv storrådande män med konungamakt över folket styra ju här i vårt land, och jag själv är den trettonde drotten. Må då envar utav oss nu en nytvådd mantel och livrock samt en talent av kosteligt guld honom ge i föräring, och låt oss bringa det samman på stund, så att främlingen genast får det i händer och glad i sin själ kan gånga till bordet. Men Eurylaos ock må nu genast försöka att gästen blidka med gåvor och ord, ty han talade ej, som sig borde."

Så han talte, och alla de då instämde med bifall; därpå sin härold envar avsände att gåvorna hämta. Även Eurylaos svarade nu och till härskaren sade:

"Konung Alkinoos, lysande drott över alla Faiaker! Gärna den främmande blidka jag vill, som du bjuder mig göra. Detta mitt svärd vill åt honom jag ge, av brons är dess klinga, fästet av silver är smitt, och med nyutsågat och bländvitt elfenben är dess skida belagd; han skall mycket det skatta."

Sagt, och det silvernaglade svärd, åt Ulysses han räckte och med bevingade ord han talte till honom och sade:

"Hell dig, fader och gäst! Om ett kränkande ord här har fallit, måtte detsamma av vindarna strax bortsopas i luften. Gudarna låte dig återse ditt land och din maka, sedan så länge du irrat i nöd, från de älskade fjärran."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Hell dig också, min vän, och må gudarna giva dig lycka! Måtte i kommande tid du ej sakna det präktiga svärdet, som du mig nu med försonliga ord till föräring har givit."

Sagt, och det silvernaglade svärd över skuldran han hängde. Solen dalade nu, och de präktiga skänkerna kommo, vilka till drotten Alkinoos' hus härolderna buro. Sakerna togos emot av den höge Alkinoos' söner, vilka dem överlämnade se'n åt sin vördade moder. Snart med de andra kom tågande hem den kraftige drotten, och vid sin framkomst togo de plats på de ståtliga stolar. Men till Arete då talade strax Alkinoos, drotten:

"Hämta nu, drottning, det skönaste skrin av alla, du äger, och lägg själv däruti en nytvådd mantel och livrock. Vatten skall värmas på stund i en kopparkittel åt gästen, att han må bada och se'n, då han skådat i skrinet ordentligt lagda de gåvor, som skickades hit av faiakernas furstar, sitta till gilles med fröjd och lyssna till klingande sången. Denna min härliga gyllne pokal vill jag själv honom giva, att han ur den i sitt hus må åt Zeus och de övriga gudar gjuta sitt offer och tänka på mig, så länge han lever."

Talade så; och Arete nu bjöd sina tjänande tärnor ställa på elden i hast trefotade, rymliga kitteln. Dessa då ställde på stund badkitteln på lågande elden, göto så vatten däri och kastade bränsle inunder; lågorna slickade kittelns buk, och vattnet sig värmde. Men åt den främmande hämtades ut av Arete ur kammarn skönaste skrinet, som fanns, och hon lade de kostliga skänker neder däri, både kläder och guld, som Faiakerna givit, samt som sin egen gåva en prunkande mantel och livrock, och med bevingade ord till Ulysses hon talte och sade:

"Locket se efter nu själv och gör genast en knut över låset, så att dig ingen på vägen bestjäl, när du sedan kanhända ligger i ljuvaste sömn under färden på beckade skeppet."

När hennes maning förnam den prövade konung Ulysses, fällde han locket igen och gjorde en knut utan dröjsmål, som var en konstknut, vilken han lärt av den mäktiga Circe. Skafferskan trädde nu in och bjöd honom,

när han så ville, stiga i karet och taga ett bad, och för honom en fröjdfull syn var det rykande bad, ty ej ofta han njutit den ansen, sedan han lämnat Kalypsos gemak, skönhåriga nymfens; men hos henne han jämt som en gud blivit ansad och omskött. När honom tärnorna badat och smort med den glänsande oljan och hade klätt honom se'n i en prunkande mantel och livrock, trädde från badet han ut och gick hän till de drickande gäster. Hände sig då, att Nausikaa stod, som gudinnorna fager, uti hans väg invid dörrn till den väluppmurade salen; länge hon såg med beundrande blick på den ädle Ulysses,och med bevingade ord hon talte till honom och sade:

"Främling farväl! Och när hemma du är uppå fädernejorden, kom någon gång mig ihåg — den du främst har att tacka för räddning."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Hulda Nausikaa du, hugstore Alkinoos' dotter! Ja, det beskäre mig Zeus, tordönande maken till Hera, åter att hinna mitt hus och hemkomstdagen få skåda; då skall jag ännu på dig som på en av gudinnorna tänka alltid, så länge jag lever, ty du har mig frälsat, o flicka."

Sagt, och han gick till sin stol vid konung Alkinoos' sida. Redan de styckade köttet som bäst och blandade vinet. Härolden trädde nu in och ledde den frejdade skalden, folkets älskling, Demodokos fram och lät honom sitta mitt uti gästernas krets och stödd emot pelaren höga. Talte till härolden då den mångförslagne Ulysses, sedan han skurit ett stycke utav, men det mesta behållit, av vittandiga galtens rygg med det dallrande fettet:

"Härold, se här, tag och giv åt Demodokos detta att äta! Honom jag önskar, så sorgsen jag är, att bevisa min aktning, ty överallt bland människors barn, som bygga på jorden, skalderna hållas i ära och helgd, ty gudomliga sångmön lärde dem kvädena själv, och hon älskade skaldernas släkte."

Så han sade, och härolden tog hans gåva och lade uti Demodokos' hand, och med hjärtligt fröjd han den mottog. Därpå de grepo sig an med de väntande, färdiga rätter. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, vände till skalden sitt ord den mångförslagne Ulysses:

"Dig, o Demodokos, prisar jag säll framför dödliga alla. Sångmön själv, den dottern av Zeus, eller också Apollo konsten dig lärde; så skönt du besjunger achaiernas öden, allt vad de lidit och gjort och alla de mödor, de utstått, som om du själv varit med eller hört det av en, som det varit. Men gå nu vidare, skald, och en sång stäm upp om den trähäst, som av Epeios blev timrad med hjälp av Pallas Athene, och som av konung Ulysses med list blev i fästningen inbrakt, full av beväpnade män, som Troja därefter förstörde. Kan du den bragden besjunga för mig med de riktiga orden, skall överallt jag förtälja, varhelst jag bland människor länder, huru en huldrik gud dig förlänat den heliga sången."

Sade. Men gudaingiven han strax lät strängarna tona, började sången därmed, hur argiverna seglade dädan, stigna på toftade skeppen ombord, sedan tälten de påtänt, under det några av dem med den frejdade konung Ulysses sutto då redan i troernas mitt, fördolda hästen, vilken till fästningen upp hade släpats av troerna själva. Sålunda där han stod, och de talte en mängd om vartannat, sittande runt omkring, och trenne meningar stredo: en var att timringen sönderslå med den splittrande kopparn, en att till branten den släpa och ned utför klipporna störta, en att den spara som tempelskänk till gudarnas fägnad, och det var detta beslut, som skulle till sist gå i verket. Lotten var kastad till undergång, då i staden de inhyst jättehästen av trä, där de yppersta män av Achaia sutto fördolda till död och fördärv för troerna alla. Vidare sjöng han, hur staden i grus av achaiernas söner lades, som strömmade ut ur hästens försåtliga gömsle, huru på vart sitt håll de förhärjade ståtliga staden, men hur Ulysses, följd av den härlige kung Menelaos, gick till Deifobos' hus, så vild som den mordiske Ares; sjöng så till sist om den gruvliga kamp, som han där fick att utstå, och om den seger, han slutligen vann med hjälp av Athene.

Detta den frejdade sångaren kvad, men den ädle Ulysses smälte i gråt, och tårarna ned över kinderna runno. Som när en kvinna sig ned över maken gråtande kastar, som framför murarna nyss har i spetsen för kämparna fallit, viljande värja förgörelsen av från sin stad och de sina, och där hon skådar sin döende man uppgivande andan, famnar med skärande klagan hans lik, men fiender bakom slå henne häftigt på skuldror och rygg med skaften av spjuten och bortsläpa som träl till ett liv av slit och förtvivlan, där hon av ömkansvärdaste ve blir om kinderna avtärd: lika så ömkansväckande gråt rann Ulysses från ögat. Och för de andra han lyckades nog att tårarna dölja,

men för Alkinoos ej, som satt vid hans sida och allting märkte och iakttog och hörde hans sorgliga suckar. Denne då talade strax till de segelvana Faiaker:

"Hören nu alla mitt ord, I faiakiske drottar och äldste! Låte Demodokos nu sin klingande lyra få vila! Ingalunda oss alla till fröjd har han detta besjungit. Sedan vi gingo till bords och den helige skalden begynte, har ej den främmande gästen hört upp med att sucka och sörja; säkert han bär på en frätande sorg, som hans hjärta beklämmer. Därför Demodokos sluta sin sång, att vi alla må glädjas, gästen såväl som hans värdar, ty så långt bättre sig skickar. Det är ju dock för vår ärade gäst, som det hela är tillställt, skeppet i ordning till färd och vänskapsgåvorna skänkta.

Kär som en broder var gäst och var hjälpbehövande främling hålles av redlig man, som det minsta har hjärta i bröstet. Alltså fördölj du ej heller för mig under fintliga omsvep det jag vill fråga dig om; uppriktighet ändå är vackrast. Yppa det namn, som du kallades med av din fader och moder och av de andra, som bo i din stad eller bo i dess omnejd; alldeles namnlös ingen ju är ibland människosöner, vare sig hög eller låg, sedan väl han är kommen till världen, efter föräldrarna lägga ju namn på vart barn, som de föda. Nämn mig din fädernejord och även ditt folk och din hemstad, så att nu skeppet kan rikta på dem under färden sin tanke. Ej ha faiakiska skeppen behov av en lots eller styrman eller av roder en gång, som eljest är vanligt på skeppen, utan förstå av sig själva ändå sina seglares tankar, veta jämväl överallt, hur människornas städer och bygder ligga på jord, och i strykande fart över djupet de segla, även i töcknigt väder och mist, och befarade ej ändå varken i storm att förgås eller ens att få lida en skada. Dock, jag hörde en gång min fader Nausithoos säga, att det skall hända en dag, att Poseidon bliver oss gramse, därför att alla så säkert av oss förhjälpas till hemmet. Ja, han sade, att guden skall då för faiakiska sjömän krossa ett ypperligt skepp därute på blånande djupet, när det en främling fört hem, och kring staden lägga en bergsrygg. Så förtäljde den gamle, och slikt torde guden väl göra eller ock låta det bli, alltefter som honom behagar. Men, välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt: Var har du irrat omkring? Till vad främmande människors bygder kom du? Förtälj om de städer du såg och människorna själva, var det vildar och illgärningsmän utan rätt eller lagar, var det gästfritt folk med ett sinne, som gudarna fruktar. Säg, vi du gråter och sörjer nu så av ditt innersta hjärta, när om danaernas mödor du hör och om Ilions öde. Gudarna ville det så, och de hjältarna sände i döden, för att ett kväde därom skulle ljuda bland kommande släkten. Eller har kanske en släkting du mist framför Ilions murar, kanske en ädel måg eller svärfar? Dessa ju alltid äro oss kärast och närmst till blodsförvanterna själva. Eller en ädel vän, som visste att glädja ditt hjärta? Ty om man äger en vän, som är klok och menar det ärligt, ej tillbaka han står för ens egen köttsliga broder."

NIONDE SÅNGEN.

Kikonerna. Lotofagerna. Cyklopen.

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Konung Alkinoos, lysande drott över alla Faiaker! Detta jag kallar i sanning en fröjd att en sångare höra. sådan som denne, vars stämma är lik de odödliga gudars. Jag tror då ingenting skönare finns att sig tänka och önska, än då allt folket sig ägnar en dag åt den festliga glädjen och uti långa rader till bords de i salarna sitta, lyssnande tjusta till sångarens ord, medan borden stå fyllda rikligt med bröd och med kött, och det glödande vinet ur bålen härolden öser och bringar omkring och i bägarna häller. Detta det skönaste är utav allt, som jag mäktar mig tänka. Dock av ditt hjärta du drevs till att efterfråga de tunga sorger jag haft, för att endast dess mer jag må våndas och sörja. Vad skall jag först likväl, eller vad skall jag sist dig berätta, då så otaliga sorger mig sänt de evärdliga gudar? Nu vill jag först eder säga mitt namn, att I måtten det veta, och att i kommande dagar jag själv, ifall döden jag undflyr, måtte er gästvän vara, om ock jag är boende fjärran. Jag är Ulysses, Laertes' son, ibland människor vida frejdad för allsköns list, och mitt rykte gått ända till himlen. Ithaka heter mitt land, fjärrsynliga ön, där det höga Neriton lyfter sin väldiga ås med de susande skogar.

Öar så många där ligga omkring och helt nära varandra: Same, Dulichions ö och den skogbevuxna Zakynthos. Stigande sakta ur sjön, är hon västligast själv av dem alla, medan mot morgonens ljus och mot söder de övriga ligga. Stenig hon är, men en god fostrarinna av män. Ja i sanning, ingen syn jag ljuvare vet än fädernejorden. Väl höll därborta mig kvar den sköna gudinnan Kalypso inne i grottornas valv och ville mig hava till make;

sammalunda mig höll på Aiaie den listiga Circe kvar i palatset hos sig och ville mig hava till make; aldrig de lyckades dock att beveka mitt hjärta i bröstet, därför att ljuvare ingenting finns än ens land och föräldrar, icke en gång om på främmande jord i den rikaste boning leva man fick, men var fjärran likväl ifrån älskade fränder. Dock, välan, jag förtälja er vill om den sorgliga hemfärd, Zeus Kronion mig gav, då jag vände tillbaka från Troja.

Vinden mig förde från Ilion hän till Kikonernas sjöstad, Ismaros, denna jag härjade strax och försvararna nedhögg. Sedan i staden vi kvinnor och gods då i myckenhet rövat, skiftades allt, så att ingen av oss måtte sakna sin andel. Nu jag förmanade visst mina män, att på ilande fötter flykta vi skulle vår väg, men de lydde mig ej i sin dårskap. Vin blev där druckit i mängd, och av getter och får, som vi tagit, slaktades många på strand jämte oxar med släpande fötter. Men under tiden Kikonerna brått hade andra Kikoner kallat ur grannskapet till, som båd' flera och tapprare voro; längre de bodde från sjön och förstodo att kämpa från vagnar, men när så gjordes behov, de till fots emot fienden stredo. Myllrande fram nu så tätt som löven och blomstren om våren, kommo de tidigt i gryningens stund; då trädde oss nära olycksödet från Zeus, och vi skulle då lida förfärligt. Alla nu ställde sig upp, och vid skeppen vi drabbade samman, gående löst på varann med de kopparspetsade spjuten. Medan det morgon var och den heliga dagen i tillväxt, höllo vi stånd och dem slogo tillbaks, fastän flere de voro, men när det led mot den tid, då man oxarna löser ur oket, bragte Kikonernas makt achaiernas söner att vika. Sex benskenade män ifrån varje av skeppen där föllo, medan vi andra från död och fördärv oss frälste med flykten.

Därifrån vidare seglade vi med bedrövade hjärtan, glada att leva likväl, fastän kära kamrater vi mistat. Dock mina dubbelstävade skepp ej gingo ur stället, förrn vi med trefalt rop hade kallat envar av de arma, vilka på slätten där nyss för Kikonernas spjut hade stupat. Nu molnskockarn Zeus framskickade nordan mot skeppen med en förfärlig orkan och höljde i svartnade skyar allt, både jord och hav, och från himmelen sänkte sig natten. Skeppen då drevos åstad som framstupa, och segeln, de buro, sletos av vinden itu, ja i stycken tre eller fyra; därför vi lade i skeppen dem ned för att icke förlisa, sättande sedan oss ivrigt att ro, tills vi kommo till fastland. Rastande lågo vi där, uppgivna av trötthet och leda,

tvenne nätter å rad och tvenne dagar igenom. Men när den tredje dagen blev tänd av den lockiga Eos, reste vi masterna upp, och när skinande seglen vi hissat, sutto vi lugna på toft, medan vinden oss förde och styrman. Sålunda var jag på väg till att lyckligen lända till hemmet, men när jag seglade runt om Maleia, då blev jag ur kosan driven av nordan och strömmen och sjön långt bort från Kythere.

Nio dagar å rad jag nu drev för den rasande stormen hän över djupet, där fiskarna gå, men på tionde kom jag till Lotofagernas land, som ha blomstermat till sin föda. Där uppå kusten vi stego i land och oss hämtade vatten, och invid skeppen på stund mina männer sig lagade middag. Men då vi hade med mat och med dryck oss alla förplägat, sände jag några åstad, för att efterforska de skulle vad för människor där utav markens gröda sig närde; tvenne jag valde därtill, och jag skickade med dem en härold. Dessa nu skyndade bort, och de träffade snart Lotofager, och Lotofagerna tänkte ej alls göra de våra någonting ont, utan gåvo fastmer dem att smaka på lotos, Vem då av männen som åt av den honungsljuvliga lotos, gitte ej vända tillbaka med bud eller tänka på hemmet, utan där ville de kvar hos Lotofagerna stanna, plockande lotosfrukterna jämt, och förgäto sin hemfärd. Men jag dem förde med våld ner till skeppen igen, fast de gräto, släpande strax dem ombord och där under tofterna band dem. Därpå befallde jag strax mina övriga kära kamrater att utan tövan bestiga igen snabbgående skeppen, så att ej någon på lotos fick smak och förglömde sin hemfärd. Männen då gingo ombord och på roddarebänkarna genast satte sig neder i rad, och för årorna skummade vattnet.

Därifrån vidare seglade vi med bedrövade hjärtan, och till cyklopernas land vi nu kommo. Ett trotsigt och laglöst släkte det är; i bekymmerslös lit till de saliga gudar sätta de varken en planta med hand eller idas att plöja, utan

där växer på markerna allt utan såning och plöjning, vete och korn och ett ypperligt vin med frodiga ranker, vattnade ymnigt av Zeus, och med stora och fylliga druvor. Icke de rådslå heller på ting eller äga de lagar, utan på åsarna högt bland bergen de hava sitt hemvist inne i grottornas valv, och envar som domare råder själv över maka och barn och frågar ej efter de andra.

Utanför bukten där ligger en ö, blott liten i omkrets, icke just nära cyklopernas land och ej heller så fjärran;

skogbevuxen den är, och vildmarksgetter i massa leva på den, ty ett människofjät bortskrämmer dem aldrig; jägare ströva där aldrig omkring, som i skogarna utstå allahanda besvär, där de klättra på klippornas branter. Varken det odlingar finns på dess mark eller betande hjordar, oplöjd är den och aldrig besådd, och året igenom ligger den människotom och föder blott bräkande getter. Ty hos cykloperna finnes det ej rödbogade fartyg, ej skeppsbyggare finner man där, som åt dem kunna timra goda och toftade skepp till att ärenden många besörja, farande kring dit människor bo, såsom eljest ju ofta människor segla på havet med skepp och besöka varandra. Då hade ön varit vackert bebyggd och av människor odlad, ty den är långt ifrån karg, och den bure i tid, vad den skulle. Ängarna breda på stranden sig ut vid det skummiga havet, saftiga, mjuka av gräs, där rankorna gott skulle trivas; jämn är dess mark för en plog, och hög skulle säden där bölja, färdig att meja i tid, ty bördig är grunden inunder. Där finns den tryggaste hamn, där kablar ej äro av nöden ankare icke behövs eller akterlinor till fäste, utan man landar där blott och dröjer i trygghet, tills lusten kännes att segla igen, då vinden gynnande blåser. Innerst i hamnens bukt är en källa med klaraste vatten, springande fram ur en grottas valv i en rundel av popplar. Dit vi nu seglade in, och en gud ledsagade färden genom en natt så svart, att vi ej kunde skönja det minsta; mörkret kring skeppen låg ruvande tjockt, och månen ej heller lyste på himmelen fram, utan gömde sig undan i skyar. Ingen ibland oss fick sikte på ön, då vi seglande kommo, heller ej vågorna såg, som mot stranden rullade långa, innan vi skrapade redan mot land med de toftade skeppen. Men sedan skeppen stött på, vi bergade samtliga segel, stego ock själva därefter i land vid det skvalpande havet; där vi oss lade till ro och förbidade heliga Eos.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, gingo på ön vi omkring och den sågo med största förundran. Men av de heliga nymfer, de döttrar av Zeus med egiden, jagades getter från klipporna ner, att vi måtte få äta. Genast från skeppen vi hämtade dit våra krokiga bågar och våra jägarespjut, och i trenne skaror fördelta gjorde vi jakt, och en gud oss beskärde ett hugnande byte. Talet på skepp, som mig följde, var tolv, och vid delningen kommo nio getter på vart, och mig ensam skänkte man tio.

Sålunda dagen igenom vi där, tills solen gick neder, sutto och njöto i ymnighet kött och det ljuvliga vinet; ty uppå skeppen oss ännu ej tröt rödglimmande vinet, utan vi hade där nog, ty på dubbelörade krukor öste vi till oss en mängd, då Kikonernas fäste vi togo. Men från cyklopernas land kunde röken vi se, och vi hörde både dem själva och getter och får; så nära de voro. Dock, när solen gick ner och aftonskymningen inbröt, gingo på stranden vi alla till ro vid det skvalpande havet. Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, bjöd jag kamraterna samlas, och så till dem alla jag talte:

"Stannen I övriga alla här kvar, mina kära kamrater, medan jag själv ger mig av med mitt eget skepp och dess manskap över till landet och spejar dem ut, vad de äro för mänskor, antingen vildar och illgärningsmän utan rätt eller lagar eller ett gästfritt folk med ett sinne, som gudarna fruktar."

Så jag sade och skeppet besteg och befallde mitt manskap också att stiga ombord och akterlinorna lossa. Männen då gingo ombord och på roddarebänkarna genast satte sig neder i rad, och för årorna skummade vattnet. Sedan vi voro då komna dit bort, och lång var ej vägen, fingo en grotta på stranden vi se ej långt ifrån havet, hög och beskuggad av lagerträd. Där drevos om kvällen massor av getter och får under tak, och omkring var en fålla, hägnad med kämpastenar, som djupt voro satta i jorden, och långstammiga tallar och ekar med lummiga kronor. Boning hon var för en jätte, som där, avsöndrad från andra, vallade ensam sin bräkande hjord och aldrig i samkväm kom ibland folk, utan gick för sig själv och blott tänkte på illdåd, rent av vidunderligt stor till sin skapnad och alldeles icke strävande människor lik, utan hellre den skogiga bergstopp, som över fjällarnas värld uti enslig storhet sig lyfter.

Genast befallde jag nu mina övriga kära kamrater, att de därnere på strand skulle stanna och skeppet bevaka; därpå jag själv med de käckaste tolv, som jag valde ibland dem, vandrade uppåt, försedd med en getskinnslägel med mörkrött, ljuvaste vin, som av Maron jag fått, en son av Euanthes. Präst hos Apollo han var, som var Ismaros' mäktiga skyddsgud; vinet han gav mig för det, att jag honom med barn och med maka skonade vördnadsfullt, ty han bodde i Foibos Apollos stora och skuggiga lund. Då gav han mig kostliga skänker; sju talenter han gav mig i guld av det finaste smide

och av det renaste silver en bål och så äntligen vinet, vilket han öste åt mig uppå tolv tveörade krukor, ljuvligt och ouppblandat, en dryck för de saliga gudar, Ingen kände det till av hans svenner och tärnor i huset, endast han själv och hans hulda gemål och hans fataburskvinna. Detta det rödaste, ljuvliga vin han vid drickandet alltid blandade så, att till ett mått vin tog han tjugo mått vatten; genast från bålen sig spridde en ljuv och betagande vällukt; sannerligen, ej roligt det var att då hålla sig borta. Härav jag fyllde en lägel, en stor, och därjämte jag reskost tog i en säck, ty jag anade strax i mitt manliga hjärta, att vi nu gingo till en, som med jättestyrka var rustad, vild och barbarisk och lagar och rätt ej frågande efter.

Framme vi voro nu snart vid hans grotta, men honom vi inne träffade ej; han var borta i vall med de betande hjordar; och med förundran vi sågo oss om därinne i grottan. Korgarna stodo där fulla av ost, och i kättarna trängdes lammen och kiden; var kull i sin egen kätte var instängd, tidigast födda för sig, och för sig de yngsta och även mellangamla för sig. Vart kärl rann över av vassla, såar och byttor i mängd, som han hade för mjölkningen slöjdat. Ivriga bådo mig nu mina män, att de måtte få genast draga med ostarna bort och därefter få lammen och kiden släppa ur kättarna ut, förrn han komme, och driva dem skyndsamt neder till skeppet och segla så över böljorna salta, men jag dem villfor ej — fast i sanning det varit långt bättre —, viljande se honom själv, och i hopp att han gåve en gästskänk. Dock ej skulle en glädjande syn han för manskapet bliva.

Sedan vi elden tänt upp, vi nu offrade; togo så själva för oss av osten och åto och se'n under väntan därinne sutto, till dess han med fänaden kom. På ryggen en väldig torrvedsbörda han bar för att hava till lyse vid kvällsvard; denna med buller och brak han slänge ifrån sig i grottan, så att av skrämsel till innersta vrån av hans håla vi flydde. Nu drev i rymliga grottan han in av sin frodiga fänad, dem, som han mjölkade jämt, men hannarna alla därute fingo på hägnade gården stå kvar, både bockar och gumsar. Därpå en dörrhäll lyfte han upp och för öppningen ställde; stor och väldig den var, så att vagnar tvenne och tjugo, fyrahjuliga, starka, den ej skulle mäkta att forsla; sådan en berghäll lyfte han upp och för öppningen ställde; satte sig sedan att mjölka båd' får och de bräkande getter, allt efter ordning och skick, och släppte de små till att dia.

Därpå lät hälften han löpna till ost av mjölken den vita, samlade hop den och lade den ner uti flätade korgar, men han lät hälften i byttorna stå för att hava att taga, när han behövde en drick, och jämväl för att hava till kvällsvard. Men när han hade med iver och fart sina sysslor förrättat, tände han sedan upp eld och fick se oss och frågade genast:

"Vilka väl ären I, män, och vadan på böljorna komna? Driven I handelsfart eller seglen I endast på måfå kring som en vikingaskara på hav? Ty sådana ströva, sättande livet på spel, för att plundra på främmande kuster."

Så han talte, men vi våra hjärtan förlamade kände, skrämda såväl av hans bullrande röst som av jättegestalten. Strax jag mig sansade dock och svarade honom och sade:

"Hit ifrån Troja vi länt, stormdrivna achaier vi äro, som uppå villande hav kringvräkta av växlande vindar, strävande hem till vårt land, men på andra vägar och banor råkade komma, ty så har det Zeus väl behagat att styra. Vet, att i hären vi stått under Atreus' son Agamemnon, han vars rykte är nu det största, som finns under himlen, då en så mäktig stad han förstört och fördärvat så många fiendefolk. Men vi arma nu hit äro komna och ödmjukt famna ditt knä, om du ville som vän oss förpläga och även giva en gästvänskänk, som sig bör och är brukligt att giva. Bäste, för gudarna visa försyn, ty vi bedjande komma! Zeus är ju hämnare själv åt främlingar alla och arma, gästvänguden, som själv ledsagar det heliga armod."

Så jag sade, men strax mig den obarmhärtige svarte: "Främling, en dåre du är, eller fjärran ifrån är du kommen,

efter du bjuder mig hava försyn eller fruktan för gudar. Nej, vi cykloper, vi frågade ej alls efter Zeus med egiden eller vad gudar du vill, ty vi själva långt starkare äro. Aldrig av fruktan för vredgade Zeus lär jag komma att skona varken ditt folk eller dig, med mindre det så mig behagar. Säg mig nu först, var du styrde i land med ditt timrade fartyg, antingen ytterst på ön eller nära intill, att jag vet det."

Så han frågade lömskt, men för slug jag var till att narra; alltså med listiga ord jag svarade honom och sade:

"Guden Poseidon har splittrat mitt skepp, jordskakaren starke, sedan han kastat det in mot er strand vid den yttersta udden och emot klipporna vräkt, ty av vinden det drevs ifrån djupet; endast jag själv och de männen, du ser, blevo frälsta från döden."

Sade; men icke ett ord mig den obarmhärtige svarte, utan han rusade upp och en våldsam hand på mitt manskap lade, och gripande två på en gång, han slog dem i marken

likasom valpar, och hjärnan rann ut och fuktade jorden. Lem för lem han i stycken dem skar och åt upp dem till kvällsvard, och som ett glupande lejon han slök och förtärde var smula, innanmäte och kött och själva de märgiga benen. Gråtande lyfte vi andra till Zeus våra bedjande händer vid den förfärliga syn, och ej levande råd vi oss visste. Men när cyklopen sin väldiga buk hade fyllt med att äta människoköttet och dricka därtill oblandade mjölken, sträckte han ut sig i grottan och sov bland sin frodiga fänad. Först på det rådet jag grundade nu i mitt manliga hjärta honom att nalkas och dragande ut mitt svärd ifrån länden, stöta det in i hans bröst, där levern sitter i livet, kännande för mig med hand; men en annan tanke mig avhöll. Även vi själva därinne ju snart skulle då ha gått under, ty vi ej skulle förmått att med händerna välta från grottans öppning den väldiga hällen ifrån, som av resen var ditsatt. Alltså med suckan och kval vi förbidade den heliga Eos.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, tände han genast upp eld och mjölkade ståtliga hjorden, allt efter ordning och skick, och släppte de små till att dia. Men när han hade med iver och fart sina sysslor förrättat, tvenne kamrater han grep då igen och åt upp dem till frukost; och när han ätit, ur hålan han drev sina frodiga hjordar. Ledigt han lyftade hällen ifrån och ställde den sedan åter för öppningen upp som man sätter ett lock på ett koger. Nu under idelig visslande drev uppför berget sin fänad vilde cyklopen, men jag, som var kvar, satt och smidde på planer, huru jag skulle få hämnd och Athene förunna mig heder. Äntligen syntes mig detta beslut som det bästa, jag visste: invid en kätte där låg cyklopens ofantliga knölpåk, alldeles färsk, av oliv, den han huggit sig nyss för att nyttja, när den blev torr, men för oss, då vi sågo den, tycktes den vara stor som en mast på ett dugande skepp med tio par åror, rymligt och timrat för frakt och som plöjer det väldiga djupet; sådan sig tedde dess längd, och sådan sig tedde dess tjocklek. Nu gick jag fram och högg av väl en famn, kan jag tycka, av denna och åt kamraterna gav den och bad, att de skulle den släta. Dessa nu gjorde den glatt, och jag själv stod och spetsade till den framme i ändan och svedde den raskt i den blossande elden, gömde så undan den väl och den överhöljde med gödsel, som uti myckenhet låg överallt uppå marken i grottan; Därpå de andra jag bjöd, att de skulle med lottning bestämma,

vilka som dristigt med mig skulle lyfta den väldiga pålen och i hans öga den borra, så snart som han fallit i sömnen. Lotten då föll uppå dem, som jag själv skulle önskat att välja, fyra behjärtade män, och jag själv slöt mig till som den femte.

Hänemot kvällen han drivande kom med sin frodiga fänad och i den rymliga grottan drev in skönulliga djuren, alla ihop, och lät ingen bli kvar på den hägnade gården, antingen anande ont eller manad därtill av en gudom. Därpå han lyfte den väldiga häll och för öppningen ställde, satte sig sedan att mjölka båd' får och de bräkande getter, allt efter ordning och skick, och släppte de små till att dia. Men när han hade med iver och fart sina sysslor förrättat, tvenne kamrater han grep då igen och åt upp dem till kvällsvard. Nu det gällde; då trädde jag fram till cyklopen och talte, medan en skål jag i händerna höll av det mustiga vinet:

"Vänta, cyklop, drick nu vin uppå människoköttet, du ätit, att du må känna, vad dryck som gömdes ombord på vårt fartyg. Detta som offer åt dig tog jag med, ifall du barmhärtigt ville förhjälpa mig hem, men du rasar ju bara odrägligt. Faslige, tror du en människa har mer ibland alla på jorden kommer till dig på besök, då du icke kan

skickligt bete dig?"

Så jag talte; han tog det och drack och fröjdades väldigt, då av den ljuvliga drycken han njöt, och mig tiggde om mera:

"Bjud som en vän på en tår om igen, och säg mig på stunden också ditt namn, och en skänk skall du få, som skall göra dig glädje. Alstrande jorden bär ock åt cykloperna frodiga rankor, vattnande ymnigt av Zeus, och med stora och fylliga druvor; ack, men det här var en dryck av ambrosia runnen och nektar."

Så han mig bad, och på nytt slog jag i av det glödande vinet. Trenne gånger han fick och trenne han drack i sin dumhet. Men när så vinet till sist omtöcknade sinnet på resen, talte med inställsammaste ord jag till honom och sade:

"Efter mitt frejdade namn du mig frågar, cyklop, och du gärna skall det få veta, men giv, som du lovade, också en gästskänk. *Ingen*, så lyder mitt namn, och *Ingen* jag kallades alltid både av far och av mor och av samtliga vänner därhemma."

Så jag sade, och strax mig den obarmhärtige svarte: "*Ingen* den siste skall bli, som jag äter, när jag väl har ätit alla hans vänner förut, och detta skall vara din gästskänk."

Sagt, och tillbaka på ryggen han föll och låg där med tjocka halsen åt sidan vänd, och den allbetvingande sömnen fjättrade honom, men ut ur hans strupe det rann i en störtflod vin och bitar av människokött, där han kräktes i fyllan.Genast jag pålen nu tog och den djupt under glöderna nedstack, tills den blev het, och därunder jag mod intalade männen, att när till stycket det kom, ej någon av skräck måtte svikta. Men när olivens stam var nära att tändas i låga, fast den var saftig och grön, och den glödde och gnistrade rysligt, bar jag från elden mot resen den fram, och kamraterna runtom ställde sig upp, och med djärvaste mod oss fyllde en gudom. Männen oliven nu lyftade upp, och dess vässade ände stötte i ögat in, och jag hängde mig ovan och tyngde, vridande kring, som en man skeppsbjälkarna borrar med drillborr, under det nedtill hjälparna stå och från sidorna bägge snurra med remmen den kring, och den oavlåtligen drillas: sålunda höllo vi där i hans öga den glödande pålen, medan vi vredo den kring i den varma och strömmande bloden. Både hans ögonhår och hans bryn bortsveddes av hettan, medan hans öga förbrann, så att rötterna fräste för elden. Såsom när smeden den yxa han smitt eller väldiga bila doppar i vattnets kyliga bad, så det visslar och fräser, härdande smidet, ty slikt ger åt järnet dess yppersta styrka: likaså fräste nu starkt kring olivepålen hans öga. Hemskt och förfärligt han skrek, så det skallade runtom i berget; själva vi flydde förfärade bort, och genast ur ögat ryckte han pålen då ut, som var sölad av ymniga blodet, och honom slängde ifrån sig på stund med rasande händer. Därpå han vrålande skrek på cykloperna, vilka där spridda bodde i grottorna runtomkring på de blåsiga höjder. Skyndande kommo de var från sitt håll, då de hörde hans nödrop, flockades utanför grottan och frågte, vad honom väl feltes:

"Vad går det på dig för nöd, Polyfemos, att du så skall ropa mitt i ambrosiska nattens frid och oss väcka ur sömnen? Månne en dödlig försöker med våld att dig röva din fänad? Eller vill någon väl mörda dig själv med list eller våldsmakt?"

Inifrån grottan dem svarade då Polyfemos den starke: "*Ingen* vill mörda mig, vänner med list och *Ingen* med våldsmakt."

Strax med bevingade ord de svarade honom och sade: "Eftersom ingen dig gör något ont, där du sitter allena, så är du sjuk, och en sjukdom från Zeus är omöjlig att undfly. Bed till din fader om hjälp, den mäktige guden Poseidon!"

Så de sade och gingo sin väg. Då log jag i hjärtat, att med mitt namn och min dråpliga list jag dem lyckats att narra.

Men cyklopen, som stönade djupt och pinades svåra, trevade för sig med hand och lyftade hällen från dörren; därpå i dörren han satte sig själv och höll armarna bredda, ämnande fånga en var, som med fänaden ut ville smyga, ty så tokig han hoppades visst i sitt sinne mig vara. Själv jag begrudade nu, vad rådligast vore att göra för

att, om möjligt, från döden mig själv och kamraterna frälsa; allsköns listiga planer och svek i mitt sinne jag välvde, då det ju gällde vårt liv och fördärvet oss trädde så nära. Äntligen syntes mig detta beslut som det bästa jag visste: baggar där funnos bland fåren i mängd, tjockulliga, feta, stora och vackra, med ull av violblå skiftning i färgen; dessa jag band nu tillsammans helt tyst med de flätade vidjor, vilka han hade till bädd, åbäklige, onde cyklopen. Tre och tre jag dem band, och en man av den mellersta uppbars, medan på vardera sidan de två beskärmade mannen. Sålunda bars nu var man av vädurar trenne, och äntligt valde jag ut åt mig själv den långt yppersta baggen av alla; honom om ryggen jag tog och inunder den ulliga buken välte mig hängande ner, och med händerna djupt i den rika ullen jag grabbade tag och höll fast mig och väntade tåligt. Så under suckan och kval vi förbidade heliga Eos.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, rusade hannarna alla åstad utur grottan till betet, men omjölkade honornas flock kring kättarna bräkte, spända i juvren av mjölk; men ägaren, gruvligen plågad, kände med trevande hand på ryggen allenast av djuren, medan de gingo förbi, och han varsnade icke, den fånen, att under fårens ulliga bröst mina män voro bundna. Sist av hjorden kom klivande fram emot dörren en vädur, tyng av sin ull och tillika av mig, som för listen var mästarn. Honom på ryggen då strök Polyfemos den starke och talte:

"Kära min bagge, vi går du i dag som den siste ur grottan? Ej är det eljest din vana minsann att bland fåren bli efter, utan den förste av alla du är på det blommande betet, stolt i din gång, och den förste du är till den rinnande bäcken, ja, och den förste du är, som längtar om kvällen till fållan; nu däremot den siste du är. Kanhända din herres öga du saknar, som bländades lömskt av den uslingen *Ingen* och hans eländiga folk, när de hade med vin mig bedövat. Dock tör jag mena, att ännu har ej han fördärvelsen undflytt. Ack, att du kände som jag och du hade en talande tunga, så att du kunde mig säga, var nu han sig gömt för min vrede! Krossa jag skulle den uslingen strax, så att hjärnan på marken

stänkte i grottan omkring, och mitt hjärta då finge en lisa efter de gruvliga kval, den eländige *Ingen* mig vållat."

Sägande så lät han baggen gå ut ur grottan ifrån sig. Sedan vi voro nu komna en bit ifrån kulan och gården, löste jag först ifrån gumsen mig själv och därefter de andra. Hastigt vi drevo nu bort smalbenta och frodiga hjorden, medan vi ständigt oss sågo omkring, tills vi kommo till skeppet. Där med en innerlig fröjd kamraterna sågo oss komma, vi som från döden oss frälst, och sig jämrade över de andra; men jag det tillät ej, utan vinkade åt dem att gråten hämma och taga i stället ombord den präktiga fänad, vad som fick rum, för att segla så bort över böljorna salta. Männen då stego ombord och på roddarebänkarna genast satte sig neder i rad, och för årorna skummade vattnet. Men när jag hunnit från stranden så långt, som en ropande höres, då med begabbande ord jag ropade högt till cyklopen:

"Kan du nu märka, cyklop, att ej svag var den mannen, vars vänner du, obändige sälle, åt upp i din kula i berget? Återfalla ju måste på dig dina onda bedrifter, niding, som skydde ej för att när gäster besökte din boning, äta dem upp; men Zeus har det hämnat och övriga gudar."

Så jag ropte, och vreden alltmer i hans hjärta då växte; toppen han bröt av ett tornande berg och den slungade mot oss; strax framför bogen den föll av det mörkblåstammiga skeppet; litet det fattades blott, att den träffade ändan av styret. Högt uppsvallade sjön för den nederplumsande klippan, skeppet då fördes mot land av den återsvallande vågen, som över djupet kom in och det tvang emot kusten tillbaka. Men jag den längsta av stängerna tog uti händerna genast, stötte med denna ifrån och kamraterna bjöd med en nickning att nu det mesta de kunde ro på, så att frälsas vi måtte undan fördärvet, och alla då hårt uppå årorna lågo. Men sedan dubbelt så långt vi nu snart hade hunnit från stranden, ville jag ropa till resen igen, fast kamraterna runtom sökte mig hejda med bedjande ord, så den ene som andre:

"Tig då, förvägne, vad tänker du på, som vill reta den vilde, som med sitt kast utåt djupet nyss förpassade skeppet in under stranden igen, där vi väntade alla gå under. Blott han ett ord eller knyst hade hört av en enda ibland oss, hade han slungat en klippa igen och krossat vårt fartyg och våra huvuden med, så gruvligt som han vet att kasta."

Så de sade, men rubbade ej mitt manliga hjärta, utan till resen jag ropte på nytt i mitt sinnes förbittring:

"Frågar dig någon, cyklop, ibland dödliga mänskor på jorden, huru det skedde, att ögat på dig blev så ömkligen bländat, giv då till svar, att Ulysses det var, som dig rövade synen, stadsförhärjaren, Laertes' son, som på Ithaka härskar."

Så jag talte, men han veklagande ropte och svarte: "Ve, då besannas på mig, vad för längesedan mig spåddes. Fordom det levde bland oss här en siare ädel och kraftfull, Telemos, Eurymos' son, som bland siare hade ej like, och som till ålderns senaste dar bland cykloperna spådde. Denne förkunnade mig, att detta mig allt skulle hända, att för Ulysses' händer en gång skulle synen jag mista. Men jag mig väntade jämt, att det hit skulle komma en kämpe, reslig till växten och skön och rustad med väldiga krafter. Nu däremot har så liten en man, ja en pyssling, en struntkarl, stuckit ut ögat på mig, sedan först han med vin mig bedövat. Dock, Ulysses, kom hit, och jag måtte som gäst dig förpläga och jordskakande guden förmå till att hjälpa dig hemåt; ty jag till honom är son, och han säger sig vara min fader. Själv han skall läka mig ock, om han vill, men icke en annan varken av saliga gudar det kan eller dödliga människor."

Så han talte, men jag då svarade honom och sade: "Ack att jag mäktade lika så visst att dig göra förlustig anda och liv och dig sända ditner till det töckniga Hades, som ej Poseidon en gång skall dig återställa ditt öga!"

Sålunda ropade jag. Då bad han till drotten Poseidon, sträckande händerna uppmot den stjärnesmyckade himlen:

"Hör min bön, jordfamnande gud, du mörke Poseidon! Är jag i sanning din son och du säger dig vara min fader, giv då, att aldrig Ulysses igen måtte komma till hemmet, stadsförhärjaren, Laertes' son, som på Ithaka härskar. Men är det honom beskärt att få skåda de sina och lända hem till sin präktiga boning igen och fädernejorden, låt honom sent och med nöd och med alla kamrater förgjorda komma till hemmet på främmande skepp och där finna elände."

Bedjande talte han så, och vart hörd av den mörke Poseidon. Därpå en klippa han lyfte igen, som var ännu långt större, svängde och slungade den med all sin omätliga styrka. Neder i havet den föll bakom mörkblåstammiga skeppet litet det fattades blott, att den träffade ändan av styret. Högt uppsvallade sjön för den nederplumsande klippan; skeppet av svallet då fördes åstad över sundet mot holmen.

Men då till honom vi länt, där de övriga toftade skeppen

samtliga lågo och väntade än och kamraterna sorgsna sutto omkring dem på strand och förbidade ständigt vår ankomst, halade genast vi fartyget upp på den sandiga stranden, stego ock själva därefter i land vid det skvalpande havet. Därpå vi lastade ut cyklopens fänad ur skeppet, skiftande allt, så att ingen av oss skulle sakna sin andel. Väduren först likväl åt mig ensam vid fänadens delning gavs av mitt benskenpansrade folk, och jag honom på stranden åt molnskockaren Zeus, Kroniden, som alla behärskar, offrade fromt och förbrände hans lår, men guden försmådde offret och tänkte allenast därpå, hur han samtliga skeppen måtte fördärva för mig och de kära kamraterna döda.

Sålunda dagen igenom vi där, tills solen gick neder, sutto och njöto ymnighet kött och det ljuvliga vinet. Dock, när solen gick ner och aftonskymningen inbröt, gingo på stranden vi alla till ro vid det skvalpande havet. Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, ställde en maning jag strax till mitt folk och befallde dem skyndsamt själva att stiga ombord och akterlinorna lossa. Männen då gingo ombord och på roddarebänkarna genast satte sig neder i rad, och för årorna skummade vattnet.

Därifrån vidare seglade vi med bedrövade hjärtan, glada att leva likväl, fastän kära kamrater vi mistat.

TIONDE SÅNGEN.

Aiolos. Laistrygonerna. Circe.

Till den Aioliska ön vi nu kommo. Denne bebodde Aiolos, Hippotes' son, en vän till de saliga gudar. Simmande låg hon i sjön, och ogenombrytlig en ringmur löpte av koppar kring ön, och klipporna reste sig glatta. Ättlingar tolv åt honom det fötts i det höga palatset, sex av dem voro döttrar, och sex voro blomstrande söner, och han åt sönerna där hade döttrarna givit till äkta. Dessa var dag hos sin älskade far och sin kärliga moder sitta till gilles, och bordet är fullt av otaliga rätter; runtom den doftande boningens gård under dagarna ljuder glädjesorl och musik, men om natten hos tuktiga makan sover envar i sin präktiga säng under skönaste täcken. Alltså till dessas stad och det sköna palatset vi kommo. Vänligt han höll i en månad mig kvar och mig frågade noga både om Ilions makt och achaiernas flotta och hemfärd, och jag för honom berättade allt, såsom timat det hade. Då jag så önskade resa och bad, att han skulle hjälpa mig, vägrade han icke alls, men bestyrde då strax om min avfärd. Även han gav mig en hud, som var flådd av en nio års oxe, däri de tjutande vindarnas blåst han spärrade inne, ty av Kronion förordnad han var till vindarnas herre, mäktig att stilla och egga envar, såsom honom det lyste. Säcken på skeppet han band med ett glänsande snöre av silver noga, att icke den ringaste pust måtte tränga igenom; men för min resa han skickade fram den susande västan till att mig föra med manskap och skepp; dock skulle han föga lyckas däri, och vår ofärd kom av vår egen förvållan.

Nio dygn vi nu seglade jämt både dagar och nätter, och när det tionde kom, steg fädernejorden i sikte; redan vi eldarna sågo på strand; så nära vi voro.

Men uttröttad jag var, och den ljuvliga sömnen mig påkom, ty under hela vår färd hade skotet jag skött och åt ingen velat det lämna i hand, för att fortare hinna till hemmet. Men under tiden begynte mitt folk med varandra ett samtal, ty de förmente, att silver och guld jag förde som gästskänk med mig från Ailos hem, högsinnade Hippotessonen; mången då talade så med en menande blick på sin granne:

"Gudar, hur innerligt kär och värderad den mannen hos alla människor bliver, så snart som ett land och en stad han besöker. Sköna klenoder i mängd för han med sig tillbaka från Troja, vilka av bytet han fått, och vi, som ju ändå densamma färden har prövat, vi komma igen med händerna tomma. Därtill har Aiolos nu i sin vänskap skänkt honom detta. Låtom oss titta nu efter i hast, vad detta kan vara, vad för en myckenhet silver och guld som gömmes i säcken."

Sagt, och det onda förslag fick överhanden bland folket; säcken de öppnade: strax utrusade vindarna alla, och i en rivande fart utåt djupet de fördes av stormen gråtande bort från sin fädernejord, och ur sömnen jag väcktes. Och med förtvivlan betänkte jag då i mitt manliga hjärta, om jag mig strax över bord skulle kasta och dränka i havet eller ock tigande tåla och än bland de levande dväljas. Dock, jag fördrog det och härdade ut och i skeppet mig lade, höljande in mig av sorg. Men skeppen av rasande stormen fördes tillbaka till Aiolos' ö under männernas suckan.

Där uppå kusten vi stego i land och oss hämtade vatten, och invid skeppen på stund sig kamraterna lagade middag. Men då vi hade med mat och med dryck oss alla förplägat, tog jag en härold med och en annan kamrat och begav mig hän till Aiolos' prisade borg och träffade honom sittande glad till bords med sin hustru och älskade barnen. Komna till salen fram, vi på tröskeln oss tigande satte tätt invid posterna ner, och de häpnade alla och frågte:

"Vad? Du här, Ulysses, igen? Vilken gud är dig avog? Troget vi sörjde ju dock för din färd, för att komma du måtte hem till ditt land och ditt hus och varthelst det eljest dig lyste."

Så de sade, då svarade jag och var hjärtans bedrövad: "Mig har mitt dåliga folk och den olycksaliga sömnen bragt i fördärvet, men hjälpen mig I, som mäkten det göra."

Så jag sade, i akt att med vänliga ord dem beveka; alla dock tigande sutto, och så mig svarade fadern:

"Laga dig genast bort från min ö, du bland levande uslast! Ej får jag hysa inunder mitt tak eller hjälpa på vägen

sådan man, som förhatlig sig gjort för de saliga gudar.

Laga dig bort, då du kommer nu hit så förhatlig för gudar!"

Sade och bort från sin boning mig drev, som suckade svåra. Därifrån vidare seglade vi med bedrövade hjärtan. Modet nu tynade av på mitt folk, som till straff för sin dårskap måste sig möda med rodd, då ingen oss vidare hjälpte. Sex dygn å rad jag nu färdades fram både dagar och nätter, men på det sjunde Telepylos hann, den Lamiska fjällstad i Laistrygonernas land, där den herde, som driver till staden, växlar ett hälsningsrop med den herde, som driver till fältet. Där kunde den, som ej tarvade sömn, få fördubblad sin daglön, vallande ömsom med kor och ömsom med ljusare småfä: knappast har natten gått in, förrän åter det ljusnar till dagen. Då vi nu funno en ypperlig hamn, som på sidorna bägge inneslutes av klippornas vägg utan ringaste avbrott, medan vid mynningen ytterst de långt utskjutande armar gånga varandra till mötes och smalt är själva dess inlopp, styrde de alla ditin med de dubbelstävade skeppen. Dessa förtöjde de nu i den klippomgärdade hamnen tätt vid varandra, ty icke en våg sig reste därinne, stor eller liten, men klaraste lugn sig bredde på vattnet. Själv däremot med mitt beckade skepp jag lade mig ensam utanför hamnens spets och fästade tågen vid klippan. Därpå besteg jag det skrovliga fjäll för att speja omkring mig: varken av plog eller människohand var en odling att varsna, utan vi sågo blott rök, som från jorden sig ringlade uppåt. Några jag sände då ut, för att efterforska de skulle vad för slags människor där utav markens gröda sig närde; tvenne jag valde därtill, och jag skickade med dem en härold. Dessa nu gingo och funno en väg, som var banad för vagnar, vilka där brukade forsla in ved ifrån bergen till staden. Utanför staden de mötte en mö, som hämtade vatten, stark och reslig till växt, Laistrygonen Antifates' dotter, just som hon vandrade ner till Artakias skimrande källa, ty ifrån denna de hämtade jämt sig vatten till staden.

Männerna trädde till flickan då fram och frågade henne, vem som i landet var kung, och vad folk han härskade över. Flickan dem visade strax till sin faders ståtliga boning. Och i palatset de trädde då in, och de funno hans maka; stor som en bergstopp var hon att se, och de grepos av fasa. Kvinnan sin frejdade man Antifates strax ifrån torget kallade hem, som den grymmaste död tillärnade männen. Genast han en av kamraterna grep och begynte att äta, medan de övriga två brådstörtande flydde till skeppen. Då slog i staden han larm, och från alla sidor de starka

Laistrygorna strömmade till, när de kallelsen hörde, kommo i tusendetal, ej människor like, men jättar. Uppe från klippornas brant de kastade stenar, dem knappast människa lyftat förmått, och hemskt var att höra från skeppen skränet av döende män och braket av splittrande bjälkar. Ljustrande männen som fisk, de buro dem hem till ett skräckmål. Medan därinne i hamnen djup de förgjorde de andra, drog jag från länden mitt eggade svärd och kapade tågen, vilka mitt mörkblåstammiga skepp vid klipporna höllo. Därpå med manande rop jag befallde de männen, jag hade, allt vad de orkade genast att ro, så att frälsas vi måtte. Häftigt de sopade havet med rodd i sin ångest för döden. Lyckligt jag frälste mig så från de överhängande klippor själv med mitt eget skepp, men de övriga skeppen förgingos.

Därifrån vidare seglade vi med bedrövade hjärtan, glada att leva likväl, fastän kära kamrater vi mistat. Därpå jag kom till Aiaie, en ö, där det bodde en mäktig, fager gudinna med människoröst, skönlockiga Circe. Köttslig syster hon är till den illistige konung Aietes; bägge de hava till fader den världsupplysande solgud, och deras moder är Perse, Okeanos' däjliga dotter. Där vid den klippiga strand vi tigande rodde med skeppet in i en skyddande hamn, och en gud ledsagade färden. Rastande lågo vi där, uppgivna av trötthet och leda, tvenne nätter å rad och tvenne dagar igenom. Men när den tredje dagen blev tänd av den lockiga Eos, tog jag i handen mitt spjut och vid sidan mitt eggade slagsvärd, skyndade bort från mitt skepp och steg upp på en kulle att speja, om där av människor syntes ett verk eller hördes en stämma. När jag bestigit det skrovliga fjäll och jag skådade kring mig, såg jag en rök, som steg upp från den vittkringbanade jorden borta i Circes palats ibland träden och snåren i skogen; och jag begrundade nu och övervägde i sinnet, om jag på spaning ditbort skulle gå efter skimrande röken. Men när jag tänkte mig om, så tycktes det bättre mig vara först att begiva mig ner till mitt skepp uppå stranden av havet, låta mitt folk få sin mat och skicka dem sedan på spaning. Redan jag nalkades fort till det

dubbelstävade skeppet, då av en gudom, som ömkade mig, där jag vandrade ensam, skickades rakt i min väg höghornad och ståtlig en kronhjort. Inne från betet i skogen han kom och ville till bäcken ned för att dricka, ty svårt av den brännande solen han trycktes. Just som han trädde ur buskarna fram, jag mitt uti ryggen rände mitt spjut, så att kopparens udd stack fram genom buken;

neder till stoftet han föll med ett skri, och livet var borta. Trädande nu på hans kropp, drog jag kopparspjutet ur såret, lade det sedan ifrån mig igen uppå marken så länge, medan jag bröt mig en mängd av smidiga kvistar och vidjor; därav ett famnslångt rep jag mig vred och i ändarna båda snodde och fötterna band så ihop det väldiga djuret. Därpå med bytet på nacken jag gick till det beckade skeppet, stödjande mig på mitt spjut, ty omöjligt var att med ena handen det hålla på skuldrorna kvar, så väldigt var djuret. Snart vid skeppet jag slängde det ner och muntrade folket, medan med vänliga ord till den ene och andre jag trädde:

"Vänner, vi skola ej än, huru mycket vi också bedrövas, gömmas i Hades' hus, förrn skickelsens timma är inne. Därför välan, medan än på vårt skepp finns att äta och dricka, låtom oss tänka på födan, att ej vi förtvina av hunger."

Så jag talte, och strax kamraterna lydde min maning, sprungo ur höljande mantlarna upp och på stranden av havet sågo med undran och häpnad min hjort, så väldigt var djuret. Men när de skådat sig nöjda därpå och noga den ögnat, tvådde de händerna se'n och beredde en lysande måltid.

Sålunda dagen igenom vi där, tills solen gick neder, sutto och njöto i ymnighet kött och det ljuvliga vinet. Dock när solen gick ner och aftonskymningen inbröt gingo på stranden vi alla till ro vid det skvalpande havet. Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, bjöd jag kamraterna samlas, och så till dem alla jag talte:

"Given nu akt på mitt ord, I sorgebetungade bröder! Vänner, vi veta ju ej, var dagningen är eller mörkret, ej var den världsupplysande sol går ner under jorden, ej var hon åter går upp. Låt oss därför med första betänka, om någon utväg finns, men själv tror jag ingen det finnes. Ty när jag hade gått upp på den skrovliga klippan att speja, såg jag, att här är en ö och oändliga havet omkring den. Sakta sig höjer ur böljorna ön, och i mitten av landet såg jag det stiga upp rök ibland träden och snåren i skogen."

Så jag talte, men hjärtat på dem var färdigt att brista; genast i minnet dem rann Laistrygonen Antifates' illdåd jämte cyklopens våld, den förfärlige människoätarns. Alla de klagade högt, medan ymniga tårar de göto, men deras klagan och gråt dem båtade icke det minsta.

Nu jag räknade dem och mitt benskenpansrade manskap delte i skaror två och gav vardera skaran en hövding: en skulle föras av mig, och Eurylochos föra den andra. Och i en kopparhjälm omskakades lotterna genast,

och hugstore Eurylochos lott blev den första, som utföll. Strax han begav sig i väg, och två och tjugo kamrater gingo då gråtande med och oss lämnade kvar i vår ångest. Snart de nu kommo till Circes palats, som låg i en dalgång, byggt av polerad sten på en plats med den friaste utsikt. Runtomkring slottet på vakt bergslejon och vargar där lågo, idel förhäxade män, som hon räckt sin fördärvliga trolldryck. Dessa ej rusade an på mitt folk, men i stället allenast sprungo på fötter och viftade glatt med svansarna långa. Likasom hundarna svansa med fröjd kring sin herre, som kommer inifrån bordet, ty alltid åt dem har han med sig en godbit, likaså lejon med rysliga klor och vargar kring männen svansade glatt, och de sågo med skräck dessa hiskliga odjur. Stannande utanför dörrn till den fagerlockigas boning, Circe de hörde, därinne hon sjöng med sin tjusande stämma, medan vid väven hon gick, den hon vävde så stor och så härlig, fin, ovansklig och skön, som gudinnornas arbeten äro. Tog då till orda bland dem krigshövdingen, käcke Polites, vilken mig kärast av manskapet var och mig ärligast mente:

"Vänner, en kvinna jag hör, som sjunger så härligt därinne, medan vid väven hon går, och i hela palatset det ljuder, ja, en gudinna det är eller dödlig. Skyndom att ropa."

Så han talte, och nu med ljudelig stämma de ropte. Genast hon kom, och hon öppnade vitt sina strålande dörrar och bjöd dem in, och besinningslöst de samtliga följde; endast Eurylochos stannade kvar, ty han anade arglist. In hon dem förde och sitta dem bjöd uppå stolar och troner, därpå hon blandade ost och mjöl och gyllene honung uti

pramnensiskt vin och blandade även i drycken olycksbringande gift, att de måtte förgäta sitt hemland. När hon dem bjudit och drycken de tömt, hon strax med sitt trollspö gav dem ett rapp var och en och stängde dem in i sitt svinhus, och de av svin både huvud och kropp och grymtning och svinborst hade nu fått, men förståndet var än, som det varit tillförne.

Sålunda stängdes de gråtande in, och Circe framför dem kastade ållon av bok och av ek jämte röda korneller, som är den vanliga födan för svin, som sig vältra på jorden.

Men Eurylochos vände tillbaks till det beckade skeppet för att berätta för oss om kamraternas sorgliga öde. Ej han förmådde att tala ett ord, så gärna han ville, träffad i hjärtat av svåraste sorg, och av tårar hans ögon fylldes, och klaga försökte han väl, men kunde det icke. Men då vi häpnande nu bestormade honom med frågor, han oss förtäljde till slut, att förlorade voro de andra:

"Inåt den skogen, du bjöd, vi vandrade, ädle Ulysses; snart vi då funno ett ståtligt palats, som låg i en dalgång, byggt av polerad sten på en plats med den friaste utsikt. Någon där gick under klingande sång vid den resliga vävstoln, om nu gudinna hon var eller dödlig; då ropte de ljudligt. Genast hon kom, och hon öppnade vitt sina strålande dörrar och bjöd dem in, och besinningslöst de samtliga följde; ensam därute jag stannade kvar, ty jag anade arglist. Och de försvunno där alla ihop, och icke en enda syntes utav dem igen, fast jag satt där och spejade länge."

Så han sade, men jag över skuldran då slängde mitt stora silvernaglade kopparsvärd och tog även min båge; därpå jag bjöd honom föra mig fort på den vägen de vandrat. Men han om knäna mig armarna slog och bad mig bevekligt, och med bevingade ord han jämrande talte och sade:

"Tvinga mig ej att gå dit, låt här mig få stanna, o konung! Ty ej slipper du själv därifrån, det vet jag, och ingen mäktar du rädda av dem. Låt oss genast med dessa här andra fly härifrån, kanske kunna vi än förgörelsen undgå."

Så han talte, men jag honom svarade genast och sade: "Gott, Eurylochos, stanna då du härnere på stranden, sitt här och ät du och drick vid det rymliga, beckade skeppet! Men jag själv går åstad, ty för mig är det bjudande nödtvång."

Sagt, och jag vandrade av uppåt ön ifrån skeppet och havet. När jag då gående kom i den heliga dalen och nära hunnit det höga palats, giftblanderskan Circe bebodde, mötte på stigen mig där den guldstavbärande Hermes, när jag mot huset gick fram; han såg ut som en blomstrande yngling med nyspirande skägg, uti människans skönaste ålder; handen till hälsning han gav och talade till mig och sade:

"Arme, vart är du nu åter på väg här bland klipporna ensam, vetande ej, vart du går? Dina vänner därborta hos Circe äro nu innestängda som svin i de stadiga stior. Kommer du hit för att hjälpa dem ut? Du själv lär ej dädan slippa tillbaka igen, men bli kvar, där de övriga äro. Men välan, jag beskydda dig vill och för farorna frälsa. Här skall ett skyddande medel du få, tag det med, när i Circes salar du träder, så skall från ditt liv det förgörelsen värja. Nu skall jag ge dig besked om Circes fördärvliga anslag.

Vindryck lagar hon åt dig, men gift skall hon blanda i drycken. Ej skall hon mäkta ändå att förtrolla dig; sådant den ädla örten skall hindra, som nu jag dig ger, och jag allt vill dig säga. När med sitt långa, förhäxade spö dig Circe berörer, drag ifrån länden du själv ditt eggade svärd och mot Circe rusa då hotande fram, som om henne du ämnade mörda. Då blir hon slagen av skräck och bjuder dig dela sitt läger. Lugna dig då och förvägra det ej hos gudinnan att vila, att hon må giva dig vännerna lös och bemöta dig gästmilt; men låt de saligas heliga ed dock först henne svära, att hon ej annat fördärvligt mot dig skall stämpla i sinnet eller röva din mandom och kraft, när du kläderna avlagt."

Talade Hermes och räckte åt mig den skyddande örten, vilken ur jorden han ryckte nu upp, och beskrev mig dess väsen. Roten på henne var alldeles svart, men blomman var mjölkvit; gudarna kalla den moly, den bliver fördödliga mänskor vansklig att gräva ur jorden, men allt ju de evige mäkta.

Hermes därefter nu vände igen till den vida Olympen hän över skogiga ön, men jag själv gick till slottet och

Circe, medan mitt hjärta klappade högt undar vägen av oro. Stående blev jag vid dörrn till den fagerlockigas boning, där jag ropade högt, och gudinnan hörde min stämma. Genast hon kom, och hon öppnade vitt sina strålande dörrar och bjöd mig in, och jag följde då med, i mitt hjärta bekymrad. Inne hon förde mig fram till en tron, som var silverbeslagen, konstarbetad och skön, och en pall var för fötterna anbragt. Strax i en gyllne pokal hon lagade åt mig en vindryck, medan i drycken hon blandade gift, arglistig i sinnet. Men då hon drycken mig räckt och jag tömt den och icke förvandlats, rörde hon mig med sitt spö och talade till mig och sade:

"Gäck nu till stian och lägg dig i lag med kamraterna dina!" Sagt, men från länden jag drog mitt eggade svärd och mot Circe rusade hotande fram, som om henne jag ämnade mörda. Skrikande gällt, hon sig kastade ner och tog mig om knäna, och med bevingade ord hon kvidande talte och sade:

"Vem då och vadan är du? Var äger du hem och föräldrar? Häpen jag är, att du ej blev förgjord, när du smakade giftet; aldrig det någonsin hänt, att en man det giftet motstått, vilken det druckit, ja bara det fått över tändernas stängsel. Men uti barmen på dig är ett hjärta, som ej kan betvingas. Du är Ulysses förvisst, den rådige hjälten, som alltid guldstavbärande Hermes har sagt skulle gästa min boning,

när på sitt snabba och beckade skepp ifrån Troja han hemfor. Stick då i skidan ditt rysliga svärd och låt sedan oss båda stiga tillsammans i bädd, för att där omarmade vila och bli förenade hult och förtroende få till varandra."

Så hon talte, men jag då svarade henne och sade: "Circe, hur vågar du bedja, att dig jag skall bliva bevågen, du som här i ditt hus har till svin mina vänner förvandlat och vill nu fjättra mig själv, och som bara förrädiskt mig bjuder att i gemaket gå in och vila hos dig på ditt läger för att mig röva min mandom och kraft, när jag kläderna avlagt. Men jag är villig ej alls till att vila hos dig på ditt läger, om du ej gitter att gå den högtidliga eden, gudinna, att du ej annat fördärvligt mot mig skall stämpla i sinnet."

Så jag sade, och genast hon svor den eden jag ville. Men då hon så hade svurit och gått den äskade eden, dröjer jag ej, men steg upp på Circes förtjusande läger.

Men under tiden sysslade flinkt hennes tärnor i huset; fyra de äro, som göra sin tjänst i det höga palatset, älskliga döttrar av källornas språng, av de susande lundar eller av heliga floder, som lungt framrinna till havet. Härliga purpurhyenden en ibland tärnorna lade ovanpå stolarnas rad, och linne hon bredde inunder; medan den andra utav dem i hast framför samtliga stolar satte fram silverbord och på borden gyllene korgar; åter den tredje där blandade till ljuvsmakande vinet uti en silverbål och satte fram gyllne pokaler; medan den fjärde med vatten kom in och inunder den stora kitteln tände en flammande eld, så att vattnet blev uppvärmt. Men när så kokade vattnet och sjöd i den glänsande kitteln, lät hon mig stiga i badet, som blev från den väldiga trefot blandat behagligen till, och begöt mig på huvud och skuldror; tills mig ur lemmarna svann den livsförtärande trötthet. Sedan hon hade mig badat och smort med den glänsande oljan och uti prunkande kläder mig klätt, både mantel och livrock, förde hon in mig och fram till en tron, som var silverbeslagen, konstarbetad och skön, och en pall var för fötterna anbragt. Nu en tärna kom fram, som över ett bäcken av silver vatten på händerna göt ur en vacker och gyllene kanna, till att den skölja, och flyttade fram ett glänsande matbord. Även den ärade skafferskan kom och ställde på bordet bröd och rätter i mängd och bjöd av vad huset förmådde. Circe nu bad mig att äta, men ej det mig ville behaga, utan i tankar jag satt och anade ont i mitt hjärta.

Men när då Circe fick se, att jag satt där utan att handen

sträcka mot rätterna fram, och att gruvligt bekymmer mig tryckte, trädde hon till mig på stund och talte bevingade orden:

"Varför, Ulysses, sitter du så, som vore du mållös, ruvande över dig själv, och smakar ej maten och drycken? Fruktar kanhända du åter ett svek? Men du inte behöver frukta numer, jag det svurit ju har med den väldiga eden."

Så hon talte, men jag svarade då henne och sade: "Circe, hur skulle en man, om han äger ett hjärta i bröstet, förr kunna giva sig ro till att njuta av maten och vinet, än han kamraterna först ser befriade inför sitt öga? Därför, om mening du har med att bjuda mig äta och dricka lös mina kära kamrater då först, att jag skådar dem åter."

Så jag sade, och Circe då strax gick ut ur palatset, hållande spöet i hand, och öppnade dörren till stian och drev dem ut, och de voro att se som nio års galtar. Mitt för gudinnan de ställde sig upp, och hon gick utmed raden, medan hon alla beströk med ett annat gift, som hon hade. Strax ifrån lemmarna borsten föll av, som hade där alstrats av det fördärvliga gift, som den mäktiga Circe dem givit. Åter de blevo till män, och föryngrade voro de alla större till växten än förr och fagrare mycket att skåda. Strax de mig kände igen och kramade alla mig handen, men utav vemod gräto de se'n, så att hela palatset genljöd sorgligt av klagan, och rörd blev då själva gudinnan. Trädde då till mig och talade så den gudomliga Circe:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, vänd nu igen till ditt skepp därnere på stranden av havet. Först I skolen där hala i land det toftade skeppet, sedan i klyftorna gömma ert gods och hela er redskap; kom så tillbaka, du själv, och tag med dina kära kamrater."

Så hon sade; det likade gott mitt manliga hjärta. Ner jag gick till mitt präktiga skepp uppå stranden av havet, och vid det toftade skeppet jag fann mina kära kamrater klagande jämmerfullt och gjutande ymniga tårar. Likasom kalvarna hemma på gård, när korna från ängen vända till fållan igen, då de ätit sig mätta på betet, löpa emot dem och dansa av fröjd och kunna ej längre hållas i kättarna kvar och med ideligt bölande ränna mödrarna kring; så strömmade nu mina män vid min åsyn gråtande kring mig ihop, och de kände det så i sitt sinne, som om de voro nu komna igen hem till Ithakas klippö, och till sin fädernestad, där de födde och fostrade voro; och med bevingade ord de klagande talte och sade:

"Konung, vi fröjdas så högt av att skåda dig kommen tillbaka, som om vi kommit till Ithaka hem, till fädernejorden. Men berätta oss fort om de andra kamraternas ofärd."

Så de talte, men tröstande jag dem svarte och sade: "Först vi skola nu hala i land det toftade skeppet, sedan i klyftorna gömma vårt gods och hela vår redskap. Rusten er själva så till för att samtliga göra mig följe. Vännerna skolen I se uti Circes gudomliga salar äta och dricka med fröjd, ty fullt upp vankas på borden."

Så jag sade, och strax kamraterna lydde min maning. Men Eurylochos ensam bjöd till att dem hålla tillbaka, och med bevingade ord han talade till dem och sade:

"Dårar, vart gå vi åstad? I längten då efter er ofärd? Viljen I vandra till Circe nu hän, som skall strax oss förvandla allesammans till svin eller raggiga vargar och lejon, så att vi tvingade bli att bevaka det stora palatset? Så ju cyklopen fängslade nyss, då de kommo till honom, våra kamrater, som vågat sig dit med den djärve Ulysses; endast för hans dumdristighets skull de förgingos, de också."

Så han sade, men jag då övervägde i sinnet att ifrån länden draga på stund långeggade svärdet, hugga hans huvud utav och låta det rulla på marken, fast han var nära besläktad med mig; men kamraterna alla sökte mig lugna med vänliga ord, så den ene som andre:

"Gudafostrade drott, då låt oss honom, ifall du så tycker, lämna att stanna härnere på strand för att skeppet bevaka; men för oss andra åstad bort till Circes gudomliga salar."

Så de sade; då gingo vi bort från skeppet och havet. Icke Eurylochos heller blev kvar vid det rymliga skeppet, men med oss andra han gick, förskräckt av min häftiga vrede.

Men under tiden i Circes palats våra andra kamrater badades omsorgsfullt och gnedos med glänsande oljan, innan de kläddes till sist uti mantel av ylle och livrock; nu vid ett rikligt mål vi funno dem alla i salen. När de varandra igen då skådade öga mot öga, gräto de vemodsfullt, så att huset av suckarna genljöd. Trädde då till mig och talade så den gudomliga Circe:

"Ädla Laertesson, du mångförslagne Ulysses, väcken ej vemodsklagan på nytt. Jag vet ju till fullo, både vad mödor I lidit på hav, där fiskarna simma, och vilken skada er vållats på land av fientliga männer. Skynden i stället att äta med lust och att dricka av vinet, ända tills modet igen eder återkommer i bröstet, sådant i början det var, då I lämnaden fädernejorden,

Ithakas klippiga ö; ty nu är modet och märgen borta, I tänken ju blott på det farliga havet, och glädjen finner ej

rum i er håg, emedan I lidit så mycket."

Så hon sade; det likade gott våra manliga hjärtan. Sålunda där vi nu dag efter dag, tills året var ute, sutto och njöto i ymnighet kött och det ljuvliga vinet. Dock, när året gått om och horerna vände tillbaka, månader lidit förbi och de långa dagarna kommo, kallade ut mig en dag mina kära kamrater och sade:

"Olycksalige, tänk då en gång på ditt fädernerike, om det av gudarna är dig beskärt att få komma med livet hem till din präktiga boning igen och fädernejorden."

Så de sade; det likade gott mitt manliga hjärta. Dagen igenom i salen vi nu, tills solen gick neder, sutto och njöto i ymnighet kött och det ljuvliga vinet; dock när solen gick ner och aftonskymningen inbröt, gingo kamraterna alla till ro i de mörknade salar, men jag själv steg då upp på Circes förtjusande läger, famnade bedjande om hennes knän, och gudinnan till bönen lyddes, och så med bevingade ord jag talte till henne:

"Circe, håll ord nu med det, som en gång du mig lovat gudinna, att du skall släppa mig hem; mitt hjärta är stormigt av längtan och mina vänners med, och de ligga mig över och plåga jämt med sin klagan och gråt, när icke du själv är tillstädes."

Så jag sade; då svarade strax den sköna gudinnan: "Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, stannen då längre ej alls mot er vilja hos mig här i slottet. Först dock en annan färd eder föreligger att göra neder till Hades' hus och den hemska Persefones närhet: det är din lott att Teiresias' själ, den blinde thebanske siarens, fråga om råd; hans ande är kraftig som fordom; honom allena Persefone gav att få ännu i döden hava sin sansning kvar, då de övriga fladdra som skuggor."

Så hon talte; men hjärtat på mig var färdigt att brista; bittert jag grät, där på bädden jag satt, och ej ville mitt hjärta dväljas bland levande mer och skåda den lysande solen. Men då jag tröttnat att så i min vånda mig vrida och gråta, tog jag till orda igen och svarade henne och sade:

"Vem då, o Circe, skall visa mig väg uppå denna min resa? Aldrig for någon ännu på sitt beckade skepp ned till Hades."

Så jag sade; då svarade strax den sköna gudinnan: "Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, var ej bekymrad alls för att ledare sakna på skeppet! Res blott masten på toft och hissa ditt skinande segel,

sätt dig så ned, och en nordanvind skall föra dig framåt. Men när ditt ilande skepp har seglat Okeanos över dit, där på lågland kust Persefones tigande lunder stånda med resliga poppelträd och förtorkade viden, lägg då med skeppet i land vid Okeanos' virvlande flöde, och träd så vandringen an i det unkna och mögliga Hades. Där är en plats, där i Acherons flod Periflegeton strömmar jämte Kokytos, som själv är en arm av det stygiska vattnet; just där sig vattnen förena med dån, sig reser en klippa; träng intill henne dig tätt — kom ihåg, vad jag säger dig, hjälte! — gräv där en grop, som mäter en aln i längden och bredden gjut så kring denna ett dryckesblot åt alla de döda först utav honungsmjölk och sedan av ljuvliga vinet och så av vatten till sist, och mjöl skall du strö därutöver. Bed så en innerlig bön till de dödas flyktiga hamnar; offer du lova dem skall av en gallko, ypperst i hjorden, när du till Ithaka länt, och att bålet råga med håvor; särskilt lova jämväl, att du skall åt Teiresias ensam offra ett helsvart får, som är skönast av alla du äger. Men när du gjort dina löften och bett till de prisade döda, då skall ett kolsvart får och en kolsvart gumse du slakta, böjande offren mot Erebos ner, men själv skall du bortvänd stå och se ut mot Okeanos' ström. Då skola i massa själarna samla sig dit av de hädansomnade döda. Därpå befalla och mana du skall dina trogna kamrater fåren att taga, som nyss för den mordiska kopparen fallit, flå dem i hast och dem bränna och fromt till de eviga bedja, både till Hades' drott och Persefone, hemska gudinnan. Själv skall du draga ditt eggade svärd och med svärdet i handen sätta dig neder på vakt, att de dödas flyktiga hamnar blodet ej nalkas, så länge du ej Teiresias frågat. Då skall genast till dig, o konung, siaren komma; han skall lära din väg och sträckorna säga på färden, och hur du hemmet skall nå över djupet, där fiskarna simma."

Så hon sade; och snart gick upp gulltronande Eos. Strax hon klädde mig då i en mantel och även en livrock, medan hon höljde sig själv i en silverglänsande klädning, skir och förtjusande skön, och band sig om midjan en gördel, strålande präktig av guld, och på huvudet fästade slöjan. Genom palatset jag skyndade hän och muntrade

folket, medan med vänliga ord till den ene och andre jag trädde:

"Nu är att vila ej tid, och att ligga i ljuvliga sömnen. Låtom oss fara! Besked har jag fått av den mäktiga Circe."

Så jag talte; det likade gott deras manliga hjärtan. Dock icke därifrån ens fick jag föra mitt folk utan skada. Bland mina män en Elpenor det fanns, som var yngst av dem alla, varken behjärtad i strid eller särdeles stark i förståndet; denne där gått och sig lagt för sig själv uppå taket av slottet, sökande svalka och luft, sedan rusig han blivit av vinet. När han nu trampet och sorlet förnam vid kamraternas uppbrott, störtade plötsligt han upp och besinnade ej i sin yrsel, att han tillbaka behövde gå ner utför trappan den långa, utan föll huvudstupa där ner ifrån taket och bräckte benet i nacken tvärt, och själen for neder till Hades.

När vi då stodo på väg, jag talade så till mitt manskap: "Säkert I tron, att vi skola nu hem till fädernejorden ställa vår färd, men en annan förut är av Circe oss ålagd, neder till Hades' hus och den hemska Persefones närhet för att om siaresvar thebanen Teiresias fråga."

Så jag sade, men hjärtat på dem var färdigt att brista, neder de satte sig, sleto sitt hår och sig jämrade högljutt, men deras klagan och gråt dem båtade icke det minsta.

Medan vi vandrade nu till vårt skepp uppå stranden av havet, alla med sorgset mod och gjutande ymniga tårar, hade ock Circe begivit sig ner till det beckade skeppet, och hon ett kolsvart får och en kolsvart gumse där bundit; lätt hon oss glidit förbi, ty vilja sig gudarna dölja, vem är i stånd att dem se, de måtte nu gå eller komma?

ELVTE SÅNGEN.

Ulysses i underjorden.

Men sedan komna vi voro ditner till skeppet på stranden, grepo vi fatt och det halade ut i gudomliga havet, fraktade masten och seglet ombord på vårt beckade fartyg, skeppade fåren så in, och därefter med sorgen i hjärtat stego vi själva ombord, utgjutande ymniga tårar. Circe, gudinnan med människoröst, den mäktiga, fagra, sände en segelfyllande vind, ett ypperligt följe, efter oss akter ifrån mot det mörkblåstammiga skeppet. Sedan vi hade då tackel och tåg behörigen ordnat, sutto vi lugna på toft och fördes av vind och av styrman. Dagen igenom vårt segel stod spänt på den ilande färden; solen sänkte sig ner, och vägarna höljdes av mörker, då över djupa Okeanos fram vi hunno till stranden.

Här var det land och den stad, som Kimmerierfolket bebodde; höljda de lågo i dimma och moln, ty aldrig däröver blickar den lysande Helios ner med sitt strålande öga, varken då uppåt han stiger på stjärnesmyckade himlen, eller då neder han dalar igen ifrån himlen till jorden, utan där vilar en tryckande natt på de dödliga arma. Här vi nu lade med skeppet i land och togo så fåren med oss och vandrade hän utefter Okeanos' flöde, ända tills platsen jag fann, som Circe mig hade beskrivit.

Offerdjuren tillreds av Eurylochos och Perimedes höllos, och själv drog jag ut från min sida det eggade svärdet, grävde en grop, som mätte en aln i längden och bredden, göt så kring denna ett dryckesblot åt alla de döda, först ut av honungsmjölk och sedan av ljuvliga vinet och så av vatten till sist, och mjöl jag strödde däröver. Och med en innerlig bön till de dödas flyktiga hamnar offer jag lovade dem av en gallko, ypperst i hjorden,

när jag till Ithaka länt, och att bålet råga med håvor; lovade ock, att jag skulle jämväl åt Teiresias ensam offra ett helsvart får, som var skönast av alla jag ägde. Men när jag gjort mina löften och bett till de prisade döda, fåren jag grep, och den hållande fram över gropen, jag avskar strupen, och blodet strömmade mörkt, och då kommo i massa nerifrån Erebos' djup de hädansomnades själar: brudar och ynglingar sköna och gubbar, förtrogna med sorgen, mör i sin gladaste vår och med sorgen så ny i sitt hjärta, kämpar med dödliga sår efter kopparspetsade lansar, dräpta av Ares i krig och med blodiga rustningar alla: dessa kring gropen vimlade tätt uppå sidorna alla

under ett rysligt gny, och jag greps av den bleka förfäran. Nu jag befallde och manade strax mina trogna kamrater fåren att taga, som nyss för den mordiska kopparen fallit, flå dem i hast och dem bränna och fromt till de eviga bedja, både till Hades' drott och Persefone, hemska gudinnan. Åter jag själv drog ut från min sida det eggade svärdet, satte mig ner och höll vakt, att de dödas flyktiga hamnar blodet ej nalkades, innan jag först Teiresias frågat.

Den som där först av de döda kom fram var kamraten Elpenor. Ej var han ännu begravd i den vittkringbanade jorden, ty vi den döde ju lämnade kvar i palatset hos Circe, obegråten och obegravd för den trängande brådskan. Tårar jag fällde, då honom jag såg, och jag fylldes av ömkan, och med bevingade ord jag till ynglingen talte och sade:

"Säg, Elpenor, hur kom du hit ner till det töckniga mörkret? Fortare kom du till fots än jag själv på det beckade skeppet?"

Så jag talte, och klagande han mig då svarte och sade: "Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, övermåttet av vin och mitt olycksöde förgjort mig. Uppe på Circes palats jag mig lagt och besinnade icke, att jag behövde tillbaka gå ner utför trappan den långa, utan föll huvudstupa där ner ifrån taket och bräckte benet i nacken tvärt, och själen for neder till Hades. Nu bönfaller jag dig vi de kära, du äger i fjärran, ja vid din hustru, din far, som dig fostrade, när du var liten, och vid Telemachos, sonen, som kvar du lämnade hemma; ty jag förstår, att när bort ifrån Hades rike du drager, skall till Aiaie du styra igen med det präktiga skeppet: där skall du tänka på mig, det är vad jag beder dig, konung. Låt mig ej obegravd eller obegråten där lämnas, när du far bort, att jag ej må förvålla dig gudarnas vrede,

utan förbränn mig på bål jämte alla de vapen jag hade, kasta upp hög på min grav vid stranden av skummiga havet, så att de kommande släktena än måtte minnas en osäll. Gör, vad jag beder dig om, och plantera på graven den åra, som i kamraternas lag jag rodde, då ännu jag levde."

Så han talte, men jag då svarade honom och sade: "Detta, du arme, skall allt jag åt dig fullkomna och göra."

Sålunda sutto vi två och växlade sorgliga tankar, jag på min sida för mig, med svärdet sträckt över blodet, och på den andra min döde kamrat, som ordade ivrigt.

Trädde nu själen fram av min hädansomnade moder, Antikleia vid namn, högsinte Autolykos' dotter, som var i livet, den gång jag drog bort till det heliga Troja. Tårar jag fällde, då henne jag såg, och av ömkan jag fylldes, men fast det gjorde mig ont, jag ej tillät henne i förväg blodet att nalkas, så länge jag ej Teiresias frågat.

Trädde då själen fram av Teiresias, siarn från Thebe; gyllene spira han bar: han kände mig strax, och han talte:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, olyckssälle, vi lämnade du det strålande solljus för att här skåda de döda allen och bedrövelsens boning? Flytta från gropen dig bort och håll undan din eggade glaven, att jag må dricka av blodet och se'n dig förkunna ditt öde."

Så han sade; tillbaka jag vek, och det silverbeslagna svärdet i skidan jag stack, och nu den frejdade siarn drack av det mörknade blod och talade sedan och sade:

"Lysande drott, du vill höra ett råd för din lyckliga hemkomst. Den skall försvåras för dig av en gud, ty du lärer ej undgå starke Poseidons blick, som fattade agg i sitt hjärta, gripen av vrede mot dig, då hans son du berövade synen. Hemmet I torden väl hinna ändå efter lidanden svåra, om du blott stävja förmår din egen och vännernas lystnad. Vet, att så snart som du lägger i land med det präktiga skeppet vid den Thrinakiska ön, då du slipper från blånande djupet, finnen I betande hjordar av får och av kraftiga oxar; Helios ägaren är, han som allting skådar och hörer. Lämnar du djuren i fred och tänker allenast på hemfärd, torden I komma till Ithaka hem efter lidanden svåra; men om i röven av dem, då förutsäger jag ofärd både för manskap och skepp, och du själv, om än döden du undflyr, skall först sent och med nöd och med alla kamraterna förgjorda komma på främmande skepp till ditt hem och där finna elände, vållat av övermodiga män, som förtära ditt goda,

och som med gåvor begära till viv din däjliga maka; dock deras övervåld skall du hämnas förvisst, när du

kommer. Men när du sålunda har friarnas flock därhemma i huset dödat försåtligt med list eller öppet med eggade kopparn, giv dig på vandring då ut med en välgjord åra i handen, ända till dess att du kommer till folk, som havet ej känna, mänskor, som icke förstå att med salt bereda sin föda, vilka ej någonsin sett rödkindade bogen på fartyg eller hur åror ser ut, som äro vingar för skeppen. Hör nu ett tydligt tecken därpå, som dig icke kan undgå: när på din vandring en dag du får höra en mötande säga, att med en kastoskovel du går på din kraftiga skuldra, sätt uti jorden då ner din lätthanterliga åra, bringa ett lysande offer på stund åt den starke Poseidon både av gumse och tjur och av suggbestigande fargalt, vandra så hemåt igen och hedra med festhekatomber alla de saliga gudar, som bo i himmelens rymder, en efter en. — Till sist, dock ej på det böljande havet, kommer den mildaste död och dig hädankallar ur livet efter en ålderdom lång, då du vissnat i lycka och folken blomstra omkring dig sällt. Nu har jag ditt öde förkunnat."

Så han talte, men jag då svarade honom och sade: "Detta Teiresias, visst mig de eviga själva beskärde. Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt: själen därborta jag ser av min hädansomnade moder; tigande sitter hon där invid offerblodet och gitter varken att kasta en blick på sin son eller tala till honom. Säg mig, o drott, hur hon känna mig skall och förstå, att jag är här?"

Så jag talte, och han mig svarade genast och sade: "Lätt är den saken, och detta allen må du lägga på hjärtat: vilken du städer nu till av de hädansomnade döda fram till blodet att träda, skall strax dig sanningen säga; vem du det åter förmenar, han strax skall vika tillbaka."

Sagt, och därefter nu vände igen in i skuggornas rike drotten Teiresias' själ, då han gudarnas råd mig förkunnat. Själv jag i tålig förbidan där satt, till dess att min moder nalkades mörknade blodet och drack. Hon mig kände då genast, och med bevingade ord hon klagande talte och sade:

"Älskade barn, hur kom du hit ner till det töckniga dunklet levande själv? För de levande svårt är att detta få skåda. Väldiga floder och brusande hav ju oss ligga emellan, främst Okeanos' ström, över vilken det icke är möjligt komma till fots, utan seglande blott på ett ypperligt fartyg.

Kommer du månne från Troja nu hit, med skepp och kamrater irrande kring sedan länge? Har än du ej Ithaka hunnit, ännu ej återsett uti konungaborgen din maka?"

Så hon talte, och jag då svarade henne och sade: "Moder, av nöden jag tvangs till att nederstiga i Hades för att få siaresvar av thebanen Teiresias' ande, ty jag ej ännu Achaia har nått och ej heller min hemjord ännu beträtt, utan irrar alltjämt under lidanden många, sedan jag först drog åstad med den mäktige drott Agamemnon fjärran till Ilion, fålarnas bygd, att mot troerna strida. Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt, huru dig nådde den smärtande död och fyllde ditt öde. Var det en tärande sot? Eller skedde, att bågens gudinna Artemis plötsligen kom och med smärtlös pil dig förgjorde? Säg mig jämväl om min fader och son, som jag lämnade hemma: äga de ännu min härskaremakt? Eller månne en annan gripit min spira, och kanske man tror, att jag aldrig skall komma? Säg mig jämväl om min äkta gemål, vad hon tänker i sinnet, antingen än hon är kvar hos sin son och det hela bevakar eller sig redan förmält med den yppersta man bland achaier."

Så jag sade; då svarade strax min vördade moder: "Ja, din gemål förvisso ännu under trogen förbidan dväljs i ditt hus, fastän fulla av sorg för henne förflyta dagar och nätter, så många som gå, och tårar hon gjuter. Ingen har gripit ännu din mäktiga spira, och okvald skördar Telemachos konungens fält och sig plägar vid rika gillena, vilka det hövs rättskipande drott att bevista, ty överallt blir han bjuden till bords. Din fader på landet lever och kommer till staden ej mer; ej heller till läger brukar han längre en säng med täcken och skinande lakan, utan om vintern, då sover han där, som trälarna ligga, sträckt invid elden i stoftet och klädd i eländiga kläder, men under sommarens ljuvliga tid och den frodiga hösten finner han redo åt sig överallt i sin bördiga vingård vilobäddar på jord av de nederfallande löven. Där han ligger betryckt och ruvar på sorgen i hjärtat, efter din hemkomst längtande jämt och betungad av åldern. Sammalunda jag själv ju förtärdes och fyllde mitt öde. Ej i palatset mot mig kom Artemis, bågens gudinna, och lät mig dö utan kval för den aldrig felande pilen; icke mig drabbade heller en sot, som ju tar för det mesta livet ur lemmarna bort med en sakta och ryslig förtvining:längtan det var efter dig, o min dyre Ulysses, din kärlek och din sonliga vård, som det ljuvliga livet mig släckte."

Så hon sade; men jag då försökte med klappande hjärta famna den älskade hamn av min hädansomnade moder. Trenne gånger jag störtade fram, betagen av längtan, trenne gånger tillbaka hon vek som en dröm eller skugga undan min famn, och än bittrare då mig sargade sorgen, och med bevingade ord jag talte till henne och sade:

"Moder, vi stannar du ej, då så ivrigt jag söker dig hinna, så att vi kunde i Hades ännu med varandra i famnen bägge tillsammans mätta vår själ av den isande sorgen? Är du en skenbild blott, som den höga Persefone sänder, för att av endast förvärrade kval mitt hjärta skall våndas?"

Så jag sade; då svarade strax min vördade moder: "Ack, mitt älskade barn, osällast av människor alla, ej dig med gyckelspel Zeusdottern Persefone dårar. Detta är alla de dödligas lott, när de hamnat i döden. Icke finns mera då kött eller ben eller senornas bindslen, utan när livets krafter har försvunnit ur knotorna vita, ödelägges det allt utav bålets förtärande låga, under det själen flyr bort som en dröm uppå ilande vingar. Därför till ljuset skynda dig upp och bevara i minne allt vad jag sagt, för att sedan en gång för din maka det säga."

Så med varandra vi två där växlade tankar. Då syntes kvinnornas skara, som fram av den höga Persefone sändes; konungadöttrar och kungaviv de samtliga voro. Runtom det mörknade blod de strömmade samman i skaror. Strax jag betänkte, hur en efter en jag dem skulle få fråga. Äntligen syntes mig detta beslut som det bästa jag visste: raskt ifrån länden jag drog långeggade svärdet och tillät icke, att alla det mörknade blod där drucko på en gång. En efter annan de nalkades då, och envar om sin härkomst lämnade noga besked, och jag själv utfrågade alla.

Först av dem alla jag såg den ädelättade Tyro; hon var en dotter, förtäljde hon mig, av den höge Salmoneus, och hon med Aiolos' son var förmäld, den behjärtade Kretheus. Men i Enipeus' heliga flod hon sig hade förälskat, som är den underskönaste flod, som rinner på jorden; därför ofta hon gick hän till Enipeus' däjliga flöde. Men uti flodens gestalt sig förbytte den starke Poseidon och i sin famn henne slöt uti strömmens brusande mynning. Svallande välvde sig böljan då upp och stod som en klippvägg runt omkring dem till skydd för den dödliga kvinnan och guden. Jungfrugördelen han löste och strax henne sänkte i slummer.

Men då sitt älskogsvärv den mäktige gud har ändat, tog hennes hand han i sin och talte till henne och sade:

"Kvinna, var glad, att du famnats av mig! Förrn året sitt kretslopp lyktat, skall härliga barn du föda, ty icke är fruktlös gudarnas famning; men vårda du hult och fostra de späda. Vänd nu till hemmet igen, och var tyst och förtälj det för ingen; veta du må, att Poseidon jag är, jordskakaren starke."

Talade detta och sänkte sig ner i det böljande djupet. Så hon havande vart och Pelias födde och Neleus; bägge av väldige Zeus blevo satta till mäktiga drottar: Pelias hade sitt hem på Iolkos' rymliga slätter, rikt välsignad med får, och Neleus i sandiga Pylos. Också med Kretheus, sin man, blev drottningen moder till söner, Aison och Feres och sist Amythaon, väldig i vagnkamp.

Näst efter denne Antiope kom, av Asopos en dotter, vilken berömde sig av att på Zeus hava vilat i famnen; honom hon födde då sönerna två Amfion och Zethos; dessa det är, som ha grundat och byggt sjuportade Thebe och det befästat med torn, ty obefästat de kunde icke det rymliga Thebe bebo, fastän käcka de voro.

När efter henne Alkmene jag såg, Amfirtryons maka, som av den mäktiga Zeus blev sluten i famnen och födde Herakles, hjälten av djärvaste mod och med lejonets hjärta. Också jag Megara såg, av den modige Kreion en dotter, gift med Amfirtryons son, den oövervinnerligt starke.

Oedipus' moder därefter jag såg, Epikaste den väna, vilken begick ett förfärande dåd och visste det icke, äktande själv sin son, som med modern sig gifte och fadern dödat förut; men gudarna strax läto saken beryktas. Därpå i tjusande Thebe han själv under ångest och smärta styrde Kadmeiernas folk, så ville det gudarnas grymhet; modern till Hades' hus med dess fast tillreglade portar flyktade ned, se'n i kammarens tak i sitt hjärtas förtvivlan dödande snaran hon fäst, och hon lämnade efter åt honom alla de rysliga kval, som en moders erinnyer vålla.

Tjusande Chloris jag såg, med vilken sig Neleus förmälde för hennes skönhets skull, då han givit den rikaste brudskänk. Yngst hon bland döttrarna var av Iasos, ättling Amfion, som i de Minyers stad Orchomenos härskade

fordom; drottning i Pylos hon blev, och hon födde beryktade söner, Nestor och Chrominos käck och sist Periklymenos hjälten, födde den hurtiga Pero jämväl, ett under i fägring, eftersträvad av alla omkring; men Neleus sin dotter

unnade endast åt den, som en flock bredpannade oxar vågade driva från Fylake bort utur Ifiklos' gårdar. Detta var vanskligt dåd, och endast den frejdade siarn djärvdes det våga; dock han, av en gudomsskickelse hämmad, fjättrades hårt uti smärtande band av de lantliga herdar; men sedan månader gått och dagarna alla förlidit under det välvande år och horerna nalkades åter, blev han av väldiga Ifiklos löst omsider ur banden, sannspådd funnen i allt, och Kronions vilja blev uppfylld.

Leda därefter jag såg, Tyndareos' prisade maka, som åt Tyndareos fostrade upp två modiga söner, hästbetvingaren Kastor och boxaren stark Polydeukes. Länge de gömts i den alstrande jord, dock leva de båda: dessa har heder förunnats av Zeus ännu under jorden, så att varannan dag få de leva och åter varannan äro de döda, och ära de fått med de eviga lika.

Även jag Ifidemia där såg, som var gift med Aloeus. Henne Poseidon, förtalde hon själv, hade famnat i älskog; tvillingsöner hon födde, men kort blev livet för bägge, Otos, de eviga lik, och hans frejdade bror Efialtes. Dessa de jättelikaste män, som den bördiga jorden fostrat, de fagraste voro jämväl näst efter Orion. Redan vid nio år de nio alnar i bredden höllo och nådde en längd av nio försvarliga famnar. Själva de eviga hotade de med att upp i Olympen komma med härnadens vilda tumult, och de ämnade stapla Ossa på toppen upp av Olympos och sedan på Ossa Pelions skogomsusade fjäll för att himlen bestiga. Verkställt skulle de också sitt hot, om de hunnit till ålder; dock, den strålande sonen av Zeus och av lockiga Leto dödades båda i tid, förrn vid tinningen börjat att spira ynglingafjunen och hakan bekläts av det krusiga ungskägg.

Prokris och Faedra jag såg, och jag såg Ariadne den sköna, som var illistige Minos' barn; med henne var Theseus en gång från Kreta på väg till Athens gudomliga klipphöjd; dock han lyckades ej, ty på vågomsvallade Dia blev hon av Artemis fälld, som hört Dionysos berätta.

Maiara och Klymene även jag såg, och jag såg Erifyle, kvinnan, som skändligt för glimmande guld förrådde sin make. Dock jag tälja ej kan och vid namn uppräkna dem alla, konungadöttrar och konungaviv, som där kommo till synes. Förr skulle heliga natten förgå, och tiden är inne redan att gånga till ro ibland manskapet nere på skeppet eller ock här, men på er och på gudarna vilar min hemfärd.

Så hans berättelse ljöd, och i andlös tystnad de alla sutto betagna av tjusning ännu i den mörknade salen. Tog då till orda bland dem vitarmade Arete och talte:

"Sägen, Faiaker, vad synes er nu om den främmande gästen och om hans skönhet och växt och hans ädeldanade sinne? Gäst är han närmast hos mig, men äran ju faller på alla. Skynden då icke så fort med hans avfärd, knappen ej heller gåvorna av, som behövas så väl! Ty i husen hos eder ligga ju skatterna hopade högt genom gudarnas ynnest."

Tog då till orda bland dem Echeneos, grånade hjälten, vilken av alla faiakiske män var den äldste till åren:

"Vänner, ej främmande alls för vår egen mening och avsikt ljuder vår drottnings förståndiga tal; må vi strax henne lyda! Dock av Alkinoos främst det beror, vad vi göra och lova."

Svarade då Alkinoos strax och sade till honom: "Ja, edert ord skall stånda vid makt, så sant som jag lever och är den rådande drott över segelvana Faiaker. Dock, vår gäst må sig giva till tåls och, så ivrigt han längtar, stanna ändå till i morgon, till dess att jag gåvorna alla hinner att bringa till stånd; vi män skola sörja för färden, främst bland alla dock jag, ty mitt är väldet i landet."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Konung Alkinoos, lysande drott över alla Faiaker! Båden I också mig dröja ett år här i landet hos eder, blott I besörjen min färd och gåven mig kostliga skänker, kunde jag önska det själv, och förvisso det vore långt bättre att med en fullare hand jag komme till fäderneslandet. Ty välkomnare bleve jag då och långt mera värderad utav var människa visst, som till Ithaka såge mig hemländ."

Svarade honom Alkinoos då och talte och sade: "Detta förvisso vi se, när vi dig, Ulysses, betrakta, att du är icke en skälm och bedragare, sådana många stryka omkring överallt och näras av bördiga jorden, sättande lögner ihop, så att ingen kan sanningen skönja; du däremot är så ädel till sinn, som ditt tal är behagligt. Som om du vore en skald, har du vackert och fängslande skildrat både argivernas nöd och det svåra du själv gått igenom. Men välan mig detta nu säg och berätta uppriktigt, om du därnere ej såg av de ädla kamraterna någon, vilka till Ilion drogo med dig och där fyllde sitt öde. Ändlöst lång är ju natten, och ej är det ännu på tiden att gå i huset till ro. Nej, berätta din äventyrssaga! Ända till dager jag hölle väl ut att här lyssna i salen, blott du ej tröttnade själv att förtälja det svåra du lidit."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Konung Alkinoos, lysande drott över alla Faiaker! Allt har sin tid; att berätta har sin och att sova har sin tid. Men är du lysten att höra än mer, så vill icke jag vägra att dig förtälja om andra jämväl och långt grymmare öden, trogna kamraters fördärv, som först efter kriget förgingos, vilka väl frälste sitt liv i de troiska stridernas tummel, men genom kvinnoförsåt vid sin hemkomst mördades skändligt.

Sedan den helga Persefone där omsider förskingrat skarorna hit och dit av de bräckliga kvinnornas själar, trädde nu själen fram av Atreus' son Agamemnon, vemodsfull, omringad av dem, som tillika med honom uti Aigisthos' hus förgjordes och hunno sitt öde. Strax han mig kände igen, så snart han fick ögonen på mig, högt han snyftade då, och ymniga runno hans tårar, armarna sträckte han fram och försökte att famna mig ivrigt: dock, han ju hade ej mer de krafterna alls och den styrkan, som uti forna dagar han haft i de smidiga lemmar. Tårar jag fällde, då honom jag såg, och av ömkan jag fylldes och med bevingade ord jag talte till honom och sade:

"Ärorike Atrid, härskarornas drott Agamemnon, säg, hur dig nådde den smärtande död och fyllde ditt öde. Månne din undergång av Poseidon bereddes på havet, sedan han rasande stormen väckt upp av förfärliga vindar? eller förgjordes du uppe på land av fientliga männer, när deras frodiga får eller ståtliga oxar du rövat eller de stridde mot dig för att staden och kvinnorna värja?"

Så jag talte, och han mig svarade genast och sade: "Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, varken min undergång av Poseidon bereddes på havet sedan han rasande stormen väckt upp av förfärliga vindar, eller förgjordes jag uppe på land av fientliga männer, utan Aigisthos det var, som död och fördärv mig beredde, han och min falska gemål. Han mig dödade, bjuden i huset in som hans gäst, vid sitt bord, som man dödar en oxe vid krubban. Så var min ömkliga död, och kamraterna föllo omkring mig, dödade en efter en, som en flock vitbetade galtar stickas ihjäl, när ett gille skall stå hos den mäktige rike, bröllopsfest eller ståtligt kalas eller sammanskottsgille. Själv var ofta du med, och otaliga har du sett falla både i envigskamp och i stora och blodiga fältslag, men hade detta du sett, långt mera det skulle dig upprört, så som i salen vi där omkring bålen och rågade borden

dödade lågo och blod överallt kringflödade golvet. Jämmerligt hörde jag då kung Priamos' dotter Kassandra skrika, när mördad hon blev av mitt skändliga viv Klytaimnestra tätt vid min sida och jag, som försökte att händerna lyfta, genomborrad dem sänkte till jord. Och den äreförgätna vände sig från mig och gittade ej, fast till Hades jag nedsteg, sluta mig ögonen till eller läpparna trycka tillsammans. Aldrig ett värre och fräckare ting skall du finna än kvinnan, sedan sin tanke och håg hon på gräsligheter har riktat; såsom nu denna där ruvade ut det förfärliga illdåd, stämplande mord mot sin ungdomsgemål. Jag väntat i sanning att till en innerlig fröjd för barnen och tjänarna alla komma igen till mitt hus; men hon, utan like i ondska, satte då nidningsmärket på sig och på alla av kvinnkön även i kommande tider, ja ock på de goda ibland dem."

Så han talte, men jag då svarade honom och sade: "Ve oss! På Atreus' ätt vittskådande Zeus har i sanning gruvligt bevisat sitt hat genom kvinnors fördärvliga ränker ända från början; för Helenas skull ju så många förgingos, och Klytaimnestra dig stämplade död, medan fjärran du dvaldes."

Så jag sade, men han mig svarade genast och sade: "Kom då ihåg att ej vara för blid mot din hustru du heller eller åt henne förtroende ge av varenda din tanke, utan berätta en del och håll däremot annat förborgat. Dock, Ulysses, för dig är ej mord att befara från makan; mycket för vettig därtill och mycket för ädel till sinnes kloka Penelope

är, den höge Ikarios' dotter. Livligt jag minnes ännu, hur vi lämnade henne som nygift, den gång vi drogo i fält, då hon sonen den späde vid bröstet hade, som sitter väl nu uti männernas lag bland de vuxne. Lycklig är han, ty hans älskade far honom ser vid sin hemkomst, medan han själv får då famna sin far, såsom just det skall vara. Mig däremot min gemål ej unnade ens att av sonens anblick fröjda min syn, nej förut hon mig själv tog av daga. Ännu jag säger dig ett, och bevara det ordet i minne: lägg du ej öppet i land med ditt skepp, utan gör det i löndom, hemma på Ithakas kust, ty på kvinnor är icke att lita. Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt: har du ej sport om min son, som är någonstädes i livet, om i Orchomenos kanske han är eller sandiga Pylos eller i rymliga Sparta han är hos min bror Menelaos? Ty han på jorden är ännu ej död, den ädle Orestes."

Så han talte, men jag då svarade honom och sade: "Atreus' son, vi frågar du slikt? Jag vet ej det minsta om han är död eller lever, och ej bör man pladdra i vädret."

Sålunda stodo vi två och växlade sorgliga tankar, bägge i suckande kval, medan ymniga tårar vi göto. Själar sig viste på nytt. Först trädde Peliden Achilles fram med Patroklos, sin vän, och Antilochos, frejdade hjälten, äntligen Ajas, i skönhet och växt den förnämste av alla uti danaernas här näst frejdade sonen av Peleus. Själen av Aiakosättlingen snabb mig kände då genast, och med bevingade ord han klagande talte och sade:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, när skall du våga ett djärvare dåd, förvägne, än detta? Hur fick du mod att i Hades gå ner, där allenast de döde dväljas med slocknad själ, blott skuggor av dem, som ha levat?"

Så han talte, men jag då svarade honom och sade: "Hell dig, Achilles, du Peleus, son' bland achaier den störste! Kommen jag är för Teiresias' skull, om han kanske är mäktig giva ett råd, hur jag hem skall komma till Ithakas klippö. Ty jag ej ännu Achaia har nått och ej heller min hemjord ännu beträtt, men förföljes av ve. Men aldrig Achilles, fanns det en man lycksalig som du eller kommer att finnas. Fordom hedrade dig, när du levde, argiverna ständigt, som om du varit en gud, och nu är ju ock bland de döde stor din härskarmakt. Så sörj ej din död, o Achilles!"

Så jag talte, men han mig genast svarade och sade: "Sök ej att trösta mig över min död, du berömde Ulysses! Hellre jag ute på landet som dräng ville slita för daglön under en främling, som ingenting ärvt, och som hade det fattigt, än gå därnere som drott över händansomnade alla. Dock, om min lysande son du ett ord måste nu mig förtälja. Följde han efter i fält eller ej för att kämpa i spetsen? Säg mig tillika, om något du hört om min frejdades Peleus, om han regerar ännu myrmidonernas väldiga rike, eller om honom de hedra ej mer i uti Hellas och Fthia därför att mängden av år har försvagat hans armar och fötter. Komme jag upp till hans hjälp under den lysande solen sådan i livet jag var, när på slätterna borta i Troja hjältarna föllo för mig, då jag värjde argivernas skaror, komme jag slik till min faders palats, ja allenast en timme, skulle min vrede och krossande arm dem alla förfära, vilka den gamle ha kränkt och försöka att tränga från tronen."

Så han talte, men jag honom svarade åter och sade: "Nej, jag i sanning ha ingenting om den frejdade Peleus, men om din älskade son Neoptolemos skall jag förtälja sanningsenligt så mycket jag vet, då du önskar det höra. Ty jag har själv honom fört på mitt goda och rymliga fartyg över från Skyros' ö till de pansarklädda achaier. Var gång vid troernas stad vi plägade råd med varandra, talade han alltid först, och han famlade icke i talet: endast gudomlige Nestor och jag kunde yttra oss bättre. Och närhelst uppå troernas slätt vi drabbade samman, höll han sig aldrig tillbaks eller gömde sig undan bland andra, utan sprang före dem långt och gav efter för ingen i stridsmod, så att till bane för många han blev i den blodiga striden. Allt är jag icke i stånd att berätta och icke att nämna alla de kämpar han fält, då han värjde argivernas skaror, endast hur Telefos' son han med kopparlansen förgjorde, hjälten Eurypylos, vilken en mängd av keteiske kämpar följde i döden, för det att en skänk åt en kvinna vart given. Han var den skönaste man, som jag sett, näst den härlige Memnon Och då argivernas yppersta män hade gömt sig i hästen som av Epeios var byggd, och åt mig det var givet i uppdrag både att öppna och stänga igen det försåtliga gömslet, då fick de andra jag se av danaernas furstar och rådsmän torka sig tårar från kind, medan knäna inunder dem skälvde; aldrig din son Neoptolemos dock jag där kunde förmärka varken skifta sin blomstrande hy, ej heller från kinden torka en tår, men han sökte alljämt under ivriga böner slippa ur hästen ut, och kramade fästet på svärdet eller sitt väldiga spjut i sin iver att troerna döda. Sist, när vi hade förstört högt

liggande Priamosstaden, steg han ombord på sitt skepp med sin äreskänk och sitt byte alldeles oskadd: icke ett sår av en pil eller kastspjut hade han, icke en skråma av svärd, fast såren så många vankas i stridernas larm, medan Ares rasar i blindo."

Sådant berättade jag, och Aiakosättlingens skugga gick då med väldiga steg över liljeängen tillbaka, glad att jag hade hans son som en frejdad krigare prisat.

Alla de övriga nu av de hädansomnades själar trängde sig sörjande fram för att fråga om kära i livet. Endast den väldige Ajas, den lysande Telamonssonen höll sig på avstånd, harmsen ännu över segern jag hembar, när invid skeppen en gång om Achilles' vapen en rättstvist stod oss emellan; de skänktes till pris av hans heliga moder,

domen att troernas döttrar blev fälld och av Pallas Athene. O att jag aldrig ändå hade vunnit en seger så dyrköpt! Ty för de vapnens skull sig öppnade graven för Ajas' älskade huvud, den man, som i bragder och skönhet den främste var i danaernas här näst frejdade sonen av Peleus. Nu med bevekande ord jag talte till honom och sade:

"Ajas, Telamons son, skall du icke då ens efter döden glömma din vrede mot mig för de olycksaliga vapnen? Ack, efter gudarnas råd de beredde argiverna jämmer! Du, deras väldiga borg, är fallen; dig och ditt öde sörja achaierna lika djupt alltjämt, som vi sörja över Peliden Achilles' död. Men ingen har skulden annat än Zeus, som sitt glödande hat har vänt mot argivers lansbeväpnade här, och på dig han skickade döden. Dock, träd närmare, drott, att mig höra berätta och tala; dämpa den häftiga vrede, som bor i ditt manliga hjärta."

Så jag talte; han svarte mig ej, utan gick till de andra själar i Erebos' djup, i de hädansomnades boning. Dock, fast harmsen, han talte helt visst till mig eller också jag till honom på nytt, men mitt hjärta nu längtade efter att få de övriga se av den hädansomnades själar.

Nu fick jag Minos se, den lysande son av Kronion, sitta med gyllene spiran i hand och bland skuggorna döma, medan hos drotten de sökte sin rätt, där de runt om hans domstol sutto och stodo i Hades' hus med dess väldiga portar.

Näst efter honom Orion jag såg, den vidunderligt store, jagande ännu de djur över liljesmyckade ängen, som under livets dagar han fällt på de ensliga bergen, hållande ännu i hand obräckliga klubban av koppar.

Tityos även jag såg, en son av den vördade jorden; sträckt uppå marken han låg, där han nio tegar betäckte, medan på vardera sidan en gam honom sargade levern, trängande djupt under huden, och ej han förmådde sig värja; ty han Kronions älskade kränkt, den prisade Leto, medan till Pytho hon vandrade hän genom täcka Panopeus.

Även jag Tantalos såg och de rysliga plågor, han utstod. Mitt i en sjö han stod med skvalpande vatten till hakan, våndande sig utav törst, men icke i stånd att få dricka. Var gång den gamle där böjde sig ner och försökte att dricka, bortsögs vattnet och svann, och kring fötterna syntes den svarta jorden allenast, ty ständigt en gud upptorkade vattnet. Över sig hade han träd med grenarna tyngda av frukter, aplar och päronträd och granater med glänsande frukter,

ljuvliga fikonträd och oliver, bärande ymnigt; men när den gamle sin hand efter frukterna sträckte begärligt, ryckte en vindstöt alltid dem upp mot de skuggiga molnen.

Även jag Sisyfos såg, som ont fick slita olidligt, där en ofantlig sten han med händerna nödgades vältra. Bändande på och stretande hårt med händer och fötter, vältrade stenen han upp för ett berg, men så ofta han tänkte ställa på toppen den upp, tog den övervikten beständigt: åter på slätten då rullade ner den försmädliga stenen. Genast han började streta på nytt med att vältra den uppför, svetten av lemmarna rann, och dammet yrde om hjässan.

Näst efter honom jag Herakles såg, den starke heroen, endast hans skugga likväl, ty han själv hos odödliga gudar njuter nu gamman och fröjd med den tjusande Hebe till maka, dottern av väldige Zeus och av Hera med gyllne sandaler. Kring honom var av de döda ett gny, som av flyktande fåglar, vilka skrämts upp, men han själv, lik ruvande natten att skåda stod med sin blottade båge i hand och med pilen på strängen, blickande kring sig skarpt,

som skulle han jämt till att skjuta. Fruktansvärt till att se, kring väldiga bröstet på hjälten gick ett gehäng av guld med förunderligt härliga bilder, björnar och vildsvinsjakt och lejon med gnistrande ögon, stormande fejder och strider och mord och blodiga manfall, Aldrig, nej aldrig mer bör den mästare dana ett konstverk, som med ett sådant gehäng har sin konstförfarenhet visat. Strax han kände mig igen, så snart han fått ögonen på mig, och med bevingade ord han talade till mig och sade:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, arme, förvisso du ock på ett olycksöde får släpa, sådant jag hade det själv, då jag gick under lysande solen. Fast jag av Zeus Kronion var son, dock måste jag dragas med ett oändligt kval, ty en ringare man var till herre över mig satt, och han tvingade mig till de svåraste mödor. Hit han mig skickade ock efter avgrundshunden, i tanke att han ett svårare värv än detta ej kunde mig giva. Men honom hämtade jag och släpade med mig ur Hades; följd uppå vägen jag var av gudinnan Athene och Hermes."

Talade så och vände igen in i skuggornas rike. Själv jag i tålig förbidan där satt, ifall än någon annan komme av hjältarna fram, av de redan för längesedan döda. Och utav forntidsmän jag väl flera fått se, som jag önskat, Theseus och hjälten Peirithoos ock, de gudarnas söner; men nu strömmade fram i otaliga skaror de döda under ett rysligt gny, och jag greps av den bleka förfäran,

ängsligt att huvudet ock utav Gorgo, det gräsliga odjur, skulle ur Erebos' djup av den höga Persefone sändas. Hastigt jag vände till skeppet igen och befallde mitt manskap att sig begiva ombord och att akterlinorna lossa. Männen då gingo ombord och på tofterna satte sig neder. Utför Okeanos' ström nu skeppet på böljorna framgled, först med årornas hjälp, men sedan för gynnande medvind.

TOLVTE SÅNGEN.

Sirenerna. Skylla och Charybdis. Solgudens oxar.

Sedan vårt skepp nu Okeanos' ström hade lämnat bakom sig, gick över böljorna seglingen fram på oändliga havet hän till Aiaies ö, där den morgontidiga Eos äger sin boning och tråder sin dans, och där Helios uppgår. Strax vi där halade fartyget upp på den sandiga kusten, stego ock själva på stranden i land vid det skvalpande havet; där vi oss lade till ro och förbidade heliga Eos.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, genast till Circes palats jag då skickade några av männen, som skulle liket oss hämta ditner av den döde Elpenor. Stockar vi höggo med hast, och på yttersta udden av stranden byggde vi sorgsna hans bål, medan ymniga tårar vi göto. Men när den döde var bränd och med honom de vapen han hade, kastade högen vi upp och reste på denna en gravsten, ställde ock överst på högen hans lätthanterliga åra.

Sålunda noga besörjde vi allt; men det Circe ej undgått att ifrån Hades tillbaka vi länt, och skyndande kom hon, sedan hon smyckat sig skönt, med ett följe av tärnor, som buro glödande, mörkrött vin jämte bröd och en myckenhet sovel. Trädde då fram i vår krets den sköna gudinnan och talte:

"Ack, I förvägne, som ännu vid liv nedstigit i Hades, tvenne gånger att dö, medan andra det göra blott en gång! Upp nu att äta av maten med lust och dricka av vinet dagen igenom på strand, men när morgonrodnaden uppgår, skolen I segla; jag själv skall om vägen och alla dess faror giva er noga besked, så att olycksaliga misstag varken till sjöss eller lands må er nöd eller lidande vålla."

Så hon talte; det likade gott våra manliga hjärtan. Sålunda dagen igenom vi där, tills solen gick neder,

sutto och njöto i ymnighet kött och det ljuvliga vinet; dock när solen gick ner och aftonskymningen inbröt, lade sig männen till ro invid aktertågen till skeppet. Mig tog Circe vid hand och ledde mig undan från folket, bjöd mig att sätta mig ner och sig lutade själv vid min sida. Därpå hon frågte mig ut, och allt jag berättade henne; tog då till

orda igen den gudomliga Circe och sade:

"Alltså har detta till ände du bragt. Men lägg noga på hjärtat, vad jag vill säga dig nu, och en gud skall hjälpa ditt minne. Först till Sirenerna komma du skall, som bedåra med tjusning människor alla, vem som helst som seglande kommer dem nära. Den som förvillar sig dit och får höra Sirenerna sjunga, aldrig kommer han hem för att se sig av älskade makan och de oskyldiga små omringad och hälsad med jubel, ty med sin klingande sång Sirenerna honom bedåra ifrån den blommande äng, där de sitta, där kring dem en massa ligger av multnande människoben med rester av huden. Därför dem skynda förbi och stoppa med vax, som du knådat, alla kamraternas öron igen, så att ingen ibland dem sången kan höra, men lyster dig själv att den höra, så gör det, men låt på skeppet dem binda dig först till händer och fötter, stående invid dess mast, och från denna må tågen ej lossas under den tid, som med tjusning du hör på Sirenernas stämma. Och om du ber och befaller ditt folk, att de skola dig lösa, må de i stället med tåg uppå tåg dig hårdare binda.

Sedan kamraternas rodd fört er bort ur Sirenernas närhet, ja, så skall icke för dig jag nu vidare säga på förhand, vilken av vägarna välja du skall, ty du bör i ditt sinne också betänka det själv, men om båda jag skall dig berätta. Alltså, den ena går fram mellan överhängande klippor, slagna med rytande vågorna jämt av den blå Amfitrite: Plankterna, så är det namn, som de hava hos saliga gudar. Icke ens fåglarna komma förbi, nej icke de skygga, ilande duvorna ens, som till Zeus ambrosia bringa; alltid blir någon av dem de glatta klippornas byte, men Allfader då fyller sin flock med en annan i stället. Aldrig har ännu sig bärgat ett skepp, som har kommit dem nära, nej, om varandra där plankor av skepp och liken av sjömän vräkas av fraggande sjö eller virvlas omkring av en eldstorm. Blott ett enda förstås, det allberyktade Argo, lyckades komma förbi, då det seglade hem från Aietes; dock även Argo där skulle med ens emot klipporna krossats, hade ej Hera det hulpit förbi, ty hon gynnade Jason.

Åter på motsatt håll två klippor sig resa. Den ena

når med sin spetsiga hjässa i skyn och kring toppen ett blåsvart moln är lägrat, som aldrig går bort, och varken om hösten eller om sommaren ligger den klar uti blånande eter. Ej kan en dödlig man den bestiga, nej icke beträda, vore han också försedd med tio par armar och fötter, ty den är alldeles glatt och ser ut, som om huggen den vore. Halvägs upp till dess topp är en dunkelblånande håla, vänd emot mörkret och Erebos hän, på den sidan ditt fartyg kommer kanhända att segla förbi, du berömde Ulysses. Även den starkaste man, som sköte från hålkade skeppet, skulle med pilen ej hinna så högt som till hålan däruppe. Inne i denna har Skylla sitt bo, det skällande odjur. Skallet så ynkligt och skärande är som en kvidande hundvalps; själv så vidunderligt hemsk ser hon ut, att ej någon den synen möter med glädje minsann, ej ens av de saliga gudar. Sex par fötter inalles hon har, vanskapliga alla, sex långräckande halsar jämväl och envar med ett hiskligt huvud försedd, i vars gap tre rader av tänder det glimmar, starka och sittande tätt och av svarta förgörelsen fulla. Hälften av kroppen hon håller försänkt uti djupet av hålan, men sina huvuden sträcker hon fram ur den rysliga avgrund; ivrigt hon vädrar och snokar alltjämt kring sin klippa och fiskar både delfiner och sälar, ja ock vet hon fånga de större djuren, som fostras i mängd av den stönande havets gudinna. Aldrig en seglare skrutit ännu, att med skeppet han oskadd henne har kommit förbi, ty med varje sitt gap har då Skylla snappat en man som sitt rov från det mörkblåstammiga skeppet.

Lägre du åter den andra skall se av de klippor, jag nämnde; nära den första hon står, och en pil kunde hinna ditöver. Där är ett fikonträd med höga och lummiga grenar; under dess rot har Charybdis sitt bo, där hon suger upp vattnet. Trenne gånger var dag hon det suger och trenne det utspyr, rysligt, och måtte du dit ej komma, när sugningen pågår; ej jordskakaren själv kunde frälsa dig då från fördärvet. Därför styr hellre helt tätt intill Skyllas klippa och färdas hastige med skeppet förbi; långt bättre det är ju att mista sex av ditt manskap ombord, än att hela besättningen dödas."

Så hon talte, men jag då svarade henne och sade: "Höga gudinna, du måste en sak nu mig säga uppriktigt: vore ej möjligt att slippa förbi undan hemska Charybdis, medan mot Skylla jag värjde mig dock, när hon folket vill gripa?"

Så jag sade, då svarade strax den sköna gudinnan: "Dristige, är du nu färdig igen till att gripa till vapen,

lysten på strid, och vill icke du ens för de eviga vika? Icke en dödlig hon är, nej odödlig hon föddes, det odjur, ryslig och ilsken och lömsk och omöjlig att såra med vapen. Nej, där hjälper ej strid; att fly är det enda som duger. Ty om du tövar vid klippan, i akt att dig rusta till motvärn, räds jag, att strax hon far på dig igen med lika så många käftar och lika så många igen av besättningen griper. Därför ro undan det mesta du kan och bed till Krataiis, modern, av vilken hon föddes en gång till de dödliges gissel; denna förhindra då skall, att hon åter på skeppet gör anfall.

Därpå du hinner Thrinakias ö, där den heliga Solens oxar och frodiga får uppå ängarna beta i massa, sju äro oxarnas hjordar, och sju äro frodiga fårens, femtio djur i dem var. De bringa ej fram någon avel, utan att ändå dö ut, och av tvenne gudinnor de vaktas, nymfer med böljande hår, Lampetia och Faetusa, döttrar av Solen, Himmelens son, och av sköna Neaira. Dessa av heliga modern en gång, som dem födde och fostrat, flyttades hän till Trinakias ö långt fjärran i världen för att där vakta sin faders får och glänsande oxar. Lämnar du djuren i fred och tänker allenast på hemfärd, torden I komma till Ithaka hem efter lidanden svåra; men om I röven av dem, då förutsäger jag ofärd både för manskap och skepp, och du själv, om än döden du undflyr, kommer först sent och med nöd till ditt hem, men ditt folk går förlorat."

Så hon sade, och snart gick upp gulltronande Eos. Nu hon vandrade hem uppåt ön, den sköna gudinnan; själv jag till skeppet då vände igen och befallde mitt manskap att sig begiva ombord och att akterlinorna lossa. Männen då gingo ombord och på roddarebänkarna genast satte sig neder i rad, och för årorna skummade vattnet. Circe, gudinnan med människoröst, den mäktiga, fagra, sände en segelfyllande vind, ett ypperligt följe, efter oss akter ifrån mot det mörkblåstammiga skeppet. Sedan vi hade då tackel och tåg behörigen ordnat, sutto vi lugna på toft och fördes av vind och av styrman. Nu jag talade så till kamraterna, sorgsen i hjärtat:

"Vänner, det skickar sig ej, att blott en eller två här på skeppet känner de öden, som Circe mig spått, den sköna gudinnan. Därför jag nämna dem vill, så att alla vi måtte dem veta, antingen sedan vi dö eller rysliga döden vi undfly.

Först hon bjöd oss att flykta vår väg från de lömska Sireners gudahärliga sång och den blommande äng, där de sjunga. Jag allena får lyssna därpå, men I skolen mig binda först med de starkaste rep, invid masten stående upprätt, att jag från stället ej röra mig kan, och sno repen om masten; och om jag sedan befaller och ber, att I skolen mig lösa, skolen I endast med ännu fler band mig hårdare binda."

Sålunda gjorde jag nu mina kämpar bekanta med allting. Men under tiden med ilande fart mitt förträffliga fartyg hann till Sirenernas ö för den förliga vinden som blåste. Plötsligen stillnade vinden då av, och runt över havet bredde sig spegellugn, och en gud bjöd vågorna vila. Männerna stodo då upp och rullade seglet på skeppet samman och lade i skeppet det ner och satte sig sedan genast att ro, så det skummade vitt om de glättade åror. Själv en försvarlig kaka av vax tog jag fram och i bitar skar med mitt eggade svärd och dem klämde med seniga händer. Vaxet då mjuknade fort av det kraftiga trycket, det erfor, och av den värmande glans från Himmelens son i det höga. Därmed jag stoppade öronen till på kamraterna alla. Dessa på skeppet nu bundo mig själv till händer och fötter, stående invid dess mast, och surrade repen om masten, satte sig sedan att ro, och för årorna skummade vattnet. Men när vi hade till stranden så långt, som en ropande höres, under vår jagande färd, då sågo Sirenerna skeppet dykande nära dem upp, och de höjde den klingande sången:

"Kom, frejdstore Ulysses, o kom, du achaiernas ära! Landa hos oss med ditt skepp för att höra vår tjusande stämma! Aldrig har någon här färdats förbi på det seglande skeppet, innan han hört på vår sång, som från läpparna flödar som honung; fröjdat han seglat då vidare hem och med rikare kunskap. Allting känna vi väl, som argiver och troer ha utstått borta på Trojas rymliga slätt efter gudarnas vilja, intet för oss är fördolt, som har timat på bördiga jorden."

Så var den sköna och klingande sång; då ville mitt hjärta dröja och lyssna därtill, och med häftiga miner jag folket mante att lösa mig strax, men de lågo på årorna ivrigt. Upp Perimedes då sprang och Euryalos fort och mig bundo endast med flere och starkare rep och mig fjättrade säkert.

Men då de så hade rott dem förbi och vi kunde ej längre höra Sirenernas ord eller klangen av tjusande sången, togo de trogna kamraterna strax ur öronen vaxet, som jag dem stoppat däri, och löste mig sedan från repen.

Men när vi fjärmat oss hade från ön, blev jag plötsligen varse svallande bränning och rykande skum, och ett dån lät sig höra. Männen betogos av skräck, och de årorna släppte ur handen, så att de forsande släpade med uppå vattnet, och skeppet stannade, sedan ej mer de vässade årorna roddes. Hän över däcket jag skyndade strax, och med muntrande tilltal trädde jag vänligen fram till den ene och andre av folket:

"Vänner, ej oförsökta förut vi ju äro i faror. Värre kan icke det hända oss nu, än det var, när cyklopen fångna oss höll med sitt rysliga våld i sin kula i berget, men även dädan vi dock av mitt mod och mitt rådiga sinne räddades undan; jag tänker att här blir ock något att minnas. Nu det gäller att höra mitt ord och att lyda det alla. Roddarna var på sin post må djupets svallande bränning klyva med hurtiga tag, och Zeus skall måhända oss hjälpa, så att fördärvet vi komma förbi och oss rädda med livet. Men dig, styrman, bjuder jag ett, och det prägla i minne, ty det är du, som har rodret i hand på det rymliga skeppet: håll långt undan från röken du ser och den sjudande malström, styr intill klippan i stället; giv akt, så att skeppet ej glider oförvarandes dit och du störtar oss alla i ofärd."

Så jag talte, och strax kamraterna lydde min maning. Dock om Skylla jag teg och den fara, som ej var att undfly, rädd att kamraterna eljest av skräck skulle kanske med rodden sluta och skynda en var att gömma sig nere i skeppet. Heller ej aktade jag den olidliga maning, som Circe hade mig gett, då hon varnade mig för att gripa till vapen, utan jag klädde mig fort i min präktiga rustning, i handen tvenne de längsta av lansarna tog och trädde i stäven fram i förväntan, att där skulle Skylla sig tidigast visa, klippvidundret, som kom för att kval åt kamraterna bringa. Dock jag ej kunde på henne få syn, fast på töckniga klippan spejande ivrigt jag blicken höll spänd, så att ögonen svedo.

In genom sundet vi styrde nu kurs, betagna av ångest. Här oss hotade Skylla, och där den hemska Charybdis sväljde med ryslig sug det salta vattnet ur havet. När hon det kastade upp, då sjöd och frusade virveln liksom en kittel på blossande eld, och skummet då skyhögt stänkte och regnade ner uppå bägge klippornas toppar; men när hon sörplade in det salta vattnet ur havet, såg man det virvla i svalgets djup, och runtom ur berget dånande genljud steg, och havets botten i dagen tedde sig, svart av slamm, och mitt folk var blekt av förfäran. Medan vi alla nu stirrade dit i vår ångest för döden,

Skylla oss överföll och snappade bort ifrån skeppet sex mina kämpar, de yppersta män till krafter och armar, och då jag sände tillbaka en blick över skeppet och folket, händer och fötter jag såg av de arma, som redan i luften svävade högt, och skreko på mig i sin dödliga ångest ljudligt och ropte mitt namn för att aldrig nämna det mera. Som när en fiskare står med sitt långa och sviktande metspö ute på udden och slänger i sjön sin rev med dess hornrör för att med agnet på krok småfiskarna locka försåtligt, och när han fångar en fisk, han i land den sprattlande slungar: så kamraterna sprattlade vilt, där de rycktes mot klippan. Uppe i klyftans gap hon dem åt, och förfärligt de skreko, medan de armarna sträckte mot mig i sin gruvliga dödskamp. Detta det rysanvärdaste är, som jag någonsin skådat, fast jag så mycket bestått, medan havets vägar jag utrönt.

Sedan vi Plankternas par och den hemska Charybdis och Skylla räddat oss undan, vi nalkades snart till gudomliga stränder, ön, där åt Solen, Himmelens son, på förtjusande ängar vallades hjordar av frodiga får och av ståtliga oxar. Medan jag ännu var ute på sjön och ombord på mitt fartyg, hörde jag oxarna råma, där hem de till fållorna drevos, hörde ock bräkande får, och genast mig rann då i sinnet siareordet, Teiresias sagt, den blinde thebanen, samt hur aiaiiska Circe jämväl hade ivrigt mig avrått ön att beträda, som Solen rår om, de dödligas glädje. Därför jag talade så till kamraterna, sorgsen i hjärtat:

"Given nu akt på mitt ord, I sorgebetungade bröder! Låten mig nämna för er Teiresias siarevarning samt hur aiaiiska Circe jämväl har så ivrigt mig avrått ön att beträda, som Solen rår om, de dödligas glädje, ty ett förfärande ont skulle hota oss där, hon mig sade." Därför må ön vi nu styra förbi med det beckade skeppet."

Så jag talte, men hjärtat på dem var färdigt att brista. Strax bröt Eurylochos ut i de olycksaliga orden:

"Detta är hårdhet, Ulysses; din kraft är ej måttlig, och trötthet vet du ej av, så att allting hos dig blir därföre järnhårt, du som ej unnar ditt folk, som dignar av trötthet och vaka, stiga i land, fast helt visst vi en överflödande måltid här på den vågomsvallade ön kunde åter oss skaffa. Nej, du befaller oss tvärt att på dunkelblånande djupet irra i brådmörk natt och oss jagar från ön och dess trygghet. Snarast om natten ju blåser upp storm, som kommer så ofta skepp att förlisa, och vart skall man fly för det bråda fördärvet,

om nu en tjutande storm skulle plötsligt börja blåsa, helst ifrån syd eller väst de tvenne, som bruka ju oftast skeppen att splittra till vrak, ja ock utan gudarnas vilja? Nej, må vi lyda den maningen nu, som oss mörknade natten giver och laga på strand vid det snabba skeppet vår kvällsvard. Åter i morgon vi stiga ombord och styra på havet."

Sådana voro hans ord, och de övriga yttrade bifall. Då förmärkte jag klart, att en gud mig stämplade ofärd, och med bevingade ord jag svarade honom och sade:

"Detta, Eurylochos, kallar jag våld emot mig, som är ensam. Men med den dyraste ed mig svärjen åtminstone alla, att om vi träffa på ön någon hjord av får eller oxar, ingen av eder sig då skall olycksaligt fördrista, så att han dödar av hjorden ett får eller också en oxe; utan förtären i lugn den maten, som Circe oss givit."

Så jag sade; då svuro de strax den eden jag ville. Men när de så hade svurit och gått den äskade eden, lade med skeppet vi till i en hamn, omgärdad av klippor, där det fanns vatten helt nära att få, och kamraterna alla stego från skeppet i land och lagade ivrig sin kvällsvard. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, kommo de sedan ihåg och begräto de trogna kamrater, vilka den hiskliga Skylla ryckt bort ifrån skeppet och ätit. Ljuvliga sömnen omsider sig göt på de sörjandes ögon. Hän emot nattens slut medan stjärnorna dalade redan, sände med ens molnskockaren Zeus en brusande stormvind med en förfärlig orkan och höljde i svartnade skyar allt, både jord och hav, och från himmelen sänkte sig natten. Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, halade vi skeppet in i en klyfta och bundo det säkert; där voro nymfernas bänkar att se och behagliga dansplats. Därpå jag kallade samman mitt folk, och jag talte i kretsen:

"Vänner, vi hava på skeppet ju nog till att äta och dricka; låtom oss boskapen lämna i fred, så att vi ej fördärvas, ty av en mäktig gud både oxarna ägas och fåren, Helios ägaren är, han som allting skådar och hörer."

Så jag sade; det likade gott deras manliga hjärtan. Oavlåtligt en månad i sträck det blåste nu sunnan; icke blev efteråt heller en vind utom östan och sunnan. Medan av bröd och av vin det fanns ännu tillräckligt för folket, läto de boskapen vara i fred av kärlek till livet. Dock, sedan alla förråd uppå fartyget voro förtärda, och de av nödtvång strövade kring och försökta att fånga fiskar och fåglar till mat, ja vadhelst som i händerna kom dem,

nyttjande revar med krok, ty dem hungern i tarmarna kvalde, då gick jag ensam en dag uppåt ön att till gudarna bedja, för att mig någon av dem måtte hjälpa på vägen till hemmet. När jag var kommen så långt, att mig folket förlorat ur sikte, händerna tvådde jag då på en plats, som var skyddad för vinden, därpå till samtliga gudar jag bad, som bo i Olympen; dessa då ljuvaste sömn över ögonlocken mig göto. Men med fördärvliga råd kom Eurylochos fram ibland folket:

"Given nu akt på mitt ord, I sorgebetungade bröder! Ryslig är döden i varje gestalt för de dödlige arme, ömkligast dock är av hunger att dö och hinna sitt öde. Låtom oss hämta nu strax utav Solens oxar de bästa och dem åt gudarna offra, som bo i himmelens rymder. Skulle vi komma till Ithaka hem, till fädernejorden, skola åt Solen, Himmelens son, vi ett strålande tempel skynda att bygga och smycka det rikt med härliga skänker. Men om han, vredgad på oss för de ståtliga oxar med höghorn, aktar att krossa vårt skepp med de övriga gudarnas bifall hellre med ens vill jag mista mitt liv, insupande vågen, än jag vill pinas ihjäl här på ön helt sakta av hunger."

Sådana voro hans ord, och de övriga yttrade bifall. Strax de nu hämtade dit utav Solens oxar de bästa; lätt var det gjort, ty ej långt från det mörkblåstammiga skeppet betade lugnt en hjord pannbreda och glänsande oxar. Stående alla kring offret i bön till de salige gudar, strödde på djuren de glänsande löv från den lummiga skogen, eftersom kornmjöl längre ej fanns på det toftade skeppet. Men när de bönen sänt upp och de oxarna slaktat och flått dem,

skuro de låren ifrån och dem övertäckte dem fettet, läggande dubbelt lag, och med råa skivor däröver. Vin ej heller det fanns till att gjuta på offret, de brände, utan med vatten blev stänkt allt innanmätet, som stektes. Men när de låren förbränt och av innanmätet de njutit, skuro de allt det andra isär och det stucko på spetten.

Nu den fjättrande sömnen mig bort ifrån ögonen flydde, och jag begav mig genast åstad ned till skeppet och stranden av havet. När jag då nalkades snart till det dubbelstävade skeppet, kom mig den ångande doften emot av fettet, som stektes. Jämmerfullt jag ropade då till de evige gudar:

"Evige Zeus och I andra evärdlige, saliga gudar! Ack i en olycksstund I försänkt mig i farliga sömnen, medan mitt folk, som jag lämnade här, har förövat ett missdåd."

Strax Lampetia då, långslöjade nymfen, det budet bragte till Solen, Himmelens son, att vi dödat hans oxar. Genast till gudarna talte han då med förbittring i hjärtat:

"Evige Zeus och I andre evärdlige, salige gudar! Straffen kamraterna nu till Laertessonen Ulysses! I sin förmätenhet nyss mina oxar de slaktat, som ständigt voro min ögonfröjd, när på stjärnevalvet jag uppsteg, och när tillbaka till jorden igen jag ifrån himmelen nedgick. Om jag för oxarna ej får den vedergällning, jag kräver, stiger till Hades jag ned och lyser härefter de döda."

Svarade då molnskockaren Zeus och sade till honom: "Helios, lys blott vidare du för de evige gudar och för de dödliga mänskor, som bo på den bördiga jorden. Jag deras ilande skepp skall snart med den flammande blixten drabba och splittra till vrak mitt ute på blånande djupet."

Detta berättade mig skönhåriga nymfen Kalypso, som hade själv det hört utav Hermes, gudarnas härold.

Men när jag hade så kommit dit ned till skeppet och havet, gick jag omkring bland mitt folk och bannade dem, men omöjligt var oss att hitta på råd, ty oxarna voro nu döda. Dock av gudarnas makt järtecken sig tedde för folket: hudarna kröpo omkring, och på spetten råmade köttet, både det stekta och råa; det lät, som när oxarna böla.

Därpå i dagarna sex mina kära kamrater av Solens oxar förplägade sig, av vilka de tagit de bästa. Men när Olympiske Zeus lät den sjunde dagen sig tända, stillnade äntligen vinden utav, som stormat så länge. Genast vi gingo ombord och styrde på villande havet, sedan vi masten rest upp och hissat det skinande seglet.

När vi då hade oss fjärmat från ön, och ej heller ett annat land var i sikte, och himmel och hav allenast vi sågo, då lät Kronion med ens mot vårt skepp uppstiga ett blåsvart moln, och en krusning gick därifrån över svartnade djupet. Länge vi sedan ej seglade fram, förrn plötsligen frambröt tjutande västanvind med orkanens brusande våldsmakt. Vanterna strax av den blåsande storm uppå sidorna båda sletos itu, då föll masten omkull, och segel och tackling vräktes i skeppet ner, men i akterstammen blev styrman träffad av masten i huvudet hårt, så att samtliga benen sönderkrossades tvärt, och en dykare lik han från däcket stupade neder i sjön, och livet ur lemmarna flydde. Rysligt nu dundrade Zeus och slungade blixten mot skeppet; skälvde då hela dess skrov för flammande slaget av guden, fylldes av svavelrök, och i havet tumlade männen,

där de på vattnet en stund kring beckade skeppet som måsar gungade, sedan en gud dem hemkomstdagen berövat.

Själv gick jag ännu på skeppet omkring, tills spanterna brötos loss ifrån kölen av sjön och på böljorna naken han vräktes. Masten kom lös och på kölen föll ner, och ännu vid masten hängde dess firtåg kvar, som av oxhudsremmar var tvinnat. Därmed jag surrade strax tillsammans masten och kölen, satte på dessa mig upp och drev för de rasande vindar.

Äntligen slutade upp den förfärliga västan att storma; genast tog sunnan då vid och gjorde mitt hjärta bekymmer, att den mig dreve åstad till den fasansvärda Charybdis. Natten igenom jag drev, och i soluppgången å nyo lände till Skyllas klippa jag fram och den hemska Charybdis, just som hon sörplade in det salta vatten ur havet. Då med ett väldigt språng jag vid resliga fikonträdet klängde mig fast som en flädermus, ty det icke var möjligt varken att finna för foten ett stöd eller klättra i trädet; allt för djupt det till rötterna var, och de långa och stora grenarna

sutto för högt, som beskuggade hemska Charybdis. Tåligt jag höll mig nu fast, till dess hon till slut skulle utspy masten och kölen igen, och långt det blev för min väntan. Först vid den tiden, då domarn går hem ifrån torget till kvällsvard, sedan han mängden av mål åt de tvistande ynglingar avdömt, kastades bjälkarna ut ur Charybdis och kommo till synes. Uppifrån höjden jag tog då ett språng med händer och fötter, plumsade neder i sjön vid de långa bjälkarnas sida, satte på dessa mig upp och rodde med händerna framåt. Skylla att skåda på nytt mig av gudars och mänskors fader staddes ej till, ty aldrig jag då min förgörelse undgått.

Nio dagar jag drev, men på tionde dygnet om natten drevo mig gudarna hän till Ogygias ö, där Kalypso bodde, gudinnan med människoröst, den mäktiga, fagra. Hon tog mig upp och förplägade hult. Men varför berätta det, som jag redan i går ju berättade här i palatset både för dig och din ädla gemål? Jag det finner förhatligt ännu en gång att förtälja en sak, som är skildrad tillfyllest."

TRETTONDE SÅNGEN.

Ulysses' överfart till Ithaka.

Så hans berättelse ljöd, och i andlös tystnad de alla sutto betagna av tjusning ännu i den mörknade salen. Tystnaden bröts av Alkinoos först, och han talte och sade:

"Konung Ulysses, då här över koppartröskeln du inträtt uti mitt höga palats, så vet jag, att ej på din hemväg mer du förirra dig skall, hur mycket du förr må ha lidit. Men den maningen ställer jag nu till alla er andra, vilka den hedern njuten alltjämt att hos mig här i salen dricka det glimmande konungavin och lyssna till skalden: väl har åt gästen lagts in i det skönpolerade skrinet kläder och kostliga smiden av guld och alla de andra skänker, så många som skickades hit av Faiakernas furstar; men låt oss skänka åt honom envar nu en prunkande trefot jämte en kittel därtill och oss vederlag ibland folket samla, ty svårt för en ensam det är att förära så mycket."

Så han sade, och drottens förslag dem behagade alla. Gick då envar hem till sig, ty de längtade efter att sova; men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, kommo de skyndande ner med koppargodset till skeppet. Gick då på skeppet omkring Alkinoos själv och det allting stuvade ner under tofterna väl, att det icke till hinders skulle för roddarna bli, när de lågo på årorna ivrigt.

Därpå de gingo till kungens palats för att laga sin måltid. Där blev till gillet en tjur av Alkinoos, heliga drotten, offrad åt skyhöljd Zeus, Kroniden, som alla behärskar. Sedan de låren förbränt, de höllo en lysande måltid, hjärtligen glada; i kretsen bland dem den gudomliga sångarn, folkets älskling, Demodokos sjöng. Men den ädle Ulysses vände mot solens strålande lopp sina blickar beständigt,

önskade se den gå ner, ty han längtade efter att fara. Som till sin kvällsvard längtar en man, som med oxarna bruna dagen igenom har kört på ett träde den stadiga plogen, tills han med glädje till slut ser den lysande solen sig sänka, och han på sviktande knän får begiva sig hem till sin kvällsvard: så blev Ulysses glad, när den lysande solen sig sänkte. Strax han talade nu till de segelvana faiaker, medan han riktade främst till Alkinoos ordet och sade:

"Konung Alkinoos, lysande drott över alla Faiaker! Sänden mig säkert nu hem, sedan dryckesoffret är gjutet! Alltså farväl! Nu har allting jag fått, som mitt hjärta sig önskat: färden och vänliga skänker, dem himmelens gudar till lycka låte mig bliva; och må i mitt hus, när jag kommer, min ädla maka jag finna som förr och vid hälsa och kraft mina vänner. I som stannen här kvar, mån I länge få leva till glädje både för hustrur och barn! Må gudarna lycka och välgång rikt er beskära och ingenting ont ibland folket få komma!"

Sade. Med bifall stämde de in och yrkade alla, att man förhjälpte den främmande hem, ty han talade skäligt. Men till sin härold så den starke Alkinoos talte:

"Fort, Pontonoos, blanda till vin i bålen och kringskänk sedan åt alla i salen, att nu åt Zeus vi må offra, för att därefter förhjälpa vår gäst till fädernejorden."

Sagt, och Pontonoos blandade till det ljuvliga vinet, skyndade sedan omkring och bägarna ställde till alla; och till de saliga gudar, som bo i himmelens rymder, offrade var från sin plats. Men den ädla Ulysses sig reste, dubbelpokalen han tog och den räckte i han åt Arete, och med bevingade ord han talte till henne och sade:

"Drottning Arete, farväl! Lev lycklig, tills åldern och döden en gång hinna ock dig; ty de äro ju människors öde. Själv jag till hemmet nu far; men må dig här i slottet förunnas fröjd av ditt folk, dina barn och din make Alkinoos drotten!"

Sade, och ut över tröskeln han gick, den ädle Ulysses. Drotten Alkinoos skickade då sin härold att hjälten följa till stranden av havet åstad till det väntande skeppet; några av tärnorna skickades med av den hulda Arete, en med drottningens skänk av en nytvådd mantel och livrock, en, som bringade ned det stadiga skrinet till skeppet, och så en tredje, som bar rödglimmande vinet och kosten. Men när de voro så komna dit ned till skeppet och havet, togs alltsammans om hand av de hurtige svenner på skeppet, vilka det stuvade ned, både matförrådet och vinet. Och åt Ulysses de bredde nu ut en bolster med linne

uppe på akterdäck av det rymliga skeppet, att ostörd sova han kunde. Så gick han ombord och på bädden sig lade tigande ner, och de satte sig strax envar till sin åra, gjorde så linan loss från det genomborrade stenblock, böjde sig bakåt och sopade sjön med väldiga årtag. Men på hans ögonlock föll vederkvickande sömnen, ljuvligt och innerligt djup och snarast liknande döden. Skeppet ilade fram, som ett fyrspann eldiga hingstar rusar i enig fart över slätten vid slagen av piskan, kastande halsarna högt och hinnande hastigt till målet: så det sin förstäv lyftade högt, och en brusande svallvåg rullade efter fram i dess spår över böljande havet. Tryggt, utan vila det ilade fram, och icke ens falken kunde det följt i dess lopp, fastän snabbaste fågel, som finnes; sådan var skeppets fart, där det böljorna klöv på sin bana, bärande med sig en man av en gudaliknande visdom, vilken så länge förut fått otaliga lidanden utstå både mot fiendesvärd och mot havets rasande böljor, men nu slumrade trygg, i glömska av allt vad han lidit.

Just när den glänsande stjärnan gick upp, som kommer som härold före den gryende dag och den morgontidiga Eos, landade skeppet vid Ithakas ö från färden på havet.

Inne på Ithakas kust är en hamn, som är helgad åt Forkys. havets åldrige drott; den har två framskjutande armar, stupande branta i sjön, men sluttande inåt mot hamnen; dessa ge skyddande hägn mot de väldiga vågor, som stormen vältrar där ute; därinne är lugn, och de toftade skeppen ligga där stilla förutan ett tåg, när i hamnen de hunnit. Innerst därinne det står en oliv med yviga grenar, nära oliven det ligger en skum och förtjusande grotta, helgad åt dem av nymfernas släkt, som man kallar najader. Skålar därinne man ser och dubbelörade krukor, alla av sten, där de flitiga bin bereda sin honung. Väldiga stå där av sten vävstolar, där nymferna väva slöjor med vågornas skiftande glans, ett under att skåda. Vatten där kväller alltjämt, och tvenne dörrar har grottan, en, som vetter åt norr, för människor danad till ingång, och emot söder en annan, en helig dörr, som beträdes aldrig av människofot, men allenast av saliga gudar.

Här de styrde nu in, med nejden bekanta på förhand. Skeppet rände på land och till halva sin längd uppå sanden ilade upp av den fart, det med sådana roddare hade. Männen stego på stranden i land från det toftade skeppet;

därpå Ulysses de lyftade ner ifrån rymliga däcket jämte den bädden, han vilade på, med dess linne och bolster, läggande saktligen ned den sovande kungen på sanden, fraktade skänkerna sedan i land, som Faiakernas stormän givit till avskedsgärd uppå maning av höga Athene. Invid olivens stam de nu lade dem samlade neder undan från vägen, att ej någon vandrare måtte dem finna, innan Ulysses vaknade upp, och sakerna stjäla. Själva de styrde så hemåt igen. Men icke förgätit hade Poesidon det hot, han mot gudalike Ulysses slungat en gång i sin harm, och till Zeus han forskande talte:

"Fader Kronion, ej kommer jag mer att bland saliga gudar hållas i aktning, då dödliga män bevisa mig vanvörd, såsom Faiakerna nu, fast från mig de leda sin härkomst. Ty även nu var jag sinnad att först efter lidanden många

släppa Ulysses hem, men hans hemkomst aldrig jag riktigt gjorde om intet, då själv du en gång ju den lovat och tillstatt. Nu ha de fört honom sovande hem på ett skepp över havet redan till Ithakas ö och överhopat med skänker, guld och koppar i mängd och vävda kostliga kläder, mer än från Troja han skulle fört med, om han lyckligen hemlänt utan förlust och med hela den lott, som av bytet han erhöll."

Svarade då molnskockaren Zeus och sade till honom: "Ha! jordskakare, väldige gud, vad var det du sade? Visst ej de högste dig visa förakt, och omöjligt dem vore dig att bemöta med hån, som är den förnämste och äldste. Men om av dödliga någon, förhävd av sin makt och sin styrka, icke dig ärar, så står i den makt ju att hämna dig sedan. Därför nu gör, som du vill, och som kärast det är för ditt hjärta."

Honom svarade då jordskakaren, starke Poseidon: "Var gång ville jag strax, skysamlare, gjort som du säger, men jag har fruktat beständigt och skytt för att väcka din vrede. Nu vill jag följa min lust och krossa det präktiga skeppet ute på blånande djup, när det vänder tillbaka från färden, så att de akta sig se'n och sluta att främmande gäster hjälpa till hemmet, och kring deras stad skall jag lägga en fjällrygg."

Svarade då molnskockaren Zeus och sade till honom: "Käre, det synes nu mig, som skulle det vara det bästa, att när det ilande skepp för allt folket är synligt från staden, då invid kusten just till en klippa förvandla det plötsligt, vilken ser ut som ett skepp, så att alla de dödligas undran

väcka det må, men omkring deras stad bör du lägga en fjällrygg."

Knappt hade detta han hört, jordskakaren, starke Poseidon, förrn han till Scheria skyndade hän, där Faiakerna bodde. Där han bidade; snart sig närmade skeppet på havet, jagande hastgt fram; då for jordskakarn det nära och det förbytte till sten och rotade fast det i botten, drivande till med sin hand, och var i detsamma försvunnen.

Men med bevingade ord de vände sig strax till varandra, alla Faiaker på strand, berömda för skepp och för åror; mången ibland dem talade så med en blick på sin granne:

"Ack, vem har fjättrat vårt ilande skepp därute på djupet, just då det nalkades hem och det helt och hållet var synligt?"

Sådant var mångens tal, ty de anade ej, vad som timat. Men Alkinoos höjde sin röst bland folket och talte:

"Ve, då besannas det nu, vad för länge sedan min fader spådde en gång skola ske, att Poseidon bleve oss gramse, därför att alla så säkert av oss förhjälptes till hemmet. Ja, han sade, att guden en gång för Faiakerna krossa skulle ett ypperligt skepp därute på blånande djupet, när det en främling fört hem, och kring staden lägga en fjällrygg. Så förmälde den gamle, och nu går det allt i fullbordan. Nu det gäller att höra mitt ord och att lyda det alla. Sluten att människor hjälpa på väg, vem helst som må komma irrande hit till vår stad, och må strax åt Poesidon vi offra tolv de yppersta tjurar vi ha, att han måtte sig ömka över vår stad och ej gömma den bort med en stängande fjällrygg."

Sagt, och de fylldes av skräck och skaffade tjurar till offret. Sålunda offrade där Faiakernas drottar och rådsmän, stående runt om hans altar i bön, för sitt folk till Poesidon, havets mäktige gud. Men ur sömnen den ädle Ulysses vaknade uppå sin fädernejord och kände den icke efter så långlig tid, ty i gudomstöcken var hjälten höljd av Athene, den dottern av Zeus, att han själv måtte okänd vara och först få av henne besked om det ena och andra, utan att kännas igen av sin maka och vänner och stadsbor, innan han tagit på friarna hämnd för allt deras ofog. Därför nu tedde sig främmande allt i hans rike för kungen, både den skyddande hamn och de vitthänslingrande stigar, klippornas väggar, som stupade brant, och de lummiga träden. Upp han sprang och stod stilla och såg på sin fädernehembygd; därpå han suckade djupt och med flatan av händerna häftigt

slog sig på låren, och sist under högljudd klagan han utbrast:

"Ve mig, vad är det för människors land, dit nu jag är kommen? Äro de vildar och illgärningsmän utan rätt eller lagar eller ett gästfritt folk med ett sinne, som gudarna fruktar? Vart skall jag bringa allt gods jag har? Och var skall jag irra nödgas nu själv? Ack, hade jag blott hos Faiakerna stannat, medan jag var där, och helst till en annan bland mäktiga kungar kommit, som hult mig bemött, och som hade förhjälpt mig till hemmet! Nu vet jag

ej, var jag gömma det skall, och att låta det ligga vågar jag ej, ty då bliver det visst till ett byte för andra. Ha! så voro ändå de faiakiska drottar och rådsmän sådana alldeles ej, som de syntes, i vishet och godhet, vilka nu fört mig till främmande land, och som lovade ändock föra mig hem till Ithakas ö, men ha svikit sitt löfte. Straffe dem Zeus, skyddssökandes gud, som från himmelen skådar ständigt på alla de dödliga ner och var felande straffar! Dock, det är bäst, att jag skatterna strax nu räknar och tillser, om de ej bortfört något härav på det hålkade skeppet."

Så han talte och räknade allt, var prunkande trefot, kopparkittlar och guld och alla de präktiga kläder; ingenting feltes därav, men han tänkte med sorg på sitt hemland, medan han vandrade kring på stranden av brusande havet, klagande jämmerfullt. Då nalkades honom Athene uti en ynglings skick, som vallade fåren på bete, fin till lemmar och hy, som konungasönarna äro; sammanviken hon bar över skuldran sin prunkande mantel, hade i handen ett spjut och sandaler på glänsande fötter. Glad blev Ulysses att ynglingen se och gick strax till hans möte, och med bevingade ord till gudinnan han talte och sade:

"Käraste, efter den förste du är, som jag träffar i landet, hälsad mig var, och var god och ej illasinnad emot mig! Rädda mitt gods och rädda mig själv! Som du vore en gudom, ser du mig famna ditt knä och bedjande söka ditt bistånd. Säg mig då även uppriktigt en sak, att jag måtte det veta: Vad är detta för land? Vad folk och människor bo här? Är det en ö, vitt synlig förvisst, eller kanske en udde, vilken i havet sträcker sig ut från det bördiga fastland?"

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Främling, en dåre du är, eller fjärran ifrån är du kommen, efter du frågar dig för om vårt land, ty icke så okänt är då i sanning dess namn, men känt av otaliga mänskorbåde bland folken, som bo emot morgonrodnan och solen, och i de länder, som breda ut mot det skymmande mörkret. Visst är av klippor det fullt och icke bekvämligt för vagnar, dock ej så alldeles kargt, fast slätterna äro ej stora; korn ju i ymnighet alstrar dess mark, och vinet förträffligt trives, ty aldrig det brister på regn eller ymniga daggen. Dråpligt är betet för getter och kor; här finnes ju också all slags skog, du vill se, och aldrig sinande bäckar. Därför, o främling, har Ithakas namn gått ända till Troja, vilket de säga skall vara så långt från Achaia beläget."

Sade. Då gladde sig högt den prövade konung Ulysses, fylldes av fröjd, att han stod på den älskade fädernejorden, såsom Athene nu sagt, den dottern av Zeus med egiden, och med bevingade ord han talte till henne och sade — sanningen dock han förteg och sig åtrade, strax han begynte, färdig som alltid han var till att hitta på listiga infall —:

"Ithakas namn har ju också jag hört därhemma på Kreta långt härifrån över hav, och nu med det godset, du skådar, står jag här själv, och jag lämnade kvar åt sönerna hemma lika så mycket. En flykting jag är, ty Idomeneus' egen son har jag slagit ihjäl, den snabbe Orsilochos, prisad hemma på Kreta som den, som i löpning besegrade alla. Retad däröver jag var, att han ville mig hela min andel röva av bytet från Troja, som dock jag har slitit så ont för både mot fiendesvärd och mot havets rasande böljor, bara för det, att jag ej ville ställa mig borta i Troja under hans faders befäl, utan själv befallde mitt krigsfolk. Honom jag dräpte med kopparspjut, när från fältet han hemgick, sedan jag hade mig lagt i försåt med en man invid vägen; himlen var dold av den mörkaste natt, och icke en mänska varsnade dådet, nej riktigt i lön tog jag mannen av daga. Men då min fiende väl jag förgjort med den vässade kopparn, flydde jag strax till ett skepp, som fördes av raska foiniker, dem jag förmådda med böner såväl som med rundlig betalning strax att mig taga ombord, och jag bad dem till Pylos mig föra eller till Elis det härliga land, där Epeierna härska. Dock av en rasande storm de förhindrade blevo att landa, till deras stora förtret, ty de ville mig icke bedraga. Dädan vi drevos omkring och lände så hit under natten, rodde med mycket besvär in i hamnen, och icke en tanke hade vi sedan på mat, fastän innerligt väl den behövdes, utan vi stego allenast i land och oss lade till vila. Själv jag av mattighet tyngd försjönk i den ljuvliga sömnen; folket då lastade ut mina saker från rymliga skeppet,lade dem neder, där själv jag sovande låg uppå sanden, stego på skeppet och seglade bort till Sidoniens sköna nejder, och ensam jag lämnades kvar, bedrövad i hjärtat."

Så han talte. Då log strålögda gudinnan Athene, smekte med handen hans kind, och nu såg hon ut som en kvinna,

skön och av ståtlig gestalt och skicklig i härliga slöjder, och med bevingade ord hon talte till honom och sade:

"Den fick minsann vara fintlig och slug, som skulle besegra dig uti allsköns list, ja, tävlade också en gudom. Jaså, din ryslige skälm, påhittige, fiffige spjuver, alltså ej ens på din fädernejord kan du sluta att listigt duka historier upp, som du brukade redan som liten? Dock, låt oss mera ej tala därom; vi bägge, vi kunna konsten, ty du är försann ibland dödliga alla den främste både i råd och i ord, såsom jag ibland samtliga gudar njuter mitt rykte för klokhet och list. Men tänk, att du ändå kände ej Pallas Athene igen, Zeusdottern, som alltid står vid din sida i varje din nöd och dig mäktigt beskyddar, såsom jag gjorde dig nyss utav alla Faiaker omtyckt. Dock nu kommer jag hit att med dig betänka ett anslag och för att gömma det kostliga gods, som de ädla Faiaker efter min vilja och vink förärade dig, när du reste. Säga jag ville dig ock, hur mycket du hemma i huset måste fördraga; men bär det som man, om du ock skall dig tvinga; yppa ej heller för någon som helst av män eller kvinnor, ej för en ända, att äntligen hem du har länt från din irrfärd; tiga och lida du må och dig finna i friarnas ofog."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Svårt för en dödlig det är, o gudinna, att känna igen dig, vore han aldrig så klok, ty alla gestalter du antar. Detta förvisso jag vet, att du fordom var mig bevågen, medan vid Troja vi lågo i fält, vi achaiernas söner; men då vi hade förstört högt liggande Priamosstaden och gått på skeppen ombord och en gud achaierna skingrat, såg jag dig sedan ej mer, Zeusdotter, och aldrig jag märkte, att du var med på mitt skepp för att värja ifrån mig en fara, utan i ständiga kval fick jag, söndersliten i hjärtat, irra omkring, tills gudarnas makt mig hjälpte ur nöden. Först i Faiakernas bördiga land du dig visade åter och intalte mig mod och förde mig själv in i staden. Men vid din fader jag nu dig besvär — ty jag kan ju ej fatta, att jag på Ithaka är, fjärrsynliga ön, nej, på annan jord jag väl strövar igen, och jag tänker, att blott för att retassade du så och av lust att få göra mitt sinne förvillat — säg mig, om verkligen kommen jag är till mitt älskade hemland!"

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Sådan, Ulysses, till sinnes du är i ditt hjärta beständigt; därför jag ej är i stånd att dig övergiva i nöden; ty du är jämt på din vakt och är rådig och vet dig behärska. Jublande skulle en annan, som hem hade länt från sin irrfärd, skyndat åstad till sitt hus för att hälsa på barn och på maka. Du däremot är ej ivrig att ens om dem höra och fråga, innan du prövat förut din gemål, som i väntan beständigt dväljes i huset, där fulla av sorg för den hulda förflyta dagar och nätter, så många som gå, medan tårar hon gjuter. Aldrig jag tvivlade på, nej, i sinnet jag visste det säkert, att du till slut skulle hinna dit hem, fastän utan ditt manskap; men du förstår, att jag ville ju ej med Poseidon, min farbror, ligga om saken i strid, se'n han fattade agg i sitt hjärta mot dig, av vrede för det, att hans son du berövade synen. Kom, skall jag visa dig Ithakas nejd, så att tvivlet försvinner! Här ser du Forkys' hamn, som har namn av den gamle i havet; och här innerst i hamn står oliven med yviga grenar; nära oliven du ser den skumma, förtjusande grottan, helgad åt dem av nymfernas släkt, som man kallar najader, grottan så vid och i valvet så hög, där du offrade fordom ofta och framgångsrikt åt nymferna festhekatomer; och därborta du Neriton ser, det skogiga berget."

Sade gudinnan och töcknet fördrev, så att nejden blev synlig. Innerligt gladde sig då den prövade konung Ulysses, fylldes av fröjd åt sitt land och kysste den bördiga jorden och till de heliga nymferna bad med lyftade händer:

"Höga najader, I döttrar av Zeus, jag aldrig mig väntat eder att återse, men nu med jublande böner varen mig hälsade! Offer jag ock skall er bringa som fordom, därest mig nådigt beskär Zeus' bytesbringande dotter själv att få leva och unnar min son att få växa och trivas."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Fatta nu tillförsikt och hav inga bekymmer för detta. Låt oss nu strax i den innersta vrån av den heliga grottan gömma dit gods, så att allting åt dig må bli säkert förvarat, och låt oss sedan slå råd om hur verket må säkrast bedrivas."

Sade gudinnan och trädde så in i den skuggiga grottan, sökande gömslen med trevande hand, men den ädle Ulysses flyttade allting dit, sitt guld och den härdiga kopparn jämte de präktiga kläder, han fått av de ädla Faiaker. Allting gömde han väl, och för öppningen ställde en stenhällPallas Athene till sist, den dotter av Zeus med egiden. Bägge de sutto nu ned invid foten av helga oliven, stämplande undergång åt den trotsiga friareskaran. Först till orda då tog strålögda gudinnan Athene:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, eftertänk, hur din hand må de trotsiga friarna drabba, vilka i tre års tid sig hoverat som herrar i huset, och som med skänker begära till viv din däjliga maka. Hon, där hon längtande sitter i sorg och förbidar din hemkomst, håller dem alla vid hopp, och var enskild giver hon löften, skickande bud omkring, men i hjärtat tänker hon annat."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Ve mig, jag skulle helt visst liksom Atreus' son Agamemnon gått i mitt eget hus en förgörelse ömklig till mötes, hade ej du, o gudinna, mig nu allt berättat och varnat. Väv nu ihop någon plan, hur i stället på dem jag må hämnas. Stå vid min sida du själv och gjut dristighet in i mitt hjärta, som när förstörelsen gick över Trojas strålande tinnar. Ville du likaså nu, Strålöga, mig träda till bistånd, skydde jag ej att i strid trehundra fiender möta, höga gudinna, med dig och din mäktiga hjälp vid min sida."

Honom svarade då strålögda Athene och sade: "Ja, förvisso jag själv står dig bi, och min blick skall dig följa, när vi begynna vårt hämnarevärv, och jag tänker, att mången skall med sin hjärna och blod få bestänka det rymliga golvet snart av de friare bålde, som nu förtära ditt goda. Dock, jag skall göra nu först dig omöjlig för alla att känna, sammankrympa din glänsande hud på de smidiga lemmar, taga från huvudet bort gullglänsande håret och lumpor kläda dig på, vilka äckla envar, som bäraren skådar, och dina ögon, så sköna förut, skall jag rinnande göra, så att för friarnas hop du helt vedervärdig skall synas och för din maka och son, den du lämnade kvar uti hemmet. Själv skall du först utav allt nu begiva dig hän till den herden, som över svinen har vård, ty trogen han är dig av hjärtat, liksom han också din son och den kloka Penelope älskar. Borta hos svinen han finns, där vid Koraxklippan de beta, havande nära intill Arethusas flödande källa; ållon där vankas för dem, och ur mörka och skimrande källan dricka de; sådant ger hull och en dallrande fetma åt svinen. Stanna hos honom och fråga om allt, när I sitten tillsammans, medan till Sparta jag går, där kvinnorna äro så fagra, för att din älskade son, din Telemachos kalla tillbaka.Ty han till slätternas land Lakedaimon, till kung Menelaos farit att höra sig för om ditt öde, om ännu du levde."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Varför gav själv du ej honom besked, då ju allting du känner? Visst för att också min son under vedermödor skall irra uppå det ödsliga hav, medan andra förtära hans goda."

Svarade honom igen strålögda Athene och sade: "Var nu blott ej för din son så mäkta bekymrad i hjärtat! Själv jag ynglingen förde åstad, att han måtte av resan vinna ett ädelt beröm, och han lider ej nöd, där han sitter välbehagligt hos Atreus' son vid det rågade bordet. Visst ha nu friarna lagt sig på lur med sitt beckade fartyg, lystna att taga hans liv, innan fädernejorden han hinner; ej skall det lyckas likväl, ty förr skall jorden betäcka mången av friarna bålde, som nu förtära ditt goda."

Sade, och nu med sin stav vid konungen rörde Athene, sammankrympte hans glänsande hud på de smidiga lemmar, tog ifrån huvudet bort gullglänsande håret och gjorde huden på samtliga lemmarna lik utlevade gubbens, gjorde hans ögon, så sköna förut, till rinnande sura, bytte så kläderna ut mot den uslaste mantel och livrock, fulla av hål och av smuts, inpyrda med stinkande röklukt, hängde ett hjortskinn över hans dräkt, som var slitet och hårlöst, gav honom också en tiggarestav och den uslaste ränsel, lappad och trasig gement och försedd med ett rep såsom bärrem.

Sålunda lade de råd, och nu skildes igen, och gudinnan gick för att hämta hans älskade son från det heliga Sparta.

FJORTONDE SÅNGEN.

Ulysses gästar svinherden Eumaios.

Upp ifrån hamnen Ulysses nu gick på den steniga stigen genom den backiga skogen åstad till den plats, där Athene sagt, att till finnandes var den ärlige herden, som trognast skötte hans fänad och gods av alla de svenner han hade. Honom han sittande fann i sin farstu därinne på gården; platsen låg skyddad väl och hägnades in av en

gårdsmur, hög och vacker, som gick däromkring, och herden den muren byggt av sig själv åt svinen till skydd, medan kungen var borta, utan att drottningen visste därom eller gamle Laertes, släpande stenarna dit och planterade innanför hagtorn, medan han utomkring slog på sidorna alla ned pålar, starka och stående tätt, avbarkade stammar av ekträd. Inne på gården han byggt i en rad åt svinen till sovhus präktiga stior ej färre än tolv, och han hade i varje femtio jorduppbökande svin instängda, som suggor voro med grisar envar, men galtarna ute på marken sovo, långt färre i tal, ty de gallrades flitigt och åtos av de förnämliga friarnas hop, och dagligen sände herden till friarnas bord den fetaste galten av alla; nu var samtliga galtarnas tal trehundra och sextio. Hundar där lågo beständigt på vakt, som liknande vilddjur, fyra de voro, dem gubben fött upp, den herdarnas förman. Själv han sysslade nu med att göra sig nya sandaler, skärande sulorna ut ur en oxhud, vacker i färgen, medan på skilda håll hans hjälpare vallade svinen, trenne vill säga av dem, ty den fjärde han nödgats till staden sända igen med en galt för de trotsiga friarnas räkning, så att de hade till slakt och med fläsk kunde sinnet förnöja.Strax blev Ulysses sedd av de ilskna och vaksamma hundar; skällande alla de rusade fram, men i blinken Ulysses satte sig visligen ned, medan staven han släppte ur handen. Nu på hans egen gård skulle säkert det gått honom illa, hade ej herden på stund släppt läderbiten ur handen, rusat ur farstun ut och satt efter i fart över gården. Ljudligt och argt åt hundarna skrek och dem jagade undan, kastande sten på sten, och talade sedan till kungen:

"Gubbe, nu hade så när dig hundarna slitit i stycken oförtänkt, och du vållat mig då en evinnerlig nesa. Gudarna gett mig tillräckligt förut av bekymmer och sorger, ty för min gudaliknande drott får jag sucka och klaga, medan för främlingars buk jag skall fodra de hulliga gödsvin, under det kanske han själv ej äger en bit till att äta, där han nu irrar omkring i främmande länder och städer, om han bland levande finns och skådar den lysande solen. Men kom nu med in i hyddan, min vän, så kan du därinne, när du med mat och med dryck fått förnöja dig efter ditt sinne, sedan berätta mig, vadan du är, och allt vad du utstått."

Sade och före till hyddan nu gick den ärlige herden, in honom förde och jämkade hop lövruskor till sittplats, bredande över till sist den stenbocksfällen med hakskägg, luden och stor, som han hade till bädd. Och Ulysses sig gladde, att han så vänlig blev tagen emot, och han talte och sade:

"Give dig Zeus, min vän, och de andra odödliga gudar allt vad du önskar dig hälst, då så vänligt du tager emot mig."

Honom svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Orätt vore av mig, om jag aktade ringa en främling, var han ock sämre än du, ty främlingar alla och arma skickade äro från Zeus, och den ringaste gåva kan glädja, måste det heta hos oss, ty sådan är tjänares ställning, vilka i fruktan få leva alltjämt, då som bjudande herrar ynglingar råda. Ack, gudarna stängt för den rätte hans hemväg, som hade säkert till godo mig sett och skänkt mig till ägo både en åker med hus och en hustru, den många sig önskat, sådant en vänlig herre ju jämt åt sin tjänare skänker, när han har tjänat med nit och en gud har välsignat hans gärning, såsom mitt arbete här är välsignat och jämt jag det sköter. Därför han skulle ha lönat mig rikt, om han hemma fått åldras; dock han förgicks. Måtte Helenas släkt utrotas från jorden! Hennes är skulden därtill, att otaliga mistade livet. Han drog ju också åstad för att hämnd Agamemnon förskaffa fjärran till Ilion, fålarnas bygd, att mot troerna kriga."Sade, och nu med en rem sin livrock hastigt han åtdrog, gick så till stiorna hän, där skaror han hade av grisar; tvänne av dessa han tog och bar ut och dem slaktade bägge, svedde och styckade sedan dem fort och stack dem på spetten. Men när han allt hade stekt, han satte det fram för Ulysses, fräsande hett uppå spetten, och gröt han rörde tillsammans och i en träskål blandade till det ljuvliga vinet, satte sig själv mitt emot och bjöd honom äta och sade:

"Håll nu till godo min vän med den mat som för tjänarna vankas. köttet av grisarna blott; gödsvinen av friarna ätas utan förskoning och utan försyn för den vakande hämnden. Skändligheter ej täckas likväl de lycksaliga gudar, nej, de rättfärdighet blott hos människan skatta och fromhet. Till och med illasinnade män, som på främmande kuster fara som rövare fram, medan Zeus förlänar dem byte, så att de skeppen ha fulla därav, när de segla tillbaka, sådana bäva ju dock i sin själ för den vakande hämnden. Dessa här sällarna åter ha visst från en gud hört ett rykte rörande konungens död, då de varken behörigen fria eller förfoga sig åter till sitt, men våga helt

lugna äta hans egendom upp utan hejd eller minsta förskoning. Ty varendaste dag, som Zeus låter följa på natten, slakta de oxar, och icke med en eller tvänne det räcker; vinet — ja tala ej om, hur det rinner ur krusen! Ja, ty omätlig hans rikedom var, och maken till välstånd aldrig har ägts av en konung förut på det bördiga fastland eller på Ithakas ö; knappt tjugo bemedlade herrar äga tillsammans så mycket; hör på, skall jag nämna hans rikdom! Hjordar av nötkreatur har han tolv därborta på fastland, tolv har han också av får och tolv av klättrande getter, tolv desslikes av svin, och herdarna äro dels lejda dels hans egna; men här finns av klättrande getter det elva hjordar inalles, som vallas vid strand av förträffliga herdar; dessa få var sitt djur till friarna dagligen sända, jämt skall det vara den fetaste bock, som bland getterna finnes. Men mitt eget bestyr är att svinen här sköta och vakta; dagligen skall jag dem skicka en galt och den yppersta välja."

Sade. Men köttet förtärde med lust Ulysses, och vinet drack han begärligt, men teg och på ont emot friarna tänkte. Men då han ätit och vederkvickt sitt hjärta med maten, fyllde sin bägare herden på nytt och åt gästen den räckte, bräddad med vin, och Ulysses den tog ur hans händer med glädje,och med bevingade ord till Eumaios han talte och sade:

"Vem är den mannen, min vän, som dig köpt av de medel, han ägde? Vem är den rike och mäktige man, om vilken du sade, att han förlorat sitt liv för att hämnd Agamemnon förskaffa? Tala om honom, ty möjligt det är, att jag träffat en sådan. Zeus allena ju vet och de andra odödliga gudar, om jag kan mäla, att honom jag sett, ty jag vida har strövat."

Honom Eumaios svarade då, den herdarnas förman: "Ingen, som irrande komme, min vän, och förmälde honom, skulle bli trodd på sitt ord av hans maka och älskade sonen; ty i behov som de äro av hjälp, kringstrykarna oftast fara med lögner och vilja sig ej till sanningen hålla. Nu kan det aldrig till Ithakas ö någon irrande komma utan att skynda till drottningen strax för att prata bedrägligt; hon dock bemöter och fägnar dem väl och dem frågar om allting, medan från ögonen jämt av bedrövelse tårarna rinna, som är naturligt för en, vars man gått i fjärran förlorad. Gamle, du vore väl heller ej sen till att spinna upp sagor, om i belöningen du finge en dräkt, både mantel och livrock. Nej, på honom nog hundarna re'n och de ilande fåglar slitit från knoterna huden utav, sedan livet dem lämnat, eller ock fiskarnas mat är han vorden i djupet, och benen ligga nu någonstädes på strand, begravna av sanden. Så ljöt han fjärran sin död till en jämmer för alla, han älskat, och icke minst, må du tro, för mig själv, ty aldrig jag finner mera en herre så god, evart jag må komma i världen, icke en gång, om jag komme igen till min fader och moder uti mitt barndomshem, där jag fostrats av hulda föräldrar. Ej ens dessa jag saknar så djupt, hur starkt jag än längtar efter att komma en gång till mitt land och få skåda de kära, som jag har längtan och sorg för min saknade konung Ulysses. Knappast jag dristar, min vän, att nämna hans namn som en annans, även då han icke hör, ty han älskar mig hult i sitt hjärta; käraste herrn får han heta av mig, om han också är borta."

Honom svarade då den prövade konung Ulysses: "Då du bestämt det förnekar, min vän, och förklarar, att kungen aldrig skall komma igen, och hyser beständigt ditt tvivel, hör då vad icke på höft, men en helig ed jag bedyrar: hem skall Ulysses komma, och jag för mitt glädjande budskap kräver min lön, när han återvänt och har trätt i sin boning; då skall du ge mig den vackraste dräkt, både mantel och livrock; förr tar jag ingenting mot, hur mycket jag än det behövde,ty förhatlig mig är såsom Hades' portar den mannen, som låter nöd och betryck sig förleda att prata bedrägligt. Vittne då Zeus ibland gudarna först och ditt vänliga gästbord, vittne den frejdade konungens härd, dit nu jag är kommen: sannerligen skall allt fullborda sig så, som jag säger: hem skall Ulysses komma och just i det skridande solvarv. Just när månaden hinner sitt slut och den nästa begynner, kommer han hem till sitt hus, och då skall han hämnas på alla, vilka här visa förakt för hans lysande son och hans maka."

Honom svarade du, svinaherde Eumaios, och sade: "Aldrig, du gamle, skall lönen du få för ditt glädjande budskap, aldrig Ulysses skall komma igen. Nej drick du i stillhet bara ditt vin, min vän, och låtom oss tala om annat. Minn mig ej mera härom, ty alltid mitt hjärta i bröstet våndas i smärta, när talas jag hör om min älskade herre. Eden vi lämna nu ock i dess värde; men ack att Ulysses komme igen, som jag önskar det själv och Penelope önskar och hans Telemachos, gudarna lik, och den gamle Laertes! Dock för Ulysses' son, för

Telemachos, grämes jag bittert; ty i de evige gudarnas hägn sköt han upp som en telning, så att jag trodde, han skulle bland uti män intet tillbaka stå för sin älskade fader, i växt och i fägring ett under; ack, men hans sunda förstånd har förirrats av någon bland gudar eller bland människor nu, ty han har rest för att spörja om fadern bort till det sandiga Pylos, och nu ha de friarna bålde uppå hans hemväg lagt sig på lur, att förgäten och namnlös gudalike Arkeisios' ätt må på Ithaka slockna. Men låt oss tala om honom ej mer, må nu vara han fångas, eller han frälsas och Zeus vill sin hand över ynglingen hålla; utan berätta mig nu, vad du själv har fått pröva, du gamle! Svara mig sanningsenligt också, att jag måtte det veta: Vadan och vem är du själv? Var äger du hem och föräldrar? Vad för ett skepp har du kommit uppå, och hur förde dig sjömän över till Ithaka? Säg mig vad folk de förljödo sig vara? Ty till fots tror jag verkligen ej att du måtte ha hitlänt."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Efter du frågar, min vän, skall jag säga dig detta helt öppet. Hade vi båda nu blott för en tid tillräckligt av sovel och av det ljuvliga vin och finge här inne i hyddan sitta och äta i ro, medan arbetet sköttes av andra, skulle jag ledigt för dig kunna året igenom berätta utan att hinna till slut, om de många bekymmer jag lidit,dem efter gudarnas råd jag alla fått kämpa igenom.

Stammande är jag från Kreta, en ö som sträcker sig vida. Jag är en rik mans barn, och min fader en skara av söner hade dessutom, som fostrades upp uti fädernehuset, barn av hans äkta gemål, men moder till mig var en frilla, köpt av min fader; men lika så högt som de äkta mig Kastor älskade, Hylakos' son, den jag glädes att kalla min fader. Han av kretensernas folk som en gud var aktad i landet både för skatter och gods och fader till frejdade söner. Dock, han hämtades bort utav dödens gudinnor och fördes neder i Hades' hus, och hans övermodiga söner skiftade allt hans gods och kastade lott med varandra; mig helt litet man gav, dock läto ett hus de mig ärva. Nu jag förmälde mig snart med en dotter av rika föräldrar, som för min raskhet jag vann, ty jag aldrig var en av de dumma eller de fega minsann, fast det nu är förbi med det hela; dock, av den åkerstubben du ser kan du tänka dig grödan, skulle jag mena. Ack ja, nu är man i uselhet kommen! Tro mig, av väldige Ares jag fått och av Pallas Athene mod och stormande kraft. Så ofta jag valde till bakhåll ut de yppersta män och lade för fienden snaror, aldrig en tanke på döden fick rum i mitt manliga hjärta, utan i spetsen jag störtade fram och fällde med lansen alla de fiendemän, som ej hastigt som jag kunde löpa. Sådan i striden var jag, men aldrig jag älskade lantbruk eller det husliga liv och att syssla med fostran av barnen; nej, min beständiga fröjd voro välbeårade härskepp, fejder och strid, skönskaftade spjut och båge och pilar, dessa förskräckliga ting, som rysliga synas för andra; mig de förnöjde, den hågen en gud i mitt hjärta väl nedlagt, efter den ene ju glädes av ett och en annan av annat. Innan achaiernas söner ännu hade landat vid Troja, hade jag nio gånger som drott över kämpar och krigsskepp fejdat mot främmande folk och vunnit en massa av byte. Därav jag tog vad mig likade bäst, och vid lottningen sedan mycket jag fick, och mitt hus uppblomstrade hastigt till välstånd, så att jag blev efter hand bland kretenserna mäktig och ansedd.

Men då så ljungaren Zeus det olycksaliga krigståg hade beslutat, som vållade död åt otaliga kämpar, då blev det lämnat åt mig och Idomeneus, frejdade hjälten, flottan att föra till Ilion hän, och det var mig ej möjligt detta att vägra, ty fruktan mig band för förtalet bland folket. Nio års tid vi nu krigade där, vi achaiernas söner, men när vi Primosstaden förstört på det tionde året,drogo på skeppen vi hem, och en gud förskringrade hären. Men allstyraren Zeus tillämnade ont åt mig arme. Endast en månad jag hemma förblev och gladde mitt hjärta åt mina barn och min ungdomsgemål och de skatter jag ägde; snart drev mig åter min längtan till sjöss på ett tåg till Egypten med välrustade skepp och med hjältemodiga kämpar; skepp jag rustade nio, och fort tillströmmade manskap.

Därpå i dagarna sex mina kära kamrater med gamman sutto till gilles hos mig, och jag sparade icke på slaktdjur för att åt gudarna offra och väl förpläga dem själva. Men på den sjunde vi gingo ombord och styrde från Kreta skeppen till havs för den nordliga vind, som blåste behagligt. Lätt gick färden som utför en ström, och intet av skeppen led någon skada på vägen, och välbehållna och friska sutto vi lugna på toft och fördes av vind och av styrman. Och till Egyptens strömmande älv vi nu kommo på femte dagen och landade där med de dubbelstävade skeppen. Genast befallde jag då mina övriga kära kamrater att de därnere på strand skulle stanna och skeppen bevaka, medan jag skickade spejare hän till de höjder, där voro. Dock i sitt övermod de stävjade icke sin

stridslust, utan de skövlade strax egypternas härliga åkrar, rövade kvinnor och jollrande barn och på åkrarna männen slogo ihjäl; dock snart kom jämmerropet till staden. Där ljöd en maning till strid, och när morgonrodnaden uppgick, kommo de; slätten blev full av krigarevagnar och fotfolk och av den mordiska kopparens glans; och ljungarn Kronion spridde förvirring och flykt bland mitt folk, och där vågade ingen hålla mot fienden stånd, ty på sidorna alla var döden. Många nu fienden dräpte av oss med den eggade kopparn, många han levande tog och dem släpade med sig i träldom. Då av Kronion själv det rådet i sinnet mig ingavs — ack att jag hellre likväl hade stupat och hunnit mitt öde där i egypternas land, ty blott lidanden väntade på mig —: hastigt jag lyftade av från mitt huvud den präktiga hjälmen, slängde av skuldran min sköld och kastade lansen ifrån mig, skyndande fram emot konungens vagn och famnande kysste härskarens knän, och han gav mig sitt skydd och frälste mig livet, tog mig på vagnen och förde mig med i min gråtande ångest. Många förvisso då rusade fram med spjuten emot mig, sökande taga mitt liv, ty stor var förbittringen hos dem; kungen dock värjde det av och fruktade Zeus att förtörna,gästvänguden, som hämnare är det för det onda, som övas. Sju år dröjde i landet jag kvar och mig samlade rikedom hos det egyptiska folk, ty föräringar gåvo mig alla. Men då omsider det åttonde kom av de välvande åren, lände en man från Foinikien dit, en slug och illistig ärkekanalje, som mycken förtret hade vållat i världen. Denne mig övertalte med list och på skeppet mig medtog bort till Foinikiens land, där hans hus och egendom lågo. Där blev hos honom jag kvar, tills hela det året var ute. Men när så månader gått och dagarna alla förlidit under det välvande år och horerna nalkades åter, lät han mig stiga ombord att till Libyen fara med honom, förebärande lömskt, att jag skulle med lasten ha uppsikt, dock för att sälja mig endast som slav och bereda sig vinning. Nödd och tvungen jag seglade med, fast jag anade sveket. Skeppet gick ilande fram för en stark och gynnande nordan ända till höjden av Kreta, men Zeus tilltänkte dem ofärd. Sedan vi seglat nu Kreta förbi, och ej något annat land var i sikte och himmel och hav allenast vi sågo, då lät Kronion med ens mot vårt skepp uppstiga ett blåsvart moln, och en krusning gick därifrån över svartnade djupet. Högt nu dundrande Zeus och slungade blixten mot skeppet; skälvde då hela des skrov för flammande slaget av guden fylldes av svavelrök, och i havet tumlade alla, där de på vattnet en stund kring beckade skeppet som måsar gungade, sedan en gud dem hemkomstdagen berövat. Medan jag där var nu stadd i en hjärteförtärande ångest, lade Kronion själv det mörkblåstammiga skeppets väldiga mast i min famn, att jag än måtte räddas från döden; denna jag famnade om och drev för de rasande vindar. Nio dagar jag drev, men på tionde dygnet om natten vräktes jag upp på thesproternas kust av de rullande vågor. Där gav mig Feidon, thesproternas kung, den frejdade hjälten, vård och tog lösen ej alls; ty hans son var den förste, som fann mig, vilken ock förde mig hem, vanmäktig av köld och av trötthet, stödjande mig med sin arm, tills faderns boning vi nådde; där han med kläder mig genast försåg, både mantel och livrock.

Talas jag hörde hos dem om Ulysses. Feidon sig sade honom ha hyst som sin ärade gäst på hans färd till sitt hemland, viste mig alla de skatter ock, som Ulysses sig samlat både av koppar och guld och av järn i de skönaste smiden. Ända till tionde led fanns där nog för hans ättlingar alla; sådan var skatternas mängd, som han hade i konungens salar.Själv till Dodona han gått, så förtäljde han, där han från gudens höga och lummiga ek sig ett råd av Zeus ville hämta, huru han bäst skulle vända igen hem till Ithakas rike efter så långlig tid, om i hemlighet eller helt öppet. Och han bedyrade mig med en ed och ett offer av vinet, att där var halat ett fartyg i sjön och besättningen redo, som skulle honom förhjälpa tillbaks hem till fädernejorden. Dock, innan dess var jag rest, ty ett skepp skulle just i de dagar gå från Thesprotien hän till Dulichons bördiga nejder. Dit han nu bjöd dem att föra mig hän till konung Akastos omsorgsfullt; men i stället hans folk fördärvliga planer lade mot mig för att göra min nöd långt värre än nånsin. Sedan vi långt ifrån land voro komna med skeppet på havet, satte de genast i verket sin plan att mig sänka i träldom, togo utav mig de kläder jag bar, både mantel och livrock, höljde i stället mig in uti uslaste skynke och livrock, trasiga bägge, ja sådana själv du för ögonen ser dem. Till fjärrsynliga Ithakas bygd emot kvällen de kommo. Här de mig togo och fjättrade strax på det toftade skeppet hårt med ett välsnott rep, och stigande själva därefter neder av skeppet, de åto sin kväll uppå stranden av havet. Banden på mig då lossades upp av gudarne själva ledigt och lätt, och svepande in mitt huvud i skynket kröp utmed roderstången jag ner och sakta i havet sänkte mig ända till bröstet och sam med roende armar bort därifrån och kom hastigt i land avsides från folket; då gick för stranden jag upp till ett snår i den lummiga skogen där kröp jag

in och låg still. Under ljudligt hojtande männen skyndade hit och dit, men då längre från stranden dem lönlöst tycktes att söka mitt spår, de vände tillbaka åter gingo på rymliga skeppet ombord. Så gudarna själva gömde mig lätt och ledsagade mig till ett hus, där det bodde en, som är vettig och klok, ty mitt öde var ännu att leva."

Honom svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Stackars dig, prövade vän! Mitt hjärta i sanning blev upprört av vad du sade mig allt, om hur mycket du lidit och irrat. Dock är nog icke så rätt, och ej heller du får mig att tro det, vad om Ulysses du sagt. Vad behöver väl du, stackars gubbe, sitta och ljuga för folk? Nej, jag själv vet nog bäst, vad min herres hemfärd tog för ett slut, och hur häftigt av samtliga gudar hatad han vart, då han ej ibland troernas skaror fick stupa eller i vännernas armar fick dö, sedan kriget han slutat.Då skulle hela achaiernas här över honom en gravhög rest, och han lämnat i arv åt sin son ett glänsande rykte; nu av harpyornas flock blev han bortryckt utan all ära. Själv jag allena med svinen här bor och aldrig till staden kommer numera, om ej, då den kloka Penelope stundom beder mig komma ditin, när en underrättelse anlänt. Alla de andra då sitta omkring och fråga om allting, somliga grämda av sorg för vår herre, som dröjer så länge, andra sig fröjdande åt att få strafflöst äta hans goda. Jag är dock hjärtligen led vid att efterforska och fråga, sedan en gång en aitolisk man mig bedragit med lögner. Flackande vida i världen omkring, då han en hade mördat, hit till min hydda han kom, och jag vänligen honom bemötte. Han hos Idomeneus sett, som han sade, Ulysses på Kreta, lagade om sina skepp, ty de sönderslagits av stormen, och han förmälde bestämt, att till sommaren sist eller hösten skulle han komma med skatter i mängd och sitt hurtiga manskap. Därför, du prövade gamle, när nu till min hydda en gudom fört dig, så sök ej att ställa dig in med bedårande lögner. Icke fördenskull jag ära dig skall och förpläga dig vänligt, utan av fruktan för Zeus, som är främlingarnas gud, och av ömkan."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Det är då visst att i dig bor det tvivelsjukaste hjärta, då jag ej ens med den dyraste ed kan förmå dig att tro mig. Men låt oss hålla ett vad då, välan, och vittnen därovan vare oss gudarna själva, som bo i den höga Olympen. Kommer din herre tillbaka, som sagt, till sin fäderneboning, då är du skyldig att ge mig en dräkt, både mantel och livrock, och till Dulichion sända mig hän, dit jag önskade komma. Men om din herre ej kommer igen, som jag säger han gör det, då må du trälarna hetsa på mig, för att utför ett bråddjup störta mig ner, så att tiggarna se'n må sig akta att narras."

Honom svarade då den ärlige herden och sade: "Främling, ja visst ja, det skulle ju mig till berömmelse lända uti var människas mun både nu och så länge jag lever, om till min hydda jag förde dig först och förplägade vänligt, sloge dig sedan ihjäl och dig berövade ljuvliga livet; då till den evige Zeus jag kunde tröstligen bedja. Men nu är kvällsvardsdags; måtte herdarna snart vara hemma, så att vi kunna oss få här i hyddan ett riktigt kalasmål."

Så med varandra de skiftade ord, där de sutto tillsammans. Vandrande kommo nu svinen i flock och de vallande herdar.Dessa då stängde dem in i de vanliga båsen att sova, och ett förskräckligt grymtande ljöd under tiden från svinen. Men sina svenner befallde han nu, den ärlige herden:

"Hämten den fetaste galt! För min gäst ifrån främmande länder slaktas han skall, och vi själva i dag skola också oss gotta, vi som så länge haft jämmerligt slit för de hulliga svinen, medan vår möda och flit uppätas av andra för intet."

Sagt, och han började strax att veden klyva med yxan. Svennerna hämtade genast en galt, femårig och smällfet, denna till härden de ledde nu fram, och icke förglömde herden de saliga gudar, ty from han var i sitt hjärta. Offret han vigde nu in och i lågorna kastade pannborst, som han av galten skar, och till samtliga gudar bad han, att till sitt hus måtte kommo igen den förslagne Ulysses: gav med ett ekblock se'n, som han hade vid klyvningen sparat, galten ett slag, så han stöp, och hans män den stucko och svedde genast och styckade fort. Men Eumaios av alla dess lemmar förstlingsskivorna skar och lindade in dem i ister och dem beströdde med mjöl och kastade sedan på elden. Allt det andra de skuro isär och det stucko på stekspett, stekte det omsorgsfullt och drogo det åter av spetten, satte på bordet det äntligen fram. Då reste sig herden själv att skära det för, ty rättvis var han av hjärtat. Lika han skiftade allt uti sju jämndelade lotter; en åt de heliga nymfer och Hermes, sonen av Maia, ställde han hän under bön, och åt männerna räckte han var sin; men åt Ulysses för heders skull han satte av svinet hela dess ryggrad fram och gladde sin herre i hjärtat. Strax till honom talade då den förslagne Ulysses:

"Måtte, Eumaios, så högt Allfader Kronion dig älska, som jag det gör, då en sådan som mig du vill hedra och fägna!"

Honom svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Ät blott, värderade gäst, och låt maten på bordet dig smaka, sådan vi ha den. Ja, gudomen ger ju det ena och vägrar åter ett annat, som honom det täcks, ty han härskar med allmakt."

Sade, och offret förbrände han nu åt de saliga gudar, stänkte det glödande vin och åt stadsförhärjarn Ulysses lämnade bägarn i hand och satte sig själv vid sin andel. Brödet fördeltes åt dem av Mesaulios, vilken sig herden själv en gång hade köpt, under det att hans herre var borta, utan att drottningen visste därom eller gamle Laertes;själv för sin egendom honom han köpte utav tafiske männer. Därpå de grepo sig an med de väntande, färdiga rätter. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, röjde Mesaulios bordet utav, och till vila de andra, grundligen mätta av bröd och av kött, sig lagade genast.

Natten var kuslig, och månen var släckt, och med ösande skurar regnade Zeus utan rast, och det blåste en stormande västan. Tog då Ulysses till orda, i akt att Eumaios försöka, om han sin mantel väl själv skulle låna sin gäst eller mana en av de andra därtill, då han sörjde för honom så vänligt:

"Hör nu, Eumaios, ett ord och alla I övriga herdar! Tala jag ville ett braskande ord, ty det stolliga vinet piggat mig upp, som kan narra en vis till att sjunga och skråla och till att skratta befängt och att springa på fötter och dansa, narra väl också att säga ett ord, som bort hellre bli osagt. Men då jag nu har fått snattran i gång, så vill inte jag tiga. Ack om jag ännu blott vore så ung och min styrka densamma, som den gången vi lade försåt invid Ilions murar. Ledare voro Ulysses och Atreus' son Menelaos, jag var den tredje hövdingen, jag, ty så ville de själva. Sedan vi kommit till staden då fram och den resliga muren, lade vi genast oss ner ibland buskarna nedanför borgen längs ett moras av säv och bak sköldarna gömde oss alla. Kuslig var natten, som kom, och det blåste en isande nordan, medan ur luften föll snö och sig lade på marken som rimfrost, bitande kall, så att skorpor av is våra sköldar beklädde. Alla de övriga då, insvepta i mantel och livrock, lågo i ostörd sömn, med skuldrorna skylda av skölden; jag däremot, när vi tågade ut, hade lämnat i tältet manteln av oförstånd, då jag hoppades ändå ej frysa, därför jag hade allenast min sköld och min prunkande gördel. Hän emot nattens slut, medan stjärnorna dalade redan, gav jag med armen en puff åt Ulysses, som låg vid min sida; strax var han vaken och lyssnade till, och jag sade till honom:

"Ädla Laertesson, du mångförslagne Ulysses, snart jag ej mer bland levande finns, ty kölden mig dödar; ej någon mantel jag har, ty en gud mig förledde att draga endast i livrock ut, och det finnes för mig nu ej räddning."

Så jag sade, och genast en plan i sitt sinne han hade, slik som den mannen var till att råda såväl som att strida: därpå med viskande röst han talade till mig och sade:

"Tig blott still, så att ej någon mer av achaierna hör dig." Sagt, och han stödde sitt huvud mot hand och talade sedan:"Hören mig, vänner! Jag hade en dröm ifrån Zeus under sömnen. Alltför långt ifrån skeppen vi gått. Vill ej någon ett budskap bringa till Atreus' son Agamemnon, skarornas herde, att han må skicka hit folk till förstärkning åt oss från skeppen?"

Så han sade, och Thoas då strax, en son av Andraimon, reste sig, kastade av sin purpurfärgade mantel och gav sig springande av; men jag i ynglingens mantel gladligen sov, tills på himmelen sken gulltronande Eos. Vore blott ännu jag ung och min styrka densamma som fordom, gåve mig någon av herdarna här helt säkert en mantel både för vänlighets skull och av aktning jämväl för en hjälte; nu de förakta mig blott, för det jag har dåliga kläder."

Honom svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Sådan berättelse duger minsann, skall jag säga dig, gamle; icke ett ord har du sagt, som ej passande var och var nöjsamt. Därför skall du ej på kläder ha brist och ej heller på annat sådant det höves att ge åt en nödställd like, som beder; dock för idag blott, i morgon igen får du ta dina lumpor. Ej finns det mantlar i myckenhet här eller kunna vi livrock ömsa en gång; ty envar ibland oss har bara en enda. Men när Ulysses' älskade son blott kommer tillbaka, då skall han själv dig förära en dräkt, både mantel och livrock, och skall förhjälpa dig hän, dit det lyster ditt hjärta att fara."

Sade och reste sig fort och ställde åt gästen ett sängställ närmast till elden och lade dit skinn av får och av getter. Där gick Ulysses till ro, och herden på honom en mantel bredde, en stor och tjock, som alltid låg frame till ömsning, och som han klädde sig i, så ofta kölden blev bister.

Sålunda lade sig Ulysses sig där, och alla de unga karlarna lade sig ock. Men ej det lyste Eumaios att gå i hyddan till ro och sova så långt ifrån svinen, utan rustade sig att gå ut, och Ulysses sig gladde över hur troget han skötte hans gods, när han icke var hemma. Först han hängde sitt eggade svärd över kraftiga skuldran, klädde så på sig en mantel, en tjock, som värjde mot blåsten, tog så därutanpå en bockskinnsfäll av de största, och med ett stingande spjut till värn emot karlar och hundar gick han att sova ditbort, där hans flock vittandade galtar sov under klippornas hällar i lä för den bitande nordan.

FEMTONDE SÅNGEN.

Telemachos' hemresa

Pallas Athene var nu till den rymliga stad Lakedaimon gången att mana den strålande son av den ädla Ulysses att sig begiva till hemmet igen och att skynda med resan. Och hon Telemachos fann den lysande sonen av Nestor sovande ute i hall hos den frejdade kung Menelaos. Nestorssonen försjunken där låg i den blidaste slummer, men från Telemachos vek den ljuvliga sömnen, och vaken under ambrosiska natten han hölls av bekymmer för fadren. Trädde till honom då fram strålögda Athene och sade:

"Längre, Telemachos, höves dig ej att så fjärran från hemmet ströva omkring, då du lämnat ditt gods och därhemma i huset sådana trotsiga män, och se till, att de icke föröda allt vad du äger och dela ditt gods, och din resa blir fåfäng. Skynda dig alltså och bed Menelaos, väldig i härskri, att han nu släpper dig hem, så att ännu din härliga moder finna du må i ditt hus, ty hon manas av fader och bröder att med Eurymachos gifta sig nu, som friarna alla överbjuder i skänker och jämt har förstorat sin brudgärd; fara det är, att hon något av ditt mot din vilja då bortför. Ack, ty du vet ju, vad sinne som bor uti hjärtat på kvinnan, hur hon är mån om att rikta den man, som med henne sig gifter, med sina barn, som hon äger förut, vill ej vidare minnas eller sin ungdomsgemål, ty vad frågar hon efter den döde? Kom då tillstädes du själv och lämna så mycket du äger uti den kvinnas vård, som du redligast vet bland ditt husfolk, tills att dig gudarna visa den mö, som skall bliva din maka. Ännu ett annat jag säga dig vill, som du lägge på hjärtat. Friarnas käckaste män ha sig skyndat att lägga ett bakhålluti det sund, mellan Ithaka är och det bergiga Samos, lystna att taga ditt liv, innan fädernejorden du hinner; ej skall det lyckas likväl, ty förr skall jorden betäcka mången av friarna bålde, som nu förtära ditt goda. Endast håll kursen från öarna långt med ditt präktiga fartyg, seglande natt och dag, och på färden skall gynnande medvind någon av gudarna sända, som hult dig beskyddar och värnar. Men så snart du når fram till Ithakas närmaste udde, då skall du skicka till staden ditt skepp med hela dess manskap; själv däremot skall du först utav allt dig begiva till herden, som över svinen har vård, ty trogen han är dig av hjärtat. Sov över natten där, men skicka den ärlige herden in till staden med bud till den kloke Penelope genast, att du åt henne är frälst och är återkommen från Pylos."

Sade gudinnan och vände igen till den vida Olympen. Strax han väckte då Nestors son ur den ljuvliga sömnen, puffande honom med hälen ett tag, och till vännen han sade:

"Vakna, Peisistratos, Nestors son, och låt spänna för vagnen hurtiga hästarna strax, så att åter vi kunna få resa."

Honom Peisistratos, Nestors son, då svarte och sade: "Det är omöjligt, Telemachos, dock att i mörkaste natten köra åstad, om vi ville det än, och snart är ju morgon. Vänta nu ändå, tills skänkerna först han får lägga på vagnen, Atreus' son Menelaos, vars lans är i striderna frejdad, och han med vänliga avskedsord får oss sända ifrån sig. Ty av en sådan värd är ju minnet, så länge man lever, älskat, som givmild är mot sin gäst och bevisar sin

huldhet."

Så han talte och snart gick upp gulltronande Eos. Strax då till gästerna gick Menelaos, väldig i härskri, sedan han stigit ur bädd från den lockiga Helenas sida. Men när den älskade son av Ulysses fick öga på drotten, klädde han på sig med brådskande fart sin glänsande livrock, kastade manteln vid över hjältekraftiga skuldror, unge Telemachos, son av den frejdade konung Ulysses, trädde ur hallen till konungen fram och talte och sade: "Gudaborna Atrid, folkskarornas drott Menelaos! Låt mig nu vända igen till den älskade fädernejorden; redan av hela min själ jag längtar att komma till hemmet."

Honom svarade då Menelaos, väldig i härskri: "Ej skall du här i mitt hus, Telemachos, nödgas att dröja, efter du längtar att fara; jag själv kan ej annat än harmas uppå en sådan värd, som så ytterligt fjäskar och trugar, att man får leda därav, ty i allting höves det måtta. Lika förkastligt det är att mana en gäst till att resa,innan han önskat det själv, och fördröja en gäst, som har brådska; gästen skall plägas, så länge han blir, men ha frihet att fara. Vänta nu ändå en stund, tills jag hinner att lägga på vagnen härliga skänker, som själv du skall se, och befalla mitt kvinnfolk laga i ordning åt er av de rika förråden en frukost. Det är en gamman och lust, och styrkande är det tillika först att äta ett mål, när man giver sig ut på en långfärd. Men har du lust till att taga din väg genom Hellas och Argos, vänta, så följer jag med och spänner för vagn mina hästar. Jag skall till städerna föra dig kring, och oss ingen skall släppa bort utan vidare; något envar skall dig giva till minne, antingen prunkande koppargods, som en kittel, en trefot, eller en gyllne pokal eller ock ett par hurtiga mulor."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Gudaborne Atrid, folkskarornas drott Menelaos! Genaste vägen dit hem vill jag helst, ty den gången jag reste, lämnade ingen jag kvar till att vakta det myckna jag äger. Måtte jag bara ej själv nu förgås då jag söker min fader, eller en kostlig klenod försvinna för mig ur palatset."

Men då han detta förnam, Menelaos, väldig i härskri, oförtövat han bjöd sin gemål och de tjänande tärnor laga i ordning på stund av de rika förråden en frukost. Trädde för honom nu fram Boethos' son Eteoneus, nyss uppstigen ur bädd, ty ej långt ifrån drotten han bodde. Honom befallde då strax Menelaos, väldig i härskri, elden att tända och steka dem kött, och genast han lydde. Drotten själv däremot till den välvda kammaren nedsteg, ensam ej, men av Helena följd och sin son Megapenthes. Men då de nådde den plats, där klenoderna samlade lågo, tog han en dubbelpokal i sin hand, den ädla Atriden, medan han bjöd Megapenthes, sin son, att bära ur kammarn med sig en silverbål. Men till kistorna Helena trädde, där hon de brokiga slöjorna gömt, som hon själv hade virkat. En av dessa nu Helena tog, den strålande kvinnan, den som de skönaste färgerna bar och var även den största; underst av alla den låg, och den spridde en glans som en stjärna. Därpå de gingo tillbaks genom salarna ut och på gården funno Telemachos. Talade då Menelaos den ljuse:

"Måtte en hemkomst snar, o Telemachos, sådan du önskar, bliva dig unnad av Zeus, tordönande maken till Hera. Av de klenoder jag har i mitt hus, och som passa till gästskänk, vill jag förära dig den, som är skönast och dyrast av alla, giva jag vill dig en dryckesbål, som är driven i silverhel och hållen, men guld bekläder den översta randen; den är ett verk av Hefaistos' hand, och Sidonernas konung Faidimos skänkte mig den, som en gång på min resa till hemmet hyste mig under sitt tak; och nu jag åt dig den förärar."

Sade, och dubbelpokalen han gav uti ynglingens händer, ädle Atriden, och nu hans kraftige son Megapenthes blänkande silverbålen bar fram och ställde för gästen. Trädde så Helena fram, den fagerkindade drottning, hållande slöjan i hand, och talade vänliga orden:

"Här, tag en gåva nu även av mig, du älskade yngling, minne av Helenas hand, och låt den vid bröllopets glädje smycka din älskade brud; till dess må den ligga i huset under din moders förvar. Och nu må du lända med gamman hem till din präktiga boning igen och till fädernejorden."

Sade och gav honom slöjan i hand, och med fröjd han den mottog. Hjälten Peisistratos gåvorna tog och i korgen på vagnen lade dem ner och beskådade allt med beundrande sinne. Förde så gästerna in i sin sal Menelaos den ljuse; där de satte sig ned på de prunkande stolar och troner. Nu en tärna kom fram, som över ett bäcken av silver vatten på händerna göt ur en vacker och gyllene kanna, till att dem skölja, och flyttade fram ett glänsande

matbord. Även den ärade skafferskan kom och ställde på bordet bröd och rätter i mängd och bjöd av vad huset förmådde. Köttet Boethosättlingen skar och fördelte kring laget, och Menelaos' son åt dem vinet i bägarna skänkte. Därpå de grepo sig an med den väntande, färdiga rätter; men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, spände Telemachos själv och den lysande sonen av Nestor hurtiga hästarna för och bestego den prunkande vagnen, körde igenom den ljudande hall och ut genom porten. Gick han då efter dem ut, Menelaos, den ljuse Atriden, och i sin högra hand höll drotten den gyllene bägarn, bräddad med ljuvaste vin till ett offer, förrn färden begynte, trädde för hästarna fram och bägaren höjde och talte:

"Nu farväl, I ynglingar två, och hälsen till Nestor, folkens herde, ty vänlig han var emot mig som en fader, medan vid Troja vi lågo i fält, vi achaiernas söner."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Tro mig, vi skola ej glömma att strax förmäla till honom denna din hälsning, o drott. Ack, kunde jag lika så säkert, kommen till Ithaka hem, där finna Ulysses i huset för att honom få säga det ock, hur med innerlig huldhethär jag bemöttes av dig och fick med mig så många klenoder!"

Just som han talade så, flög en kungsörn fram ifrån höger, hållande fast uti klorna en gås, som han rövat på gården, glänsande vit och förunderligt stor, och med skrik han förföljdes både av kvinnor och män, men han svävade fram och helt nära kom och till höger flög spannet förbi. Då gladdes de alla över den lyckliga syn och kände sig varma om hjärtat; men Peisistratos, Nestors son, tog till orda och sade:

"Gudaborne Atrid, folkskarornas drott Menelaos, var det för oss eller dig, som en gud lät tecknet sig visa?"

Sagt, men begrundande stod den krigiske kung Menelaos för att besinna sig väl och giva det riktiga svaret. Men långslöjade Helena strax föll in, och hon talte:

"Hören av mig då ett siareord, som gudarna själva gåvo i sinnet mig in, och som bliver besannat, det tror jag. Likasom örnen från fjäll, där han födes har sina ungar, flygande kom och på gässen slog ner, som sig göda på gården, så skall Ulysses en dag, efter allt vad han lidit och irrat, komma som hämnare hem till sitt hus, eller kanske att hjälten redan är hemma och stämplar fördärv emot friareskaran."

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Detta beskäre mig Zeus, tordönande maken till Hera; då skall jag alltid på dig som på en av gudinnorna tänka."

Sade, och piskan mot hästarna ven, och det ivriga spannet ilade fort genom gatorna fram och så hän över fältet. Dagen igenom de travade på under skakande oket. Solen sänkte sig ner, och vägarna höljdes i mörker; då just hunno de fram till Diokles' boning i Ferai, som var Ortilochos' son och av floden Alfeios en sonson. Där över natten de vilade och förplägades gästfritt.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, spände de hästarna för och bestego den prunkande vagnen, körde igenom den ljudande hall och ut genom porten. Piskan mot hästarna ven, och i flygande fart gick det undan. Hastigt de hunno till Pylos, där högt på sin klippa det ligger. Talte Telemachos då till den frejdade sonen av Nestor:

"Vill du ej, Nestors son, i en sak mig nu göra till viljes? Redan av gammalt ju äro vi två genom fädernas vänskap vänner till bägges vår fröjd, och lika vi äro i ålder, och denna resa skall ock än fastare knyta oss samman. Käraste, för mig till skeppet med ens och låt sedan oss skiljas, så att den gamle nu ej, i sin iver att visa mig vänskap, håller i slottet mig kvar mot min lust, ty jag nödgas att hasta."Så han sade. Peisistratos strax i sitt sinne betänkte, huru sig lämpade bäst att Telemachos göra till viljes, och när han tänkte sig om, så tyckte han detta var klokast. Hästarna styrde mot stranden han ner till det väntande skeppet, lyfte av vagnen på stund Menelaos' kostliga skänker, guldet och vävnaden skön, och dem lade i fartygets bakstam, och med bevingade ord han mannade vännen och sade:

"Stig nu i hast ombord och bjud alla kamraterna skynda, innan jag hinner dit hem och får säga besked åt den gamle, ty jag med visshet kan säga förut, hur det kommer att hända. Ivrig och het som han är, han kommer dig

icke att släppa, utan skall själv gå hit ner för att bjuda dig hem och lär aldrig vända tillbaks utan dig; och nu bliver han mäkta förtörnad."

Så han sade och strax med de fagermaniga hästar vände till Pylos igen, och snart var han framme vid slottet. Men sina vänner Telemachos bjöd med befallande stämma:

"Vänner, klaren nu tackel och tåg på det beckade skeppet, stigen så själva ombord, att vi slutet må hinna på resan!"

Sagt, och de lyssnade till och befallningen villiga lydde stego då genast ombord och vid årorna satte sig neder. Sedan han detta bestyrt han vid akterstammen av skeppet offrande bad till Athene. Då nalkades honom en främling, vilken från Argos flyende kom, då han en hade dödat. Siare främlingen var, och han ledde sin ätt från Melampos, som hade levat i Pylos en gång, fårhjordarnas hemland, där han bebodde ett gods och var rikast av Pylier alla; senare drog han till främmande folk som en flykting ur landet, rädd för den modige Neleus, den stoltaste man under solen, vilken hans rikedom stor under hela det välvande året slagit sig under med våld, medan själv han i Fylakos' boning fjättrad i bojorna låg och de svåraste lidande utstod endast för Neleus' dotter i följd av förblindelsen svåra, vari hans hjärta var snärjt av den drabbande hämndegudinnan. Döden han undslapp dock och från Fylake sedan till Pylos drivande kom med en bölande hjord och tog på kung Neleus hämnd för hans skändliga dåd, förde den önskade bruden hem till sin broders gård, men hästuppammande Argos flydde han själv, till ett främmande folk, ty där var av ödet honom beskickat att bo som en mäktig drott bland argiver. Här han byggde ett präktigt palats och tog även en hustru och blev till Mantios far och Antifates, kraftiga söner. Hjälten Antifates' son var den ädelsinte Oikles, och av Oikles blev född den krigiske Amfiaraos, som för Apollo var hjärtligen kär och för Zeus med egiden,njutande all deras gunst, men han nådde ej ålderdomströskeln, utan vid Thebe förgicks, då hans hustru bestuckits med skänker. Söner, han lämnade två, det Amfilochos var och Alkmaion. Mantios åter fick sönerna två Polyfeides och Kleitos; Kleitos likväl för hans skönhets skull gulltronande Eos ryckte från jorden bort, att han måtte bland gudarna dväljas; men Polyfides vart av Apollo till siare korad, ypperst av alla på jord, sedan fallen var Amfiaraos. Till Hyperesia flyttade han för en tvist med sin fader, och för de dödliga siade där deras kommande öden.

Sonen till honom det var — Theoklymenos kallad till namnet —, som till Telemachos nalkades nu och träffade honom, medan han stod där i offer och bön invid aktern av skeppet och med bevingade ord han talte till honom och sade:

"Käre, emedan så här jag dig offrande finner vid stranden, beder jag dig vid ditt offer, vid gudomen, beder dig äntligt nu vid ditt eget liv och vid deras, som göra dig följe, giv mig ett uppriktigt svar på en fråga och icke fördölj mig, vem och vadan du är, och var hem och föräldrar du äger."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Efter du frågar, min vän, skall jag säga dig detta helt öppet. Ithakas ö är mitt hem, och min fader är konung Ulysses ack, eller var det, ty nu är han ömkligen gången förlorad. Därför jag samlade folk och seglade hit med ett fartyg blott för att efterhöra min far, som är saknad så länge."

Honom svarade då Theoklymenos, den frejdade siarn: "Just som jag själv har måst lämna mitt land! Ty jag dödat en landsman, vilken har släkt överallt i det hästuppfödande Argos, bröder och fränder i mängd bland achaiernas mäktiga furstar; och jag för död och förgörelse flyr, som från dessa mig hota, efter mitt öde det blivit väl nu att bland människor irra. Tag mig ombord på ditt skepp, som en bedjande flykting jag kommer! Annars de döda mig visst, ty de säkert mig redan förfölja."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Ej vill jag stöta dig bort, då du önskar att komma på skeppet. Stig då ombord, men förplägningen blir, sådan själva vi hava."

Sagt, och ur främlingens hand mottagande lansen av koppar, lade han denna på däck å det dubbelstävade skeppet. Stigande sedan ombord på det havbefarande skeppet, tog han i akterstammen sin plats och bjöd vid sin sida främlingen sätta sig ner, och akterlinorna löstes.Nu sina vänner Telemachos bjöd med befallande stämma fatta i stänger och tåg, och med iver de maningen lydde. Masten av furu de lyftade upp och den ställde i hålet ned

genom mitteltoften och fast den med vanterna gjorde, hissade skinande seglet så upp med repen av oxhud. Förlig och gynnande vind strålögda Athene dem sände; fram genom luften den susande for, för att skeppet sin bana skulle gå fram i en ilande fart över böljorna salta. Snabbt gick det Krunio förbi och det flodbevattnade Chalkis.

Solen sänkte sig ner, och vägarna höljdes av mörker; då var till Fea han länd för den jagande vind från Kronion, for så det härliga Elis förbi, där epeierna härska, dädan i svindlande fart förbi öarna, en efter annan, grubblande på, om han for till sin död eller frälsas han skulle.

Men uti hyddan Ulysses då satt med den ärlige herden samman vid aftonvarden; med dem ock svennerna åto. Och när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, tog nu Ulysses till orda bland dem för att pröva, om herden än ville honom förpläga som gäst och bjuda att stanna längre på gården hos sig eller sända ifrån sig till staden:

"Hör nu, Eumaios, ett ord och alla I övriga herdar! Tidigt i morgon mig lyster gå hän för att tigga i staden, så att jag suger ej alldeles ut dig själv och de andra. Men du skall giva mig råd och skall skicka en människa med mig, som ledsagar mig dit, men i staden skall jag nog ensam vandra omkring för att se, om man ger mig en drick och en brödbit. Komma jag torde väl ock uti slottet hos konung Ulysses för att till kloka Penelope själv få förmäla mitt budskap, torde väl också gå in i de trotsiga friarnas samkväm. Kanske de ge mig ett mål, som så rundligen äro försedda; tjäna jag skulle dem också helt flinkt i allt vad de ville. Ty jag skall säga en ting, som jag beder dig höra och märka: av budbringaren Hermes' nåd, som i mänskliga livet värdighet ger och behag åt allt vad förrättningar heter, är jag en tjänare slik, att man icke skall hitta min make, båd' till att göra upp eld och att veden klyva till bränsle, köttet att stycka och steka en stek och pokalerna fylla, sådant som ringare folk får ju jämt åt de bättre besörja."

Misslynt svarade nu, svinherde Eumaios, och sade: "Ack, du främmande vän, hur kunde väl sådana tankar falla dig in? Eller vill du då rakt i fördärvet dig störta, efter du tänker att giva dig in bland friarehopen?Ty deras fräckhet och våld ha ju ända till himmelen stigit. Tro mig, ej sådana karlar det är, som de herrarna tjäna, utan det ynglingar är uti finaste mantel och livrock, sköna till anletsdrag och prydda med glänsande lockar, sådana passa dem upp, och de blankpolerade borden digna av rätter, av bröd och av kött och av glödande vinet. Därför stanna du bara, min vän! Du är ingen i vägen, varken mig själv eller någon av dem, som under mig äro. Och när Ulysses' älskade son blott kommer tillbaka, får du av honom helt säkert en dräkt, både mantel och livrock och han förhjälper dig hän, dit det lyster ditt hjärta att fara."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Måtte, Eumaios, så högt Allfader Kronion dig älska, som jag det gör, då du slutat för mig min jämmer och irrfärd! Ingenting finnes för mänskan så svårt som att flacka beständigt; ty för den fasliga magens skull får man lida så mycket, när man skall irra i världen omkring under nöd och förtvivlan. Dock, när du vill mig ha kvar och mig bjuder att vänta på sonen, låt om Ulysses' moder, min vän, då mig litet få höra och om hans fader, som här han har lämnat vid ålderdomströskeln. Äro de levande ännu på jord under lysande solen eller ock döda allre'n och till Hades' boningar gångna?"

Honom Eumaios svarade då, den herdarnas förman: "Efter du frågar, min vän, skall jag säga dig detta helt öppet. Väl är Laertes i livet ännu, men han dagligen beder hemma på gården till Zeus, att hans själ må ur lemmarna flykta, ty han sig grämer i svåraste sorg, för att sonen är borta, och för att ungdomsgemålen är död, den goda, och detta kvalt honom mest utav allt och har gjort honom gammal i förtid. Hon, må du veta, sig sörjde till döds för den frejdade sonen. Måtte så jämmerlig död, det säger jag, ingen få lida, som här i landet är vänlig mot mig och bevisar mig huldhet! Medan hon levde ännu, fastän kvald av sin ständiga saknad, var det min lust att hos henne ta råd och med henne få tala, eftersom själv hon ju fostrat mig upp med sin hurtiga dotter, Ktimene, långbeslöjade mön, den yngsta av barnen; ja, ty med henne jag fostrades upp och hölls nästan som like. Men när vi bägge nått upp i den ljuvliga, blomstrande åldern, gifte de flickan till Same, och stor var friarens brudskänk; men mig klädde den goda då upp med en mantel och livrock, bägge av skönaste slag, och sandaler på fötterna gav mig sände på landet mig ut och allenast dess huldare blev mig. Nu får jag sakna den gyllene tid, men de saliga gudarhava välsignat mitt arbete här, som beständigt jag sköter: äta och dricka finns nog för mig själv och för aktade gäster. Men av vår drottning är ej någon vänlighet längre att njuta varken i råd eller dåd, från den dagen de

trotsiga herrar blevo en plåga i huset, och tjänare vilja ju gärna tala med matmor själv och hava besked om så mycket, fägnas med mat och med dryck och även få litet till förning, när de gå hemåt igen — slik fägnad, som tjänare gläder." Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Ack, Eumaios, då måtte du visst allaredan som liten kastats i villande världen så långt från föräldrar och hemland. Men välan, mig detta nu säg och berätta uppriktigt: var det en folkrik stad med rymliga gator, som intogs, däri du hade ditt hem hos din fader och vördade moder, säg, eller hände det kanske en gång, när du får eller oxar vallade ensam, att fiendemän dig togo på skeppet, förde dig hit över hav och sålde dig dyrt till din herre."

Honom svarade då, den herdarnas förman: "Främling, då alltså om detta du nu mig frågar och spörjer, sitt då blott tyst och med gamman hör på och smutta på vinet! Nätterna äro oändliga nu, och man hinner ju sova, hinner ock höra en bit, om man vill; och ej du behöver lägga dig, förrn det blir tid; av mycken sömn blir man olust. Men av er andra må vem som det vill och som känner sig manad, nu gå och lägga sig strax; men när morgonrodnaden uppgår, skall han med herrskapets svin gå i vall, så fort han fått äta. Vi två sitta nu kvar här i hyddan vid maten och vinet för att förnöja varann med minnet av lidanden alla, vilka vi haft, ty en fröjd är att efteråt minnas det svåra, när man har mycket bestått och vida har flackat i världen. Nu vill jag säga dig det, som du efterspörjer och frågar.

Syria heter en ö, kanhända du hört henne nämnas, ovan Ortygias kust, där solen vänder i banan, icke befolkad så särdeles tätt, men ypperlig eljest, rik på oxar och får och ymnig på druvor och vete. Hungersnöden är icke där känd, och ej heller det nalkas någon förödande sot, som kan plåga de dödliga arma, utan när ålderdomen blir hög hos mänskor på landet, kommer, av Artemis följd, med sin silverbåge Apollo och med smärtlös pil dem fäller och levnaden lyktar. Städer finnas där två, och allt dem emellan är delat, och över städerna bägge var kung min frejdade fader, Ktesios, Ormenos' son, de odödliga gudarnas like.Dit kom ett handelsskepp med segelvana foiniker, skälmar med beckade fartyget fullt av glitter och grannlåt. Men en foinikisk kvinna det fanns kvar hos min fader i huset, skön och av ståtlig gestalt och skicklig i härliga slöjder; henne förledde då snart de genomsluga foiniker. Först blev hon lockad av en, när hon tvättade nere vid skeppet, älskog att pläga med honom, en sak, som bedårar de svaga kvinnornas hjärta alltjämt, ja även de bästa bland dem. Henne han frågade se'n, vem hon var och vadan hon kommit; genast hon gav då besked om sin fader och ståtliga hemmet: "Sidon min hemort är, den kopparstrålande staden; jag är till Arybas dotter, en man av en flödande rikedom, men jag blev rövad av Tafier bort, som förövade strandhugg, när jag från marken gick hem, och förde mig hit över havet och till min herre här sålde, och dyrt han betalade för mig."

Henne då svarade han, som lönligen vilat hos henne: "Har du ej lust nu att följa med oss tillbaka till hemmet för att din faders och moders palats och de älskade själva åter få se, ty de leva ännu, och de kallas för rika."

Därpå svarade kvinnan igen och sade till mannen: "Jo det ville jag visst, om bara I loven mig, sjömän, och er förplikten med ed att till hemmet föra mig oskadd."

Sade, och alla de svuro då strax den eden hon ville. Men då de så hade svurit den äskade eden, började kvinnan igen och talade till dem och sade:

"Nu blott stilla och tyst! Må ingen av hela ert manskap tala mig till med ett ord, om han skulle mig möta på gatan eller vid källan en dag, så att ingen till gubben i slottet löper och talar det om, och gubben anande oråd, låter då binda mig hårt och bereder fördärv åt er själva. Kommen ihåg, vad jag sagt, och er skynden med varuombytet. Men när så allting är klart och skeppet har laddningen inne, skicken då genast åstad till palaset ett bud, som mig varskor, så skall jag komma med allt det guld, som mig faller i händer; annat jag kunde väl också er ge, om jag ville, i färdlön: ja, ty jag fostrar i slottet en son åt den mäktige mannen, riktigt en vaken pilt, som springer och följer mig ute; den tör jag föra ombord, och betydlig blir vinsten på honom varsomhelst ibland främmande folk, dit I fören den lille."

Så hon sade och skyndade hem till det höga palatset. Dessa nu liggande blevo ett år därhemma i hamnen, handlande varor och lastade in i det rymliga skeppet. Men när så lasten var full och skeppet var färdigt att segla, sände de budet åstad, som skulle fonikiskan varsko,Upp till min faders palats det en dag en krämare listig kom

med ett guldhalsband, där varannan länk var av bärnsten. Inne i salen av tärnornas flock och min vördade moder vägdes klenoden i hand och besågs med begärliga ögon, medan de bjödo därför, men han nickade sakta åt flickan, och när han givit sin vink, han vände tillbaka till skeppet. Strax hon vid handen mig tog och förde mig ut ur palatset. Ute i hallen hon bägarna såg, som stodo på borden efter de gästande män, som alltjämt omgåvo min fader, — gångna till rådet voro de nu och till folkets församling —; trenne av bägarna strax hon snappade till sig och hastigt gömde i barmen och gick, och jag i min barnslighet följde. Solen sänkte sig ner, och vägarna höljdes i mörker, medan vi hunno med hastande gång till den präktiga hamnen, där foinikerna hade förlagt snällseglande skeppet. Dessa oss togo ombord, och stigande själva på skeppet, styrde på havet de ut, och Zeus dem skickade medvind. Nu sex dygn vi seglade jämt både dagar och nätter, men när olympiske Zeus lät den sjunde dagen sig tända, då blev kvinnan med ens av en pil från Artemis träffad och som en fiskmås plumsade ner i fartygets kölrum. Henne de hivade strax över bord att för sälar och fiskar bliva ett rov, men jag själv stod där kvar med förtvivlan i hjärtat. Därpå till Ithaka drevos de hän av blåsten och strömmen; konung Laertes köpte mig då av de medel han ägde. Så gick det till, att jag först fick Ithaka se för mitt öga."

Honom svarade då den ädle Ulysses och sade: "Ack, Eumaios, min vän! Mitt hjärta i sanning är upprört av vad du sade allt om det myckna du nödgats att lida. Ändå har Zeus åt dig till det onda ju fogat i sanning också ett gott, då du kommit i tjänst, efter allt vad du lidit, hos en så vänlig man, som låter dig äta och dricka rikligt och hava det trevligt och lugnt, medan jag som hemlös landade här, som från stad och till stad får flacka beständigt."

Så med varandra de skiftade ord, där de sutto i samspråk. Bägge nu gingo till ro, men lång blev ej sömnen, de fingo; snart gulltronande Eos gick upp. — Då ströko sitt segel inne vid kusten Telemachos' vän, och masten de skyndsamt fällde och rodde sig fram, tills landningsplatsen de nådde, kastade ankarstenarna ut och skeppet förtöjde, stego ock själva på stranden i land vid det skvalpande havet, lagade frukosten till och blandade glödande vinet. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, då tog Telemachos ordet bland dem, den vettige yngling:"Faren, I andra, till staden nu fram med det beckade skeppet, medan jag själv går på åkrarna ut och till herdarnas gårdar; markerna vill jag bese, och i skymningen går jag till staden. Men till i morgon jag bjuder er in till belöning för färden hemma på gille, där ädlaste vin skall vankas till sovlet."

Talade honom då till Theoklymenos, frejdade siarn: "Vart skall då jag nu ta vägen, min son? Hos vem skall jag husrum söka bland alla de män, som på klippiga Ithaka härska? Eller skall genast jag gå till din moders hus och ditt eget?"

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Eljest jag skulle nog själv ha dig bjudit att lika så gärna gästa hos oss, ty du ingenting där skulle sakna, men nu dock vore det mindre behagligt för dig, när jag icke är hemma och du ej träffar min mor, ty hon sällan bland friarna synes nere i salen, men uppe hos sig hon sysslar med väven. Dock, en annan jag må nämna dig vill, som du kunde besöka: gå till Eurymachos blott, Polybos' lysande telning, vilken av Ithakas folk likt en av de eviga aktas; också den vida förnämsta han är och den främste att sträva efter min moders hand och Ulysses' konungaspira. Dock, det känner Olympiske Zeus, som tronar i etern, om han ej olycksdagen på dem före bröllopet skickar."

Medan han talade än, flög det fram till höger en vingsnabb falk, ett Apollos vingade bud, och en duva i klorna höll han och plockade den, så att vingarna ströddes på jorden, och mitt emellan Telemachos själv och skeppet de föllo. Honom då kallade strax Theoklymenos med sig till sides fattade honom i hand och talade sedan och sade:

"Ej utan gudarnas råd den lyckofågeln dig sändes; ty att en sådan det var, det varsnade genast mitt öga. Icke en annan ätt så konungadanad som eder finnes på Ithakas jord; nej, eder är spiran evärdligt."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Måtte uppfyllelse vinna det ord, som du sade, o främling! Då skall du vänlighet stor, som ej sparar på rikliga skänker, röna av mig, så att vem som dig ser, skall prisa dig lycklig."

Sade och nu till sin redlige vän Peiraios han talte: "Ädla Peiraios, Klytios' son, du mig lydde i allting mera än någon av alla de män, som mig följde till Pylos. Gör mig till viljes ock nu och tag främlingen med till din boning

för att bevisa all heder och vård, tills jag kommer tillbaka."Honom svarade då den lansberömde Peiraios: "Även om borta du blir, o Telemachos, aldrig så länge, skall jag förpläga din gäst, och han icke skall sakna det minsta."

Så han sade och skeppet besteg och befallde de andra själva att stiga ombord och att akterlinorna lossa; männen då stego ombord och vid årorna satte sig neder. Men Telemachos själv band de vackra sandalerna på sig, därpå sitt väldiga spjut med den vässade spetsen av koppar tog han från skeppets däck. Och de akterlinorna löste, därpå de stötte från land och stävade hän emot staden, som dem Telemachos bett, den älskade son av Ulysses. Själv med ilande steg han vandrade hän, tills han gården nådde, där svinens ofantliga hop av den trogne Eumaios vaktades, herden så redlig i sinn mot sitt aktade herrskap.

SEXTONDE SÅNGEN.

Ulysses röjer sig för Telemachos.

Borta i hyddan de sysslade nu, Ulysses och herden, med att i gryningen göra upp eld och att laga till frukost, därpå de herdarna sände i vall med de grymtande svinen. Då nu Telemachos kom, kringsvansade honom de arga hundarna vänligt och gåvo ej skall. Då märkte Ulysses svansande hundarnas fröjd, och ljudet han hörde av fotsteg; strax med bevingade ord till Eumaios han talte och sade:

"Nu, Eumaios, det kommer helt visst på besök någon herde eller en annan bekant, då ej hundarna skälla som vanligt, utan blott fägna och vifta med svans; och nu hörde jag fotsteg."

Ännu han hade ej talat till slut, då redan i dörren trädde hans älskade son; men uppsprang den ärlige herden häpen och tappade bunken ur hand, där han glödande vinet blandade till som bäst, och han störtade fram mot sin herre, kysste hans huvud ömt och bägge hans strålande ögon, bägge hans händer jämväl, och ymniga runno hans tårar. Såsom en fader sin son omfamnar med innerlig glädje, den han fått åter från främmande land på det tionde året, sonen den enda, hans ålderdomströst, hans långa bekymmer: så blev den väne Telemachos kysst av den ärlige herden, som honom famnade så, som om frälsad han vore från döden, medan med tårfylld röst han talte bevingade orden:

"Kommer du, ljuvliga ljus, min Telemachos! Aldrig jag väntat mera att se dig igen, från den dagen du reste till Pylos. Men stig nu in, du älskade barn, att min själ av din åsyn måtte få fröjdas en stund, då så nyss jag har fått dig tillbaka. Ej är det ofta du kommer hit ut och besöker oss herdar,utan att i staden du dväljs, ty det måtte visst lika dig mera att ha för ögonen jämt den odrägliga friaresvärmen."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Ja, det skall ske, lille far, och nu är jag kommen för din skull, både att se dig igen och att höra dig också berätta. Bor i palatset min moder ännu, eller har hon sig redan gift med en främmande man, och Ulysses' säng står då bortglömd, överspunnen med spindelväv och längre ej bäddad?"

Honom Eumaios svarade då, svinherdarnas förman: "Ja, din moder förvisso ännu under trogen förbidan dväljs i ditt hus, men fulla av sorg för henne förflyta dagar och nätter, så många som gå, medan tårar hon gjuter."

Sade, och kopparlansen han tog ur Telemachos' händer; trädde så ynglingen in över tröskelstenen i hyddan. Strax för honom då vek från sin plats hans fader Ulysses, dock Telemachos böjde det av och sade till honom:

"Sitt blott, främling! Jag finner väl plats härinne i hyddan någonstädes, jag ock; det lärer vår man nog besörja."

Sagt, och Ulysses tog åter sin plats, men den ärlige herden makade genast ihop lövruskor och täckte med fällar; där sig satte så ned den älskade son av Ulysses. Herden ställde nu tallrikar fram, på vilka han upplagt bitar av steken, som dagen förut blivit över vid gillet, och med beskäftigt nit han i korgarna staplade brödet och i en träskål blandade till det ljuvliga vinet; själv tog han sedan sin plats mittemot den ädle Ulysses. Därpå de grepo

sig an med de färdiga, väntande rätter. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, vände Telemachos ordet igen till den ärlige herden:

"Vadan är främlingen kommen, du far? Hur blev han av sjömän bringad till Ithaka? Säg mig, vad folk de förljödo sig vara? Ty till fots tror jag verkligen ej att han måtte han hitlänt."

Honom svarade du, svinherden Eumaios, och sade: "Efter du frågar, min son, skall jag säga dig detta helt öppet. Stammande är han från Kreta, en ö, som sträcker sig vida. Mycket han säger sig flackat omkring till människors städer under sitt irrande, såsom en gud har det skickat åt honom. Nyligen rymd från ett skepp, som var fört av thesprotiske våldsmän, lände han hit till min gård, men åt dig jag honom nu lämnar. Gör, vad du finner för gott! Som en bedjande kommer han till dig."Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Ack, Eumaios, du sade ett ord, som smärtar mig bittert. Hur skall jag vara i stånd till att främlingen hysa därhemma? Själv jag en yngling ju är och kan ännu ej lita på armen, om det är nödigt att visa tillbaks något kränkande angrepp; därtill min moder nu ock är så tvivelrådig i hjärtat, om hon skall stanna därhemma hos mig och bestyra om huset, visande ädel försyn för sin makes bädd och för folket, eller om följa hon skall achaier, som ypperst av alla friarna är i vårt hus, och som bjuder den rikaste brudgärd. Men åt din främmande gäst, då nu kommen han är till din hydda, skall jag förära den skönaste dräkt, både mantel och livrock därtill ett svärd, tveeggat och skarpt, och tillika sandaler och honom sända åstad, dit det lyster hans sinne att fara. Dock, om du tycker, behåll honom här som gäst i din hydda, så skall jag skicka hit kläder och mat tillfyllest åt honom, så att han suger ej alldeles ut dig själv och de andra. Men att han skulle gå dit och sig blanda med friarehopen, låter jag icke få ske, ty de öva det fräckaste självsvåld; kanske han möttes av hån, och det skulle mig gruvligen pina. Litet förmår ju en man, då han ensam är emot många, om han är aldrig så käck; långt starkare ändå de äro."

Honom svarade då den prövade konung Ulysses: "Käre, då kanske jag också har lov till att yttra min mening, tro mig, det riktigt i hjärtat mig skär, när jag hör er berätta, hurusom friarna bära sig åt och så skändligen leva uti palatset och trotsa dig själv, en så lysande yngling. Säg, om du villigt dig fogar däri eller folket i landet blivit dig avogt stämt, av ett gudomstecken förvillat, eller du hyser mot bröderna groll, på vilka man eljest litar som hjälpare jämt, om fejden är aldrig så häftig? Ack att jag vore en yngling ännu med det modet jag känner och till den ädle Ulysses en son eller också Ulysses själv, som kom äntligen hem, ty ännu är hoppet ej ute! Då skulle fiender strax få mig huvudet hugga av halsen, om jag icke skulle bli till fördärv för de sällarna alla, stigen i salen in hos Laertessonen Ulysses. Och om jag övervanns, medan ensam jag striden mot mängden, hellre jag ville bli slagen ihjäl vid älskade härden ligga som död än ha jämt för min syn så skändliga illdåd, gäster bemötta med hån och med hugg och de tjänande tärnor släpade kring till liderlighet i de präktiga rummen, vinet i strömmar förspillt och matförråden förtärda bara av glupande lystenhet fräckt, utan mål eller ände."Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Efter du frågar, min vän, skall jag säga dig detta helt öppet. Varken är folket mot mig i sitt sinne fientligt och hatfullt, heller ej hyser mot bröder jag groll, på vilka man eljest litar som hjälpare jämt, om fejden är aldrig så häftig. Ty Kronion vår släkt fortplantade alltid med en son: enfödd son var Laertes, ej flere Arkeisios födde, enfödd son var Ulysses, och mig uti hemmet Ulysses enfödd lämnade kvar och fick aldrig sig glädja åt sonen. Därför av fiendemän vi nu översvämmas i huset. Lika så många som furstar det finns uppå öarna runtom, Same, Dulichions ö och den skogbevuxna Zakynthos, jämte så många som här på det klippiga Ithaka härska, lika så många sig hit till min moder som friare samlat, ödande huset; hon själv det förhatliga gifte ej avslår och kan ej heller förmå sig därtill, och friarna sluka hela mitt hus, och omsider mig själv de väl slita i stycken. Dock den saken ju vilar förvisst uti gudarnas sköte. Skynda nu, far, gå med bud till den kloka Penelope genast, att jag åt henne är frälst och är återkommen från Pylos. Själv jag stannar här kvar, och vänd åter, så snart du ditt budskap mält, men blott för min moder; låt ej någon annan achaier saken få veta, ty många det är, som vilja mig illa."

Honom svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Gott, jag begriper och hör; du talar till en, som förstår dig. Men välan mig detta nu säg och låt veta det öppet: skall med detsamma jag bringa ditt bud till den stackars Laertes, vilken tillförne, fast kvald i sin själ av sorg för Ulysses, tillsåg åkrarna dock och med tjänstefolket i huset åt och drack, när lusten därtill han kände i hjärtat, nu däremot, från den dag, då du seglade hädan till Pylos,

icke lär äta och dricka ett grand, som han brukade eljest eller se arbetet till, utan endast med suckan och klagan sitta försjunken i sorg, medan huden på lemmarna vissnar?"

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Ack! Men så ledsamt det är, få vi låta det vara med honom. Stode i människomakt att få uppfyllt varje sin önskan, först och främst vi ju önskade då min fader tillbaka. Nej, kom igen, sedan budet du bragt, och gör icke en omväg ut till hans lantgård nu, men hälsa och säg åt min moder, att hon med första må sända åstad sin fataburstärna, dock i all hemlighet, dit, så kan hon för den gamle det mäla."Sålunda gav han besked, och herden sandalerna genast tog och på fötterna snörde och gick. Men för Pallas Athene var det ju icke fördolt, att Eumaios lämnade gården utan hon nalkades dit, lik en jordisk kvinna att skåda skön och av ståtlig gestalt och skicklig i härliga slöjder. Mitt emot dörren till hyddan hon stod, för Ulysses allena synlig, men icke Telemachos såg eller märkte gudinnan, efter de eviga ej för envar sig tydligen visa, men av Ulysses hon sågs och av hundarna; dock de ej skällde, men över gården de bort under ängsligt kvidande flydde. Tecken med ögonbrynen hon gav, och den ädle Ulysses såg det och lämnade hyddan och gick till den resliga gårdsmur och för gudinnan stod. Då talade Pallas Athene:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses, uppenbara nu allt för din son och fördölj det ej längre, för att, när död och fördärv emot friareskaran I planlagt, sedan tillsammans begiva er in till den prisade staden. Själv skall jag länge ej saknas hos er, jag är lysten på kampen."

Sagt, och med staven av guld vid honom nu rörde Athene. Dräkten, han burit förut, både nytvådd mantel och livrock, höljde ånyo hans bröst, och förhöjd var hans växt och hans ungdom, kinderna rundades åter som förr, och huden var solbrynt, under det skägget sig krusade mörkt kring den fylliga hakan. Sedan hon detta beställt, hon åter försvann, men Ulysses vände till hyddan igen och med häpnad såg honom sonen, vände sitt anlete bort och var rädd, att han skådat en gudom, och med bevingade ord han talte till honom och sade:

"Annorlunda du nu är att se än tillförne, o främling; annan är dräkten, du bär, och gestalten ej längre densamme. Säkert du en av de eviga är, som i himmelen leva. Var oss då huld och låt bringa åt dig tacknämliga offer jämte de vackraste skänker av guld och oss nådigt förskona."

Honom svarade då den prövade konung Ulysses: "Nej, jag är icke en gud, vi håller du mig för en evig? Utan din fader jag är, för vars skull du har suckan och jämmer, där du får lida så ont och dig finna i friarnas ofog."

Så han sade och kysste sin son och lät sina tårar rinna från kinderna fritt, som han ända tills nu hade kuvat. Dock hans son, ty han kunde ej tro, att han skådade fadern, började tala igen och svarade honom och sade:

"Du? Nej omöjligt Ulysses du är och min fader! En gudom dårar mig blott, för att endast dess mer jag må sucka och sörja.Aldrig en dödlig människa slikt skulle mäkta att göra endast av egen kraft, nej en gud måste själv varit framme, som kan förvandla ju lätt vem han vill så till ung som till gammal. Nyss du en gubbe ju var, och du hade eländiga kläder; nu är du gudarna lik, som leva i himmelens rymder."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Ej är det vackert, Telemachos, dock, att du nu vid min hemkomst möter din fader så där med ytterlig häpnad och undran. Aldrig, tro mig, skall hit det lända en annan Ulysses utan här har du mig själv, som har lidit och irrat så mycket, innan jag länt till min fädernejord nu på tjugonde året. Men vad du såg, var ett verk av den segerglada Athene, vilken förvandlar mig så som hon vill, ty hon mäktar det göra; stundom hon gör mig en tiggare lik, och stundom hon åter ger mig den skönaste dräkt och låter mig vara en yngling. Lätt ju för gudarna är, som leva i himmelens rymder, både att lyfta en dödlig till glans och att honom förnedra."

Så han talte och satte sig ner, men Telemachos famnen slog om sin frejdade fader och grät under suckande vemod; och hos dem bägge blev väckt en innerlig längtan till tårar; högljut gräto de nu, ja klagade högre än fåglar, havets örn och den klösande gam, när för dem deras ungar rövats av lantmän bort innan ännu de lärt sig att flyga: lika så ömkansväckande gråt rann dem bägge från ögat. Och där skulle väl solen gått ner, medan ännu de gråtit, hade Telemachos ej sin fader nu plötsligen frågat:

"Älskade fader, vad var det för ett skepp, på vilket dig sjömän förde till Ithaka? Säg mig, vad folk de förljödo sig

vara? Ty till fots tror jag verkligen ej att du måtte ha hitlänt."

Honom svarade då den prövade konung Ulysses: "Efter du frågar, mitt barn, skall jag säga dig detta helt öppet. Segelvana Faiaker det var, de där pläga beständigt människor hjälpa åstad, när helst dem en främling besöker. Sovande blev jag av dem på ett ilande skepp över havet förd och här buren i land, och de gåvo mig lysande skänker, guld och koppar i mängd och vävda och kostliga kläder. Dessa nu ligga på gudarnas råd i förvar i en grotta; men hit till hyddan jag kom efter Pallas Athenes befallning, att om de illasinnades död vi tillsammans må rådslå. Därföre säg mig nu friarnes namn och håll räkning tillikaatt jag må veta, hur många det är, och vad männer de äro, så skall jag själv i min rådiga själ betänka och säga, om vi allena nu mäkta, vi två, utan främmande bistånd bjuda dem spetsen käckt, eller måste oss hjälpare söka."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Alltid, o fader, jag hörde om dig med berömmelse talas, hur du var väldig att föra ditt spjut och klok till att råda. Dock ditt ord är för djärvt, du förfärar mig. Aldrig kan striden lyckas för två, när de ensamma slåss mot så många och starka. Friarna äro ej tio allen eller två gånger tio utan de äro långt flere, och här skall du talet få höra. Två och femtio det är, som hit från Dulichion kommit, ynglingar, utvalt folk, med tjänare sex i sitt följe; vidare fyra och tjugo det är, som ha kommit från Same, och från Zakynthos därnäst är ett tjugotal unga achaier, äntligt från Ithaka tolv, och det idel förnämliga herrar, härolden Medon i följe de ha och den helige skalden samt ett par tjänare, vilka förstå förskärarekonsten. Mötte vi samtliga dessa i strid därhemma i huset, kunde du gäckas bittert och grymt, när du ville dig hämna. Därför, ifall du är kanske i stånd att en hjälpare hitta ber jag dig eftersinna, vem oss ville redligen bistå."

Honom svarade då den prövade konung Ulysses: "Då vill jag säga ett ord, som jag beder dig höra och märka: Eftersinna du själv, om Athene med Fader Kronion bliver oss nog, eller andra jag ock bör försöka att finna."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Väldiga hjälpare äro försann dessa båda, du nämnde, tronande bägge därovan i skyn och behärskande bägge alla de dödligas ätt och alla odödliga gudar."

Honom svarade då den prövade konung Ulysses: "Tro mig, ej länge de eviga två skola hålla sig fjärran, när i palatsets sal mellan oss och friareskaran blodiga striden begynt, där den rasande Ares ger utslag. Dock, nu gäller för dig att, när morgonrodnaden uppgår, åter begiva dig hem och med trotsiga friarna umgås. Själv skall jag låta vår vän mig senare föra till staden; då skall jag vara att se som den uslaste tiggaregubbe. Om de förhåna mig då i mitt hus så måste ditt hjärta hålla sig lugnt i ditt bröst, hur mycket jag också får lida; ja om jag släpas vid fötterna ut genom salen på dörren eller jag såras med kast, så måste du tåligt det åse. Dock skall du bjuda dem visst att med vettlösheterna sluta,talande vänligt till dem, men de skola nog icke det minsta lyda din bön, ty förgörelsens dag är redan dem nära. Nu till en annan sak, som jag beder dig lägga på hjärtat. När jag blir manad därtill av den rådslagsrika Athene, ger jag med huvudet åt dig en nick, och när detta du märker, flytta då undan och lägg i förvar däruppe på kammarn alla de krigaredon, som hänga i gästabudssalen, alla ihop, men med vänliga ord låt friarna höra detta som skäl, om de sakna dem se'n och efter dem fråga: "Bort jag dem flyttat ur röken; ej mer de nu likna de vapen, vilka Ulysses lämnade kvar, då han reste till Troja, utan de mistat sin glans, så långt som röken har hunnit. Därtill ett viktigt skäl Kronion i sinnet mig ingav: lätt I ju kunden, om heta av vin I begynten en träta, råka att såra varann och skämma så gästabudsbordet och edert friarevärv, ty en fara är lockande stålet." Lämna blott tvenne av svärden där kvar och tvenne av spjuten jämte två oxhudssköldar för oss till att taga på armen, så att vi finna dem strax, när framåt vi storma till angrepp: dem skall Athene förvirra på stund och den vise Kronion. Nu till en annan sak, som jag beder dig lägga på hjärtat. Minns nu, så sant som du föddes av mig och av konungablodet: ingen må veta därom, att Ulysses är kommen tillbaka; varken Laertes må veta därom eller herden, vi gästa, eller Penelope själv eller någon av folket i huset, utan blott du och jag, för att kvinnornas sinne bespeja. Mången vi torde väl ock ibland tjänarna hinna att pröva, både vem ännu oss två vill av hjärtat ära och frukta, och vem det glömmer och visar förakt för sådan en yngling."

Honom hans strålande son då svarade åter och sade: "Fader, jag hoppas förvisst, du med tiden skall känna mitt hjärta, och du skall se, att jag icke är slapp eller flyktig till sinnes. Dock, att denna din plan skulle bliva till gagn för oss båda, tvivlar jag på, och jag beder dig själv att saken betänka. Länge det dröjer och spiller blott tid, om

envar du skall pröva, vandrande åkrarna kring medan friarna trygga i huset öda din egendom bort utan hejd eller minsta förskoning. Dock det råder jag till, att du kvinnorna noga bespejar, vilka som akta dig ej, och vilka som blivit dig trogna. Men att till gårdarna vandra omkring för att männerna pröva tycker jag icke är värt, utan hellre att göra det sedan, om du fått verkligen varsel om hjälp från Zeus med egiden."Så med varandra de skiftade ord, där de sutto i samspråk. Men till Ithaka stävade fram det präktiga skeppet, som ifrån Pylos Telemachos fört och hela hans följe. Då de nu hade styrt in i den djupa och rymliga hamnen, drogo de beckade fartyget upp på den sandiga stranden. Strax deras vapen då buros i land av behjärtade svenner, därpå till Klytios' son de före de präktiga skänker men till Ulysses' hus de skickade genast en härold för att ett lugnande bud till den kloka Penelope bringa, att utåt landet Telemachos gått, men befallt dem med skeppet segla till staden fram, så att icke den vördade drottning skulle bli ångestfull och smälta i pärlande tårar. Träffades då på sin väg härolden och ärlige herden bärande samma bud, som de skulle Penelope bringa. Men när de hunno så fram till den frejdade konungens boning, ställde sig mitt uti tärnornas krets härolden och sade: "Drottning, din älskade son är nu återkommen från Pylos." Herden steg tätt intill drottningen fram och för henne allena allting förmälde, som honom befallt älskade sonen. Men när han kommit till slut och hela sitt ärende framfört, vände till svinen han hem och lämnade slottet och gården.

Friarna grepos av harm och kände sig slagna till sinnes, lämnade salen och drogo sig bort till den resliga gårdsmur, där de på bänkarna slogo sig ner, som stodo vid porten. Först tog Eurymachos, Polybos' son, till orda och sade:

"Oerhördaste dåd, att Telemachos vågat förmäten bringa sin resa till stånd, som vi mente han ej skulle kunna! Nu låt oss hala i sjön det yppersta fartyg, som finnes sätta så fiskare dit till att ro och låta dem ilbud föra till vännerna fram, att de skola sig skynda tillbaka."

Innan han talat till slut, fick Amfinomos ögat på skeppet, vid det han vände sig om, och såg, hur de inne i hamnen lyftade årorna loss och sammangigade seglet, och med ett hjärtligt skratt han yttrade då till de andra:

"Tala ej mera om bud, ty de äro ju inne i hamnen! Antingen har dem en gudom det sagt, eller sågo de själva, huru hans skepp for förbi, fast de mäktade icke det hinna."

Så han sade; då stodo de upp och gingo till stranden. Hastigt det beckade skeppet drogs upp på den sandiga stranden; strax deras vapen då buros i land av behjärtade svenner. Själva de gingo till torget i flock, och ej alls någon annan slapp församlingen in, det vare sig ung eller gammal. Där tog till orda bland dem Antinoos, son av Eupeithes:"Ha! Fördömt, som de eviga nu ha den ynglingen frälsat! Dagen igenom det spejare satt på var udde i blåsten, ömsade ofta och tätt, och så snart som solen gick neder, aldrig en natt blev det sovet ombord, men därute på djupet foro med skeppet vi kring och förbidade heliga Eos, lurande ständigt uppå att Telemachos fånga och döda; och så har ändå en gud nu förhjälpt honom hem under tiden! Låtom oss fatta beslut om att honom förgöra här hemma, denne Telemachos! Icke är tal om att skona, ty aldrig lärer vårt värv få ett slut, så länge som han är i livet. Själv är han ej att förakta, ty klok det är han och rådig, och så är folket nu mer oss alldeles icke så gunstigt. Därför till verket strax, förrn han hinner achaierna samla åter till ting, ty jag tänker, att där skall han icke bli släpphänt, utan förbittrad sig te och stå upp ibland alla och säga, att vi ha stämplat mot honom på mord, fast vi lyckades icke. Ingen lär prisa oss då, som hör talas om sådana anslag. Fara det är, att de göra oss ont och förjaga oss själva ifrån vår fädernejord, och till främmande land få vi flykta. Mördom då ynglingen förr uppå åkrarna långt ifrån staden eller på vägen och tagom hans gods och hans rikedom själva, delande mellan oss allt, som sig bör men själva palatset skola åt modern vi lämna och den, som med henne sig gifter. Men om den planen behagar er ej och I viljen i stället, att han behåller sitt liv och hela sin fädernerikdom, låtom oss vidare ej då föröda hans kostliga håvor, samlade här i en flock, utan hellre envar från sin hemgård fria med brudköpsgåvor, och själv må då drottningen sedan äkta den henne gav rikaste skänk och var ämnad av ödet."

Så han talte, och runt förstummades alla i tystnad. Men bland de samlade började då Amfinos tala lysande sonen av Nisos, en son till den höge Aretos. Han från Dulichions ö med dess veteåkrar och ängar yppersta friaren var och behagade mest av dem alla drottningen genom sitt tal, ty ädel han var i sitt hjärta. Denne besinningsfull tog

till orda ibland dem och sade:

"Vänner, för min del önskar jag ej, att Telemachos mördas, ty ett förskräckligt dåd är ju mord på en konungaättling. Nej, utan först må vi söka besked om de evigas rådslut. Kommer från mäktige Zeus då ett svar, som gärningen gillar, då är jag med om hans mord och skall mana envar till detsamma; men därest gudarna råda ifrån, må vi låta det vara."Så var Amfinomos' ord, och de gillade alla hans mening, stodo så upp och begåvo sig hän till konungens boning, där de nu slogo sig ned på de blankpolerade stolar.

Men på den kloka Penelope nu kom den tanken i sinnet att sig visa igen för den trotsiga friareskaran, ty hon försport i sitt rum, att förgörelse hotade sonen; härolden Medon det sagt, ty han överläggningen åhört. Neder till salen hon gick, av betjänande tärnorna åtföljd; men då hon lände till friarna fram, den härliga kvinnan, syntes hon stanna i dörrn till den väluppmurade högsal, höljande kindernas par med det fina och glänsande doket, och med bestraffande ord till Antinoos talte hon häftigt:

"Fräcke Antinoos, illgärningsman! Och så heter det ändå, att du skall vara på Ithakas ö ibland män av din ålder ypperst i råd och i tal. Nej, sådan har aldrig du varit. Rasande, säg, vi du nu min Telemachos står efter livet? Aktar du ej bönfallandes röst, fastän Zeus är dem vittne? Tror du en gudlig gärning det är att fördärva varandra? Vet du då ej, att din fader en gång till vår tröskel som nödställd flydde för folkets hämnd, ty stor var förbittringen bland dem, därför att mannen sig givit i lag med tafiske våldsmän och mot thesproterna övade ont, som till oss voro vänner? Folket hans blod ville se och riva hans hjärta ur livet och föröda i grund det myckna och goda han ägde. Våldet Ulysses då styrde utav och betvang deras vrede, han, vars hus du nu öder som rov, till vars maka du friar, och vars barn du förgör, mitt hjärta till grymmaste pina. Därför håll upp, jag dig beder, och bjud dina vänner detsamma!"

Svarade Polybos' son Eurymachos henne och sade: "Ädle Ikarios' dotter, du kloka Penelope, hör mig! Lugna dig, drottning, låt icke din själ över sådant sig ängsla! Ej är den mannen född, och aldrig han heller skall födas, som skall en våldsam hand på din dyre Telemachos lägga, aldrig, så länge som jag är vid liv och har ögonen öppna. Ty jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat: här ser du den vars lans skall genast i mördarens hjärtblod färga sig röd, ty jag själv har hos stadsförhärjaren Ulysses ofta som liten fått sitta i knät, och han stack mig i handen bitar av steken och höll till min mun det glimmande vinet. Därför jag håller Telemachos kär såsom ingen bland mänskor, och han behöver ej alls att från friarnas sida för döden frukta, men bliver den sänd av en gud, är omöjligt att undfly."

Tröstande talte han så, men stämplade själv på hans lönmord. Drottningen åter gick upp i det strålande ovangemaket,där hon Ulysses begrät, sin älskade man, tills Athene göt på den sörjandes ögonlock den ljuvliga sömnen.

Afton det var, innan herden kom hem till Ulysses och sonen. Dessa då stodo vid spiseln ihop och sig lagade kvällsvard, sedan de slaktat en ettårsgris. Men gudinnan Athene hade dem nalkats igen och Laertessonen Ulysses rört med sin gyllene stav och å nyo förvandlat till gubbe, klädd i den rysliga tiggaredräkt, att han icke av herden måtte igenkänd bli och denne gå bort och det säga strax åt den kloka Penelope själv och ej tiga med saken.

Genast Telemachos vände sitt ord till herden och sade: "Kommer du gode Eumaios? Vad nytt är att höra i staden? Äro de hemma igen, de manhaftiga friarna, ännu, vilka mig ställde försåt, eller lura de än på min hemfärd?"

Honom svarade du, svinaherde Eumaios, och sade: "Icke jag vårdade mig om den saken att spörja och forska, medan i staden jag gick, ty ivrig jag var att med första lämna ifrån mig mitt bud och få vända tillbaka till eder. Samman jag träffade då med ett hastande bud från ditt manskap, vilken var härold och mälde ju först för din moder sitt budskap. En ting vet jag ännu, ty med egna ögon jag såg det. Redan ur staden jag var och så långt som till Hermeskapellet hunnen på vägen; då såg jag ett skepp, som styrde i hamnen in med en strykande fart, och med många var skeppet bemannat, därtill av sköldar fullt och av dubbelspetsade lansar. Då föll mig in att det friarna var, fast jag vet det ju icke."

Så han talte; då log den käcke Telemachos stilla, sökande faderns blick, men Eumaios' öga han undvek.

Sedan de slutat sitt stök och aftonvarden var färdig, åto de, njutande alla med lust av det rikliga målet. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, gingo de sedan till sängs, där av sömnens gåva de njöto.

SJUTTONDE SÅNGEN.

Ulysses inkommer till staden.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, ofőrtövat på fötterna band sina vackra sandaler unge Telemachos, son av den gudalike Ulysses, tog sitt väldiga spjut, som passade honom i handen, ivrig att komma till staden, och nu till sin herde han talte:

"Far lille, jag går till staden nu in, på det att min moder måtte få se mig, ty icke jag tror, att hon kommer att sluta förr med sin suckan och gråt och den tårealstrande jämmern, innan hon skådar mig själv; men åt dig ger jag detta i uppdrag: för du den främmande stackarn in med det första till staden; där må han tigga sig mat, så giver väl vem som så tycker honom en bit och en drick, ty jag själv kan omöjligt med alla människor dragas, då redan förut jag har många bekymmer. Skulle nu främlingen också bli ond, så blir sådant hans egen skada allenast; jag säger nu helst min uppriktiga mening."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Käre, jag själv har nu heller ej tänkt att stanna här längre. Bättre för tiggaren är att i staden än ute på landet tigga sig maten ihop, och mig giver väl vem som så tycker. Jag är för gammal och tung för att hålla mig kvar på en lantgård, där man skall lystra var stund till den styrande fogdens befallning. Vandra du bara åstad! Mig följer vår vän, som du sade, när jag vid elden fått värma mig först och det hinner bli solvarmt; ty så eländiga kläder jag har, och morgonens rimfrost kunde fördärvlig mig bli och I sägen, att långt är till staden."Så han sade. Sin väg nu Telemachos gick över gården hurtigt med ilande steg och mot friarna stämplande ofärd. Men då han lände så hem till det väluppbyggda palatset, tog han och ställde ifrån sig sitt spjut emot pelaren höga och över tröskelstenen gick in och trädde i salen.

Först bland alla fick honom då se Eurykleia hans amma, medan på stolarnas prunkande rad hon bredde ut fårskinn; gråtande strax till hans möte hon gick, och de övriga tärnor kommo omkring honom ock, som han ägde, den ädle Ulysses, bjödo välkommen igen och kysste hans huvud och skuldror. Och från våningen ut den kloka Penelope trädde, liknande Artemis själv eller gyllene kärleksgudinnan, och om älskade son hon gråtande slog sina armar, kysste hans huvud ömt och bägge hans strålande ögon, medan med tårfylld röst hon talte bevingade orden:

"Kommer du, ljuvliga ljus, min Telemachos! Aldrig jag väntat mera att se dig igen, från den dagen du reste till Pylos hemligen, utan mitt lov, för att efterhöra din fader. Dock, förtälj mig nu allt, vad du mötte och såg på din resa."

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Väck ej min smärta till livet igen, o moder, och upprör hjärtat nu i min barm, då så nyss jag är frälsad från döden, utan begiv dig i bad och kläd dig på kroppen i nyrent, därpå stig upp i ditt ovangemak med ditt följe av tärnor, lova högtidligen där att åt samtliga gudarna offra festhekatomber, om Zeus låter vedergällningen komma. Själv jag till torget nu går för att bjuda en främling i huset bliva vår gäst, som följde mig hit, när från Pylos jag hemfor. Honom till staden jag sände förut med mitt hurtiga manskap; vännen Peiraios jag bad att den främmande hem till sin boning föra och äga all heder och vård, tills jag komme tillbaka".

Så han talte, och drottningen teg och höll inne med svaret. Därpå i badet hon gick och sig klädde på kroppen i nyrent, lovade se'n under bön åt samtliga gudarna offra festhekatomber, om Zeus läte vedergällningen komma.

Men ur palatset på stund gick Telemachos ut, och i handen spjutet han bar, och han följdes av två snabbfotade hundar; och ett gudomligt behag göt ut över honom Athene, och allt folket på ynglingen såg, där han kom med beundran. Strax kring honom i flock de manhaftiga friarna kommo, talande vänliga ord, men tänkande ont i sitt sinne. Undan han drog sig likväl ur trängseln av friareskaran, och till den plats, där han Antifos såg, Alitherse och Mentor,vilka av gammalt han känt som sin faders redlige vänner, gick han och satte sig ner, och de frågade noga om allting. Till dem nalkades då den lansberömde Peiraros, vilken den främmande gästen fört med genom staden till torget. Ej var Telemachos son sen att den främmande träda till mötes. Först Peiraios till orda då tog och sade till honom;

"Sänd några tärnor nu snart, Telemachos, hem till min boning, som kunna hämta de ting, som av kung Menelaos dig skänktes."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Ännu veta ju ej, Peiraios, hur detta skall sluta. Skulle de trotsige friarnas flock i palatset i löndom mörda mig själv och mitt fädernegods emellan sig skifta, hellre jag unnar då dig att dem äga än någon av dessa; lyckas det åter för mig att förgöra och döda dem själva, för då klenoderna glad till mitt hus, när mitt hjärta har glädje."

Sade, och nu sin bekymrade gäst till palatset han förde. Men då de hade länt fram till det väluppbyggda palatset, lade de mantlarna av uppå raden av stolar och troner, stego så ner i polerade kar och njöto av badet. Sedan dem tärnorna där hade badat och gnidit med olja och hade klätt dem till sist uti mantel av ylle och livrock, trädde ur badet de ut och på stolarna satte sig neder. Nu en tärna kom fram, som över ett bäcken av silver vatten på händerna göt ur en vacker och gyllene kanna, till att dem skölja, och flyttade fram ett glänsande matbord. Även den ärade skafferskan kom och ställde på bordet bröd och rätter i mängd och bjöd av vad huset förmådde. Mitt emot sonen tog modern då plats invid dörren till salen, lutad mot stolens rygg och med finaste spånad på sländan. Därpå de grepo sig an med de väntande, färdiga rätter. Men när de stillat hade sin lust till att äta och dricka, började kloka Penelope se'n att tala och sade: "Nu Telemachos stiger jag upp uti ovangemaket för att på bädden mig vila, som ack! är ett suckarnas läger, vätt av de tårar jag gjuter alltjämt, från den dagen Ulysses följde till Ilion hän med Atriderna. Ej lär du gitta, innan de trotsige friarnas flock är församlad i salen, att ge besked, om något du hört av din saknade fader."

Henne Telemachos svarade då den vettige yngling: "Moder, jag detta då strax vill dig sanningsenligt berätta. Hän till Pylos vi kommo, till Nestor skarornas herde, och i sitt höga palats den gamle mig hjärtligen mottog och mig förplägade hult, som en fader sin son skulle plägat,som hade nyss länt hem ifrån främmande länder; så han bemötte mig ömt och alla hans frejdade söner. Men om Ulysses sade han sig utav ingen på jorden hava försport, om han redan är död eller ännu i livet, ' utan till Atreus' son Menelaos, frejdad i spjutstrid, sände han mig på en ypperlig vagn och med hurtiga hästar. Där fick jag Helena se, den argiviska sköna, som vållat både argiver och troer så ont efter gudarnas vilja. Strax mig frågade Menelaos, väldig i härskri, vad som mig dit hade fört till den heliga stad Lakedaimon; sanningsenligt jag allt då berättade noga för honom. Därpå begynte han tala igen och svarte och sade:

"Skändligt! Så ville de då i den hjältemodige mannens säng det bädda åt sig, fastän ynklige stackare själva! Men som det går, när en hind i det starka lejonets rede inne bland snåren har lagt sina späda och diande kalvar, medan hon själv ibland skogarnas löv och grönskande dälder strövar på bete omkring, och lejonet då till sitt läger kommer tillbaks och åt dem bereder en jämmerlig ände: så skall Ulysses åt dem beredda en jämmerlig ände. Komme han — evige Zeus och Athene och Foibos Apollo! — sådan han var, när på Lesbos en gång, det vackert bebyggda, dristigt han trädde till brottningskamp mot Filomeleides och honom fällde med makt, och achaierna jublade alla, trädde blott sådan Ulysses en dag ibland friareskaran, alla en bråddöd finge de då och en bitter förmälning. Men det du frågar och beder mig om, vill jag gärna dig säga utan att vika från sanningen av och skall ej dig bedraga. Allt vad mig sade en gång den sanningsägande havsgud, därav skall icke ett ord jag förtiga för dig eller dölja. Själv på en ö, som han sade, han sett din bedrövade fader uti gudinnan Kalypsos gemak, som honom med tvångsmakt fjättrar, och ej han förmår att komma till fädernejorden, ty långårade skepp han ej äger och

käcka kamrater till att sig föra åstad över havets väldiga ryggar."

Slikt förtäljde för mig Menelaos, frejdad i spjutstrid. Strax därefter jag reste min väg och mig gudarna medvind sände och förde mig snabbt till den älskade fädernejorden."

Så han talte och skakade upp hennes hjärta i bröstet. Men då talade ock Theoklymenos, siaren ädle: "Vördnadsvärda gemål till Laertessonen Ulysses! Ej Menelaos vet riktigt besked, men på mig skall du höra, ty jag vill sanningen sia för dig och skall intet fördölja. Vittne då Zeus ibland gudarna först och ditt vänliga gästbord,vittne den frejdade konungens härd, dit nu jag är kommen: återkommen försann är Ulysses till fädernejorden, där han nu dväljes och vandrar omkring och bemärker vart illdåd, medan han stämplar på ont emot samtliga friareskaran. Sådan en fågel för mig, där jag satt på det toftade skeppet, tedde sig nyss; jag förkunnade strax för Telemachos varslet."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Måtte uppfyllelse vinna det ord, som du sade, o främling! Då skall du vänlighet stor, som ej sparar på rikliga skänker, röna av mig, så att vem som dig ser, skall prisa dig lycklig."

Så med varandra de skiftade ord, där de sutto tillsammans. Men framför konungens hus med skrävel och trotsiga later friarna roade sig med att kasta med diskus och lansar ute på gårdens jämnade plan, där de brukade leka. Dock, när middagstiden det led och boskapen anlänt utifrån landet runt, av de vanliga herdarna driven, talade Medon dem till, den härold, som mest utav alla funnit inför dem behag och som alltid var med dem vid bordet:

"Ynglingar, sedan I nu er med tävlingslekarna fröjdat, träden i huset härin, så att laga vi kunna vår måltid; ty att få äta sin middag i tid är icke det sämsta."

Så han sade; då bröto de upp och maningen lydde. Men när de trädde så in i det väluppbyggda palatset lade de mantlarna av uppå raden av stolar och troner. Därpå de slaktade frodiga får och de vackraste getter, slaktade hulliga svin och tillika en kviga ur hjorden, lagande middagen till. — Men Ulysses och ärlige herden gjorde sig färdiga nu att från landet bege sig till staden. Först Eumaios till orda då tog, svinherdarnas förman:

"Främling, då alltså du önskar bestämt att bege dig till staden redan i dag, som min herre det bjöd — ty för min del jag hellre önskat att hava dig kvar som vaktare här över gården men jag för honom är rädd och försynt, och jag fruktar, att bannor sedan jag finge, och hårt är att tadel få höra av husbond — nå ja, så låtom oss gå, ty mera än hälften av dagen redan är liden, och kallare snart det bliver mot kvällen."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Gott, jag begriper och hör, du talar till en, som förstår dig. Ja, låt oss gå, men du följa mig skall nu ända till staden; låna mig även en stav, om en färdigskuren du äger, som jag kan stödja mig på, ty I sägen, att vägen är halkig."Så han talte och slängde på rygg sin eländiga ränsel, lappad och trasig gement och med bara ett rep såsom bärrem; honom Eumaios då räckte en stav, som han hade sig önskat. Därmed de gingo; om gården hölls vakt av hundar och herdar, vilka där stannade kvar; och till staden han konungen förde, vilken var sådan att se som den uslaste tiggaregubbe, stödjande tungt på sin stav och med ynkliga paltor på kroppen.

Sålunda vandrande fram på den steniga vägen, omsider staden de nalkades re'n, och den skönt infattade källans skimrade flöde de hunno, där borgarna hämtade vatten. Ithakos hade den byggt och Polyktor och Neritos även; runt omkring var en lund av vattenälskande popplar, satta i liksvängd ring, och från höjden av klippan kom vattnet flödande iskallt ner, och ett altare, helgat dess nymfer, överst på klippan stod, där vandraren lade sitt offer. Där med Melanthios, Dolios' son, de träffade samman; getter han drev, och de bästa det var utur samtliga hjordar, valda för friarnas bord, och av herdar tvänne han följdes. Som han fick se dem, han började strax att skrika och skymfa häftigt och oförskämt, så Ulysses' hjärta blev upprört:

"Här kan man säga minsann, att ett skarn drar åstad med ett annat; sålunda parar en gud beständigt lika med lika. Vart skall med snuskegrisen du hän, du eländige svinkarl? Vämjelig är han att se, den tallriksslickarn, den tiggarn, som skall i staden väl skubba sig nu mot vareviga dörrpost, medan om smulor han ber, men aldrig om svärd eller kittlar. Gåve du honom åt mig till att vaktare bli på min fägård för att i fållorna sopa och löv mig

hämta åt kiden, kunde på låren han skaffa sig kött, av vasslan han drucke. Men då han lärt sig ej annat än ont, så vill han nog icke taga sig gagneligt för, men vill hellre som tiggare stryka landet omkring efter mat åt sin alltid glupande mage. Men jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat: därest han vågar sig in i palatset hos konung Ulysses, då skola pallar i mängd från männernas händer i salen flyga hans huvud omkring och splittras itu mot hans revben."

Sade och gick dem förbi och sparkade till i sitt vanvett kungen på höften, men mäktade ej honom alls ifrån stigen rubba, ty stadigt han stod. Då övervägde Ulysses, om han väl, rusande an, borde honom med påken ihjälslå eller vid fötterna ta och hans huvud dänga i marken. Dock han betvang sig och härdade ut, men Eumaios i synen skällde Melanthios ut och ropte med lyftande händer:"Nymfer, som källan bebon, i döttrar av Zeus! Om Ulysses någonsin offrat åt eder av lamm och av killingar låren, lindande in dem i fett så hören den bön, som jag beder! Måtte en gudom snart den ädle förhjälpa till hemmet! Hastigt han gjorde då slut på de högfärdslaterna dina, varmed du nu dig hoverar så stolt, där du ständigt i staden driver omkring, men din hjord av försumliga herdar fördärvas."

Honom svarade då Melanthios, getternas herde: "Ha! Vad pratar den hunden för slag, den lömske förrädarn? Honom jag fraktar åstad någon dag på ett seglande fartyg långt ifrån Ithakas ö och förtjänar på honom en hoper. Måtte Telemachos lika så visst få i dag i palatset falla för friarnas hand eller ock för en pil från Apollo, som för Ulysses själv gick i fjärran om intet hans hemfärd."

Sade och lämnade dem, där de saktligen vandrade framåt; själv gick han hastigt, och snart var han framme vid konungaslottet. Genast han trädde då in och slog sig i friarnas samkväm mitt för Eurymachos ned, som han skattade högst av dem alla. Tjänarna skyndade fram med ett stycke av köttet för herden, medan den ärade skafferskan själv honom bringade också bröd till att äta. Men fram i detsamma Ulysses och herden, hunnit och stannade nu, ty klangen av hålkade lyran ljöd dem till mötes, då Femios nu ibland friareskaran sången tog upp; och sin herde i hand tog kungen och sade:

"Detta, Eumaios, helt visst är Ulysses' präktiga boning. Lätt kan den kännas igen, om man också bland många den såge. Byggnad till byggnad radar sig tätt, och präktigt är gården hägnad med mur och med tinnar, och starkt är den flyglade porten byggd, och det skulle ej lyckas så lätt att den spränga för någon. Märka jag kan, att därinne en mängd nu sitter till gilles; ångande doften av stek sig sprider från huset, och lyran klingar, som gudarna skapte till vän åt det festliga gillet."

Honom svarade du, svinherde Eumaios och sade: "Ja, du har gissat det lätt, då du heller ej annars är tanklös. Men låt oss tänka nu på, hur vi skola gå rättast till väga, antingen själv du vill först gå ditin i det präktiga huset och ibland friarnas lag, medan jag blir härute så länge; men vill du hellre, så stanna du här och låt mig gå i förväg; dröj ej för länge ändå, så att ingen, som ser dig härute, kastar en sten eller ger dig ett slag. Tänk efter, jag ber dig!"

Honom svarade då den prövade konung Ulysses: "Gott, jag begriper och hör; du talar till en, som förstår dig.Men gå i förväg du, så stannar jag ute så länge. Tro mig för resten, vid hugg och vid slag är icke jag ovan, men jag att tåla har mod, ty jag redan så mycket har utstått både på hav och i krig; må nu detta då också mig drabba. Ingen är ändå i stånd till att stävja den pockande magen, gruvliga besten, som idel förtret åt oss människor vållar, ja, så att till och med toftade skepp beväras för hans skull för att åt fiender bringa fördärv över ödsliga havet."

Så med varandra de skiftade ord, där de stodo tillsammans. Plötsligt en hund, som där låg, då lyftade huvud och öron, Argos, Ulysses' hund, som han själv, ståndaktige kungen, hade fött upp, men ej prövat på jakt, ty till heliga Troja drog han förut, men på jakt blev hunden av svennerna medförd både mot vildmarksgetterna förr och mot harar och rådjur. Nu han låg där förskjuten och glömd, då hans herre var borta, sträckt på den spillning, som låg där i mängd efter oxar och mulor, sammanskovlad vid porten, till dess att den fördes omsider bort av Ulysses' folk för att göda hans väldiga jordlott. Där låg nu Argos, hans hund, och var full utav krälande otyg. Nu, då han kände Ulysses igen, som stod i hans närhet, började genast att vifta med svans och med öronen sloka, men han ej orkade mer, då han ville därefter sin herre närmare komma. Då strök sig en tår utur ögat Ulysses, vänd från

Eumaios bort, som märkte det ej, och han frågte:

"Underligt är det att se den där hunden i smutsen, Eumaios. Skön till sin skapnad han är, dock vet jag nu icke så säkert, om med en sådan gestalt han också var snabb till att löpa eller var bara en slik, som sällskapshundarna äro, vilka allenast för prydnadens skull av ägarna hållas."

Honom svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Ack ja, den hunden har ägts av en man, som gick under i fjärran. Vore han lika så vacker ännu och lika så hurtig, som när Ulysses till Troja for bort och lämnade honom, skulle du häpna på stund att skåda hans styrka och snabbhet. Aldrig i skogens lummiga snår kunde viltet sig frälsa när han drev upp, och förträfflig ju ock han förstod sig på spåren. Nu i elände han är, ty fjärran från fäderneslandet ägaren dog, och han skötes ej om av de slarviga tärnor. Trälarna, vet man, så snart de ej mer utav herrarna manas, mista all villighet strax att förrätta sitt skyldiga göra. Hälften av heder och kraft vittblickande Zeus ju berövarmannen, så snart som träldomens dag över honom är kommen."

Sade och trädde så in i det väluppbyggda palatset; rakt in i salen han gick till de trotsiga friarnas samkväm. Argos åter blev genast förgjord av den nattliga döden, sedan han skådat Ulysses igen på det tjugonde året.

Honom den väna Telemachos såg långt före de andra, strax som Eumaios i salen kom in, och han bjöd med en vinkning herden att sitta hos sig, och denne då blickade kring sig, tog så den lediga stol, där skaffaren brukade sitta, vilken där styckade köttet itu, när friarna åto; denna han tog och bar hän till Telemachos' bord och den ställde mitt för honom och satte sig där, och genast en härold lade för honom av köttet en part och av brödet ur korgen.

Kort efter honom gick in i palatset den ädla Ulysses, varande sådan att se som den uslaste tiggaregubbe, stödjande tungt på sin stav och med ynkliga paltor på kroppen. Neder på tröskeln av ask han satte sig innanför dörren, lutad mot posten, som mästaren gjort en gång av cypressträ, snidat med skicklig hand och jämnat med hjälp av sitt snöre. Tog då Telemachos genast ett bröd ur den prydliga korgen, därtill av köttet ett stycke så stort, som i händerna rymdes, och han på herden kallade nu och sade till honom:

"Tag och till främlingen bringa det här och bjud honom också själv gå till samtliga friarna kring och begära en gåva, ty för behövande passar ej gott, att de äro försynta."

Så han sade, och herden gick hän, när han maningen hörde, trädde till konungen fram och talte bevingade orden:

"Detta Telemachos skickar dig, vän, och han bjuder dig också själv gå till samtliga friarna kring och begära en gåva, ty för behövande passar ej gott, att de äro försynta."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Mäktiga Zeus, o beskär åt Telemachos lycka på jorden! Måtte han allting få, vadhelst i sitt hjärta han åtrår."

Sade, och gåvan han emottog med händerna bägge och framför fötterna lade den ned på sin trasiga ränsel. Därpå han satt där och åt, medan sångaren kvad uti salen; just som han slutat sitt mål, då teg den gudomlige skalden. Friarna började sorla nu högt, men gudinnan Athene trädde då åter fram till Laertessonen Ulysses, manande honom att tigga sig bröd utav friareskaran, för att få se, vem ibland dem var ond, och vem billighet hyste, men hon ej tänkte ändå att en enda förskona för döden. Bedjande gick han nu kring till envar ifrån vänster till höger,räckande handen fram överallt, som om alltid han bettlat. Alla av ömkan de gåvo en bit och begapade honom, medan de frågte varann, vem han var, och vadan han kommit. Tog då till orda bland dem Melanthios, getternas herde:

"Hören nu, alla I friare här till den prisade drottning, vad jag om främlingen vet, ty jag sett honom redan tillförne. Ingen har fört honom hit utom svinaherden allenast; dock är mig icke bekant, varifrån han förmäler sig stamma."

Så han talte. Antinoos strax mot Eumaios då utfor: "Åja, du svinaherde är känd! Hur kunde du tiggarn föra till staden? Finns icke här nog av strykare redan, vämjeligt tiggarepack, ett tallriksslickande byke? Kan du ej nöjas med dem, som tära på konungens välstånd, samlade här uti mängd, efter också du kallat på denne?"

Honom svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Ädling, Antinoos, är du förvisst, men du talar ej ädelt. Vem tror du självmant kallar väl in någon främling i landet, om han ej hörer till dem, som äro till nytta för folket, såsom en siare är eller timmermannen och läkarn, eller den heliga skalden det är, som förnöjer med sången? Sådana människor kallar man in överallt uppå jorden; tiggare kallar man ej, som ju bliva allenast till plåga. Men bland samtliga friarna här du beständigt den värste var mot Ulysses' folk och isynnerhet mig, men jag frågar icke därefter, så länge som än i palatset här leva kloka Penelope själv och Telemachos, gudarnas like."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Tyst' och spill vidare icke ett ord på att svara den mannen. Ty hos Antinoos vana det är att med vresiga skymford smäda och gräla alltjämt, och han eggar de andra till ilska."

Sade och nu med bevingade ord till Antinoos talte: "Vackert i sanning för mig, Antinoos, just som en fader, sörjer du genom ditt bud, att den främmande skall ur palatset jagas med maktspråk ut, det gudarna ändå förbjuda. Tag du och giv! Jag förmenar dig ej, jag dig beder att giva. Ej för min moder du vare försynt och ej heller för någon, sven eller tärna, i tjänarnas hop hos den ädle Ulysses. Dock, du danad ej är med det sinnelaget i hjärtat, utan långt hellre förplägar dig själv, än du giver åt andra."

Honom Antinos svarade då och talte och sade: "Hetsige yngling, som talar så stort, vad var det du sade? Gåve varenda av friarna blott honom lika så mycket, visst tre månaders fred här i huset vi finge för honom."Sade, och pallen han makade fram, som stod under bordet, den han vid gillena hade till stöd för de glänsande fötter. Alla de övirga gåvo en bit, så att ränseln blev uppfylld både av bröd och av kött, och redan tillbaka till tröskeln tänkte Ulysses att gå för att smaka achaiernas gåvor, trädde dock först till Antinoos fram och sade till honom:

"Giv mig du också, min vän! Du tycks mig ej vara den sämste ibland achaierna här, men den främste; du liknar en konung. Därför jag måste av dig framför allt ha den rikaste gåvan nu av din mat och jag prisa dig skall överallt uppå jorden. Lycklig jag varit en gång även jag och bland människor bofast; rikt var välsignat mitt hus, och ofta jag gav åt den arme, huru han också såg ut, och vadhelst för nöd honom tryckte; trälar jag ägde i tusendetal och allt vad för resten krävs för ett lyckligt liv, och som låter en räknas bland rika. Allt är förintat av Zeus, ty så har väl honom behagat. Han mig förledde att segla åstad med en vikingaskara bort till Egypten, i världen så långt, att fördärvas jag måtte. Där i Egyptens älv jag förlade de toftade skeppen. Genast befallde jag då mina övriga kära kamrater, att de därnere på strand skulle stanna och skeppen bevaka, medan jag skickade spejare hän till de höjder där voro. Dock i sitt övermod de stävjade icke sin stridslust, utan de skövlade strax egypternas härliga åkrar rövade kvinnor och jollrande barn och på åkrarna männen slogo ihjäl; dock snart kom jämmerropet till staden. Där ljöd en maning till strid, och när morgonrodnaden uppgick, kommo de; slätten blev full av krigarevagnar och fotfolk och av den mordiska kopparens glans; men ljungarn Kronion spridde förvirring och flykt bland mitt folk, och där vågade ingen hålla mot fienden stånd, ty på sidorna alla var döden. Många nu fienden dräpte av oss med den eggade kopparn, många han levande tog och dem släpade med sig i träldom. Mig de förärade bort till en gästvän, kommen från Cypern, Dmetor, av Jasos en son och rådande konung på Cypern; därifrån lände omsider jag hit, av lidanden jagad."

Honom Antinoos svarade då med en rytande stämma: "Vad för en gud har den plågan sänt hit att fördärva vår målro? Stanna därborta i saln och från mitt bord håll dig på avstånd, annars så skall du få se på ett bittert Egypten och Cypern! Maken har aldrig jag sett till gåpående tiggarefräckhet. Gör du ej ronden från man och till man, och de giva dig ocksåutan besinning; det finnes ej hejd eller minsta förskoning, då de få giva av främmande gods och envar har tillfyllest."

Undan han drog sig och svarade då, den förslagne Ulysses: "Ha, ditt hjärta minsann är ej passande alls till ditt yttre. Icke ett saltkorn ens, kan jag tänka du gåve därhemma, då du ej gittade nu, där du sitter vid främmande håvor, taga av maten och ge mig en bit, fast det rundligen vankas."

Så han sade. Allt vildare blev hos Antinoos vreden, och med bevingade ord han ropade, bister i uppsyn:

"Nu jag tänker försann, att du lärer ej slippa helbregda ut ifrån salen igen, då du kommer med smädelser också."

Sade och slungade pallen åstad och överst vid halsen träffade högerskuldran med makt, men stadig Ulysses stod som en klippa, Antinoos' kast honom rubbade icke; tigande rörde han huvudet blott och tänkte på ofärd. Åter till tröskeln han gick och satte sig ned och sin ränsel ställde där alldeles full, och till friarna sedan han talte:

"Hören mig, alla I friare här till den prisade drottning, att jag må säga ett ord, som hjärtat mig bjuder att tala. Aldrig blir mannen betagen av harm eller smärta i sinnet, om han får lida ett hugg vid försvaret av det, som han äger, antingen oxarna värna han vill eller fåren de vita. Men mig Antinoos slagit för det, att min mage är hungrig, gruvliga besten, som idel förtret åt oss människor vållar. Men om för tiggaren ock det finns gudar och hämndegudinnor, må då Antinoos finna sin död i stället för bröllop."

Honom Eupeithes' son Antinoos svarte och sade: "Bara sitt stilla och ät du, min vän, eller laga dig hädan; eljest de unga dig ut skola snart, så fräckt som du talar, släpa vid arm eller fot och flänga dig alldeles sönder."

Så han sade; men alla de nu förtörnades häftigt; mången då yttrade så bland de övermodiga unga:

"Ej var det rätt att du kastade så på den främmande stackarn. Vådlige! Tänk, om han nu vore en av de himmelske gudar! Gudarna också som gäster sig te ifrån främmande länder, tagande varje gestalt, där de städerna ofta besöka för att se efter, vad rätt och vad orätt övas av mänskor."

Sådant var friarnas tal, men han frågade icke därefter. Även Telemachos greps av den bittraste harm i sitt hjärta över hans kast, men icke en tår han fällde ur ögat; tigande rörde han huvudet blott och tänkte på ofärd.

Men då den kloka Penelope snart fick höra, hur kastet främlingen drabbat i salen, hon strax ibland tärnorna talte:"Måtte Apollo så drabba dig själv med sin prisade båge!" Och henne skafferskan strax, Eurymone, svarte och sade:

"Bleve uppfyllelse endast beskärd på de böner vi bedja, ingen av friarna såge då mer sköntronande Eos."

Svarade kloka Penelope då och sade till henne: "Moder, dem alla jag hatar förvisst, ty de stämpla på illdåd; dock, såsom döden själv Antinoos är mig förhatlig. Tänk dig, en nödställd främling där går ibland männen i salen, tiggande åt sig en bit, ty av fattigdomen han tvingas; alla de andra då gåvo en bit och fyllde hans ränsel, men Antinoos slängde sin pall i hans skuldra i stället."

Så i sitt ovangemak i kretsen av tjänande tärnor drottningen talte; därnere då åt under tiden Ulysses. Nu efter herden hon skickade bud och sade till honom:

"Gode Eumaios, i salen går ner och bed främlingen genast komma hitupp, att jag själv kan få tala med honom och fråga, om han har någonting hört om den oförskräckte Ulysses eller har själv honom sett. Han är vida berest, som det tyckes."

Henne svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Ville achaierna blott sig tystare hålla, o drottning, saker han kunde berätta för dig, som förtjuste ditt hjärta. Redan har honom jag hyst i mitt tjäll tre dagar och nätter; först till mig han ju kom, när han lyckades rymma från skeppet: dock han till slutet ej han på sin skildring av allt vad han lidit. Som när på skalden betagen man ser, som av gudarna själva lärde att sjunga till människors fröjd sina tjusande kväden, och man vill oavvänt blott lyssna, så länge han sjunger: så han förtrollade mig, där han satt i min hydda och talte. Gästvän nämner han sig ifrån fädernas tid med Ulysses, Kreta hans hemland är, där Minos' ättlingar härska; därifrån lände omsider han hit, av lidande jagad, kastad från land och till land, och han säger sig hört om Ulysses, att han ej långt härifrån i thesproternas bördiga rike levande finns och för med till sitt hem mångfaldiga skatter."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Gå då och bed honom komma hitupp, att han själv må berätta. Friarna åter må utan för dörrn sig förlusta som vanligt eller härinne i huset; för dem finns det inga bekymmer. Allt deras gods i det bästa behåll ju ligger därhemma, mat och vin, och där täres ej mer än vad tjänare äta; själva hos oss de nu dag efter dag församla sig alla, slakta här åt sig båd' oxar och får och frodiga getter, hålla ett ständigt kalas och dricka det glimmande vinet utan försyn, så att allting föröds. Ty en man det oss fattas,sådan Ulysses var, till att hålla fördärvet från huset. Komme Ulysses blott hem och tillbaka till fädernejorden, skulle

han strax med sin son för oförrätterna hämnas."

Så hon talte; då nös Telemachos häftigt, och ljudet skallade huset runt, och Penelope skrattade hjärtligt, och med bevingade ord hon vände sig strax till Eumaios:

"Skynda dig, hämta nu främlingen fort, att jag honom får träffa! Hörde du ej, att min son nös lycka åt allt vad jag sade? Nu skall det också slå in, och döden friarna drabba alla ihop, ej en enda av dem skall förgörelsen undgå. Ännu ett ord jag säga dig vill, som du lägge på hjärtat: därest jag märker, att mannen i allt mig sanningen säger, skänker jag honom den vackraste dräkt, både mantel och livrock."

Sade, och herden gick ner, så snart han maningen hörde, steg till Ulysses fram och talte bevingade orden:

"Främling, den kloka Penelope själv, Telemachos' moder, beder dig komma ditupp, ty hon längtar att något få spörja om sin gemål, hur bittert hon än är av sorgerna nedtryckt. Därest hon märka då kan, att du sanningen säger i allting, mantel och livrock skänker hon dig, som du mest har av nöden. Mat kan du alltid dig tigga ihop ibland folket i staden nog till att mätta dig med, och du får väl av vem som du tycker."

Honom svarade då den prövade konung Ulysses: "Sanningen skulle jag nog, Eumaios, i allo om honom säga den kloka Penelope strax, Ikarios' dotter, ty jag om kungen vet nog besked, och vi lidit detsamma; men jag är bara så rädd för den elaka friareskaran, ty deras fräckhet och våld ha ju ända till himmelen stigit. Nyss, när jag endast i salen gick runt och ej gjorde det minsta och den där mannen, du vet, med sitt kast mig vållade smärta, hindrade varken Telemachos själv eller någon han våldsdåd. Därför Penelope bed, att hon väntar där uppe i rummet ännu så länge tills solen går ner, och betvingar sin längtan. Då må hon spörja mig ut om sin makes önskade hemkomst, sedan vid elden hon givit mig plats, ty eländiga kläder har jag, det känner du bäst, ty den förste du var som jag bönföll."

Sade, och upp gick herden, så snart som han mannen hörde. Honom Penelope frågade strax, när han trädde på tröskeln:

"Är han ej med dig, Eumaios? Vad gör, att sig mannen betänker? Är han för någon så ytterligt rädd eller känner sig eljest här i palatset försagd? Men försagd får ej tiggaren vara."Henne svarade du, svinherde Eumaios, och sade: "Alldeles rätt har han talat och så, som envar skulle tänka, önskande endast sig trygga för våld av de trotsiga männen. Alltså han beder dig vänta ännu, tills solen går neder. Även för dig långt bättre det är, o drottning, att enskilt tala med mannen och höra i ro, vad han har att förtälja."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Dum är då främlingen ej; han anar, hur hända det kunde. Ingenstädes på jord lär väl finnas bland dödliga mänskor några, som öva med slik förmätenhet skamliga illdåd."

Sålunda drottningen talte, och ner gick den ärlige herden åter till friarnas lag, när han hade sitt ärende fullgjort; och med bevingade ord han nu till Telemachos talte, lutande huvudet till, att de andra ej måtte det höra: "Käre, jag vandrar nu hem för att vakta på svinen och annat, som är ditt eget och mitt men bevaka du allt här i huset. Först och främst var vakt om dig själv, och tag dig för ofärd noga i akt, ty en mängd av achaierna vilja dig illa; men måtte Zeus dem förgöra i tid, förrn de hinna oss skada!"

Honom Telemachos svarade då den vettige yngling: "Ja, det skall ske, lille far, men gå ej din väg innan afton, och kom i morgon igen och hav med dig präktiga slaktdjur. Själv skall med gudarnas hjälp jag här hemma nog sörja för allting."

Sade, och herden sig satte igen på den glänsande stolen; men då han njutit av mat och av dryck, så mycket han ville, vände till svinen han hem och lämnade slottet och gården, fulla av gästernas svärm, som begynte med dans och med sånger nu att förlusta sig glatt, ty det stundade redan till afton.

ADERTONDE SÅNGEN.

Ulysses slåss med tiggaren Iros.

Kom då en ökänd tiggare dit, som på Ithakas gator brukande tiggande gå, för sin glupande mage beryktad, orkande äta och dricka i ett, men med kraft eller styrka rustad ej alls, fastän reslig och stor var han till att skåda. Namnet Arnaios han fått av sin vördade moder vid födseln, men han för Iros kallades jämt utav alla de unga, efter han alltid med ärenden gick åt vemhelst som begärde. Denne nu kom och bjöd till att med hotelser jaga Ulysses bort från hans eget hus och talte bevingade orden:

"Undan, gubbe från dörrn, om du ej vill bli släpad vid foten! Märker du icke, hur alla här nu med en blinkning mig mana, att jag skall släpa dig bort? Men jag blyges att göra det ändå. Upp nu, ty annars blir kanske här gräl, och det slutar med slagsmål!"

Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses: "Bäste, jag ingenting gjort eller sagt, som gått dig för nära, och blir ej avundsjuk, om man giver dig aldrig så mycket. Tröskeln för bägge har rum, och det höves dig ej att med avund se vad av jag fått. Du ser ut att en tiggare vara, du såsom jag, och vi rika väl bli, när gudarna vilja. Mana mig icke på allvar att slåss, ty gör du mig retad, kunde det hända, så gubbe jag är, att jag läppar och bringa smörjer dig röda med blod. Desto lugnare finge jag sedan även i morgon, ty aldrig jag tror du skulle därefter sätta i huset din fot hos Laertessonen Ulysses."

Svarande tiggaren Iros och skrek i den högsta förbittring: "Himmel, den snuskegrisen minsann har en löpande tunga, just som en käring vid spisen! Men dig skall jag sönder och sammanbanka med nävarna bägge på stund och slå dig ur käften tänderna ut, som man gör på ett svin, som bökar i säden. Skörta nu upp dig till kamp, så att dessa här alla må åse, huru vi drabba ihop! Men hur vill du bestå mot en yngre?"

Så vid den ståtliga dörrn på den glänsande tröskeln de båda eggade upp sig med hetsiga ord i sin hjärtans förbittring. Men Antinoos märkte dem snart, den kraftige ädling, och med ett hjärtligt skratt han till friarna talte och sade:

"Maken till gyckel har aldrig förut här timat, god vänner. Sicken ett lustigt spektakel en gud har oss skickat till gården! Iros är kommen i gräl med den främmande tiggaregubben, bägge de åvlas att slåss; låt oss bara nu hetsa dem samman."

Så han sade, och alla på stund sig skrattande reste, slogo därefter en krets om de trasiga tiggarna tvänne. Tog då till orda bland dem Antinoos, son av Eupeithes:

"Hören, vad säga jag vill, I manhaftiga friare alla! Borta på härden åt oss getmagarna ligga och stekas, fyllda med ister och blod och ämnade åt oss till kvällsvard. Den av de båda, som segrare blir och vinner i kampen, han må till härden gå fram och välja sig vilken han tycker; jämt skall han också få äta med oss, och ej skall en annan tiggare sedan få slippa hitin för att tigga i laget."

Så var Antinoos ord, och de gillade alla hans mening. Listigt till friarna talade då den förslagne Ulysses:

"Vänner, orimligt det är, att en gubbe, betryckt av elände, vågar sig fram mot en yngre i strid, men jag drives av magen, vilken ju vållar en idel förtret, till att låta mig banka. Men med den dyraste ed mig svärjen åtminstone alla, att ej någon mig slår med sin väldiga näve av ondska, görande Iros till lags och hjälpande till att mig kuva."

Sade, och alla de svuro då strax den eden han ville. Men då de så hade svurit och gått den äskade eden, yttrade bland dem Telemachos ock, den kraftige yngling:

"Främling, ja är det nu så, att ditt mod och manhaftiga hjärta egga mot honom dig fram, så frukta du ej för en annan här bland achaierna. Den, som dig slår, får att göra med flera. Själv är i huset jag värd, och drottarna gilla min mening, både Antinoos själv och Eurymachos, vettiga bägge."

Sade, och alla de stämde då in. Men konung Ulysses gjordade om sig med trasorna strax och lät komma till synes sköna och kraftiga lår, och han blottade bredaste skuldror, seniga armar och högvälvt bröst, och gudinnan

Athene nalkades drotten och fyllighet gav åt alla hans lemmar. Häpnad bland friareskaran sig spred, då de sågo hans skapnad.Mången ibland dem talade så med en blick på sin granne:

"Snart är med skrävlaren Iros det slut, och sig själv må han skylla. Se, vilka väldiga lår, som den gamle ur trasorna blottar!"

Sådant var friarnas tal, och Iros förfärades gruvligt; dock han av svennerna släpades fram, och med våld blev han gördlad, medan han bävande stod, så att hullet på lemmarna skälvde. Men i begabbande ord mot honom Antinoos utfor:

"Hades må taga dig, skrävlande luns, och du aldrig bort födas, då du så gruvligen nu kan förskräckas och darra för honom, som är ju bara en gubbe, betryckt av eländet han lider. Men jag vill säga en ting och det ordet skall bliva besannat. Därest han segrare blir över dig och vinner i kampen, skall på mitt beckade skepp jag sända dig över till fastland, och till kung Echetos hän, som är alla de dödligas fasa. Han skall med mordisk kniv avskära dig näsa och öron, slita från livet din blygd och den sedan för hundarna kasta."

Sade, och endast dess mer uppå Iros lemmarna skälvde. Fram uti ringen han drogs, och de nävarna lyftade båda. Men han begrundade då, den prövade konung Ulysses, om han så hårt skulle slå, att han fölle och doge på fläcken, eller med måttligt slag honom fälla till marken allenast, och när han tänkte sig om, så tyckte han bäst att med lämpa honom slå till för att ej för achaierna röja sig genast. Bägge de slogo nu till och Iros då träffade högra skuldran på kungen, men denne drev till uppå halsen vid örat, krossande benen inom, och en blodström vällde ur munnen, och med ett vrålande damp han omkull och med gnisslande tänder sparkade jorden med häl, medan friarna lyfte förtjusta händerna högt och av skratt ville dö. Men Ulysses vid foten fattade karlen och drog honom ut genom hallen och gården ända till ytterporten och där honom satte på marken, stödd emot gårdens mur, och satte ett spö i hans näve, och med bevingade ord han talte till honom och sade:

"Sitt du här och håll hundar och svin nu borta från gården, men gör dig ej till monark för var främling och fattig, som kommer! Minns det, eländiga karl eller ock får du smaka på värre!"

Så han talte och slängde på rygg sin eländiga ränsel, lappad och trasig gement och med bara ett rep såsom bärrem, och gick till tröskeln igen och sig satte. Men friarna gingo hjärtligt skrattande in och hälsade vänligt och sade:"Give dig Zeus, min vän, och de andra odödliga gudar allt vad du önskar dig helst, och som kärast är för ditt hjärta, då du gjort lyckligen slut på den där omättlige tiggarns spring ibland folk, ty nu skola vi snart honom föra till fastland och till kung Echetos hän, som är alla de dödligas fasa."

Sagt; och Ulysses blev glad åt de lyckobådande orden. Lade för honom Antinoos nu den lovade magen, stoppad med ister och blod, och Amfinomos tog i detsamma tvänne bröd utur närmaste korg och dem lade för honom, drack honom till ur en gyllne pokal och talade sedan:

"Hell dig, fader och gäst! Må du bliva i kommande dagar lycklig, ty nu är förvisso du tryckt utav lidanden många."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Ädelsinnad och klok, Amfinomos, tyckes du vara, såsom din fader ju ock, ty ofta jag hörde berömmas Nisos, Dulichions drott, för rikedom stor och för dygder, och du lär vara hans son och ser ut att ej sakna besinning. Hör då ett ord, som jag säga dig vill, och lägg det på hjärtat! Intet av jorden är fött så vankelmodigt som mänskan ibland de varelsers mängd, som på jorden sig röra och andas. Aldrig hon tror sig få lida ett ont i de kommande dagar, under det himmelen lycka beskär och knäet har styrka, men när bedrövelser se'n av de saliga gudarna skickas, lär hon att dessa fördraga jämväl, fast hon ville det icke. Sådant är människans sinne på jord, att det skiftar med dagen, sådan som denna blir sänd utav gudars och människors fader. Själv var jag också på väg till att bliva en lycklig bland mänskor, men jag mig ofta förbröt, förledd av min makt och min styrka, litande både på hjälp av min far och av bröder, jag hade. Därför må ingen av dödliga män sig fördrista till orätt, utan i stillhet njuta den lott, honom gudarna skänka. Hurudan våldsfärd ser jag ej här av er friare övas, där I föröden nu konungens gods och skymfen hans maka, medan han själv, som jag tror, skall ändå ej länge bli borta mera från vänner och fädernesland, ty han redan är nära. Måtte en gud blott föra dig hem, innan

honom du möter, när till sin älskade fädernejord han länder tillbaka! Ty utan blod lär det ej mellan honom och friareskaran löpt utav, när han står i sitt hus, det tror jag förvisso."

Sade och stänkte ett offerstänk av det ljuvliga vinet, drack och gav bägaren sedan tillbaks i hövdingens händer. Bort genom salen Amfinomos gick, i sitt hjärta berövad, hållande huvudet sänkt, ty redan han anade ofärd. Döden han flydde dock ej; även honom Athene i snaranfångat att mista sitt liv för Telemachos' händer och spjutudd. Åter han satte sig ner på den stol, som han nyss hade lämnat. Men hos den kloka Penelope nu, Ikarios' dotter, väckte den tanken till liv strålögda gudinnan Athene att sig för friana visa igen, för att högt måtte svälla hjärtat i friarnas bröst och hon själv för sin son och sin make måtte sig ärevärdare te än nånsin tillförne, och hon förläget leende nu tog till orda och sade:

"Hågen mig manar, Eurynome, nu såsom aldrig tillförne att mig för friarna visa, så högt jag än hatar dem alla; gärna ett varningsord till min son jag ju ock ville säga, att han ej dväljas må bland de trotsiga friarna ständigt. Fagert de orda förvisst, men å ont de tänka bakefter."

Genast Eurynome då, hennes skafferska, svarte och sade: "Ja, du har alldeles rätt, mitt barn, i vart ord, som du sade. Därför gå du bara ner och förmana din son och det öppet, men du skall bada dig först och på kinderna stryka dig salva; visa dig icke så där med ditt ansikte grumligt av tårar. Ja, gå du ner, ty ej värre det finns än evinnerlig jämmer. Redan din son har ju hunnit de år, som du bedit så ivrigt gudarna om att få se, då han skulle få skägg på sin haka."

Svarade kloka Penelope då och sade till henne: "Råd mig till detta, Eurynome, ej, hur väl du må mena, att jag skall bada mig först och på kinderna stryka mig salva. Ack, min fägring den plånades ut av olympiska gudar, ifrån den dagen min make drog bort på de hålkade skeppen. Gå nu och bed Autonoa strax att med Hippodameia komma hitupp för att följa mig åt därnere i salen. Ej vill jag ensam till männen gå in, ty det väcker min blygsel."

Så hon talte, och strax utur kammaren hastade gumman för att befallningen åt tärnorna ge och dem mana att skynda.

Nu var på annat betänkt strålögda gudinnan Athene. Ljuvaste slummer hon nedergöt på Ikarios' dotter, sovande sjönk hon tillbaks, och lemmarna löstes i domning, bäst som i stolen hon satt; då prydde den höga gudinnan henne med himmelska gåvors behag att achaierna tjusa. Först hennes anlet hon övergöt med den himmelska skönglans, som Kythereia sig badar uti med sitt smyckade änne, innan hon gångar sig hän till chariternas älskliga ringdans; gjorde så rankare drottningens växt och rikare hullet samt hennes hy mer bländande vit än en elfenbensskiva. Sedan hon detta beställt, hon sig fjärmade, höga gudinnan.

Nu ifrån våningen kommo de två vitarmade tärnor in under glätigt prat, och ur ljuvliga sömnen hon väcktesoch sig med handen om kinderna strök och talade sedan:

"Ljuvaste dvala helt visst mig sorgebetungade omslöt. Ack att så ljuvlig död jungfruliga Artemis genast ville beskära mig nu, så jag sluppe med jämmer i själen längre förgråta mitt liv, där jag saknar min älskade make, han som i allsköns dygd var den ypperste man bland achaier."

Sägande så gick hon ner från det glänsande ovangemaket, icke allena, men följd av de tvänne betjänande tärnor. Men då hon lände till friarna fram, den härliga kvinnan syntes hon stanna i dörrn till den väluppmurade högsal, höljande kindernas par med det fina och glänsande doket, medan en tärna tog plats på vardera sidan om henne. Friarna sutto med skälvande knän och förälskade hjärtan, brinnande alla av lust att få dela den däjligas läger. Men till Telemachos nu, den älskade sonen, hon talte:

"Fasthet, Telemachos, finnes ej mer i ditt sinne och hjärta. Medan du ännu var barn, långt klokare tankar du hade; nu däremot, då du redan är stor och i ynglingaåldern, och då var främmande ock, som dig sågo så ståtlig och vacker, skulle försäkra bestämt, att du stammade ned från en ädling är du ej mera till sinne och hugg, den dig hövdes att vara. Vad var väl detta för ett dåd, som förrövades nyss här i salen, och som du tåligt fördrog, då vår gäst blev så gruvligen skymfad? Och likväl: om en främmande gäst, som här vilar och dröjer uti vårt hus, bleve skadad till livs av så kränkande våldsdåd, tänk, vilken nesa och skymf det för dig ibland människor bleve!"

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Moder, jag icke förtänka dig kan, att du vredgas däröver. Tro mig, jag känner nog själv i mitt sinne och vet att bedöma, vad som är rätt eller ont, då jag förr däremot var ju barnslig. Men jag kan icke i allt gå till väga med idel besinning, ty jag förvirras av dem, som på alla sidor mig omge, vilka blott tänka på ont, och själv har jag ingen till bistånd. Men den kampen, som stod mellan Iros och främlingen, utföll ej efter friarnas önskan ändå, utan gubben var starkast. Måtte vi — evige Zeus och Athene och Foibos Apollo! — sammalunda få se i vårt hus dessa friare alla sitta och dingla med huvudet slött, dels ute i hallen dels ock härinne i salen, envar med förlammade lemmar, just såsom Iros i dag därute på gården vid porten sitter och dinglar med huvudet så, som om drucken han vore, orkande icke på fötterna stå eller taga sig hemåt, där han sitt tillhåll har, ty förlamade äro hans lemmar."Sålunda föllo de ord som de skiftade där med varandra, men Eurymachos nu till Penelope talte och sade:

"Ädle Ikarios' dotter, du kloka Penelope, hör mig! Såge dig alla de män, som bebo det Iasiska Argos, skulle som friare flere ännu i palatset hos eder sitta i morgon till bords, ty den yppersta är du bland kvinnor genom din skönhet och växt och ditt ädeldanade sinne."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Ack, Eurymachos, allt vad jag ägt av växt eller skönhet, togo de eviga bort, när argiverna drogo med flottan hän till Ilions stad och bland dem var min make Ulysses. Komme den älskade hem och för mig förljuvade livet, skulle förvisso mitt lov långt större och skönare bliva; nu har allenast jag kval, dem en gud mig i myckenhet sände. Ack, i den stunden han for och lämnade fädernejorden, tog om min högra hand han vid leden och sade mig detta: "Hustru, det händer nog ej, att de pansarklädda achaier komma med livet lyckligen hem allesammans från Troja; ty det förljudes, att troerna ock äro väldiga kämpar, antingen kasta det gäller ett spjut eller skjuta med pilar eller att spränga åstad efter eldiga hästar på stridsvagn, vilket gör hastigast slut på den allförgörande striden. Därför jag veta ej kan, om en gud mig förhjälper tillbaka eller jag där skall förgås, men bevaka du allt här i huset. Kom då min fader och moder ihåg och dem vårda därhemma kärligt som nu eller ännu mer ömt, sedan själv jag är borta. Men när du skådar vår gosse med skägg om kinder och haka, äkta då vilken du vill, och lämna ditt hem här i huset." Så var min makes ord; nu går det ju allt i fullbordan: kommande varder den kväll, då med ängslan jag skådar mitt bröllop vara för handen, jag arma, den Zeus all lycka berövat. Och så en annan sorg, som fräter mitt hjärta och sinne! Sådan ju aldrig har friares sed tillförene varit. De, som en ädel kvinna, en dotter av rika föräldrar, söka att vinna till brud under tävlan därom med varandra, föra ju själva då med både oxar och får till ett gille för hennes vänner och släkt och förära ju lysande skänker; ej är det brukligt, att främmande gods de förtära för intet."

Sade. Då gladde sig högt den prövade konung Ulysses, att hon dem lockade skänker att ge och med tjusande smicker dårade friarnas håg, fastän annat hon tänkte i hjärtat.

Henne svarade då Antinoos, son av Eupeithes: "Ädla Ikarios' dotter, du kloka Penelope, hör mig!Alla de skänker, som månde dig hit av achaierna bringas, tag du emot, ty det höves ju ej att föräringar avslå; men vi friare varken gå bort till vårt värv eller eljest, förrn bland achaierna här du den yppersta tager till make."

Så var Antinoos' ord, och de gillade alla hans mening; strax sin härold envar nu skickade hem efter skänker. Snart till Antinoos bragtes en stor och förtjusande slöja, brokig i färgen, med spännen uppå, tolv stycken i raden, gjorda av renaste guld och att häkta i passande hylsor. Och till Eurymachos härolden kom med en prunkande halsked, där det var bärnstenslänkar ibland, och den glänste som solen. Men till Eurydamas bars ett par öronhängen av svennen; trenne juveler på vart liksom ögon tindrade härligt. Åter från drotten Peisandros' hus, som var son av Polyktor, kom med ett halsband tjänaren dit, en klenod utan like; och av envar blad achaierna gavs någon vacker föräring.

Åter till ovangemaket hon gick, den härliga kvinnan; tärnorna följde sin fru och buro de präktiga skänker. Friarna gåvo åt dansen sig hän och den ljuvliga sången alla med gamman och fröjd under väntan på aftonens inbrott. Och när de gladdes som bäst, föll aftonen på med sitt mörker. Strax där ställdes då in tre fyrfat, smidda av koppar, för att dem lysa, och runtom till brädd man dem fyllde med bränsle, längese'n alldeles torrt och nyligen kluvet med yxan, töre blev lagt däribland, och den tålige konung Ulysses' tärnor där turade om med att sköta de flammande

fyrfat. Talade då till dem den mångförslagne Ulysses:

"Tärnor hos konung Ulysses, som nu sedan länge är saknad, gången i våningen in, där den vördade drottningen dväljes; spinnen hos henne på sländan er tråd och med flitiga händer karden er ull; hon blir glad, när hon ser eder sitta därinne. Jag skall nog sörja för här, att belysningen det bliver åt alla. Ja, om de vänta ock in den fagertronande Eos, giver jag ändå ej tappt, ty att slita, det är jag så van vid."

Sade, men tärnorna brusto i skratt, på varandra de sågo, och han förhånades spotskt utav fagerkindad Melantho. Dolios' dotter hon var, men Penelope hade som eget barn henne fostrat och skött och gav henne saker och grannlåt. Men hon sig vårdade ej om Penelope alls i sitt hjärta, utan sig höll till Eurymachos jämt, och de levde i älskog. Hon mot Ulysses nu brusade ut i begabbande skymford:

"Främmande usling, du måtte minsann vara virrig i själen, efter du icke har vett att gå hädan till smedjan och sovaeller till folkhärbärget, men här går omkring och skroderar dristigt i sådan en samling av män och är icke det minsta flat och förlägen. Men vinet förstås omtöcknar ditt sinne, eller du jämt är förryckt, så att därför du pratar i vädret. Är du ifrån dig för det, att du rådde på Iros, den strykarn? Akta dig, kanske sig reser en ann, som är bättre än Iros, någon, som klappar dig huvudet om med kraftiga nävar, så att det strömmar av blod, och kastar dig sedan på porten."

Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses: "Nu gar jag strax till Telemachos bort och berättar, du hynda, allt vad du sade, så hugger han dig uti stycken på fläcken."

Sade och skingrade tärnornas flock med de orden allenast. Bort genom salen de flyktade brått, och knäna av skrämsel skälvde inunder envar, ty de trodde han talade allvar. Men han med elden sysslande stod vid de flammande fyrfat kvar helt lugnt och på friarna såg, och på annat hans tankar välvde sig uti hans själ, och de skulle ej varda om intet.

Ej lät Athene nu alls den manhaftiga friareskaran slutade med hån och med kränkningar upp, för att harmen i hjärtat måtte än djupare gro hos Laertessonen Ulysses. Först Eurymachos, Polybos' son, tog till orda ibland dem, drev med Ulysses gäck och förledde de andra att skratta:

"Hören mig, alla I friare här till den prisade drottning, att jag må säga ett ord, som hjärtat mig bjuder att tala. Ej utan gudarnas råd till Ulysses' boning den mannen kommit; jag ser nu en fackelglans jämväl från hans huvud stråla omkring; ty ej tecken till hår är att finna på skallen."

Sade och vände sitt ord till stadsförhärjarn Ulysses: "Månne du ville dig städsla i tjänst, om jag toge dig, främling, ytterst på ägorna mina — och lön skall jag ge dig försvarlig — för att plantera mig träd och gärdena hägna med törne? Året igenom jag skulle då där dig hålla med kosten, kläder på kroppen dig ge och sandaler på fötterna även. Men då du lärt dig ej annat än ont, så vill du nog icke taga dig gagneligt för, men vill hellre som tiggare stryka landet omkring efter mat åt din alltid glupande mage."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Ack, om i vårens tid, när dagarna äro så långa, kappas vi finge, vi två, Eurymachos ute på slåttern, mejande gräset på äng, och en välkrökt lie jag hade och du en likadan själv, och det stode oss fritt att försöka, fastande ända tills kvällen gick in, och oss gräset ej tröte! Eller det gällde för oss ett par dråpliga oxar att köra,bruna och stora, som bägge med gräs hade mättat sig grundligt, lika i styrka och år och med outtömliga krafter, uppå ett åkerland, där kokorna läte sig klyva: då fick du se, om jag plöjde i ett min fåra till slutet. Eller om Zeus nu oss skickade hit någon härnad på halsen redan idag och jag hade en sköld och det vanliga spjutpar och så en kopparhjälm, som slöte sig tätt om min tinning; då skulle mig du få se bland de tappraste främst i tumultet, och du ej då talade då i försmädliga ord om min mage. Men du är mäkta förhävd, och ditt lynne är ej av de blida, och du dig tycker förstås nu vara en bjässe och kraftkarl, medan du dväljes i lag med så få och som duga ej mycket. Men om Ulysses komme igen hem till fädernejorden, kunde nog hända, att dörrarna här, så breda de äro skulle för trånga dig bli, när du ville fly ut genom hallen."

Så han sade. Allt vildare blev hos Eurymachos vreden, och med bevingade ord han ropade, bister i uppsyn:

"Usling, så tag med detsamma din lön, då du vågar att skrävla dristigt i sådan en samling av män och där icke det minsta flat och förlägen! Men vinet förstås omtöcknar ditt sinne, eller du jämt är förryckt, så att därför du pratar i vädret. Är du ifrån dig för det, att du rådde på strykaren Iros?"

Så han sade, och pallen han grep, men hastigt Ulysses satte sig ner vid Amfinomos' knän, den dulichiske ädlings, skygg för Eurymachos' hot, och pallen på friarnas munskänk träffade höger hand och i golvet skramlade kannan, medan han själv föll omkull med ett skrik och låg där på ryggen. Nu ibland friarna blev det ett larm i den mörknade salen, mången ibland dem talade så med en blick på sin granne:

"Ack, om den strykaren ändå förgåtts någonstans på sin irrfärd, utan att komma till oss och förvålla ett sådant spektakel! Nu ha vi gräl här för tiggarepack, och vår präktiga måltid mister ju allt sitt behag, då gemenheten börjar att råda."

Tog då till orda bland dem käcke Telemachos också: "Galningar, skolen I rasa så där och ej orka att bära maten och vinet I fått? Men en gud måtte göra er yra. Därför, när alla förplägat sig väl, så gån hem för att sova; dock när det lyster envar, ty förjagar det gör jag nu ingen."

Så han talte, och alla de då sig beto i läppen, häpnade över Telemachos' ord, ty han talade dristigt. Men ibland friarna började då Amfinomos tala, lysande sonen till Nisos, en son av den höge Aretos:"Vänner, det lärer väl ingen av oss, då han talat så rättvisst, yttra fientliga ord och giva ett sårande gensvar. Kränken ej heller nu främlingen mer eller eljest en enda ibland tjänarna här hos den gudalike Ulysses. Nu skall vår munskänk strax oss bägarna fylla ånyo, att vi må offra i vin och sedan gå hem för att sova. Främlingen åter vi lämna nu kvar här i konungaborgen under Telemachos' hägn, då till honom han tagit sin tillflykt."

Sagt, och dem alla behagade väl de orden han yttrat. Blandade Mulios bålen då till, den aktade härold, som hos Amfinomos gjorde sin tjänst, från Dulichion kommen, därpå han delade bägarna kring; och åt saliga gudar stänkte de offerstänk och drucko det ljuvliga vinet. Men när av vinet de stänkt och druckit så mycket dem lyste, bröto de samtliga upp och begåvo sig hem till sin vila.

NITTONDE SÅNGEN.

Ulysses talar med Penelope. Han igenkännes av Eurykleia.

Men uti salen han stannade kvar, den ädle Ulysses, stämplande mord emot friarnas flock med hjälp av Athene, och med bevingade ord han strax till Telemachos talte:

"Kom, Telemachos, nu är det tid, att vapnen vi gömma, alla ihop, men med vänliga ord låt friarna höra detta som skäl, om de sakna dem se'n och efter dem fråga: "Bort jag dem flyttat ur röken; ej mer de nu likna de vapen, vilka Ulysses lämnade kvar, då han reste till Troja, utan de mistat sin glans, så långt som röken har hunnit. Därtill ett viktigt skäl Kronion i sinnet mig ingav: lätt I ju kunden, om heta av vin I begynten en träta, råka att såra varann och skämma så gästabudsbordet och edert friarevärv, ty en fara är lockande stålet."

Sade; då lydde Telemachos strax sin älskade fader, kallade ut Eurykleia på stund, sin amma, och sade:

"Hör, mor lilla, håll tärnorna kvar därinne i rummen, medan till kammarn jag bär min faders präktiga vapen, som utan skötsel ha mistat sin glans utav röken i salen. Borta min fader ju varit, och själv var jag ännu för liten. Nu vill jag lägga dem upp i förvar, dit röken ej hinner."

Honom svarade då Eurykleia, den kärliga amman: "Ack ja, må äntligen barn, du nu bliva förståndig och aktsam, så att du vårdar ditt hus och på ägodelarna vaktar! Men nu betänk, vem skall följa dig åt och bära dig facklan, sedan du ej vill ha tärnorna hit, som kunde dig lysa?"

Henne Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Jo det skall främlingen här, ty jag tål ej att den, som min kaka äter, går sysslolös, om än fjärran ifrån han är kommen."

Så han talade farskt, och gumman höll inne med svaret, och till den präktiga våningen strax hon dörrarna stängde.Gripande genast sig an, Ulysses och lysande sonen buro nu hjälmarna upp och de kupiga sköldar med buckla jämte de stingande spjut, och beständigt gick Pallas Athene före med gyllene lampa i hand och lyste dem präktigt. Plötsligt Telemachos ropade då till sin älskade fader:

"Fader, ett under i sanning, ett stort, mina ögon här skåda. Väggarna runtom i salen och alla de präktiga friser, furubjälkarna uppe i tak och kolonnerna höga stråla som lysande eld, varhelst jag blickarna vänder. En av de högste är här, som leva i himmelens rymder."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Tyst, och ej fråga därom, men behåll dina tankar inom dig! Slik är de eviga gudarnas sed, som bo i Olympen. Gå nu till vila, min son! Jag stannar här kvar uti salen, ty jag vill tärnorna pröva än mer och din moder desslikes, vilken lär komma att klagande nu mig fråga om allting."

Så han sade. Telemachos då med en brinnande fackla lämnade salen med hastande gång för att sova i kammarn, däri han alltid låg, när av ljuvliga sömnen han omslöts; där han sig lade ock nu och förbidade heliga Eos. Men uti salen han stannade kvar, den ädle Ulysses, stämplande mord emot friarnas flock med hjälp av Athene.

Men ifrån våningen ut den kloka Penelope trädde, liknande Artemis själv eller gyllene kärleksgudinnan. Tärnorna satte vid elden då fram hennes vanliga länstol, sirad med silver och elfenben; av Ikmarios mästarn hade den snickrats en gång, och han hade för fötterna nederst fästat vid stolen en pall, och sätet var täckt av ett ullskinn; där nu sin vanliga plats den kloka Penelope intog. Ut ifrån våningen trädde en flock vitarmade tärnor, vilka nu flyttade bort all maten och gästabudsborden och de pokaler, som friarnas lag hade haft vid sitt gille, rakade glöderna neder på jord och de ståtliga fyrfat rikligt förságo med bränsle på nytt för att lysa och värma. Därvid begynte Melantho igen att förhåna Ulysses:

"Jaså, du främmande, tänker du än under natten oss plåga med att i huset här stryka omkring och glo efter kvinnfolk? Laga dig bara åstad, din usling, och väl dig bekomme! Annars du kommer på dörren med fart och får med dig en eldbrand."

Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses: "Kvinna, vi överfaller du mig med en sådan förbittring? Därför helt visst, att ej salvad jag är, men har dåliga kläder och går och tigger bland folk, som nöden mig tvingar att göra.Sådana äro ju tiggarna jämt och de irrande männer. Lycklig jag varit en gång även jag och bland människor bofast; rikt var välsignat mitt hus och ofta jag gav åt den arme huru han också såg ut, och vadhelst för nöd honom tryckte; trälar jag ägde i tusendetal och allt vad för resten krävs för ett lyckligt liv, och som låter en räknas bland rika. Allt är förintat av Zeus, ty så har väl honom behagat. Därför, o kvinna, besinna, att själv du en gång kan förlora hela den skönhet, varöver du nu ibland tärnorna yves; räds, att din fru i sin harm kan straffa dig eller Ulysses komma igen till sitt hus, ty ännu är hoppet ej ute. Och om han också är död, som du tror, och ej vidare kommer, så är ju redan hans son Telemachos vuxen till mandom under Apollos hägn, och honom skall icke det undgå, därest en kvinna i huset är fräck; han är liten ej längre."

Så han sade; hans ord den kloka Penelope hörde och mot sin tärna i bannor for ut och talte och sade:

"Tror du, att icke jag hör, du djärva och skamliga hynda, vad du fördristar dig till? Det skall falla tillbaks på ditt huvud. Ja, ty du visste det gott, av min egen mun du det hörde, att i min sal jag ämnade nu den främmande fråga, vad om min make han vet, efter sorgen så bittert mig kväljer."

Sade och vände sitt ord till Eurynome, fataburstärnan: "Kära Eurynome, hämta en stol och bred över ett ullskinn, så att den främmande sätta sig kan för att höra och svara och ge mig grundligt besked, ty jag noga vill fråga om allting."

Sade, och tärnan hämtade fort och i drottningens närhet ställde en glänsande stol och lade på denna ett ullskinn, och uppå stolen tog plats den prövade konung Ulysses. Började kloka Penelope se'n att tala och sade:

"Främling, jag känner mig manad att först om detta dig fråga: vadan och vem är du själv? Var äger du hem och föräldrar?"

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Drottning, bland dödliga finnes ej en på oändliga jorden, som skall dig lasta; i sanning, ditt lov har till himmelen hunnit, liksom en frejdad kungs, som håller i gudarnas fruktan över ett folk, som är tappert och stort, sin mäktiga spira, styrkande lagar och rätt, och på bördiga markerna frodas vete och korn, och de lummiga träd under frukterna bugna, ymnig är boskapens avel, och rikt är fisket vid stranden, under hans lyckliga hägn, och allt folket trives och blomstrar. Därför du gärna må här i ditt hus om allt annat mig fråga, men om min börd och mitt fädernesland må du icke mig spörjaför att ej fylla med ängslan än mer mitt bedrövade hjärta, då jag skall minnas det myckna jag led, och det höves ej heller, att under främmande tak jag här sitter och sörjer och gråter, ty en odräglig ting är den oupphörliga sorgen. Kanske skall någon av tärnorna ock, kanske själv du skall tänka, att jag i huvudet tynges av vin, då jag simmar i tårar."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Tro mig, o främmande gäst: vad jag ägt av växt eller skönhet, togo de eviga bort, när argiverna drogo med flottan hän till Ilions stad och bland dem var min make Ulysses. Komme den älskade hem och för mig förljuvade livet, skulle förvisso mitt lov långt större och skönare bliva; nu har allenast jag kval, dem en gud i myckenhet sände. Alla de furstar, som runt häromkring uppå öarna härska, Same, Dulichions ö och den skogbevuxna Zakynthos, jämte så många som här uppå det klippiga Ithakas styra, alla nu fria till mig mot min vilja och öda vårt välstånd. Därför jag vårdar mig ej om betryckta och gäster numera eller om härolders bud, när de röra offentliga saker: efter Ulysses jag längtar allen med försmäktande hjärta. Friarna yrka på bröllopet jämt, men jag listigt förhalar. Först gav en gudom mig in att ett svepningslaken bestyra. Ställande vävstoln upp, jag vävde i ovangemaket fint och förunderligt långt, men jag talade så till dem alla: "Ädlingar unge, som giljen till mig, sedan död är Ulysses, styren er längtan att få mig till brud, tills väven jag slutat, så att ej spånaden skön må förfaras för mig utan nytta. Svepningsskruden jag väva nu vill åt ädle Laertes innan den tiden, då smärtande död blir hans sorgliga öde. Harm skall det väcka i folket mot mig hos så många achaiska, om utan svepning han lägges på bål, som förvärat så mycket." Så jag sade till dem och de manliga hjärtan bevektes. Därpå jag vävde om dagarna nog på den väldiga väven, men under nätterna rev jag den upp vid skenet av facklor. Så har i tre års tid jag achaierna narrat med böner, men när det fjärde gick in och horerna nalkades åter, månader lidit förbi och en myckenhet dagar förrunnit, blev jag av nedriga tärnor förrådd, och av friarna plötsligt överraskad jag blev och blev överhopad med bannor. Alltså jag slutade den, fast ej av min vilja, men tvungen. Nu kan jag varken bli bröllopet kvitt eller mäktar jag mera hitta en undanflykt, och föräldrarna yrka beständigt, att jag skall giftas och vred är min son, för att godset förödes; ty han förstår det nu, han är vuxen och skicklig som någontill att bestyra sitt hus och av Zeus välsignad med ära. Men berätta nu ändå din börd och vadan du stammar, ty du ej föddes av stock eller sten, kan jag tro, som i fabeln."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Vördnadsvärda gemål till Laertessonen Ulysses! Sålunda slutar du ej med att fråga mig efter min härkomst. Gott, jag vill säga dig den; dock ökar du endast den smärta, vilken jag lider förut, såsom rimligt är, då så länge borta man varit från fädernas land, som jag själv nu har varit, flackande kring ifrån stad och till stad med sorgen i följe; men jag vill säga ändå, vad du spörjer och frågar mig efter. Kreta, så heter ett land mitt ute på blånande djupet vågomsvallat och bördigt och skönt; där finnes det mänskor tusendetals, en oräknelig mängd, och nittio städer. Språken där ljuda i kapp om varann, ty där finnas achaier, finnas behjärtade kreter i mängd och stolta kydoner, finnas ock dorer av stammarna tre och bålde pelasger. Men bland städerna Knossos är störst, där Minos var konung, vilken vart nionde år med den mäktige Zeus fick ett samtal; han var till ädle Deukalion far, och av denne jag stammar. Ty Deukalion födde mig själv och Idomeneus drotten, vilken till Ilions stad på de hålkade skeppen i härnad drog med Atriderna bort; mitt frejdade namn är Aithon; jag var den yngste, min broder var äldst och den tappraste även. Där har Ulysses jag sett och med gästvänskänker begåvat. Ty på sin segling till Troja han blev vid Maleiska udden kastad ur kosan av blåsande storm och driven till Kreta. In till Amnisos han lopp, där sin grotta har Eileithyia, och i den farliga bukten med nöd han sig värjde för stormen. Strax som till staden han kom, han efter Idomeneus frågte, vilken han talade om som sin kära och ärade gästvän. Dock, det var redan den tionde dag eller kanske den elvte, sedan

min broder drog bort på de hålkade skeppen till Troja. Honom jag förde som gäst till mitt hus och förplägade vänligt, sparande ingenting av de rika förråden i huset, och åt det övriga manskapet ock, som han hade i följe, skänkte jag mjöl och glödande vin, som jag samlat bland folket, ävensom oxar till slakt, så att njuta de kunde tillfyllest. Där nu förblevo i dagarna tolv de achajiske hjältar, medan en nordan tillbaka dem höll, så skarp, att man knappast orkade upprätt stå, den en gud väckt upp i sin vrede men på den trettonde lade sig vind, och de hissade segel."

Sådant han diktade upp, och det hade ett tycke av sanning. Drottningen lyssnade till med kinderna våta av tårar.Såsom den bländande snö uppå bergens översta toppar töar för östanvind, sedan västanvinden den hopat, och när den smälter, fulla till brädd alla floder då strömma: så lät hon bländande kindernas par uti tårar försmälta, medan sin älskade man hon begrät, som satt henne nära. Innerlig ömkan Ulysses förnam med sin sörjande maka; dock, som de varit av horn eller järn, så stela hans ögon stodo inunder hans bryn, och av list höll han tårarna inne. Men då hon så med jämmer och gråt hade lättat sitt hjärta, tog hon till orda igen och svarade honom och sade: "Nu skall väl också, du främmande gäst, jag pröva dig något. Om du nu verkligen hade till gäst därhemma i huset, såsom du säger, min man och hans gudalike kamrater, väl, så berätta mig då, vad du såg honom klädd i för kläder, och hur han själv såg ut och de män, som han hade i följe."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Vanskligt, o drottning, det är att efter så långliga tider noga beskriva en man, ty redan är tjugonde året, sedan han reste sin väg och seglade bort från mitt hemland; men jag skall säga ändå, hur det föresvävar mitt minne. Konung Ulysses var klädd i en dubbelmantel av ylle, purpurfärgad och skön, och den hade ett gyllene spänne, häktad med hylsor två, som var framtill ett mästerligt konstverk: med framfötterna höll där en hund en sprattlande hjortkalv, medan han bet i hans spräckliga skinn, och alla med häpnad sågo de djuren av guld, den ene så ivrig att döda, medan den andre med sprattlande ben försökte att undfly. Och därinunder på kroppen jag såg hans glänsande livrock: såsom det yttersta skalet är fint på en lök, som är vissnad, så var den glatt och fin och hade en glans som av solen; också med allmän beundran den sågs utav kvinnornas skara. Men jag vill säga en sak, som jag beder dig höra och märka: icke jag vet, om Ulysses var klädd i de kläderna hemma eller dem fått av en vän, då ombord han gick å sitt fartyg, eller de voro en gästvänskänk, ty av många var hjälten älskad, och icke det fanns bland achaierna många hans likar. Själv jag ett bronssvärd gav honom då och tillika en mantel, purpurfärgad och skön, och en livrock, smyckad med fransar, och på hans toftade skepp avfärdade honom med vördnad. Följd av en härold han var, som såg ut att vara till åren äldre än konungen själv; även honom jag vill dig beskriva: kullriga axlar och solbränd hy och krusiga lockar, och han Eurybates hette och var ibland hela hans följe den, som Ulysses värderade mest, ty han tänkte som kungen."Så han sade och väckte än mer hennes längtan till tårar, när hon kom allting ihåg, som Ulysses förtäljde så noga. Men då hon så med jämmer och gråt hade lättat sitt hjärta, tog hon till orda igen och svarade honom och sade:

"Hädanefter skall aktad och kär, o främling, du vara uti mitt hus, och du redan förut har fyllt mig med ömkan. Vet, att de kläder, du talade om, dem lade i kammarn själv jag ihop och bar ut, då han for, och det lysande spännet fäste till smycke åt honom jag på; men aldrig den dyre skådar jag hemma igen på den älskade fädernejorden. Ack, i en olyckstimme det var, som Ulysses på skeppet reste till rysliga Ilion hän, som jag fasar att nämna."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Vördnadsvärda gemål till Laertessonen Ulysses! Skada ej längre din däjliga hy och förbittra ditt sinne med att begråta din man! Dock kan jag det icke förtänka. Mången begråter en ungdomsgemål, med den hon i kärlek levde tillsammans och födde hans barn, om han också ej sådan man som Ulysses var, den de säga är gudarna snarlik. Hämma dock tårarna nu och hör, vad jag kan dig förtälja. Allt uppriktigt jag säga dig vill och skall intet fördölja. Ty att Ulysses är ännu vid liv och är stadd på sin hemfärd, hörde jag näst härintill i thesproternas bördiga rike; och han till hemmet för med sig en mängd utav ädla klenoder, som han sig samlat bland folk; men de trogna kamraterna alla har han förlorat och även sitt skepp på det blånande djupet under sin färd från Thrinakias ö; ty mot honom sin vrede Zeus och Helios' vänt, vars oxar hans män hade slaktat. Alla hans kämpar där funno sin död i det svallande djupet, själv han sig klängde vid

fartygets köl och blev kastad av vågen upp på faiakernas strand, hos det gudabefryndade folket. Dessa av hela sin själ honom hedrade likt en evärdlig, skänkte åt honom en mängd och önskade själva att honom oskadd bringa igen till sitt land, och för längesen redan vore Ulysse här, men han tyckte det klokare vara vida i världen att ströva omkring för att samla sig skatter. Icke en dödlig det finnes, som vet, vad som länder till vinning, så som Ulysses, och ingen förmår att sig mäta med honom. Detta berättade mig thesproternas härskare Feidon, och han bedyrade mig med en ed och ett offer av vinet, att där var halat ett fartyg i sjön och besättningen redo, som skulle honom förhjälpa tillbaks hem till fädernejorden. Dock innan dess var jag rest, ty ett skepp skulle just i de dagar gå från Thesprotien hän till Dulichions bördiga nejder.Alla de skatter han viste mig ock, som Ulysses förvärvat; ända till tionde led fanns där nog för hans ättlingar alla; sådan var skatternas mängd, som han hade i konungens salar. Själv till Dodona han gått, så förtäljde han, där han från gudens höga och lummiga ek sig ett råd av Zeus ville hämta, huru han bäst skulle vända igen hem till Ithakas rike efter så långlig tid, om i hemlighet eller helt öppet. Alltså han lever i bästa behåll, och snart är han hemma; alldeles nära han är, och ej skall han länge bli borta mera från vänner och fädernesland, det svär jag dig heligt. Vittne då främst mig Zeus, den högsta och starkaste guden, vittne den frejdade konungens härd, dit nu jag är kommen: sannerligen skall allt fullborda sig så, som jag säger; hem skall Ulysses komma och just i det skridande solvarv, just när månaden hinner sitt slut och den nästa begynner."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Måtte uppfyllelse vinna det ord, som du sade, o främling! Då skall du vänlighet stor som ej sparar på rikliga skänker, röna av mig, så att vem som dig ser, skall prisa dig lycklig. Dock, en aning jag har i min själ, hur det kommer att hända. Aldrig Ulysses kommer igen, och du själv blir till hemmet aldrig förhjälpt, ty ej sådana män här i huset nu råda, som min Ulysses var, han som visste att värdiga gäster taga emot och förhjälpa på väg — ack, i flyktade dagar! Skynden, I tärnor, att två den främmandes fötter och sängen ställa i ordning med bolstrar och filt och med skinande lakan, att han må hava det varmt, till dess gulltronande Eos kommer tillbaka, men bittida strax skall han badas och smörjas för att därefter härinne i saln vid Telemachos' sida njuta av bordet, och ve då envar, som vågar i laget kränka med ord eller gärning min gäst! Med den vill jag aldrig vidare hava att skaffa, om ock han blir aldrig så harmsen. Ja, ty hur skulle du, främling, väl se, om jag övriga kvinnor överträffar såväl i förstånd som i hövisk besinning, därest du fick i mitt hus utan ans och i dåliga kläder sitta till bords? Den tiden är kort, som vi människor leva; den, som i hjärtat är hård och handlar allenast med hårdhet, han utav alla förbannas, och ont över honom man önskar, medan han lever, och efter hans död bespottas hans minne; men den av ädel själ vill det ädla och ärliga öva, hans berömmelse bäres omkring av varje hans gästvän vitt ibland jordens folk, och av många han kallas den ädla."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Vördnadsvärda gemål till Laertessonen Ulysses!Leda i sanning jag fått vid täcken och skinande lakan, allt från den dagen jag bort från de snöiga bergen på Kreta seglade ut över hav på det långbeårade skeppet, och jag vill ligga som förr i de nätter, jag vilade sömnlös; ty mångfaldiga nätter jag sträckt på det uslaste läger låg och förbidade blott gulltronande heliga Eos. Icke ett fotbad heller är nu i mitt tycke behagligt; ej må en enda beröra min fot av de tärnor, som tjäna här i ditt präktiga hus och de dagliga sysslorna sköta, utom så framt någon gumma här finns, någon åldrig och trofast, en, som har lika så mycket som jag fått pröva i livet; henne jag ville ju ej förmena min fot att beröra."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Käraste gäst, ty aldrig ännu har en man så förståndig eller en kärare gästat mitt hus av de många från fjärran; sådant förstånd och besinning det är uti allt vad du säger: jo då, en gumma jag har, om du vill, en klok och förståndig, vilken i tiden har ammat och skött den förlorade arme, tagande honom emot, i den stunden han föddes av modern; hon skall dig fötterna två, huru litet hon också nu orkar. Stånda nu därföre upp, du förståndiga Eurykleia, att jämnåldringen två till din herre! Kanhända Ulysses redan är sådan, han också, att se på händer och fötter, efter de dödliga åldras ju fort under lidandets dagar."

Sade. Men gumman då strax uti händerna ansiktet gömde, fällde en brännande tår och talade klagande orden:

"Ack, vad jag lider för dig, o min son! Framför människor alla hatad du varit av Zeus, fast du hade det frommaste hjärta. Aldrig har ännu till ljungaren Zeus någon dödlig den mängden offrat av fetaste lår och av

präktiga festhekatomber, som du till honom bar fram under bön, att dig måtte beskäras sällaste ålderdom och att fostra din strålande arving; dock har han ensamt för dig gjort hemkomstdagen om intet. Säkert med hån han bemöttes, han ock, av de tjänande tärnor fjärran i främmande land, när de mäktigas hus han besökte, såsom du själv blev bemött i vårt hus av de hyndorna alla. Blott för att slippa att kränkas av dem och begabbas med skymford ville du icke bli tvådd, men för mig är det kärt att få göra, vad mig den kloka Penelope bjöd, Ikarios' dotter. Därför jag vill dig nu två, såväl på Penelopes maning som för din egen skull, ty hjärtat av sorgen är upprört uti mitt bröst, och förnim nu ett ord, som jag ville dig säga.Många de främlingar äro, som hit ha förirrade kommit, men jag vill mena, att aldrig ännu har någon jag skådat så till gestalt och till röst och till fötterna likna Ulysses."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Ja, mor lilla, envar, som för ögonen skådat oss båda, säger detsamma om oss, att vi särdeles likna varandra, såsom du också nu själv har det iakttagit och säger."

Så han sade, och gumman bar in det glänsande bäcken, vilket till fotbad bruktes, och hällde en myckenhet vatten kallt däruti och det späde med varmt; men konung Ulysses satte vid härden sig så, att han ansiktet hade i skuggan, ty han befarade strax, att så snart som vid honom hon rörde, skulle hon känna hans skråma igen och det hela bli yppat. Fram till sin herre hon kom och begynte att två, och hon genast kände då skråman, han fått av ett vildsvins glänsande huggtand, då till Parnassos han rest till Autolykos själv och hans söner. Denne hans morfar var och bland människor frejdad och ypperst uti att svärja med list; den gåvan en gud honom givit, Hermes själv, åt vilken han jämt behagliga offer brände av gumsars och killingars lår, och som huld honom bistod. Kommit till Autolykos hade en gång till Ithakas bygder, där han sin dotter fann med en nyfödd gosse i skötet; och sedan aftonmålet var slut, Eurykleia den lille lade då ner på hans knän och talte till honom och sade:

"Hitta nu själv på ett namn, Autolykos, som du din dotters älskade gosse kan giva, det barn, som du önskat så ivrigt!"

Henne Autolykos svarade strax och ropade glätigt: "Hören, min dotter och måg, må han hava det namn, som jag säger! Jag, som till eder är kommen i dag, är en man, som med avund skådas av många båd' kvinnor och män på den bördiga jorden; därför Ulysses må vara hans namn. Och när sedan han en gång hinner till ynglingaår, må han komma och gästa sin morfars präktiga hus vid Parnassos' berg, där jag har mina skatter; då skall av dem han få med, så att glad han skall vända tillbaka."

Därför Ulysses for dit att de kostliga skänkorna hämta. Drotten Autolykos själv och alla Autolykos' söner hälsade honom med kärliga ord och tryckte hans händer, och i sin famn honom hult Amfithea tryckte, hans mormor, kyssande huvudet ömt och bägge hans däjliga ögon. Men Autolykos strax sina frejdade söner befallde laga till middagsmål, och de villiga lydde hans maning. Genast de hämtade dit en femårstjur ifrån hjorden,slaktade djuret och flådde det fort och det höggo i stycken, skuro så lämpliga skivor därav och dem stucko på spetten, stekte dem omsorgsfullt och delade lika åt alla. Sålunda dagen igenom de nu, tills solen gick neder, åto, förplägade alla sig väl av det rikliga målet. Dock, när solen gick ner och aftonskymningen inbröt, gingo de alla till ro och anammade gåvan av sömnen.

Men när i gryningen sken den rosenfingrade Eos, gingo Autolykos' söner på jakt med de ivriga hundar, och uti jägareskaran var med den käcke Ulysses; och för Parnassos' berg, det skogbevuxna och branta, gingo de upp, och snart till dess blåsiga klyfter de hunno. Nyss hade solen gått upp i sin glans ur Okeanos' djupa, sakta rinnande ström och sköt sina strålar på jorden, när i en skogsdal skaran kom in och i spetsen för jakten hundarna lupo och vädrade spår och Autolykos' söner följde bakefter och främst ibland dem den raske Ulysses tätt efter hundarna, svängande käck långskuggande spjutet. Där låg då gömd i det tjockaste snår en bjässe till vildgalt. Här den fuktiga vind ej mäktade blåsa igenom, hit ej skinande sol förmådde att kasta sin stråle eller det plaskande regn att tränga igenom; så tätväxt var det, och vissnade löv där lågo i väldiga massor. Bullret av jägarnas steg och hundarnas gläfs, när de kommo, trängde till galtens öra, och strax utur snåret emot dem kom han med borsten rest och med gnistrande ögon och trädde nära inpå dem och stod, och främst ibland alla Ulysses rusade fram med sitt lyftande spjut i den seniga handen, ivrig att giva en stöt, men galten kom före och gossen träffade ovanom

knät och flängde med beten upp köttet, sprungen från sidan inpå, dock trängde han icke till benet. Honom Ulysses sitt spjut in i högerbogen då rände, så att den blänkande kopparens udd stack ut genom kroppen; neder i stoftet han föll med ett skri, och livet var borta. Fingo Autolykos' söner nu brått med det dödade vildsvin och med Ulysses själv, den käcke, gudomlige gossen; såret de förbundo de flinkt, och besvärjelse stillade hastigt flödande blodet, och snart de igen voro hemma hos fadern. Sedan han där av Autolykos själv och Autolykos' söner blivit fullkomligen läkt och begåvad med kostliga skänker, vart han omsider med fröjd hemskickad till fädernejorden och blev på Ithakas ö av sin fader och vördade moder hälsad med glädje igen, och de började ivrigt att fråga huru den skråman han fått, och han noga berättade för dem,huru han fått den på jakt av ett vildsvins glänsande huggtand, då till Parnassos han dragit åstad med Autolykos' söner.

Denna av gumman nu kändes igen, så snart hon med handen strök över konungens ben, och taget i foten hon släppte, så att i bäckenet benet föll ner och kopparn skrällde; därvid de välte omkull, och vattnet rann ut över golvet. Smärta och fröjd på en gång hennes själ betogo, och tårar trängde i ögonen fram, och det flytande talet var stockat, och hon berörde med bedjande hand hans haka och sade:

"Ack, du Ulysses då är, mitt älskade barn! Och jag kände icke min konung igen, förrn jag fick honom röra med handen!"

Sade, och hän mot Penelope strax sina ögon hon vände, viljande giva tillkänna, att nu hennes make var hemma. Hon var dock varken i stånd till att se eller märka det minsta, ty av Athenes makt var sinnet förstrött. Men Ulysses böjde sig framåt och grep med sin högra den gamla i strupen, och med sin andra hand drog han gumman intill sig och sade:

"Mor lilla, vill du fördärva mig rakt, du som själv har mig fostrat, bärande mig vid ditt bröst? — Ja, nu efter tusende mödor återkommen jag är till mitt land på det tjugonde året. Dock, då du märkte det nu ock en gudom dig yppade saken, tig blott stilla, att ej någon annan i huset det märker. Ty jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat: därest en gud ger mig makt att de trotsiga friarna kuva, skonar jag icke dig själv, fastän du har varit min amma, när jag de övriga kvinnor förgör, som tjäna i huset."

Honom svarade då den förståndiga Eurykleia: "Barn, vad var detta för ord, som dig slapp över tändernas stängsel? Mig du ju känner, hur fast är min håg och omöjlig att böja; säker som järn eller hårdaste sten skall jag tiga med saken. Men hör tillbaka ett ord, som jag beder dig lägga på minnet: därest en gud ger dig makt att de trotsiga friarna kuva, då skall jag ge dig besked om kvinnorna här i palatset, vilka som akta dig ej, och vilka som blivit dig trogna."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Moder vad skulle du nämna dem för? Det behöver du icke. Själv jag nog spejar tillräckligt dem ut och lär känna varenda. Tig blott stilla med allt, och låt gudarna råda för saken!"

Så han sade, och ut ur salen hastade gumman vatten att hämta till fötternas bad, ty det förra var utspillt. Men när hon hade dem tvagit och smort med glänsande olja, ryckte Ulysses igen med stolen närmare eldenför att av värmen få gott, och med lumporna dolde han ärret. Började kloka Penelope då att tala och sade:

"Främling, blott litet jag ännu har kvar, som jag ville dig fråga, efter det blivit så sent, att tiden för ljuvliga vilan redan är inne för den, som kan sova och glömma bekymren. Men åt mig själv blott oändliga kval av en gudom beskärdes. När det är dag, har jag alltid en tröst i min klagan och jämmer av att i huset se till mina egna och tärnornas sysslor; men när så natten går in och alla försjunka i sömnen, ligger jag sträckt på min bädd, men en här av naggande sorger ständigt beklämma min själ och unna ej vila från smärtan. Som brunfjädrade näktergaln, Pandareos' dotter, sjunger sin ljuvliga sång, när våren är kommen tillbaka, sittande inne bland grenarna gömd i det tätaste lövet, och hon med klangrik röst i oändligt skiftande toner gjuter sin sorg över Itylos ut, sin son, den av våda själv hon förgjorde med svärd, den gosse, hon födde kung Zethos: så i mitt sinne sig välver en mängd utav skiftande tankar, antingen stanna jag skall hos min son och det hela bevaka, både det stora och höga palats och mitt gods och mitt husfolk, visande ädel försyn för min makes bädd och för folket, eller om följa jag skall den achaier, som ypperst av alla friarna är i mitt hus, och som bjuder den rikaste brudskänk. Medan min son var ännu

ett barn och förstånd honom feltes, nändes jag icke att lämna hans hus och mig gifta ånyo; nu däremot, då han redan är stor och i ynglingaåren, önskar han själv, att jag flyttar tillbaks till mitt hem från palatset, ty med förbittring han finner sitt gods av achaierna ödas. Dock, nu en dröm skall du tyda mig ut, som jag vill dig berätta. Gäss här på gården jag håller ett tjog, som fodras med vete utur en vattenho, dem mitt nöje det är att betrakta. Ned ifrån fjället då kom en ofantlig örn med sin kroknäbb och på dem alla bröt halsarna av, så de dogo och lågo ute på gården runt, men han själv flög upp emot etern. Och jag begynte då strax att gråta och kvida i drömmen, och det församlades kring mig en mängd skönhåriga kvinnor, medan jag klagade högt, för att örnen mig dödade gässen. Men då kom örnen tillbaks och satte sig ytterst på taket, talade till mig med människoröst och försökte mig trösta: "Gråt ej längre, du barn av Ikarios, frejdade hjälten! Ej har du skådat en dröm; det en sannsyn var, som fullbordas.Gässens flock, det är friarnas hop, och jag själv var en kungsörn, när jag dem dödade nyss, men är nu din make, som hemlänt, och som en jämmerlig död skall bereda åt friarna alla." Så han talte, och mig den ljuvliga sömnen då släppte; genast jag blickade ut, och gässen såg jag på gården stå, som de brukade jämt, invid tråget och plocka sitt vete."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Drottning, omöjligt det är, att en människa skulle den drömmen kunna förtyda; Ulysses har själv dig ju redan förkunnat, vad som skall ske; det är klart, att fördärvet friarna hotar alla ihop, ej en enda av dem skall förgörelsen undgå."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Främling, det finnes förvisst olösliga drömmar och dunkla, och det fullbordas ej allt, vad de förespegla för mänskor. Tvänne portar det finns för de flyktiga drömmarnas intåg; byggd är den ena av horn, men av elfenben är den andra. Alla de drömmar, som komma till oss genom elfenbensporten, tala bedårande ord och med falska förhoppningar villa; de däremot, som gå in igenom den glänsande hornport, sanning bebåda för den bland dödliga mänskor, som ser dem. Dock ur denna ej kom, som jag tror, den förskräckliga drömmen; intet i sanning för mig och min son jag önskade hellre. — Nu till en annan sak, som jag beder dig lägga på hjärtat. Olycksdagen, som driver mig bort från mitt hem hos Ulysses, redan i morgon skall gry, ty jag ämnar nu lägga till tävlan bilorna fram, som han själv på gården ställde så ofta upp tolv stycken i rad, som spanterna stå på en skeppsköl, trädde så långt därifrån och skickade pilen igenom. Nu vill för friarna ock jag förelägga det provet. Vilken som lättast av dem kan spänna med händerna bågen och genom raden av bilorna tolv kan skjuta med pilen, honom jag följa nu vill och draga min väg utur huset, över vars tröskel jag trädde som brud, det sköna och rika, vilket jag tänker att ock i min dröm jag ofta skall minnas."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Vördnadsvärda gemål till Laertessonen Ulysses! Dröj då ej nu att den tävlingen strax berama i huset. Ty han skall vara här hemma tillbaks, den förslagne Ulysses, innan de sällarnas händer få makt med hans glättade båge, så att de spänna dess sträng och skjuta en pil genom järnen."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Ville du glädja mig längre ännu med ditt sällskap, o främling, här i min sal, då skulle av sömn mina ögon ej slutas.Dock för de dödliga möjligt ej är att vaka beständigt. Mål och gränser för allt ha ju himmelens eviga gudar stadgat för människors barn på den sädesalstrande jorden. Därför jag stiger nu upp till mig själv uti ovangemaket att uppå bädden mig vila som ack! är ett suckarnas läger, vätt av de tårar, jag gjuter alltjämt, från den dagen Ulysses reste till Olycks-Ilion hän, som jag fasar att nämna. Där vill jag gånga till ro, men du själv må härnere på golvet hava din bädd eller ock i en säng, som de skola dig hämta."

Sägande så gick hon upp i det glänsande ovangemaket, icke allena, men följd av de tvenne betjänande tärnor; och då hon kommit med tärnorna upp uti ovangemaket, ömt hon Ulysses begrät, sin älskade man, tills Athene göt på den sörjandes ögonlock den ljuvliga sömnen.

TJUGONDE SÅNGEN.

Timmarna före friarnas död.

Konung Ulysses i hallen gick ut och sig lade till vila, sedan en oxhud underst han brett, som var ännu ej garvad, och en mängd fällar däröver av får, som av friarna slaktats; över den vilande se'n Eurynome höljde ett täcke. Där låg länge han vaken ännu och välvde i sinnet friarnas undergång. Men av tärnorna många ur huset gingo då ut, som med friarna levt sedan länge i älskog och under ideligt skratt med varandra glammade ystert. Då kom hjärtat i konungens bröst i det vildaste uppror, medan han började strax att betänka i själ och i sinne, om han väl upp skulle springa på stund och dem alla ihjälslå eller ock låta dem än, för den sista och yttersta gången smekas i trotsiga friarnas famn; men hans hjärta det skällde, som när en hynda går skällande runt kring valparna späda, bara det nalkas en främmande man, och är färdig att bitas: så i hans inre det skällde av harm, då han såg deras fräckhet. Dock, han på bröstet sig slog och talade strängt till sitt hjärta.

"Stilla då, hjärta! Du har ju en gång än värre fördragit under de dagar den vilde cyklop mina käcka kamrater rysligt åt upp; men du härdade ut, tills det listiga anslag hjälpte ur kulan dig ut, där du redan dig väntade döden."

Så med befallande ord till sitt hjärta i bröstet han talte. Alldeles lydigt mot honom förblev hans härdade hjärta utan att vackla, men själv han sig vände och vred på sitt läger. Som när vid härden en man står och håller på spettet en mage, stoppad med ister och blod, och den vänder på sidorna alla över den flammande eld och är ivrig att stega den färdig: så han där vände sig av och an på sitt läger i grubbel, huru han skulle sin hand på de skändliga friarna lägga, ensam mot all deras mängd. Då nalkades honom Athene,stigen från himmelen ned, och hon var som en kvinna att skåda; stilla vid huvudgärden hon stod, och hon talte och sade:

"Ligger du vaken igen, osällast av dödliga alla? Här är ju ändå ditt hem, här i huset du äger din maka, här är ju också din son, en så ädel som någon kan önska."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Ja, du förvisso har rätt uti allt vad du säger, gudinna. Men det är ändå en sak som vållar mitt sinne bekymmer, hur jag skall vara i stånd att de skändliga friarna kuva, då jag är ensam och samlade jämt de sig hålla i salen. Och så en annan sak, som mig yttermera bekymrar: om jag nu dödar dem ock med Kronions hjälp och din egen, vart skall jag sedan väl fly? Det beder jag dig att betänka."

Honom svarade då strålögda gudinnan Athene: "Faslige! Mången ju dock å en svagare hjälpare litar, som är en människa blott och icke så mäktig av rådslag; men en gudinna är jag, som dig oavlåtligen skyddar uti vad fara som helst. Men jag måste väl säga det öppet: om ock femtio skaror det kom av förgängliga mänskor och kringrände oss två att i rasande strid oss förgöra, skulle du dock deras oxar och får hemdriva som byte. Giv nu åt sömnen dig hän! Det är också en plåga att vaka natten igenom med bry, och snart skall du sorgerna slippa."

Sade och göt på hans ögonlock den ljuvliga sömnen; själv till Olympen hon vände igen, den höga gudinnan.

Medan nu kungen i sömnen försjönk, som i lemmar och sinne löser var plåga, då vaknade upp hans dygdiga maka, satte i bädden den mjuka sig upp och begynte att gråta. Men när hon mättat omsider sin själ av tårarnas flöde, först och främst hon till Artemis bad, den härliga kvinnan:

"Artemis, dotter av Zeus, du gudomliga! Ack, att du äntligt ville mig skjuta i bröstet din pil och beröva mig livet strax uti denna stund, eller också en rasande stormvind komme och ryckte mig bort uppå dödens töckniga stigar och mig i mynningen vrok av Okeanos' kretsande värdsflod, såsom när stormarna sopade bort Pandareos' döttrar! Gudarna hade föräldrarna dräpt, och de voro i borgen lämnade kvar utan far eller mor, men hult Afrodite födde dem upp med honung och ost och ljuvaste vindryck; Hera dem prydde med skönhet och vett framför övriga kvinnor, växten så smidig och hög av den kyska Artemis skänktes, och av Athene dem skicklighet gavs uti härliga slöjder. Men när en dag Afrodite gick upp till den höga Olympen att åt de älskliga flickorna två om ett blomstrande bröllopbedja hos ljungaren Zeus — ty allting den evige känner, både vad ödet beskär och förmenar de dödliga mänskor — ryckte harpyorna flickorna bort under tiden och skänkte dem att slavinnor bli åt de rysliga hämndegudinnor. Så må de eviga låta ock mig försvinna från jorden, eller må träffad av Artemis' pil jag stiga i Hades' rysliga boningar ner, om jag endast får skåda Ulysses, endast jag slipper att bliva till fröjd åt en ringare

make. Drägligt är lidandet ändå för den, som allenast om dagen nödgas i tårar beständigt ge luft åt sitt plågande hjärta, men under natten får ro, då sömnen den ljuvliga glömskan skänker av allt, både lyckligt och ont, när han ögonen sluter. Jag däremot av en gud förföljes ju även med drömmar. Åter i natt vid min sida han låg och var alldeles lik sig, sådan han var, då med hären han for, och mitt hjärta av glädje fylldes, ty ej för en dröm jag det höll, utan trodde det verkligt."

Så hon sade, och snart gick nu upp gulltronande Eos. Ljudet av drottningens klagan hann fram till den ädla Ulysses, och ur sin sömn till besinningen väckt, han i förstone tyckte, som om hon känt honom redan igen och vid huvudet stode. Täcket han byltade hop med de fällar, på vilka han sovit lade i salen dem in på en stol, och huden av tjuren slängde på gården och bad så till Zeus med lyftade händer:

"Eviga Zeus, om er vilja det var, att jag skulle mitt hemland hinna igen över länder och hav, sedan hårt I mig hemsökt, må då ett varslande ord ifrån någon, som vaknar därinne, göra mig viss, och ett tecken från Zeus må sig visa härute."

Bedjande talte han så och blev hörd av den vise Kronion. Strax med en tordönsskräll från Olympens strålande tinnar svarte han uppe i sky; då gladde sig konung Ulysses. Även ett varslande ord från en malande kvinna i huset hördes helt nära intill, från platsen för konungens kvarnar, där under dagligt slit av kvinnor, inalles ett tolvtal, maldes av vete och korn det mannanärande mjölet. Redan de övriga lågo i sömn, sedan säden de malit; hon hade ensam ej slutat ännu, hon var svagast av alla; nu lät hon kvarnen stå still och talte, sin konung till varsel:

"Zeus Allfader du drott över gudar och människor alla! Mäktigt ditt tordön ljöd från den stjärnesmyckade himlen, fast där ej finnes ett moln; men du giver väl någon ett tecken. Skänk uppfyllelse ock åt vad jag eländiga beder! Låt det för friarna bliva i dag den yttersta gången som i Ulysses' hus de förlusta sig glada vid gillet, dessa, som låta mig digna på knä av det gruvliga slitet,där jag skall mala dem mjöl! Ja, må gillet i dag bli det sista!"

Sagt; men Ulysses blev glad åt de lyckobådande orden och över åskan från Zeus, ty han hoppades hämnd på de fräcka. Samtliga tärnorna nu i Ulysses' präktiga boning samlades re'n och en flammande eld upptände på härden; och från sin bädd steg Telemachos upp, den gudomliga yngling, tog sina kläder uppå och sitt eggade svärd över skuldran och på de glänsande fötterna band sina sköna sandaler, tog så sitt väldiga spjut med vässade spetsen av koppar, trädde på tröskeln in och talade till Eurekleia:

"Mor lilla, haven I gästen bemött med all heder i huset? Fick han sig mat och en säng, eller ligger han kanske försummad? Ty det kan hända min moder ibland, fast hon är så förståndig, att hon tar miste på folk i en hast och hedrar den sämre, medan hon låter det bättre gå bort och ej njuta sin heder."

Honom svarade då den förståndiga Eurykleia: "Barn, du må icke så där utan sak stå och lasta din moder. Här fick han sitta och dricka sitt vin, så länge han ville; mat honom också hon bjöd, men han sade sig ej vara hungrig. Och då han yttrade lust att bege sig till vila och sova, gav hon befallning åt tärnorna strax att bädda åt honom; men som en man, som förlorat var skymt av lycka och glädje, kände han intet begär att sova i säng mellan lakan, men på en tjurs ogarvade hud och en hög utav fårskinn låg han i hallen och sov, och ett täcke vi bredde då över."

Så hon sade; men ut Telemachos gick, och i handen spjutet han höll och var följd av två snabbfotade hundar; raskt gick till torget han hän till de pansarklädda achaier. Men till tärnorna ropade nu den förträffliga kvinnan, Eurykleia, en dotter till Ops, som var son av Peisenor:

"Friskt nu till verket! En del må sig skynda att sopa i salen och att bestänka dess golv och på prydliga stolarna breda purpurhyenden ut, och andra må samtliga borden torka med svampar utav och bålarna noga med vatten skölja och dubbelpokalerna med, och några till källan gånga åstad efter vatten nu strax och ej söla på vägen. Länge det dröjer nog ej, innan friarna samlas i salen; tidigt de komma helt visst, ty i dag är hos alla det högtid."

Sade, och tärnorna lyssnade till och befallningen lydde; tjugo begåvo sig av till den mörka och skimrande källan, medan de övriga sysslade flinkt med att ordna i huset.

Friarnas tjänare kommo nu dit och begynte att veden klyva med säkra och hurtiga tag, och tärnornas skaravände från källan igen, och, Eumaios också sig infann, drivande med sig ej färre än tre sina yppersta gödsvin. Dessa sin frihet han lämnade strax till att beta på gården; därpå han själv till Ulysses gick fram och frågade vänligt:

"Främling, bemöta dig friarna nu med en smula av aktning, eller behandlas du nu som förut med hån i palatset?"

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Måtte blott gudarna snart, Eumaios, hämnas den smälek, som i sitt övermod de föröva med nedriga illdåd uti ett främmande hus, ej kännande tecken till blygsel!"

Sålunda föllo de ord, som de växlade där med varandra. Nalkades då till dem Melanthios, getternas herde; getter han drev, och de bästa det var ur samtliga hjordar, valda för friarnas bord, och av herdar tvänne han följdes. Getterna alla han band i den ljudande pelarehallen, därpå han själv till Ulysses gick fram och i smädelser utfor:

"Främling, du ämnar då även i dag här i huset oss plåga med tiggeri? Kan du icke ha vett att dig packa på porten? Aldrig, det tror jag försann, vi bägge bli kvitt från varandra, förrn du fått smaka min näve ett tag, ty du tigger ej mänskligt. Här finns väl flere achaier än vi, som ha gille i gården!"

Så han sade; ej svarte ett ord den förslagne Ulysses, tigande rörde han huvudet blott och tänkte på ofärd.

Nu som den tredje Filoitios kom, koherdarnas förman; frodiga getter för friarnas bord han drev och en gallko. Dessa av färjmän fraktats till ön, som för jämnan från fastland fraktade människor över, så snart som det någon begärde. Boskapen noga han band i den ljudande pelarehallen, därpå han själv till Eumaios gick fram och frågade honom:

"Vem är den främlingen här, Eumaios, som nyligen kommit hit till vårt hus? Låt höra en gång, vad han säger sig stamma ifrån för folk? Och var har han sin släkt och sin fädernetorva? Ack, den arme! Och dock ser han ut som en härskande konung. Visst är det gudarnas makt, som förföljer var irrande nödställd, sedan de låta ej konungar ens förskonas från jämmer."

Sade och trädde så fram och hälsade kungen med handslag, och med bevingade ord han talte till honom och sade:

"Hell dig, fader och gäst! Må du bliva i kommande dagar lycklig, ty nu äro förvisso du tryckt av lidande många. Evige Zeus! Så förfärlig som du är bland gudarna ingen. Utan förbarmande låter du dem, som du själv har gett livet fastna i lidandets nät och frätas av gruvliga sorger. Svetten sprang fram, då jag såg dig, och vått blev mitt öga av tårar,ty på Ulysses' jag tänkte, ty nu får väl också min konung irra i sådana lumpor omkring bland främmande mänskor, om han bland levande finns och skådar den strålande solen. Men om han redan är död och till Hades' boningar gången, ve mig då för min härlige drott! Han förtrodde sin boskap i Kefallenernas land i min vård, när jag ännu var gosse. Nu är den bliven otalig i mängd, så att aldrig för dödlig trivits och lönat sig så bredpanniga oxarnas avel. Men jag befalles av främlingar nu att dem själva till godo driva dem hit, och de fråga ej alls efter sonen i huset eller de vakande gudarnas hämnd och ha redan i sinnet själva att dela hans gods, då min herre blir borta så länge. Därför jag ständigt och jämt går och grubblar i sinnet på detta: svårt det mig faller förvisst att, så länge hans son är i livet, draga åstad till ett främmande land och ta boskapen med mig för att bland främlingar bo, men värre det är att härhemma slita för djuren så ont allenast till främlingars hugnad. Också jag hade väl flytt till en annan bland mäktiga kungar redan för langse'n, ty det här står ej längre att tåla; men jag blir hoppet ej kvitt, att den olycksalige äntligt kanske skall komma och rensa sitt hus ifrån friaresvärmen."

Honom svarade den mångförslagne Ulysses: "Herde, då ej du ser ut till att vara en ond eller vettlös, och då jag märker nu tydligen själv, att du tänker förståndigt, så vill jag säga en ting och med helig ed det bekräfta. Vittne då Zeus ibland gudarna först och ert vänliga gästbord, vittne den frejdade konungens härd, dit nu jag är kommen: innan du går härifrån, skall Ulysses igen vara hemma. Då skall du själv, om du vill, få med egna ögon bevittna friarnas ömkliga död, fast de nu spela herrar i huset."

Honom svarade då koherdarnas överste förman: "Måtte Kronion ditt ord uppfyllelse giva, o främling! Visa jag skulle dig då, vad min arm och min styrka förmådde."

Även Eumaios då bad till alla de saliga gudar att till sitt hem måtte komma igen den förslagne Ulysses.

Sålunda föllo de ord, som de växlade där med varandra. Men på Telemachos' död och fördärv av friarskaran stämplades just, då med ens ett fågeltecken till vänster syntes i höjden, en örn med en skälvande duva i klorna. Då tog Amfinimos strax till orda ibland dem och talte:

"Aldrig, I vänner, oss lyckas vår plan att Telemachos mörda, såsom vi menade nyss. Låt i stället oss tänka på måltid!"

Så var Amfinomos' ord, och hans mening de gillade alla, och i palatset de trädde då in hos den ädle Ulysses,läggande mantlarna av på raden av stolar och troner. Därpå de slaktade frodiga får och de vackraste getter, slaktade späckiga svin och tillika en kviga ur hjorden. Innanmätet blev stekt och fördelat av några, och andra blandade bålarna till, och pokalerna ställde Eumaios fram, och i de präktiga korgar Filoitios, herdarnas förman, satte på borden bröd, och Melanthios bägarna fyllde. Därpå de grepo sig an med de väntande, färdiga rätter.

Nu med beräknande list Telemachos gav åt Ulysses nederst vid tröskelstenen hans plats i den ståtliga salen, sättande fram den enklaste stol och ett bord av de minsta; därpå han lade en part utav innanmätet för fadern, hällde så vin i en gyllne pokal och talade sedan:

"Här må du sitta och dricka ditt vin bland de övriga gäster. Själv skall jag giva dig skydd mot samtliga friarnas hånsord ävensom allt slags våld, ty detta är icke ett värdshus, utan Uysses' palats, som åt mig av min fader förvärvats. Vakten er, friare, nu, att ert sinne er ej må förleda varken till skymf eller våld, för att ej må bli strider och träta!"

Så han talte, och alla de då sig beto i läppen, häpnande över Telemachos' ord, ty han talade dristigt. Tog då till orda bland dem Antinoos, son av Eupeithes:

"Hårt är det talet förvisst, I achaier, men låtom oss ändå hålla tillgodo därmed, då Telemachos riktigt oss hotar. Zeus tillstadde det ej, vi eljest väl hade i huset längesen tystat hans mun, hur högt han än larmar och ordar."

Sagt; men Telemachos aktade ej, vad han sade, det minsta. Nu härolderna tågade fram genom staden med gudens heliga festhekatomb, och achaiernas lockiga söner uti Apollos skuggiga lund sig församlade talrikt.

Sedan de ryggradsköttet nu stekt och det tagit av spetten, fingo de alla sin del och höllo en lysande måltid. Och de, som passade upp, framsatte en part för Ulysses lika så stor som den friarna fick, ty så dem befallde käcke Telemachos, son av den gudalike Ulysses.

Ej lät Athene nu alls den trotsiga friareskaran sluta med hån och med kränkningar upp, för att harmen i hjärtat måtte än djupare gro hos Laertessonen Ulysses. En där i friarehopen det fanns, som hette Ktesippos, boende var han på Samos, en man av det ondaste sinne. Trotsigt förlitande sig på sin rikedom, vilken var gränslös, giljade han till Ulysses' gemål, då ej konungen hemkom. Denne till orda nu tog i den trotsiga friareskaran:"Hören, I friare bålde, ett ord, som jag önskar att säga! Allaredan har främlingen fått, som sig borde, sin andel, lika så stor som vår, ty det vore ej vackert och rättvist, om i Telemachos' hus en gäst skulle lida förknappning. Nu skall av mig han bekomma en skänk, som han själv kan därefter giva åt baderskan bort eller också åt en av de andra ibland tjänarna här hos den gudalike Ulysses."

Sade och slungade strax med den seniga handen en oxlägg, som han ur korgen tog upp, men Ulysses väjde för kastet genom att huvudet böja ett grand, och inom sig han hånfullt log med besked, när läggen flög bort i den präktiga väggen. Strax mot Ktesippos i bannande ord Telemachos utfor:

"Lycka det var, Ktesippos, för dig, att du träffade icke främlingen nu med ditt kast, och att själv han vek undan behändigt. Annars jag hade mitt vässade spjut dig jagat i livet, så att din fader fått styra om grav i stället för bröllop åt dig på Ithaka. Därför envar må sig akta för illdåd uti mitt hus! Jag begriper numer och förstår att bedöma, vad som är rätt eller ont, då jag förr däremot var ju barnslig. Ändå alltjämt vi oss giva till tåls och fördraga att åse hurusom maten och vinet gå åt och I fänaden slakten, därför att svårt för en ensam det är att hindra så många. Men er stävjen en smula ändå och föröven ej våldsdåd! Och om I sinnade ären att nu mig

förgöra med kopparn, kunde jag önska det själv, och förvisso långt bättre det vore ligga som död än ha jämt för min syn så skändliga illdåd, främlingar mötta med hån och med hugg och de tjänande tärnor släpade kring till liderlighet i de präktiga rummen."

Så han talte, och runt förstummades alla i tystnad. Äntligen höjde sin röst Damastors son Agelaos:

"Vänner, det lärer väl ingen av oss, då han talat så rättvist, yttra fientliga ord och giva ett sårande gensvar. Kränken ej heller nu främlingen mer eller eljest en enda ibland tjänarna här hos den gudalike Ulysses. Men åt Telemachos själv och hans moder jag önskade gärna giva ett vänligt råd, om det blott må dem bägge behaga. Jo, så länge som än i ert hjärta I närden det hoppet, att till sitt hus skulle komma igen den förslagne Ulysses, kunde man inte förtänka er för, att I än villen bida under förhalning med friarnas sak, ty det bästa ju varit, om till sitt hus han fått komma igen den förslagne Ulysses. Nu däremot är det klart, att han aldrig skall vända tillbaka.Därför nu övertala din mor, att hon tager till make den som den yppersta är och bjuder den rikaste brudskänk, för att du sedan må själv uppå fädernegodset med gamman äta och dricka i ro, medan hon åt en annan är husfru."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Nej, Agelaos, vid Zeus och vid allt vad min fader har lidit, där han från Ithaka fjärran förgicks eller irrar i världen: aldrig jag giftermålet fördröjt, men har bett henne äkta vilken hon vill, och är också beredd till ofantliga skänker. Men att jag skulle ur huset min mor mot sin vilja med maktspråk jaga, det blyges jag för. Må gudarna detta förbjuda."

Så var Telemachos' svar. Men bland friarna Pallas Athene väckte ett outsläckligt skratt och förvirrade sinnet. Onaturligt och hemskt ur förvridna käftar kom skrattet, köttet, de åto sågs drypa av blod, och i ögonen på dem tårarna stodo, och dödens ve med sin aning dem fyllde.

Tog då till orda bland dem Theoklymenos, kraftiga hjälten: "Olycksaliga män, vad går åt eder? Natten har omsvept både ert huvud och ansiktsdrag och hela er skepnad, suckande jämmern är lös och kinderna våta av tårar, väggarna drypa av blod och av blod var bjälke i taket, hallen av dödas skuggor är full, och de trängas på gården, längtande alla till Erebos' djup, till förgörelsens mörker, solen på himlen är släckt och rymden förlorad i töcken."

Sade, men friarnas lag blott skrattade häftigt åt honom, och Eurymachos, Polybos' son tog till orda ibland dem:

"Galen den främmande är, som är nyligen kommen till gården. Därför, I ynglingar, leden på stund honom ut ur palatset, att han till torget kan gå, då han tycker, att här är så beckmörkt."

Honom svarade då Theoklymenos, kraftige hjälten: "Nej, Eurymachos, icke för mig vill jag hava ert följe. Än har jag ögon och öron, och än har jag fötter att gå på och i mitt bröst ett förstånd, som äger ej vank eller lyte; dessa mig följa, och hädan jag går, ty jag skönjer, att ofärd närmar sig eder, den ingen förvisst kan fly eller undgå. Veten det, friare alla som här hos den ädla Ulysses kränken i konungens hus hans gäster med skändliga våldsdåd!"

Sade och sedan gick ut ur det väluppbyggda palatset och till Peiraios gick hän, som med vänlighet honom emottog. Samtliga friarna började nu på varandra att titta, och för att reta Telemachos än, de belogo hans gäster, mången då yttrade så bland de övermodiga unga:"Uslare gäster än du, Telemachos, hyste visst ingen. Sicken ett smutsigt tiggareskrov, som du fått dig på halsen! Lysten på mat och på vin är han nog, men ej övad det minsta varken med plog eller spjut och allenast en börda för jorden. Och så den andre därtill, som stod upp och begynte att sia! Men vill du lyda mitt råd, och det torde nog vara det bästa, skicka vi gästerna bundna ombord på ett roddarefartyg bort till Sikelernas land, där vi få dem ordentligt betalda."

Sådant var friarnas tal, men han frågade icke därefter; tigande blott på sin fader han såg under väntan, att denne skulle nu lägga sin hand på den skändliga friareskaran.

Men på en prunkande stol i gemaket, som stötte till salen, hade sig kloka Penelope satt, Ikarios' dotter, så att hon hörde vart ord, som männerna talte därinne. Friarna åto nu där under glammande nöje sin frukost; smakligt och riklig den var, ty en myckenhet djur hade slaktats. Dock visst aldrig ännu har det vankats en bittrare kvällsvard än den, som skulle nu snart av gudinnan och kraftige hjälten lagas åt dem, då de själva ju först hade fräckt sig

förgripit.

TJUGOFÖRSTA SÅNGEN.

Bågskjutningen.

Nu det beslutet i sinn strålögda gudinnan Athene väckte hos kloka Penelope upp, Ikarios' dotter, bågen att lägga för friarna fram jämte bilorna järngrå uti Ulysses' sal; det var början till kamp och till blodbad. Upp uti ovangemaket hon gick för den ståtliga trappan, och i den fylliga handen, tog den krokiga nyckeln, hamrad av koppar med konst, men av elfenben var dess handtag. Därpå hon styrde sin gång, av de tjänande tärnor åtföljd, hän till den bortersta kammaren strax, där kungens klenoder lågo av koppar och guld och av järn i de skönaste smiden. Också den späntsiga bågen där fanns och det rymliga kogret, vilket var alldeles fullt av de jämmerbringande pilar. I Lakedaimon de vapnen han fått av en vän, som han mötte, Ifitos, Eurytos' son, de odödliga gudarnas like. Först i Messene Ulysses och han hade träffat varandra uti den kloke Ortilochos' hus, då Ulysses var ditländ för att få gäldad en skuld, som han krävde av samtliga folket, ty ifrån Ithakas ö messeniske män hade rövat med sig ombord trehundrade får och de vallande herdar; därför Ulysses kom dit så lång en väg i beskickning, sänd fastän yngling ännu, av sin fader och övriga äldste; Ifitos åter för hästarnas skull, som han hade förlorat, tolv förträffliga ston och alla med däggande mulföl. Dessa till död och fördärv i det följande blevo för honom, då han kom nämligen hän till den modige son av Kronion, Herakles hjälten, som hade sin hand i den dristiga stölden. Denne slog honom ihjäl i sitt hus, dit han kommit som gästvän, utan försyn för de evigas hämd och det bord, han till välkomst hade för honom satt fram; ja, han drap honom, rysligt att säga, och i sin egen gård han behöll starkhovade stoen.Sökande dessa det var som Ifitos råkte Ulysses och honom bågen gav, som den väldiga Eurytos burit, och som han döende lämnat i arv åt sin son i palatset. Själv gav Ulysses ett svärd och en lans åt honom tillbaka början till innerligt vänskapsförbund; dock aldrig vid bordet fingo de gästa varann, ty förut Zeusättlingen dräpte Ifitos, Eurytos' son, de odödliga gudarnas like, som hade bågen förärat till skänk. Det vapnet Ulysses aldrig tog med, när i härnad han drog på de beckade skeppen, utan lät ligga alltjämt som ett minne av älskade vännen hemma i kammaren kvar, men på Ithaka bar han den alltid.

När hon till kammaren lände nu fram, den härliga kvinnan, trädde hon tätt intill tröskeln av ek, som mästaren fordom snidat med skicklig hand och jämnat med hjälp av sitt snöre, den gång han posterna rest och de glänsande dörrarna insatt; läderremmen hon lossade fort ifrån dörrarnas låsring, satte så nyckeln i och reglarna förde till sides, sedan hon träffat dem rätt; och det drönade högt, som när tjuren råmar i blommande äng: så ljödo de glänsande dörrar, när de för nyckeln sig öppnade brått och slogos åt sidan. Drottningen genast på bänken steg upp, där högt över golvet kistorna stodo med kläder uti, som doftade ljuvligt, sträckte sig, stående där, och lyftade bågen av spiken jämte det glänsande hölster, som än honom skyddande höljde. Därpå hon satte sig ner och hållande vapnet på skötet snyftade överljutt och blottade konungens båge. Men då hon så hade lättat sitt bröst med att klaga och gråta, gick hon till salen hän till de trotsiga friarnas samkväm, hållande späntsiga bågen i hand och det rymliga kogret, vilket var alldeles fullt av de jämmerbringande pilar. Tärnorna följde sin fru, och en kista de buro, där koppar låg och en myckenhet järn, som begagnats vid konungens idrott. Men då hon lände till friarna fram, den härliga kvinnan, syntes hon stanna i dörrn till den väluppmurade högsal, höljande kindernas par med det fina och glänsande doket, medan en tärna tog plats på vardera sidan om henne. Därpå till orda hon tog och till friarna talade detta:

"Hören, I friare bålde, ett ord, I som ävlens att huset ödelägga i grund med att ideligen äta och dricka, medan min make hörs ännu ej av, och som gitten ej annat förebära som skäl, då I viljen försköna ert tilltag, än eder brinnande lust att få mig hemföra som maka. Upp då, I friare alla, välan! Nu gäller att tävla.Ty jag vill lägga nu fram Ulysses' väldiga båge. Vilken som lättast av er kan spänna med händerna bågen och genom raden av bilorna tolv

kan skjuta med pilen, honom jag följa nu vill och draga min väg utur huset, över vars tröskel jag trädde som brud, det sköna och rika, vilket jag tänker att ock i min dröm jag ofta skall minnas."

Talade så, och Eumaios hon bjöd, den ärlige herden bågen att lägga för friarna fram jämte bilorna järngrå. Gråtande tog dem Eumaios emot och lade dem neder; också Filoitos grät, när han skådade konungens båge. Men uti bannande ord mot dem båda Antinoos utfor:

"Lantliga tölpar, som tänken ej mer än allenast för dagen! Skolen I lipa, eländiga, nu och i drottningens hjärta röra upp sorgen på nytt? Hennes sinne är redan tillräckligt sänkt i förtvivlan och kval, då hon mistat sin älskade make. Sitten och äten i tystnad er mat eller också på dörren packen er ut för att gråta, ni två, men lämnen härinne bågen hos friarna kvar för det vanskliga provet! — Det bliver, tänker jag, icke så lätt att spänna den glättade bågen. Ty bland oss alla härinne i sal'n är ju icke enda slik en man, som Ulysses var; jag har själv honom skådat, och jag kan minnas det gott, fast jag bara var liten den tiden."

Så han sade, men själv han hoppades uti sitt sinne både att spänna dess sträng och att skjuta en pil genom järnen. Ändå ju skulle han själv bli den förste att smaka på pilen, sänd av den frejdade konungens hand, som han djärvdes att kränka, sittande uti hans sal, uppeggande alla de andra.

Tog då till orda bland dem den käcke Telemachos också: "Ack, helt visst har Olympiske Zeus mig berövat förståndet. Tänk, när det ordet jag hör av min kära, förståndiga moder, att hon ville följa en främmande man och nu lämna palatset, brister i löje jag ut och gläder mig just som en dåre. Upp då, I friare alla, välan! Nu gäller att tävla. Priset är hon, vars like ej finns på achajiska jorden icke i Pylos' heliga stad och Mykene och Argos, icke på Ithakas ö eller hela det bördiga fastland. Själva I veten det nog; vad behöver jag prisa min moder? Hållen er undan då ej och förhalen ej längre med svepskäl bågen att spänna till kamp, att vi måtte få se hur det lyckas. Också jag själv har väl lust att min faders båge försöka. Lyckas jag spänna dess sträng och skjuta en pil genom järnen, händer mig icke den sorg, att min vördade moder från hemmetföljer en främmande man, och jag bliver här lämnad allena, sedan jag dock är i stånd att min faders idrotter öva."

Sade, och upp från stolen han sprang och av skuldrorna lyfte purpurmanteln i hast och tog av sig det eggade svärdet. Först han nu bilorna ställde i rad i en fåra, han grävde, lång för dem alla ihop, och rätade raden med snöre, stampade sedan omkring dem med jord; och de häpnade alla, att han dem ställde så rätt, fast han aldrig sett någon det göra. Nu steg på tröskeln han upp och begynte att bågen försöka. Trenne gånger han bände den hårt i sin väldiga iver, trenne gånger hans styrka gav tappt, men han hoppades ännu kunna den spänna till slut och skjuta en pil genom järnen. Och han den visst hade spänt vid det fjärde och starkaste taget, om han ej fått av Ulysses en vink, som hejdat hans iver. Tog då till orda ibland dem igen den gudomlige yngling:

"Ack, jag en kraftlös stackare blir, så länge jag lever, eller är också för ung och kan ännu ej lita på armen, om det är nödigt att visa tillbaks något kränkande angrepp. Upp då I andre, välan, som mig överträffen i styrka, fresten med bågen ett tag och låtom oss tävlingen sluta!"

Sade, och bågen nu strax han ställde ifrån sig på golvet, därvid han lutade den emot dörrens glänsande flyglar, och emot bågens ring han stödde den vingade pilen, satte sig sedan på stolen igen, som han nyss hade lämnat. Tog då till orda bland dem Antinoos, son av Eupeithes:

"Träden nu fram, mina vänner, i tur ifrån vänster till höger; början skall ske från den plats, där man vininskänkningen börjar."

Så var Antinoos' ord och hans mening de gillade alla. Först bland dem alla sig Oinops' son Leiodes då reste, som deras offerskådare var, och som innerst i salen satt vid den präktiga bålen, och han var den ende ibland dem, som deras fräckhet förtröt, och han hatade friarna alla; han var den förste, som bågen där tog och den vingade pilen. Nu steg på tröskeln han upp och begynte att bågen försöka, kunde ej spänna den dock, ty hans fina och vekliga händer slappnade, allt som han drog, och han talade så till de andra:

"Vänner, den leken är icke för mig; må en annan försöka! Många de yppersta män den bågen lär bliva till skada både på anda och liv; men bättre är dö än att leva, om vi förfela det mål, för vars skull vi oss samla beständigt här

i palatset och dag efter dag gå och vänta och bida. Nu är så mången förvisst, som det efterfikar och hoppas att med Penelope gifta sig få, som är viv till Ulysses;men när han bågen har prövat en gång och förstår, vad det gäller, må han en annan begära till brud av de sköna achaiskor, sökande främja med gåvor sitt värv, och må drottningen sedan äkta den henne gav rikaste skänk och var ämnad av ödet."

Sade, och bågen nu strax han ställde ifrån sig på golvet, därvid han lutade den emot dörrens glänsande flyglar, och emot bågens ring han stödde den vingade pilen, satte sig sedan på stolen igen, som han nyss hade lämnat. Men uti bannande ord emot honom Antinoos utfor:

"Ha, vad var detta för ord, som slapp dig ur munnen, Leiodes, alldeles fasligt och styggt? Det kan göra en ilskan att höra. Som om den bågen de yppersta män skulle bliva till skada både på anda och liv, för att du den ej orkade spänna! Dig har din vördade moder minsann ej fött till en kämpe, mäktig att skicka en pil ifrån sträng och att spänna en båge, men det finns andra, som spänna den strax, bland oss friare bålde."

Sagt, och befallning han gav åt Melanthios, getternas herde: "Skynda, Melantheus, att genast en eld här tända i salen, flytta så fram intill elden en stol och bred över ett ullskinn, hämta oss sedan en kaka av talg ur förrådet i kammarn, så att vi bågen få värma vid eld och den smörja med fettet; sedan försöka vid leken igen för att lykta vår tävlan."

Sade, och genast en flammande eld Melanthios tände, flyttade fram en stol och bredde på stolen ett ullskinn hämtade sedan en kaka av talg ur förrådet i huset. Därmed de bågen nu mjukade upp och försökte, men ingen kunde den spänna ändå, ty mycket för svaga de voro. Dock Antinoos än och den sköna Eurymachos dröjde, friarnas ledande män och de vida förnämsta i mandom.

Råkade då att ur salen gå ut på en gång och tillsammans herden för konungens svin och herden för konungens oxar. Följande efter dem strax, gick Ulysses själv utur salen. Men när de utanför dörrn voro komna och utanom gården, talte Ulysses med vänliga ord till de båda och sade:

"Hören, I herdar, jag hade ett ord, som jag ville er säga, eller skall hellre jag tiga? Men hjärtat mig bjuder att tala. Därest Ulysses behövde er arm och han komme ur fjärran alldeles plötsligen hem och en gud honom ställde ibland oss, skullen I lyfta er arm till friarnas värn eller kungens? Svaren mig öppet härpå, såsom hjärta och sinne er mana!"

Honom svarade då koherdarnas överste förman: "Evige Zeus, uppfyllelse giv åt vår käraste önskan!Måtte en gudom snart den älskade föra till hemmet! Visa jag skulle dig då, vad min arm och min styrka förmådde."

Även Eumaios då bad till alla de saliga gudar, att till sitt hem måtte komma igen den förslagne Ulysses. Men då Ulysses nu skådade klart deras ärliga sinne, tog han till orda igen och talade så till dem bägge:

"Här är jag själv, jag är hemma igen! Efter lidanden många återkommen jag är till mitt land på det tjugonde året. Klart jag ser, att I två ibland tjänarna ären de enda, vilka min hemkomst hälsa med fröjd; av de andra jag ingen bedja har hört, att till hemmet igen jag må komma tillbaka. Eder jag därför vill säga försann, hur det kommer att bliva. Därest en gud ger mig makt att de trotsiga friarna kuva, hustrur jag skaffa er vill och skall ägodelar er skänka, bygga er hus invid sidan av mitt, och I skolen därefter framgent vara för mig som Telemachos' vänner och bröder. Dock, välan, jag vill visa er nu ett osvikeligt tecken, så att I kännen mig riktigt igen och förvissade bliven: här är den skråman, som galten mig högg med glänsande bete, då till Parnassos jag dragit på jakt med Autolykos' söner."

Sade, och paltorna undan han vek från det väldiga ärret. När de då fingo det se och de noga det hade betraktat, slogo de gråtande armarna strax om den ädle Ulysses och honom hälsade ömt under kyssar på huvud och skuldror, medan Ulysses dem kysste tillbaks på huvud och armar. Och där skulle väl solen gått ner, medan ännu de gråtit, om ej Ulysses själv bett dem sluta och tagit till orda:

"Hören nu upp med er klagan och gråt, så att ingen ur huset kommer hitut och oss ser och berättar det genast därinne. Vänden tillbaka nu in en i sänder och icke tillsammans, först jag själv och så I, men följande vare vårt

avtal. Alla de trotsiga friarna visst, så många de äro, skola sig sätta emot att man räcker mig bågen och kogret. Därför, min gode Eumaios, gå du blott hurtigt med bågen hän genom salen och räck den åt mig och kvinnorna tillsäg, att de må stänga igen den stadiga dörrn till sin våning, och om de också få höra från oss därute i salen buller och stönande jämmer av män, att de icke på villkor drista sig ut, utan sitta där kvar vid sitt arbete stilla. Åter åt dig jag det värv, min gode Filoitios, giver, att gårdsporten du reglar och fort slår remmen om låset."

Sade och åter gick in i det väluppbyggda palatset, där han sig satte på stolen igen, som han nyss hade lämnat. Gingo därefter ock in de ärliga herdarna tvänne.Där höll redan Eurymachos på och hanterade bågen, värmde i skenet från elden den runt och förmådde ej ändå spänna dess sträng, och han suckade högt ur sitt modiga hjärta, tills han åt harmen gav äntligen ord och talte och sade:

"Ha, det mig grämer minsann för min egen skull och för allas. Icke för bröllopet harmas jag mest, fast det retar mig också. Andra achaiskor ju också det finns, ja en myckenhet av dem, både härhemma på Ithakas ö och i främmande städer. Nej, men om verkligen vi för den gudalike Ulysses skulle så mycket stå efter i kraft, att vi orkade bågen icke ens spänna, det bleve en skam in i senaste tider."

Honom svarade då Antinoos son av Eupeithes: "Sådant, Eurymachos, händer oss ej, och du själv nog det inser. Men ibland folket ju firas idag fjärrskjutande gudens heliga fest, och vem skulle väl då vilja spänna en båge? Läggen den neder då lugnt, men bilorna kunde vi kanske låta få stå, som de stå, ty ingen, det vill jag förmoda, vågar sig in i Ulysses' sal för att stjäla dem hädan. Nu skall vår munskänk strax oss bägarna fylla ånyo, att vi må gjuta ett offer av vin och lägga så bågen. Men när i morgon det gryr, skall Melanthios, getternas herde, driva hit getter, de bästa han har uti samtliga hjordar. När vi då låren förbränt åt Apollo, den frejdade bågskytt, vilja vi fresta med bågen på nytt och tävlingen sluta."

Så var Antinoos' ord, och hans mening de gillade alla. Händerna övergöto på dem härolder med vatten, bålarna fylldes till brädden med vin av de tjänande svenner, bägarna skänkte de i och buro omkring dem till alla. Men när av vinet de stänkt och druckit så mycket dem lyste, talade listigt till friarna så den förslagne Ulysses:

"Hören mig, alla I friare här till den prisade drottning, att jag må säga ett ord, som hjärtat mig bjuder att tala. Dock jag Eurymachos främst och Antinoos, gudarnas like, beder, ty vackert han talade nyss, då han bjöd er att bågen lägga å sido i dag för att låta de eviga råda: åter i morgon skall guden ge kraft åt vemhelst honom täckes. Lånen den glättade bågen åt mig, att jag här ibland eder måtte få pröva min styrka och arm för att röna, om kraften än är densamma, som fordom den var i de smidiga lemmar, eller den redan förgått under vandringslivet och nöden."

Så han sade, men alla de då förtörnades häftigt, rädda att tiggarens hand kunde spänna den glättade bågen, och i förbittrade ord emot honom Antinoos utfor:"Främmande usling, vad nu? Jag tror du är rakt ifrån vettet. Är det ej nog, att du här ibland oss förnämliga herrar makligen sitter som gäst och ingenting saknar på bordet och så får höra dessutom på allt, som berättas och talas? Aldrig en främling och tiggare förr har fått höra vårt samtal. Ljuvliga vinet har gjort dig förryckt, som blir mången till skada, därest man bälgar det i sig för snålt och ej dricker med måtta. Vinet det var, som Eurytion ock, den berömde kentauren, gjorde så galen en gång i den bålde Peirithoos' boning, då han var gäst i Laphiternas land och berusad av vinet övade våld i Peirithoos' hus i sitt yrande vanvett. Hjältarna grepos av harm, och de rusade upp och på gården släpade galningen ut och skuro hans näsa och öron av med den mordiska kopparens egg, och han i sin yrsel raglade bort med den gruvliga lön, som han fått för sin dårskap. Därav ett krig mellan hjältarnas folk och kentaurerna utbröt, men den berusade sällen var själv den förste att lida. Så jag förkunnar ock dig ett förskräckligt ont, om du bågen dristar att spänna bland oss, ty ej av en enda i landet skall du bli vänligt bemött, och vi sända dig bort på ett fartyg till konung Echetos hän, som är alla de dödligas fasa. Aldrig med livet du slipper då hem. Sitt därför du bara stilla och tyst vid ditt vin och försök ej att tävla med yngre!"

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Minns, Antinoos, dock, att det icke är vackert och rättvist att i vårt hus med förakt bemöta Telemachos gäster. Även om främlingen, bjudande upp all armarnas styrka, lyckades spänna en gång min Ulysses' väldiga båge, tror du, att därför han skulle få mig hemföra som maka? Svårligen

hyser väl ens han själv en så dristig förhoppning. Måtte då ingen av er med slika bekymmer i sinnet sitta härinne till bords, ty en sådan sak är omöjlig."

Svarade Polybos' son Eurymachos henne och sade: "Ädle Ikarios' dotter, du kloka Penelope, hör mig! Icke vi tro — ty omöjligt är slikt — att dig tiggaren hemför, utan vi känna försyn för vad kvinnor och män månde säga, om det skall heta en gång ibland menige man i Achaia: "Tänk, när långt klenare män till den frejdade konungens maka fria, men orka ej alls att spänna hans glättade båge, kommer en främling, en tiggare dit, som flackar kring världen, spänner den ledigt och lätt och skjuter en pil genom järnen." Så skall det heta bland folk, och sådant för oss blir en smälek."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Aldrig, Eurymachos, kunna de män väl förhoppas att njutahederligt rykte bland folk, som utan försyn för en ädling öda hans hus. Vad finnen I då i det andra för smädligt? Denne här främlingen är ju försann både reslig och starkbyggd, och han berömmer sig av, att han äger en ädling till fader. Lämnen då bågen åt honom en gång, få vi se hur han lyckas! Ty jag vill säga en ting, och det ordet skall bliva besannat: spänner han bågen, och honom beskär slik ära Apollo, skall jag den skönaste dräkt honom ge, både mantel och livrock, därtill ett stingande spjut till värn emot karlar och hundar jämte ett svärd, tveeggat och skarpt, och tillika sandaler och honom sända åstad, dit det lyster hans sinne att fara."

Henne Telemachos svarade då den vettige yngling: "Moder, ej någon har mera än jag bland achaierna makten bågen att giva åt vilken jag vill och den även förvägra, ingen bland alla, som här på det klippiga Ithaka härska eller på öarnas flock invid hästuppammande Elis. Ingen av dem kan mig hindra med våld, om jag ville ock bågen skänka åt främlingen alldeles bort till att taga den med sig. Gå nu i våningen in och dig ägna åt sysslorna dina, väven och sländans id, och befall tjänarinnornas skara göra sin gärning med flit; vi män skola sörja för bågen, främst av alla dock jag, ty min är makten i huset."

Slagen av häpnad, hon vände då strax till sin våning tillbaka, under det sonens förståndiga ord på sitt hjärta hon lade. Upp till sitt ovangemak hon begav sig med tärnornas följe, där hon Ulysses begrät, sin älskade man, tills Athene göt på den sörjandes ögonlock den ljuvliga sömnen.

Bågen Eumaios nu tog och var redan på väg med detsamma, genast begynte då friarnas hop att skrika i salen; mången då ropade så av de övermodiga unga:

"Vart går med krokiga bågen du hän, du eländige herde? Strykare! Snart skall du fjärran från folk därborta hos svinen sönderslitas som rov av de hundar, som själv du har uppfött, blir oss Apollo blott huld och de andra odödliga gudar."

Så de skreko, och brått han den lade ifrån sig på stället, gripen av skrämsel vid ropet, som ljöd från de många i salen. Men under hotelser ropade då Telemachos också:

"Far, bär du bågen fram! Och ve, om du alla vill lyda! Akta dig bara! Fast yngre jag är, skall jag eljest med stenkast jaga på landet dig ut, ty den starkare är jag i krafter. Ack att jag friarna ock, så många de äro i huset, överginge så mycket i kraft och i armarnas styrka! Då skulle mången i jämmerligt skick jag förhjälpa på färde utur vårt hus i en hast, ty de stämpla allenast på illdåd."Så han talade barskt, men åt ynglingen skrattade hjärtligt friarna alla ihop, och den häftiga vreden sig lade emot Telemachos. — Herden på nytt med den krokiga bågen gick över salen och gav den i hand åt den kloke Ulysses. Därpå han kallade ut Eurykleia och sade till henne:

"Så är Telemachos' bud du förståndiga Eurykleia, att du skall stänga igen den stadiga dörrn till er våning, och om I också fån höra från oss härute i salen buller och stönande jämmer av män, att I icke på villkor dristen er ut, utan sitten där kvar vid ert arbete stilla."

Sålunda gav han besked, och gumman höll svaret tillbaka, och till den präktiga våningen strax hon dörrarna stängde.

Hemligen skyndade ny Filoitios ut ur palatset; porten han stängde i lås till den välinhägnade gården. Inne i pelarevalvet där låg ett det yppersta skeppståg, snott av papyrusbast, och med detta han surrade regeln, trädde så

in och sig satte igen på den stolen, han lämnat, och gav Ulysses en blick. Re'n denne höll bågen i handen, vände och vred den runt och den synade ängslig att hornet skulle ha frätits av mask medan ägaren icke var hemma. Mången bland friarna yttrade då med en blick på sin granne:

"Den kan beskåda en båge minsann och det riktigt finurligt. Antingen har han väl hemma hos sig en likadan kanske, eller han tänker att göra sig en. Se, hur ivrigt i handen hit och dit han vänder alltjämt den eländige strykarn."

Yttrade också man så bland de övermodige unge: "Ja, och må lika så bra uti allting han lyckas, som det lär lyckas för slik en man den bågen att spänna!"

Sådant var friarnas tal. Men den mångförslagne Ulysses, sedan han bågen fått vända i hand och den grundligen syna, då lik en man, som att sjunga förstår och att spela på lyra, vilken på nygjord skruv den klingande strängen med lätthet spänner, när ändarna bägge han fäst av den tvinnade fårtarm, spände han utan besvär den väldiga bågen, Ulysses, tog så ett prövande tag med den högra handen, och strängen sjöng under greppet så ljuvligt och gällt som en kvittrande svala. Friarna grepos av bävande ve, och de skiftade färgen, och i detsamma lät Zeus sitt tordön rulla till varsel. Högt han gladde sig då, den prövade konung Ulysses, över att listiga Kronos' son honom sände ett tecken. Därpå den vingade pilen han tog, som låg ensam där blottad framme på bordet tillhands, medan alla de övriga ännu lågo i kogrets rum, dem achaierna snart skulle smaka; lade mot mitten av bågen den an och drog strängen intill sig,sittande kvar, där på stolen han satt, och med skarpaste sikte skickade pilen i väg och förfelade icke en ögla borta i bilornas rad, utan tvärsigenom dem alla kopparpilen flög hän, och han själv till Telemachos talte:

"Ej gör dig främlingen skam, o Telemachos, där han i högsal sitter. Jag målet förfelade ej, och ej heller jag länge mödade mig för att spänna; ännu är min styrka den gamla; ej är den sådan minsann, som friarna hånligen påstå. Men det är tid, att vi laga nu till åt achaierna kvällsvard, medan det ännu är ljust, för att sedan oss roa med annat, nämligen dans och musik, som smyckena äro på gillet."

Talade så med en vink åt sin son, och sitt svärd över axeln hängde Telemachos strax, Ulysses älskade telning, grep med sin hand om det väldiga spjut och steg fram och sig ställde nära till faderns stol i de blänkande vapen av koppar.

TJUGOANDRA SÅNGEN.

Dråpet på friarna.

Nu sina lumpor han kastade av, den förslagne Ulysses, stod med ett språng uppå tröskeln i dörrn med sin båge och kogret, som av förgörande pilar var fullt och han strödde på golvet vingade pilarna ut för sin fot och till friarna talte:

"Denna så vanskliga kamp är då äntligen bringad till ände. Nu vill jag se, om min pil vet att råka ett mål, som har aldrig träffats ännu av en skytt, och Apollo förunnar mig heder."

Sade och rakt på Antinoos sköt den stingande pilen. Denne var just i begrepp att lyfta den gyllne pokalen, dubbelörad och skön, och höll den i händerna redan, för att sig läska med vin, och på döden ej hade en tanke. Vem skulle väntat sig ock vid ett gille bland gästernas skara, att i den mängd en ensam, om än han var aldrig så kraftig, skulle en överfalla med mord och förgörande döden? Honom Ulysses nu skickade dock sin pil uti strupen, så att dess udd stack ut genom hulliga halsen i nacken. Neder åt sidan han sjönk och ur händerna tappade bägarn, då han blev träffad, och strax i en mäktig stråle ur näsan frusade blodet fram, och med sparkande fot i detsamma stötte han bordet omkull, så att rätterna, stjälpta i golvet, sölades neder av blod, både kött och bröd.

Men i salen friarna larmade högt, då de sågo Antinoos falla, sprungo förskrämda från stolarna upp överallt uti salen, medan de blickade kring på de väluppmurade väggar utan att finna där varken en sköld eller lans till att taga. Häftigt de foro då ut i förbittrade ord mot Ulysses:

"Karl, är du galen, som skjuter på folk? Var viss, att för sista gången du tävlat i hela ditt liv, ty nu är du dödens,då du har mördat en man, som på Ithakas ö bland de unga alltid den ypperste var. Nu skola dig gamarna äta."

Sålunda ropte envar, ty de trodde, att icke med vilje mannen hade skjutet ihjäl, och de dårarna varsnade icke, att de i dödens nät voro själva nu fångade alla.

Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses: "Ha, I hundar! Förvisso I trott, att jag aldrig tillbaka komme från troernas land, då I jarvens mitt hus att föröda och att besova med våld mina tjänande tärnor i huset och till min drottning som friare gå, medan ännu jag lever, utan den minsta försyn för de saliga gudar i himlen eller för människors dom, som bidar i kommande dagar. Men uti dödens nät I ären nu fångade alla."

Sagt, och de alla, betagna med ens av den bleka förfäran, blickade ängsligt omkring för att finna från döden en undflykt. Endast Eurymachos höjde sin röst och svarade honom:

"Är du Ulysses själv, Ithakensiske hjälten, som hemlänt då har du klandrat med fog, vad achaiernas söner förövat. Mycket de dristat sig till i ditt hus och mycket på fälten. Dock, där ligger den mannen nu död, som allena bär skulden; ty det Antinoos är, som förvållat det onda här skedde, icke så mycket av längtan och lust att få äkta din maka, utan på annat betänkt, fast Zeus lät det icke fullbordas. Ty han till konung här över Ithakas blomstrande rike ämnade göra sig själv och din son försåtligen mörda. Dock på sin gärning han ligger nu död, men visa dig skonsam du mot ditt folk, så vilja ock vi dig offentligen gälda allt vad som ätits och druckits här upp av ditt gods i palatset, och vi dessutom en bot, till ett värde av tio par oxar, gälda envar dig i koppar och guld, till dess att ditt hjärta blidkas igen, ty till dess har förvisso du skäl till att vredgas."

Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses: "Nej, om I gåven mig ock, Eurymachos, allt vad I ägen, hela det gods, I av fäderna ärvt, och vad mera I kunden, hölle jag ändå ej längre tillbaks mina händer från mordet, innan jag hämnats i grund på er friare all eder fräckhet. Eder det ståndar nu fritt att träda emot mig och kämpa eller att fly, ifall någon av er kan sig frälsa från döden, men jag vill tro, att det icke blir en, som förgörelsen undgår."

Sade. Då domnade hjärtan och knän på friareskaran. Åter Eurymachos höjde sin röst och till friarna ropte:

"Vänner, den mannen ej håller tillbaks sina mordiska händer, utan då kogret han fått i sin hand och den glättade bågen håller förvisso han på med att skjuta från glänsande tröskeln,tills han oss alla har fällt. Välan, låt oss tänka på svärdslek! Dragen då alla ert svärd, och till värn mot de dräpande pilar hållen fram borden som sköld och låtom oss rulla till anfall alla som en och med makt honom tränga från tröskeln och dörren, så att vi slippa ditut för att väcka i staden ett anskri. Då lär det sista gången väl bli, som han skjuter med båge."

Så han ropade högt och ur skidan det slipade svärdet drog, tveeggat, av kopparen smitt, och sprang fram mot Ulysses med ett förfärande skri; men konung Ulysses från strängen sköt i detsamma en pil och träffade bröstet vid vårtan, så att i levern sig borrade in snabbflygande pilen. Svärdet han släppte ur hand och föll sammansjunken framstupa över ett bord, som där stod, så att maten blev sopad i golvet jämte en dubbelpokal, medan själv han slog pannan mot jorden under sitt gräsliga kval, och med sparkande fötter han stolen välte omkull, och av natt omhöljdes hans bristande ögon.

Även Amfinomos nu mot den frejdade konung Ulysses rusade häftigt an och svängde det eggade svärdet att honom undantränga från dörrn. Men Telemachos hastigt honom då förekom och sin lans honom rände i ryggen mellan hans skulderblad, så att udden gick ut genom bröstet, tungt han i golvet då föll och slog handlöst pannan mot jorden. Genast tillbaka Telemachos sprang och lämnade lansen kvar i Amfinomos' lik, ty han räddes, att någon achaier, medan han lansen drog ut, skulle antingen rusa med svärdet fram till ett hugg eller ock, medan lutad han stod, honom sticka. Därför han sprang, och var strax hos sin älskade fader tillbaka, trädde intill honom

tätt och talte bevingade orden:

"Fader, nu skyndar jag efter åt dig ett par spjut och en stridssköld jämte en kopparhjälm, som till tinningen sluter sig noga, och jag vill väpna desslikes mig själv och jag skaffar hit vapen även åt herdarna två; det är bättre att vara beväpnad."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Spring då och hämta dem fort, medan än jag har pilar att skjuta, eljest de tränga mig undan från dörrn, när jag kämpar allena."

Brådskande talte han så, och Telemachos lydde sin fader, sprang då i kammaren upp till det präktiga vapenförrådet, valde av sköldarna fyra därur och av lansarna åtta, fyra av kopparhjälmarna ock med svajande tagel, och tog dem med och var strax hos sin älskade fader tillbaka. Själv han den förste nu var, som i kopparvärnet sig klädde,likaså klädde sig herdarna två i de präktiga vapnen; därpå de ställde sig upp kring den rådiga, kloke Ulysses.

Medan Ulysses ännu hade pilar kvar att sig värja, sköt han på friarna runtom i saln med det skarpaste sikte, fällande en i vart skott, och de stupade över varandra. Men när så pilarna tröto till slut för den skjutande kungen, tog han sin båge och ställde den ned invid posten till dörren emot den skinande vägg i den väluppmurade högsal, kastade sedan på skuldran en sköld med fyra lag oxhud, satte på kraftiga huvudet fast den präktiga hjälmen, smyckad med tagelbuske, som vilt nedsvajade ovan, grep så till sist ett par stadiga spjut med uddar av koppar.

Men i den murade vägg var på sidan en dörr med en trappa, ifrån vars översta steg man kom från den präktiga högsal ut uppå husets gång, och med stadiga flyglar den stängdes. Denna Ulysses betrott åt den trogna Eumaios att vakta vilken stod närmast därtill, och den hade en endaste uppgång.

Nu Agelaos ropade högt till kamraterna alla: "Kan då ej någon, I vänner, av oss gå därupp genom trappdörrn, bringa till folket ett bud och väcka i staden ett anskri? Då lär det sista gången väl bli, som han skjuter med båge."

Honom svarade då Melanthios, getternas herde, "Nej, Agelaos, omöjligt det är, ty den präktiga salsdörr ligger till gångens mynning så tätt, och smal är ju gången, så att en ensam man, som är modig kan spärra oss vägen. Nej, men jag vapen i stället åt er skall ur kammaren hämta till att beväpna er med, ty däruppe och ej någon annstäds hava de lagts i förvar av Ulysses och lysande sonen."

Sade, och därpå han brått, Melanthios, getternas herde, gick i Ulysses kammare upp genom boningens gångar, tog där av sköldarna tolv och lika så många av spjuten jämte en likadan mängd av kopparhjälmar med tagel, skyndande sedan sig ut och dem bragte till friarna neder. Men på Ulysses hans hjärta och knän ville domna av ängslan när han såg friarna väpna sig nu och de väldiga lansar skaka i handen till strid och betänkte den blivande kampen; och med bevingade ord till Telemachos genast han talte:

"Nu har då någon förvisst utav tärnorna här i palatset skaffat oss båda den hårdaste strid eller också Melantheus."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Fader, jag själv är den vållande visst, och ej alls någon annan därtill har skulden än jag, som den stadiga dörren till kammarn glömde att stänga, en sak, som väl någon har velat bespeja. Skynda dig, gode Eumaios, åstad, och stäng dörren till kammarnoch tag så reda därpå, om det någon av kvinnorna varit eller Melanthios, Dolios' son, som jag snarast förmodar!"

Sådana föllo de ord, som de växlade där med varandra. Åter till kammarn sig smög Melanthios, getternas herde, vapen att hämta på nytt, men den trogna Eumaios det märkte, och till Ulysses han talade strax, som stod honom nära:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses! Se, där smyger sig han, på vilken vi gissade själva, åter till kammaren upp. Låt mig därför nu höra din vilja, om honom döda jag skall, ifall överhanden jag vinner, eller ock föra hit neder till dig att för alla de missdåd plikta, som här i ditt hus den skurken bedrivit så länge?"

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Jag och Telemachos skola se till att härinne i salen hålla de trotsiga friarna kvar, fastän häftigt de storma. Tagen på karlen I fall, bakbinden hans händer och fötter, kasten i

kammaren in honom fort och dörrarna stängen; binden ett välsnott rep om hans liv och hissen i taket ända till bjälkarna upp honom se'n längs pelaren höga, för att han först någon tid måtte levande pinas och plågas."

Sade, och herdarna lyssnade till och befallningen lydde, sprungo till kammaren hän, osedda av mannan därinne. Runtom i kammarens hörn han letade nu efter vapen, medan på var sin sida om dörrn de sig lurande ställde. Men då på tröskeln igen Melanthios, getternas herde, just ville sätta sin fot med en prunkande hjälm i ena hand och en sköld i den andra, en stor, som var gammal och möglig, vilken var buren förr av den ädla Laertes som yngling, men ibland skräpet nu låg, då dess remmar i sömmarna lossnat, rusade hastigt de fram, honom grepo och drogo vid håret åter ditin och där slogo omkull den förskräckte på golvet. Därpå med skärande rep de bundo hans händer och fötter, surrande stadigt på ryggen dem fast, som dem nyss hade tillsagt hjälten Laertes' son, den prövade konung Ulysses, bundo ett välsnott rep om hans liv och hissade honom ända till bjälkarna sedan i tak och längs pelaren höga. Därpå du honom begabbade så, svinherde Eumaios:

"Nu kan du vila dig rart, Melanthios, natten igenom, makligen sträckt på en svällande bädd, som dig passar och anstår, och du försover dig ej, när dagningen stiger på gulltron bittida upp ur Okeanos' ström, då du skall väl som vanligt driva hit getter åt friarnas hop till att laga ett festmål."Så fick han hänga där, plågad och sträckt i de skärande repen. Vapnen de grepo igen och stängde den glänsande dörren och sig begåvo tillbaks till den rådige, kloke Ulysses. Där med förbittring de mötte varann: invid tröskeln en ringa skara av fyra allen och i salen så många och bålde. Trädde i vimlet då fram Zeusdottern, gudinnan Athene, varande Mentor lik till gestalt och även till stämma. Glad blev Ulysses, när henne han såg, och han talte och sade:

"Mentor, stå bi mig i denna min nöd och tänk på en redlig vän, som dig alltid var huld; och vi äro ju lika i ålder."

Sade, men anade strax, det var segergudinnan Athene. Men ifrån friarnas håll ljöd ett larmande rop uti salen, och henne bannade främst Agelaos, son av Damastor:

"Akta dig Mentor, låt ej med sitt tal dig Ulysses förleda till att mot friarna träda i kamp för att honom försvara! Ty vårt beslut är fast, och det gångar förvisso i verket. Sedan vi hunnit förgöra de där, både fadern och sonen, skola vi mörda tillika dig själv, då du djärves i salen träda som fiende fram, ja plikta du skall med ditt huvud. Och då med svärdets egg vi er våldsamheten förtagit, taga därefter vi allt vad du har både inne och ute, slå med Ulysses gods det tillsammans och lämna i huset ej dina söner vid liv eller tåla mer dina döttrar eller din värda gemål uppå Ithaka gatorna trampa."

Så han skrek, men av starkare harm vart Athene då gripen, och med bestraffade ord till Ulysses hon talte i vrede:

"Icke är längre ditt mod och din kraft, som de voro, Ulysses, då du för Helenas skull, den liljearmade drottning, krigade nio år utan återvändo vid Troja, då för så många till bane du blev i de blodiga strider och för din rådiga list föll Priamos' mäktiga kungsstad. Varför då nu, då du kommit igen till ditt hus och ditt eget, står du och tvekar försagd att mot friarna visa din mandom? Kom, stig nu fram till min sida, min vän, och giv akt på min glaven, så att förmärka du må, hur i trängseln av fiendemänner Mentor, Alkimos' son, välgärningar vet att betala!"

Sade, men ännu hon ej avgörande seger beskärde, utan hon först ville pröva och se, vad mod och vad styrka både hos konung Ulysses det fanns och hos strålande sonen. Själv hon sig svingade upp i den rökiga åsen av salen och på en bjälke tog plats och var sådan att se som en svala.

Friarna eggades nu av Damastors son Agelaos, av Demoptolemos' röst, av Eurynomos' rop, av Peisandrosoch av Amfimedon käck och av Pylobos, prövade kämpen, friarnas yppersta män och de vida förnämsta i mandom bland dem som levde där än och för livet kämpande stodo, sedan de andra han fällt med sin båges haglande pilar. Nu Agelaos ropade högt och till alla sig vände:

"Vänner, han låter nog vila nu snart sina mordiska händer; Mentor ju redan har flytt, sedan tommaste löften han skrävlat; ensamma äro de lämnade kvar därborta vid dörren. Slungen blott icke åstad edra lansar alla på en gång, utan i förstone sex, och Zeus skall måhända oss hjälpa, så att vi träffa Ulysses en gång och förvärva oss ära. Icke bekymra de andra oss stort, blott Ulysses är fallen."

Så han ropte, och alla de sex, såsom nyss han befallde, slungade spjuten med kraft, men Athene lät kasten gå miste. En av de slungande träffade blott med spjutet en dörrpost uti den präktiga sal och en annan en flygel av dörren, och för en annan i väggen gick in det broddade askspjut. Men när för friarnas lansar de så lyckligen sluppit, höjde sin stämma bland dem den prövade konung Ulysses:

"Nu, mina vänner, är turen hos mig att ge eder en maning. Slungen mot friarna käckt, dessa usla, som hava i sinnet också att taga vårt liv, efter allt vad de redan bedrivit!"

Sade, och alla slungade strax sina stingande lansar, siktande rätt, och Ulysses därvid Demoptolemos fällde, och för Telemachos föll Euryades; herden Eumaios döden åt Elatos gav, och Filoitios dräpte Peisandros. Samtliga dessa där tvingades då till att bita i marken, medan till salens vrår de övriga friarna flydde. Sprungo de andra då fram och lansarna ryckte ur liken.

Åter en skara av friare nu sina stingande lansar slungade häftigt; de flesta likväl lät Athene gå miste. En av de slungande träffade blott med spjutet en dörrpost uti den präktiga sal och en annan en flygel av dörren, och för en annan i väggen gick in det broddade askspjut. Dock Amfimedon träffade nu i Telemachos handled, snuddande blott, och dess översta hud blev ristad av kopparn; och av Ktesippos' lans fick Eumaios en rispa i skuldran ovansom skölden, men vidare hän for lansen i golvet. Men med de sina igen den rådige, kloke Ulysses slungade stingande spjuten åstad mot friareskaran. Föll då Eurydamas död för stadsförhärjarn Ulysses, och för Telemachos föll Amfimedon; herden Eumaios döden åt Polybos gav, och Filoitis dräpte Ktesippos,träffande mitt i hans bröst, och han jublande skrek åt den fallne:

"Nu Polytherses' son, du begabbare, minns att din dårskap aldrig må fresta dig mera till skryt! Låt de evige gudar råda för tingens gång; långt starkare gudarna äro. Tag den där vänskapsgåvan av mig till ett tack för den oxlägg, som åt den ädla Ulysses du gav, när han tiggde i salen!"

Knappt hade ännu Filoitios talt, innan konung Ulysses sprang Agelaos till livs och stack honom neder med lansen, medan Telemachos kvickt på Leiokritos, son av Euenor, stötte i livet sitt spjut och rände det tvärs genom kroppen, så att framstupa på stället han föll och slog pannan i golvet. Lyfte Athene då upp sin egid, den förgörande skölden, högt under taket, och skräck förvirrade friarnas själar, så att i salen de sprungo omkring såsom korna på marken, vilka förfärade fly för styngen av surrande bromsen uti den vårliga tid, då dagarna åter bli långa. Men såsom falkar med stingande klor och med krokiga näbbar, vilka från bergen sig lyft och slå ner på en skara av fåglar; dessa då hasta förskrämda mot jord ifrån molnen däruppe, dock förföljarna mörda dem grymt, och icke är motstånd möjligt och icke är flykt, och människor glädjas åt jakten: så de på friarna stormade lös och runtom i salen höggo dem ner utan hejd, och braket av krossade pannor mängdes med rosslingar hemskt, och på golvet flödade bloden.

Fram Leiodes nu sprang, på Ulysses han famnade knäna, och med bevingade ord han bedjande talte och sade:

"Vid dina knän jag dig ber! Dig förbarma, Ulysses, och skona! Ty det är visst, att jag aldrig med ord eller gärning förnärmat någon av kvinnorna här i ditt hus; jag försökte fastmera hålla de andra tillbaks, så ofta de sådant bedrevo; men de ej lydde mitt råd att händerna hålla från illdåd, därför nu också en jämmerlig död för sin dårskap de ljutit. Men skall då jag, som är offerprofet, och som intet förbrutit, ligga här mördad med dem och rättfärdighet aldrig blir lönad?"

Bister i uppsyn svarade då den förslagne Ulysses: "Efter du kallar dig offerprofet åt den skändliga skaran, så har nog ofta den bönen du bett, när du offrat i salen, att först sent måtte tima för mig min ljuvliga hemkomst, och att mitt viv måtte följa med dig och föda dig söner. Därför du undanslippa ej skall den förskräckliga döden."

Så han talte och grep med sin seniga näve det svärdet, som Agelaos där nyss hade döende tappat i golvet,och han den bedjande högg med dess klinga tvärs över nacken; ordet var än i hans mun, då huvudet stjälpte i stoftet.

Skalden var också bland dem, som försökte sig rädda från döden, Femios, Terpis' son, som bland friarna sjungit av nödtvång. Ängslig han stod där och höll i sin hand den klingande lyran nära till trappans dörr och var tvivelrådig i sinnet, antingen smyga han skulle sig ut och till altaret flykta, som var på gården byggt åt Kronion

den hägnande skyddsgud, och där Laertes förr och Ulysses offrade träget, eller han skulle till konungens knän sig bedjande kasta. Och när han tänkte sig om, han tyckte det säkrare vara att till Ulysses fly hän och hans knän bönfallande famna. Sålunda lade på golvet han ner sin kupiga lyra mitt emellan en bål och en stol med naglar av silver; själv till Ulysses han störtade fram och med bedjande armar famnade konungens knän och talte bevingade orden:

"Vid dina knän jag dig ber! Dig förbarma, Ulysses och skona! Själv skall du efteråt ångra ditt dåd och dig gräma däröver, om du nu mördar en skald, som för gudar och människor kväder. Konsten jag lärde mig själv, och en gud mångfaldiga sånger plantade in i min själ, och mig höves för dig att få sjunga som för en gud. Låt ditt giriga svärd nu ej meja mitt huvud! Också din älskade son Telemachos vet och kan vittna, att av mig själv ej sökte ditt hus och ej heller av lystnad gick för att friarna höja min sång i de festliga lagen, utan de tvungo mig hit, då de voro så många och starka."

Sagt, och Telemachos hörde hans ord, den kraftige yngling, och till sin fader han talade strax, som stod honom nära.

"Fader, håll inne, stöt skalden ej ner, han har intet förbrutit! Härolden Medon må skonas jämväl, som härhemma sig alltid hjärtligen vårdat om mig i de åren, jag ännu var gosse; blott han ej dödad nu är av Filiotios eller Eumaios eller stött samman med dig, när du stormade fram genom salen."

Sade. Då hörde hans ord den välförståndige Medon, ty han var krupen inunder en stol, och han hade en nyflådd oxhud över sig dragit, i akt att sig frälsa från döden. Fram under stolen han kröp och kastade huden utav sig och till Telemachos störtade hän och med bedjande armar famnade ynglingens knän och talte bevingade orden:

"Käraste, se, här är jag! Men håll inne och säg till din fader, att i sin iver han dödar mig ej med det eggade svärdetunder sin harm över friarnas brott, som här i palatset ödde hans gods och dig själv i sin dårskap aktade intet."

Leende talade honom då till den förslagne Ulysses: "Fatta nu mod, ty min son har dig frälst och bevarat dig livet, så att du både kan se och förtälja det också för andra, huru sig lönar till sist rättfärdighet bättre än illdåd. Träden ur salen nu ut och sätten er bägge på gården undan från mordet, du själv och den sångbegåvade skalden, medan jag inne i huset bestyr, vad jag än har att göra."

Så han talte; då skyndade strax de båda ur salen och vid den mäktige Zeus' gårdsaltare satte sig neder, blickande ängsligt omkring och bävande ännu för döden.

Sökte Ulysses nu runt i sitt hus, ifall någon där ännu lyckats att stjäla sig undan vid liv och från döden sig frälsa. Dock han friarna såg allesammans i blodet och stoftet stupade ligga där tätt, liksom fiskar, som blivit ur havet dragna i nätets maskor i land utav fiskarefolket inne i bukten och ligga i hög uthävda på sanden, trängtande alla tillbaks till vågorna ute i havet, tills de förlora sitt liv i branden av strålande solen: sålunda lågo där friarna tätt och i hög på varandra.

Nu till Telemachos talade så den förslagne Ulysses: "Skynda, Telemachos, kalla hitut Eurykleia, min amma, att jag må giva besked om vad här jag vidare önskar!"

Sade; då lydde Telemachos strax sin älskade fader, bankade häftigt på dörrn och ropade så till den gamla:

"Skynda det mesta du kan, Eurykleia, bedagade moder, du som har uppsikt här i vårt hus på de tjänande tärnor, kom, ty min fader nu kallar på dig och har något att säga!"

Så han ropade högt, och gumman höll svaret tillbaka, upp hon dörrarna slog till den välinrättade våning, skyndande strax att gå med, och Telemachos vandrade före; och till Ulysses hon kom, där han stod bland de stupade döda, sölad så neder av blod och av smuts som ett glupande lejon, vilket går hem från ett mål, det sig gjort på en oxe i ängen; hela dess bringa är drypande röd och på huvudets sidor kinderna blodade ner, och dess åsyn väcker förfäran: så var han översölad av blod uppå armar och fötter. När hon de döda då såg och all den rinnande bloden, gav hon sig strax till att jubla av fröjd åt den härliga segern, men hennes iver blev hejdad på

stund av Ulysses och dämpad, och med bevingade ord han talte till henne och sade:"Fröjda dig tyst i din själ och håll inne med jublet, du gamla! Ogudaktigt det är över dödade män att förhävas. Dessa de evigas skickelse fällt och det onda, de gjorde; ty de ej hade försyn för en enda bland mänskor på jorden, varken för hög eller låg, som råkade komma dem nära; därför nu också en jämmerlig död för din dårskap de ljutit. Nu skall du ge mig besked om kvinnorna här i palatset vilka som akta mig ej, och vilka som blivit mig trogna."

Honom svarade då Eurykleia, den kärliga amman: "Detta, mitt barn, skall jag genast för dig sannfärdligen säga. Femtio kvinnor det är, som här i palatset dig tjäna, och som fått lära av oss att förrätta ordentligt sitt göra, både att karda sin ull och att sköta en tjänares sysslor; men ibland dessa är tolv, som åt skamlösheten sig hängett, aktande varken vad jag eller själva Penelope säger. Nyligen först blev Telemachos stor, så att aldrig hans moder velat ge honom befäl över tjänstekvinnornas skara. Dock, jag vill skynda nu upp i det glänsande ovangemaket och ge din maka besked, som i slummer försänkts av en gudom."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Väck ej min maka ännu, men säg till, att de kvinnorna alla komma hitin, som ha skamligen levt i den tiden, som varit,"

Så han talte, och strax utur salen hastade gumman för att befallning åt tärnorna ge och dem mana att skynda. Själv han Telemachos nu och de ärliga herdarna tvänne kallade till sig igen och talte bevingade orden:

"Börjen att bära ut liken nu strax, och må kvinnorna hjälpa! Sedan skall stolarnas rad och alla de präktiga borden tvättas med vatten ordentligen av och med håliga svampar. Men när så allt här i huset igen är i ordning och rengjort, fören då tärnorna ut ur det väluppbyggda palatset, fösen därute dem in mellan gårdens mur och dess rundhus huggen så in med de eggade svärd, till dess på dem alla ljuvliga livet är släckt och de älskogslusten förgätit, vilken i friarnas famn de ha njutit i lönliga samlag."

Så han talte. I bävande flock nu tärnorna kommo, kvidande jämmerfullt och gjutande ymniga tårar. Sålunda släpade först de nu liken ut av de döda hän över gården och lade dem ner i det ljudande portvalv, staplande upp dem i hög, och Ulysses gick med och befallde, drivande på dem strängt och tärnorna nödgades bära. Sedan blev stolarnas rad och alla de präktiga bordentvättade grundligen av med vatten och håliga svampar. Men av Telemachos själv och de ärliga herdarna tvänne skrapades golvet rent i den ståtliga salen med skyfflar, medan allt skrapet bars ut av tärnorna genast på gården. Men när så allt uti huset igen var i ordning och rengjort, förde de tärnorna ut ur det väluppbyggda palatset, föste därute dem in mellan gårdens mur och dess rundhus uppå den trångaste plats, där det icke var möjligt att undfly. Och nu Telemachos talade så, den vettige yngling:

"Nej, det skall ändå ej ske, att en hederlig död jag åt slika unnar, som hopade smälek och skymf på mitt huvud beständigt och på min vördade moder jämväl och hos friarna sovo."

Sagt, och i porten han strax vid en av dess pelare höga gjorde ett skeppståg fast, som han slog om det stadiga rundhus, och som han spände så högt, att ej fötterna nådde till marken. Och som när duvor i skog eller trastar med livliga vingslag skynda sig hem till sitt bo, men med huvudet råka i snaran, som är i buskarna spänd, och de hamna i hemskaste rede: så deras huvuden hängde i rad, och om halsen på alla stramade snarorna åt, som en jämmerlig död dem beredde, och de med fötterna sprattlade än någon stund, men ej länge.

Därpå de förde Melanthios ut genom hallen på gården, skuro hans näsa och öron utav med den mordiska kopparn, sleto från livet hans blygd och den sedan för hundarna slängde, höggo så av honom armar och ben i sin häftiga vrede.

Sedan de bloden sig tvättat utav på armar och fötter, gingo de in till Ulysses igen; fullbordat var verket. Denne befallde då strax Eurykleia, den kärliga amman:

"Skaffa hit svavel, som renar från ont, och bringa mig eldkol, att jag i salen må röka. Säg till åt Penelope, gamla, att hon skall komma hitner, av de tjänande tärnorna åtföljd. Samtliga kvinnorna ock i mitt hus må du mana att komma."

Honom svarade då Eurykleia, den kärliga amman: "Ja, du har alldeles rätt, mitt barn, i vart ord, som du sade.

Men jag skall hämta dig kläder på stund, både mantel och livrock. Ej må du stå i din sal med de väldiga skuldrorna höljda uti så trasiga plagg, ty det skulle ej passande vara."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Eld är det första av allt, som jag önskar få in här i salen."

Sade; då lydde hans ord Eurykleia, den kärliga amman; hastigt hon hämtade svavel och eld, och den ädla Ulysses rökte med svavel i kamrar och sal och därute på gården.Gumman nu hastade kring i Ulysses' präktiga boning för att befallning åt kvinnorna ge och dem mana att skynda. Strax ur gemaken de skyndade ur med facklor i handen och med en innerlig fröjd kring Ulysses trängde sig alla, bjudande välkomst glatt, och kysste hans huvud och skuldror, tryckande hjärtligt hans händer; och gripen av fröjd och av vemod, grät han och snyftade högt och återkände dem alla.

TJUGOTREDJE SÅNGEN.

Konungaparets återförening.

Jublande skyndade gumman åstad upp i ovangemaket för att förkunna sin fru, att den älskade maken var hemma; brådskande rördes de vacklande knän och de snubblande fötter. Stilla vid huvudgärden hon stod och till drottningen talte:

"Vakna, Penelope, älskade barn, att du måtte med egna ögon få skåda och se, vad som dagligen varit din längtan! Konung Ulysses är kommen igen och är äntligen hemma, och han har friarna slagit ihjäl, som fördärvade huset, och som förtärde hans gods och förhånade älskade sonen."

Svarade kloka Penelope då och sade till henne: "Käraste moder, förryckt ha de eviga gudarna gjort dig, vilka förmå att den klokaste man på besinningen röva och att till sunda förnuftet igen den tokige bringa; dessa ha gjort dig förryckt, ty du hittills ej saknat besinning. Varför begabbar du mig, då min själ är så full av bekymmer, med så orimligt snack och förjagar den ljuvliga slummer, som hade slutit mig ögonen till och mig fjättrade redan? Aldrig förut har jag slumrat så ljuvt, från den dagen Ulysses reste till Olycks-Ilion hän, som jag fasar att nämna. Men gå nu åter dit ner och tillbaka i kvinnornas våning! Hade det varit en annan än du ibland tärnorna alla, som hade kommit med sådana bud och väckt mig ur sömnen, skulle jag genast på stund henne skickat med rysliga bannor åter i våningen ner; dig skonar jag dock för din ålder."

Henne svarade då Eurykleia, den kärliga amman: "Älskade barn, men jag gäckas ej alls, ty det är, som jag säger. Konung Ulysses är kommen igen och är hemma förvisso, främlingen, vet jag, som skymfades jämt av dem alla i salen. Länge Telemachos vetat det re'n, att vad han dvaldes i huset,fast så försiktig han var att sin faders planer förtiga, tills han för övervåldet fått hämnd på de trotsiga männen."

Sade; och drottningen fylldes av fröjd och sprang upp ifrån bädden, fallande gumman i famn, och ur ögonen tårarna runno, och med bevingade ord till den gamla hon talte och sade:

"Käraste moder, berätta mig strax, hur det allting har timat! Om han är verkligen kommen igen till sitt hus, som du säger, hur var han ensam i stånd att på trotsiga friareskaran lägga sin hand, då de samlade jämt sig höllo i salen?"

Henne svarade då Eurykleia, den kärliga amman: "Detta jag varken har sett eller sport, ty jag hörde blott skränet, som från de mördade ljöd. I den innersta vrån av vår våning sutto vi, slagna av skräck och med flygeldörrarna stängda, ända till dess att din son Telemachos kom och ur rummet kallade mig, ty av fadern han sänts för att bjuda mig komma. Stående mitt ibland blodiga lik därinne i salen fann jag Ulysses, och friarna runt uppå golvet där lågo stupade över varann; ja, du skulle ha fröjdats vid synen, ty lik ett lejon han stod, nedsölad av blodet och dammet. Nu allesammans de ligga likväl uppå gården vid porten uti en hög, och han själv går och röker i huset

med svavel, sedan han elden tänt upp, och han sände mig hit att dig hämta. Kom då och följ mig nu strax, så att hjärtat en gång på er båda måtte få fröjdas igen efter allt det svåra, I lidit! Nu i uppfyllelse redan har gått vad vi önskat så länge: levande kom han igen till sin härold, och han finner i huset både dig själv och sin son, men de andra, som gjort honom skada, friarna, dem har han hämnat sig på i sitt hus allesammans."

Svarade kloka Penelope då och sade till henne: "Moder, för tidigt det är som så övermåttan du jublar. Ack, du förstår ju, vad fröjd av hans åsyn alla i huset skulle få känna och ingen som jag och den sonen, vi födde; men vad du säger mig nu, kan ju sanning omöjligen vara, utan en gudom det är, som de trotsiga friarna dödat, harmsen för allt deras skändliga våld och kränkande högmod. Ty de ej hade försyn för en enda bland mänskor på jorden, varken för hög eller låg, som råkade komma dem nära; därför de fingo nu lida sitt straff. Men min make Ulysses långt från Achaia förlorat sitt liv och gått miste om hemkomst."

Strax henne svarte igen Eurykleia, den kärliga amman: "Barn, vad var detta för ord, som dig slapp över tändernas stängsel? Skall du, när redan din make är här och han sitter vid härden,säga, att aldrig han kommer igen? Men du tvivlar då alltid! Men hör då på, jag vill nämna dig nu ett osvikeligt tecken: skråman, du vet, som en galt honom högg med sin glänsande bete, denna jag varsnade strax, när jag tvådde hans fötter, och genast ville jag säga dig till, men han händerna höll mig för munnen och förbjöd mig att säga ett ord i sin väldiga slughet. Kom nu bara! Jag vågar mitt liv på att allting är sanning; om jag bedrager dig, döda mig då med de grymmaste marter!"

Svarade kloka Penelope då och sade till henne: "Älskade gamla det bliver dig svårt att de evigas rådslag utrannsaka, hur mycket du än må begripa för övrigt. Men låt oss ändå gå ner till min son, att jag måtte få skåda friarna liggande döda och den, som förgjorde dem alla."

Sägande så hon gick ner, men var tvivelrådig i sinnet, om hon sin älskade man skulle utrannsaka på avstånd eller och genast gå fram och kyssa hans huvud och händer. Men då hon hade trätt in över tröskelstenen i salen, satte hon borta vid väggen sig ner i skenet av elden mitt för Ulysses själv, som tätt invid pelaren höga satt och i golvet såg ner och väntade på vad till honom skulle nu säga hans dyra gemål, då hon såg honom för sig. Länge hon tigande satt, och sitt hjärta hon kände förlamat, medan hon tyckte sig än urskilja de älskade dragen, än honom känna ej alls i de rysliga kläder han hade. Men i bestraffande ord mot sin moder Telemachos utbröt:

"Moder, som icke det namnet är värd med ett hjärta så avogt! Varför dig fjärma så där från min fader och icke hos honom sätta i stället dig ner för att höra och fråga varandra? Aldrig en annan kvinna än du skulle kunna ha hjärta att från sin make sig draga tillbaks, när från tusende mödor återkommen han är till sitt land på det tjugonde året. Men som den hårdaste sten har ditt hjärta ju varit beständigt."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Ack, uti bröstet, mitt barn, jag känner min själ som bedrövad, så att jag varken kan säga ett ord eller göra en fråga eller i ögonen se honom rätt; men är det Ulysses och han är verkligen kommen igen, då skola vi båda snarligen känna varandra igen långt bättre, det vet jag, ty vi ha tecken, blott kända av oss och eljest av ingen."

Så hon sade. Då log den prövade konung Ulysses, och med bevingade ord han strax till Telemachos talte:"Låt nu din moder, Telemachos, blott här i salen så länge sätta mig noga på prov; ty hon snart skall mig känna dess bättre. Nu, då jag smutsig mig ter och är klädd i eländiga kläder, hon mig föraktar, förstås, och ej håller mig än för den rätte. Men må vi tänka nu på, vad oss rådligast bliver att göra. Den, som allenast en enda har dräpt av det ringare folket utan att räkna han kan på en mängd av försvarare sedan, nödgas ju flykta till främmande folk ifrån släkt och från hemland. Vi däremot ha de yppersta dräpt utav Ithakas ungdom, landets blomma och stöd, det beder jag dig att betänka."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Fader, tänk efter du själv, ty den yppersta klokhet i världen säger man finna hos dig, och för ingen bland dödliga mänskor skulle det lyckas att tävla med dig och ditt rådiga snille. Dristigt vi övriga följa dig åt, och det vågar jag säga: icke skall mandom fattas, så långt som oss krafterna räcka."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Då vill jag säga dig nu, vad som tyckes mig vara det bästa.

Tagen nu först ett bad och er kläden i prunkande livrock, bjuden palatsets tärnor jämväl, att de kläda sig festligt, och med sin klingande lyra i hand må den helige skalden mana med toner oss upp till den glada och lekande dansen, så att när någon därute det hör, som kommer på gatan eller i grannskapet bor, han må tänka, att bröllop där firas, och för att ryktet om friarnas mord ej i staden för tidigt måtte få breda sig ut, innan själva vi hunnit på landet ut till min lummiga gård. Där skola vi sedan tillsammans eftersinna vadhelst till vår båtnad Olympiern skänker."

Sagt, och med glädje de lyssnade till och befallningen lydde. Genast de togo ett'bad och sig klädde i prunkande livrock, kvinnorna lagade också sig till, och den helige skalden kupiga lyran tog och väckte hos alla upp längtan efter den ljuvliga sång och den glada och älskliga dansen. Festligt nu återljöd det stora palatset av trampet allt under männernas dans med de fagergördlade kvinnor. Mången då yttrade så, som utanför huset det hörde:

"Säkert förmäler sig nu den så eftersträvade drottning, dåliga kvinnan, som gittade ej att på ungdomsgemålen vänta och vårda hans stora palats, till dess att han hemkom."

Sådant var mångens tal, ty de anade ej, vad som timat. Men under hemmets tak av Eurynome fataburstärnan hjälten Ulysses badades nu och blev gniden med olja, kläddes i prunkande mantel till sist och därunder en livrock. Över hans huvud Athene göt ut en förunderlig skönhet,gjorde ock växten mer fyllig och hög och lät håret från hjässan svalla i lockar ner likt hyacinthernas blommor. Såsom med skicklig hand av en mästare, vilken har konsten grundligen lära sig fått av Hefaistos och Pallas Athene, silver belägges med guld och hans verk förtjusande bliver, så nu hon övergöt med behag hans huvud och skuldror. Ut ifrån badet han steg, lik en av odödliga gudar, satte ånyo på stolen sig ner, som han nyss hade lämnat, mitt för sin dyra gemål och vände till henne nu ordet:

"Sällsamma! Aldrig förut ha de höge, som bo i Olympen, lagt i en kvinnas barm ett hjärta av liknande hårdhet. Aldrig en annan kvinna än du skulle kunna ha hjärta att från sin make sig draga tillbaks, när från tusende mödor återkommen han är till sitt land på det tjugonde året. Bädda nu strax, Eurykleia, åt mig, ty jag måste väl ensam gå till min vila i kväll, då min makas sinne är järnhårt."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Sällsamme, tro ej förakt eller häpnad det är eller högmod. Tydligt jag minnas ju kan, hur du fordom såg ut, på den tiden, då du från Ithaka for på det långbeårade skeppet. Bädda åt honom då strax, Eurykleia, den stadiga sängen, utanför kammaren dock, som han själv uppmurade stadigt; där må du ställa hans stadiga säng och sedan av fällar bädda hans läger däri, och med täcken och skinande lakan."

Talade så för att pröva sin man. Men den ädla Ulysses vände sig misslynt strax till sin dygdiga maka och sade:

"Ack, där sade du, hustru, ett ord, som bedrövar mig bittert. Vem har då flyttat min säng från dess plats? Det skulle väl knappast ens den förslagnaste hava förmått, så framt ej en gudom själv kom hit, som den flyttade lätt, om honom så lyste. Ingen av dödliga män, om också med ynglingakrafter, skulle ha rubbat den lätt, ty en märklig hemlighet finnes uti dess byggnadssätt, och jag själv den snickrade ensam. Inne på gården det stod en oliv med yviga grenar, frodig av ungdomskraft och med stam av en pelares tjocklek. Denna jag byggde en kammare kring, tills jag hade den färdig, fogade sten på sten, och lade så taket däröver, satte in flygeldörrar till sist, som stängde dess ingång. Därpå jag kvistade av olivens yviga lövverk, sågade stammen ett stycke från rot och med yxan den släthögg konstförfaret och väl och danade om den till sängfot, högg efter snöret den rak och med borren den borrade allstäds. Därifrån byggde jag vidare på, tills sängen stod färdig,prydd med sirater av elfenben och av guld och av silver och med en botten uti av purpurfärgade remmar. Där har du tecknet jag nämna dig kan; dock vet jag ju icke, antingen sängen står än på sin plats eller någon den flyttat, sedan han sågat utav olivens stam därinunder."

Så han sade; då domnade knän och hjärta på makan, när hon kom allting ihåg, som Ulysses förtäljde så noga. Gråtande gick hon mot konungen fram och armarna lade tätt om den älskades hals och kysste hans huvud och talte:

"Vredgas nu icke, Ulysses, på mig, ty du var ju dock annars alltid den visaste man. Oss gudarna jämmer beredde, vilka oss unnade icke den fröjd att förenta beständigt njuta vår ungdomstid och följas till ålderdomströskeln. Men var nu icke förbittrad på mig eller vredgas för detta, att jag ej genast dig hälsade ömt, så fort jag fick se dig. Ty du må veta, att ständigt och jämt har mitt hjärta i bröstet fruktat med fasa, att hit skulle komma en annan med lögner och mig bedraga, ty många det finns, som stämpla på illråd. Säkert ej Helena ens, Zeusdottern den sköna från Argos skulle med främmande man sig i älskog och bädd ha förenat, hade hon vetat förut, att achaiernas krigiska söner skulle till fäderneslandet igen henne föra tillbaka. Men det en gudom var, som henne till skammen förförde, medan hon ända till dess åt så ryslig förvillelse aldrig givit sig hän, vilken även för oss ju blev lidandets början. Nu däremot, då du nämnde för mig det osvikliga tecknet, som vid vårt läger är fäst, och som aldrig en dödlig har skådat, utan blott du och jag själv och en enda tjänande tärna, Aktoris, som av min far gavs mig med, då jag reste hitöver, och som den murade kammarens dörr oss vaktade troget, nu har mitt hjärta du böjt, hur mycket det också var bortvänt."

Sade och väckte än mer hos Ulysses en längtan till tårar. Gråtande höll han i famn sin trogna och älskade hustru. Och såsom fröjden är stor, då land för de simmande synes, sedan Poseidon på blånande djup deras präktiga fartyg slagit i spillror med stormens makt och de tornande vågor; endast helt få sig då rädda i land över skummiga djupet, simmande hårt för sitt liv och med lemmar belagda av saltet, tills de med fröjd gå i land och räddade äro från döden: sådan var drottningens fröjd vid att se på sin älskade make, medan hon lossade ej sina vita armar från halsen. Över de gråtande två skulle morgonrodnaden uppgått, hade ej hittat på råd strålögda gudinnan Athene. Natten fördröjde hon länge ännu uppå slutet av banan,och i Okeanos höll hon tillbaks gulltronande Eos, låtande henne ej än för sin vagn snabbfotade spannet, Lampos och Faethon, spänna, de morgonrodnadens fålar. Men till sin maka han talade så, den förslagne Ulysses:

"Ännu är icke vår kamp, min älskade kämpad till ända, nej, omätlig är mödan, som än står oss åter att lida, väldig och svår, och det gäller för mig att den kämpa igenom. Ty så förkunnades för mig en gång av Teiresias' ande uppå den dagen, då neder jag steg i palatset hos Hades för att få veta besked om min egen och vännernas hemfärd. Kom nu, min maka, så gå vi till sängs; det är tid att vi njuta äntligen vila och ro, i den ljuvliga sömnen försänkta."

Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Käre, din bädd är tillreds, vad stund som det lyster ditt hjärta, eftersom gudarna nu dig beskärt att få lända omsider hem till din präktiga boning igen och fädernejorden. Dock, då du nämnde därom och en gud dig minde om saken, säg, vad blir det för en kamp! Då jag ändå en gång, kan jag tänka, måste det veta, så skadar ju ej att få höra det genast."

Henne svarade då den mångförslagne Ulysses: "Säkert besinnar du ej, vad du gör, som så ivrigt mig beder detta dig säga. Nåväl, jag skall svara och intet förtiga. Ej skall det glädja dig dock, och mig själv gör det heller ej glädje. Detta var siarens bud, att jag skulle i främmande länder vandra från stad till stad med en välgjord åra i handen, ända till dess att jag komme till folk, som havet ej känna, mänskor, som icke förstå att med salt bereda sin föda vilka ej heller ha sett rödkindade bogen på fartyg eller hur åror se ut, som äro som vingar för skeppen. Och han mig nämnde ett tecken därpå, som ej kunde mig undgå: när på min vandring en dag jag får höra en mötande säga, att med en kastoskovel jag går på min kraftiga skuldra, bjöd han mig sätta på stället där ner min åra i jorden bringa ett lysande offer på stund åt den starke Poseidon både av gumse och tjur och av suggbestigande fargalt, vandra så hemåt igen och hedra med festhekatomber alla de saliga gudar, som bo i himmelens rymder, en efter en. — Till sist, men ej på det böljande havet, kommer den mildaste död och mig hädankallar ur livet efter en ålderdom lång, då jag vissnat i lycka och folken blomstra omkring mig sällt. En sådan lott han mig spådde."Svarade kloka Penelope då och sade till honom: "Efter dock ålderdomen blir säll, som dig gudarna skänka, äger förvisso du hopp att farorna komma igenom."

Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra. Men under tiden Eurynome, hjälpt av den åldriga amman, bäddade sängen vid facklornas sken med de mjukaste bolstrar; men när med iver de bäddat tillreds i den präktiga sängen, vände den gamla till slottet igen och begav sig till vila, medan Eurynome nu såsom

kammartärna sitt herrskap beledsagade in till sängen med fackla i handen. Därpå hon åter gick ut, och konungaparet med glädje gick i den ståtliga sängen till ro, där de vilade fordom.

Läto Telemachos då och de ärliga herdarna bägge fötterna vila från dans och befallde ock tärnorna sluta; själva de lade sig sedan till ro i den mörknade salen.

Efter det kungen och drottningen nu i den blidaste lycka hade fått famnas igen, de förtäljde med fröjd för varandra: hon, vad hon utstått allt i sitt hus, den härliga kvinnan, medan hon måste se på, hur de skadliga friarna levde, vilka för hennes skull av de kraftiga oxar och fåren slaktat så många och låtit av vin det strömma ur krusen. Och Zeusättade konungen själv om de kvalen förtäljde, som han åt andra berett, och den jämmer, han själv hade lidit, skildrande allt, och hon hörde med fröjd, och ej hennes ögon lycktes av sömnen ihop, innan allting han hade berättat.

Och han berättade, huru han först hos Kikonerna härjat, hur Lotofagernas blomstrande land han därefter besökte; om Polyfemos' dåd och om hämnden, han tog på cyklopen för sina hurtiga män, som denne åt upp utan misskund; hur han till Aiolos kom, som med vänlighet plägade honom och honom hjälpte på väg, dock ödet ej lät honom ännu hinna sitt fädernesland men av stormen i suckande ångest rycktes ur kosan han långt över hav, där fiskarna simma; hur till Telepylos' stad uti Laistrygonernas rike sedan han kom; hur hans skepp de förstörde och hela hans manskap dräpte, och ensam han undankom på sitt beckade fartyg. Därpå han Kirkes svek och trolldomskonster förtäljde, och hur på skeppet han for till det unkna palatset hos Hades att av thebanen Teiresias' själ få besked om sitt öde, och hur därinne han såg kamraterna alla från kriget jämte sin moder, som fött och som fostrade honom som liten;hur han Sirenernas klingande sång hade sedan fått höra; hur han till Plankterna kom och den fruktansvärda Charybdis och så till Skylla, den ingen ännu hade närmat sig oskadd; huru för Solens gud av kamraterna oxarna dödats, och hur till straff tordönaren Zeus på det ilande skeppet sände sin svavelstrykande blixt och hans käcka kamrater alla ihop då förgingos, men själv han blev frälsad från döden; huru han kom till Ogygias ö och till nymfen Kalypso, vilken höll konungen kvar, åtrående honom till make, inne i grottornas valv och förplägade honom och tänkte honom odödlighet skänka och evigt blomstrande ungdom; aldrig hon lyckades dock att bevaka hans hjärta i bröstet; sist, hur han hän till Faiakerna kom efter tusende mödor, och hur av hjärtat sin gäst de hedrade likt en evärdlig och på ett skepp honom förde åstad hem till fädernejorden sedan de rikligen skänkt honom guld och koppar och kläder. Därmed han slutade just sin saga, då ljuvliga sömnen sjönk med förlösande ro på hans lemmar och prövade sinne.

Nu var på annat betänkt strålögda gudinnan Athene. När hon förmodade re'n i sitt sinn, att den ädla Ulysses grundligt fått njuta sin ro uti famnen på älskade makan, mante hon strax ur Okeanos upp gulltronande Eos ljuset att bringa åt människors ätt, och Ulysses sig reste skyndsamt från bolstrarna upp, och han talade så till sin maka:

"Hustru, i fullaste mått ha vi bägge fått pröva på sorgen, du där hemma i tårar för mig, då du trodde min hemfärd bliven om intet, och jag, då mig Zeus och de övriga gudar snärjde i lidandets nät, då jag ville till fädernejorden. Nu, då vi båda till slut ha fått vila igen hos varandra, vårda nu omsorgsfullt, vad jag ännu har kvar här i huset; men för den boskapen all, som de trotsiga friarna ätit, skall jag med svärdet mig skaffa en mängd, och achaierna resten skola betala igen, tills fållorna alla bli fulla. Nu jag begiver mig av till min trädbeskuggade lantgård för att min fader få se, som för mig har måst gräma sig bittert. Dig jag lägger på hjärtat en sak, min förståndiga hustru: genast som solen går upp, skall ryktet gå ut över nejden om hur jag friareskaran i går i palatset förgjorde; därför i ovangemaket gå upp med ditt följe av tärnor, där bliv stilla, tag ingen emot och gör ingen en fråga."

Så han sade och axlade strax sina präktiga vapen, väckte därefter Telemachos upp och de ärliga herdar,medan dem alla han bjöd att sig väpna med krigarevapnen. Maningen lydde de strax och i kopparvapnen sig klädde, öppnade porten och tågade ut med Ulysses i spetsen. Redan var ljusa dagen på jord, men Athene dem alla höljde i skymmande natt och förde dem hastigt ur staden.

TJUGOFJÄRDE SÅNGEN.

Förlikningen.

Hermes Kylleniern kom och de dödade friarnas själar kallade bort därifrån, och i händerna höll han den sköna trolldomsstaven av guld, med vilken han söver de mänskors ögon, han vill, och andra igen uppväcker av sömnen; denna han svängde och förde dem an, och de följde med kvidan. Såsom när flädermöss i en vrå ini dunklet av grottan pipande fladdra omkring, när någon ibland dem ur klungan faller från klippan ner, där de hänga ihop med varandra, så de sig rörde i fladdrande svärm, och före gick Hermes, nödavvärjaren, fram på de skumma och mögliga stigar. Hän till Okeanos' ström och förbi den Leukadiska klippan, Helios' portar förbi och på gränsen av drömmarnas rike vandringen gick, och de snart till dödens äng med dess liljor lände, där andarna bo, de hädansomnades skuggor.

Själen de träffade där av Peleussonen Achilles och av Patroklos, hans vän, och Antilochos, frejdade hjälten, även av Ajas, i skönhet och växt den förnämste av alla uti danaernas här näst frejdade sonen av Peleus. Dessa Achilles ledsagade jämt, och i hjältarnas närhet trädde nu vålnaden fram av Atreus' son Agamemnon, vemodsfull, omringad av dem, som tillika med honom uti Aigisthos' hus förgjordes och hunno sitt öde. Först tilltalte Achilles' själ Agamemnon och sade:

"Atreus' son, vi trodde att dig framför hjältarna alla hade sig ljungaren Zeus utkorat till älskling för evigt, då du var bjudande drott över hela den modiga hären fjärran i troernas land, där achaierna ledo så mycket. Sålunda skulle då även för dig inbryta i förtidskickelsedagen, den ingen kan fly, som föddes till världen. Ack att dig varit beskärt att i glansen av härskareära drabbas i troernas land utav döden och hinna ditt öde! Då hade hela achaiernas här på din aska rest högen, medan du lämnat din ära i arv åt den älskade sonen. Nu i en ömklig död av ditt olycksöde du snärjdes."

Själen av Atreus' son då svarade honom och sade: "Lycklige Peleusson, du gudalike Achilles som fick i Troja din död, långt fjärran från Argos! Omkring dig stupade många de ypperste män av achaier och troer under sin kamp om ditt lik, men du själv i det dammande stoftet låg där så reslig och stor och mindes ej mera din körkonst. Dagen igenom där kämpade vi, och aldrig vi nånsin hade med striden hört upp, om ej Zeus med orkanen oss åtskilt. Men då vi burit till skeppen dig ner utur slaktningens tummel, lade vi dig på en bädd och med ljummat vatten och olja tvådde de härliga lemmarna av, medan brännande tårar göto danaernas män och skuro sitt hår till en dödsgärd. Kom då din moder ur böljorna upp med de heliga nymfer, sedan hon budskapet hört; deras klagande skri över djupet ljöd så förunderligt hemskt, att det alla achaierna skräckslog. Hastigt de skulle då spritt sig i flykt till de rymliga skeppen, om ej en åldring dem hållit tillbaks, en vis och förfaren, Nestor, som ofta förut dem givit de yppersta råden. Denne besinningsfull tog till orda ibland dem och ropte:

"Stannen, argiver, och flykten ej så, I achaiernas söner! Det är hans moder blott, som av heliga nymfen åtföljd kommer ur böljorna upp för att famna sin dödade älskling."

Sade, och flykten då stannade av bland de käcka achaier. Runt om båren sig flockade nu havsåldringens döttrar, och under jämmer de klädde ditt lik i ambrosiska kläder, medan med tjusande röst av samtliga muserna nio höjdes en klagande växelsång. Ej fanns det ett öga torrt bland argiverna då, så grep oss den klingande sången. Sjutton dygn kring din bår där sutto i dagar som nätter både vi dödliga mänskor i gråt och odödliga gudar; men då det aderton blev, vi brände ditt lik, och omkring dig slaktades hopar av frodiga får och av glänsande oxar. Klädd i den himmelska dräkt, omfluten av olja och ljuvlig honung, i flamman du låg, och en mängd av achaiernas hjältar drogo i krigisk ståt, med hästar och vagnar och fotfolk, runt om ditt brinnande bål och väldigt var krigarelarmet.Men då omsider ditt lik i Hefaistos' låga förbrunnit, samlade benen de vita vi upp i morgonens gryning, hällande över dem olja och vin, och din moder en urna gav oss av guld, som hon sade sig själv hava fått i föräring av Dionysos, ett verk av den vittberömde Hefaistos. Däri nu vilar ditt stoft, du strålande hjälte Achilles, jämte Patroklos' ben, den fallne Menoitiossonens, och i en urna för sig Antilochos' ben, som av alla dyraste vännen dig var näst efter din fallne Patroklos. Men när de gömmas i jord, har den heliga hären av Argos'

spjutbeväpnade män uppkastat på stranden en gravhög; väldig och skön den står på en udde vid bred Hellespontos, att långt ute på hav den må synas för seglares ögon, vilka där hava sin väg, både nu och i kommande dagar. Därpå din moder till tävlingspris åt achaiernas främste ställde klenoder fram, som hon bett de odödliga skänka. Själv var ofta du med, då en likbegängelse skedde efter en hjälte, då ynglingar käckt för att fira den döde trädde till tävlingskamp för att segerprisen sig vinna; där skulle ändå du mest ha betagits i sinnet av häpnad över de kostliga pris, som den silverfotade Thetis ställde till äro för dig; du var städse ju gudarnas älskling. Så har ej ens uti döden ditt namn gått om intet, och evigt kommer bland människors ätt din ära att leva, Achilles. Men vad båtar mig själv, att jag genomkämpade kriget? Ack, mig bereddes av Zeus ju en jämmerlig död vid min hemkomst under Aigisthos' mördarehand och min skändliga makas."

Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra. Nalkades då till dem budbäraren Argusförgörarn, förande själarna dit av den dödade friareskaran. Häpna dem hjältarna gingo emot, då de sågo dem komma. Kändes bland dem då igen utav Atreus' son Agamemnon unge Amfimedon strax, den frejdade Menaleussonen, vilken hans gästvän var och på klippiga Ithaka bodde. Först nu Atridens själ till Amfimedon talte och sade:

"Säg, vad som förde er hit till det underjordiska mörkret, alla så utvalt folk och jämna i ålder och slika, som hade någon valt ut de yppersta männen i staden? Månne er undergång av Poseidon bereddes på havet, sedan han låtit en storm uppjaga de väldiga vågor? Eller förgjordes I uppe på land av fientliga männer, när deras frodiga får eller ståtliga oxar I rövat eller de stridde mot er för att staden och kvinnorna värja?Giv mig på frågorna svar; jag var ju i livet din gästvän. Minnes du ej, att jag hemma hos er uppå Ithaka bodde, kommen med kung Menelaos till ön för att bedja Ulysses draga till Ilion med på de fagertoftade skeppen? Fullt en månad gick åt på den seglingen lång över havet, ty han bevektes ej lätt, den stadsförhärjarn Ulysses."

Svarade honom Amfimedons själ och talte och sade: "Ärorika Atrid, härskarornas drott Agamemnon! Jo, jag minnes, du ättling av Zeus, det är som du säger. Nu vill jag yppa dig allt och dig sanningsenligt berätta, huru det tagit en ände med oss och förgörelsen tillgick. Vi, då Ulysses ej kom, till hans maka friade alla. Varken hon böjde förmälningen av eller satte i verket, medan hon stämplade endast på död och förgörelse mot oss, nyttjande också bland annat ett svek, som listigt hon uttänkt. Ställande vävstolen upp, hon vävde i ovangemaket fint och förunderligt långt, men hon talade så till oss alla: "Ädlingar unge, som giljen till mig, sedan död är Ulysses, styren er längtan att få mig till brud, tills väven jag slutat, så att ej spånaden skön må förfaras för mig att utan nytta. Svepningsskruden jag väva nu vill åt den ädle Laertes innan den tiden, då smärtande död blir hans sorgliga öde. Harm skulle det väcka i folket mot mig hos så mången achiska, om utan svepning han lägges på bål, som förvärvat så mycket." Så hon sade till oss, och vårt manliga hjärta bevektes. Därpå hon vävde om dagarna nog på den väldiga väven, men om nätterna rev hon den upp vid skenet av facklor. Så har i tre års tid hon achaierna narrat med böner, men när det fjärde gick in och horerna nalkades åter, månader lidit förbi och en myckenhet dagar förrunnit, yppade någon av kvinnorna allt, som visste det noga, och ertappad hon blev, när den glänsande väven hon upprev. Nu hon slutade den, fast ej av sin vilja, men tvungen. Men när hon färdig den fått och hon svepningen bragte i dagen, tvättad och sköljd och med skinande glans som av solen och månen, då lät en oblid gud Ulysses på Ithaka landa ute på ändan av ön, där svinaherden var bosatt. Dit gick sonen då hän av den gudalike Ulysses, när han från sandiga Pylos kom hem med det svärtade skeppet; och då de hade om friarnas mord lagt råd med varandra, gingo till frejdade staden de in; Telemachos före skyndade ensam dit, och Ulysses senare ankom,beledsagad av herden och klädd i eländiga kläder, varande sådan att se som den uslaste tiggaregubbe, stödjande tungt på sin stav och med ynkliga paltor på kroppen. Ej var det möjligt för någon av oss, ej ens för de äldsta, att honom känna igen, där han tedde sig för oss så plötsligt, utan med skymfliga ord och med kast vi förhånade honom. Och till en tid han fördrog med ett sinne, som vant sig att tåla, att i sitt eget hus bemötas med kast och med skymford, men då han sedan en maning förnam ifrån Zeus med egiden flyttade vapnen ur salen han bort med Telemachos' tillhjälp, lade på kammarn dem upp i förvar och reglade dörren. Därpå med ränker och svek i sitt sinn han befallde sin maka lägga för friarna fram hans båge och bilorna järngrå, vilket begynnelsen blev för oss arma till kamp och till blodbad. Nu var det ingen i hela vår krets, som orkade spänna kraftiga bågens sträng, ty mycket för svaga vi voro. Men när omsider Ulysses då själv ville handskas med bågen,

ropte vi alla som en och förbjödo med hotande stämma, att man åt honom den gav, hur mycket han än måtte orda; endast Telemachos själv det befallde och bjöd honom skjuta. Bågen i handen han tog, den prövade konung Ulysses, spände dess sträng utan möda och sköt genom bilorna alla; sprang så på tröskeln upp och hällde med gnistrande ögon vingade pilarna ut och drotten Antinoos nedsköt. Därpå han sände från sträng mot oss andra de smärtande pilar, siktande säkert och kvickt, och vi stupade över varandra. Och det var tydligt att se, att en gud var dem kommen till bistånd, ty nu obändiga foro de fram och runtom i salen höggo oss ner utan hejd, och braket av krossade pannor mängdes med rosslingar hemskt och på golvet flödade bloden. Sådan blev döden för oss, Agamemnon, och ute på gården ligga nu kvar våra lik hos Ulysses och ingen dem ansat, ty de ej ännu om saken ha hört, våra fränder därhemma, så att de kunde det svartnade blod oss tvätta av såren och oss begrava med gråt — den tjänst, som bevisas de döda."

Själen av Atreus' son då svarade honom och sade: "Sälle Laertesson, du mångförslagne Ulysses! Dig blev i sanning beskärd den dygderikaste maka. Vad hon var ädel i sinne och själ, Ikarios' dotter, drottning Penelope huld! Hur troget hon alltid Ulysses mindes, sin ungdomsgemål! Och därför skall ej hennes dygders rykte förgå, men en tjusande sång skola gudarna själva låta bland släktena jämt om den trogna Penelope ljuda.Ej som Tyndareos' dotter hon var, som stämplade illdåd för att förgöra sin ungdomsgemål, och som alltid med nesa kommer att minnas i människors sång och evinnerlig skamfläck satte på kvinnornas kön, ja ock på de goda ibland dem."

Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra, stående djupt under jord i skuggornas rike hos Hades.

Men utur staden Ulysses nu gick med sitt följe och lände snart till Laertes' präktiga gård, som den frejdade hjälten själv sig förvärvat en gång, sedan mycket han vågat och lidit. Här var hans boningshus, och runt däromkring gick en länga, däri hans arbetshjon, som trälade ute på åkern, sutto, när ledighet var, och åto och sovo om natten; bodde i denna jämväl den sikeliska gumman, som troget vårdade åldringen själv långt ute från staden på landet. Här Ulysses befallde sin son och de ärliga herdar:

"Stigen, I andra, nu in i det välinrättade huset; slakten därinne på stund den yppersta galten till middag, medan jag själv går nu hän till min fader och prövar den gamle, om han mig minnes och känner igen, då jag står för hans öga, eller ej känner mig mer, sedan borta jag varit så länge."

Sade och räckte åt herdarna strax sina krigarevapen. Dessa i huset begåvo sig in, men den ädla Ulysses ställde sin gång på försök till den ymnigt bärande hagen. Varken han Dolios träffade på i den rymliga trädgård eller en tjänare ens eller son, ty de ute på fälten voro och samlade törne ihop till ett stängsel för hagen; Dolios gubben var själv gången med och dem visade vägen. Därför sin fader allena han fann i den ansade trädgård, grävande just kring en telning och klädd i den uslaste livrock, gammal och lappad och ful; ett par flickade sockor av läder hade han bundit om benen till skydd emot rispande kvistar, handskar för törnenas skull han på händerna bar och på hjässan hade en luva av skinn, där han ruvande gick på sin smärta. Men då sin fader han såg, den prövade konung Ulysses, härjad av ålderdom och med tunga bekymmer i sinnet, stod vid ett päronträd han i skuggan gråtande stilla, och han begrundade nu och övervägde i sinnet, antingen fadern han strax skulle famna och kyssa och allting säga med ens, hur han kommit igen till fädernejorden, eller om fråga han skulle förut och forska om allting. Då han nu tänkte sig om, så tyckte han bättre det vara att till en början med skämtande ord försöka sin fader. Sålunda trädde till fadern nu fram den ädle Ulysses.Denne i mullen kring telningen grov med huvudet nedböjt; trädde till honom då fram hans lysande son och begynte:

"Gubbe, du saknar ej skicklighet du i att sköta en trädgård. Allting är ansatt förträffligt, och ej är en växt här att skåda, varken ett päronträd eller fikonträd eller vinstock eller oliv eller blomstersäng, som saknar sin skötsel. Dock ett ord jag säga dig vill, om du icke förtörnas: själv ju i saknad av skötsel du är, ty både har åldern härjat dig gruvligt, och ruggig du är och din klädsel eländig. Icke är lättja åtminstone skuld, att din herre dig glömmer, och du har ingenting alls, som röjer en träl, i din uppsyn eller din resliga växt, ty du snarare liknar en konung, ja, en sådan du liknar, som jämt, när han badat och ätit, vilar på mjukaste bädd, såsom lovligt ju är för en åldring. Men välan mig detta nu säg och berätta uppriktigt: vem är du tjänare hos? Vem äger den hage, du sköter? Även

om detta giv ärligt besked, att jag måtte det veta, om jag till Ithakas ö har nu verkligen länt, som mig sades alldeles nyss av en man, som jag träffade under min hitväg. Icke just vänlig han var, ty han gittade icke om allting giva besked eller höra mitt ord, då jag frågade honom efter en gästvän här, om ännu han finnes i livet, eller han redan är död och till Hades' boningar gången. Ty jag vill säga en ting, som jag beder dig höra och märka. Hemma i fäderneslandet en gång jag hyste en främling, som hade länt till vår stad, och aldrig har kärare dödlig någonsin gästat mitt hus av de många, som kommo från fjärran. Denne berömde sig av att från klippiga Ithaka stamma, och han Laertes, Arkeisios' son, som sin fader mig nämnde. Honom jag förde som gäst till mitt hem och förplägade vänligt, sparande ingenting av de rika förråden i huset; gästvänskänker jag gav honom ock, såsom billigt och övligt; sju talenter jag skänkte i guld av det finaste smide och av det renaste silver en bål med blomstersirater, vidare mantlar tolv och täcken ej färre i antal, kappor de skönaste tolv och tröjor ej färre i antal, äntligen fyra slavinnor därtill, förfarna i konstslöjd, samtliga sköna, och själv fick han välja sig, vilka han ville."

Honom svarade då hans fader med rinnande tårar: "Ja, förvisso du är i det land, som du frågade efter, men våldsverkare nu och trotsiga män här befalla, och för de härliga skänker, du gav, får du aldrig en genskänk. Ack att på Ithakas ö du funnit i livet din gästvän! Då hade hult han dig tagit emot och dig skänkt vid din avfärdpassande gåvor igen, ty det goda man rönt, skall man löna. Men välan mig detta nu säg och berätta uppriktigt: vad är för tal på de år, som förrunnit, se'n honom du hyste, denne förlorade vännen, min son — ack, fordom han var det! — denne beklagansvärde, som långt från sitt land och de sina nere i djupet blev fiskarnas mat eller uppe på stranden fåglars och vilddjurs rov. Ej fingo hans moder eller fader gråtande kläda hans lik, vi båda, som födde ju honom; ej fick den ädla Penelope ens, hans dygdiga maka klaga som övligt sin sorg över älskade maken på båren, sedan hans ögon hon lyckt — den tjänst, som bevisas de döde. Säg mig nu sanningsenligt jämväl, att jag måtte det veta: vadan och vem är du själv? Var äger du hem och föräldrar? Var har du skeppet förlagt, som dig själv och ditt hurtiga manskap fraktade hit? Eller kanske du kom på ett främmande fartyg, som för betalning dig fört, och som seglade bort, när du landsteg?"

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Efter du frågar, skall detta för dig jag berätta uppriktigt. Jag är från Alybas' stad, där jag äger min präktiga boning; son till Afeidas jag är, Polypamons son, som där härskar; själv jag Eperitos är; av en gudom jag nyss ur min kosa drevs från Sikanien bort och kastade hit mot min vilja. Skeppet jag liggande har här på kusten, ett stycke från staden. Men för Ulysses snart är det femte året förrunnet, sedan han lämnade mig och seglade bort från vårt rike, vännen den arme! Och fåglar ändå, som till höger sig tedde, bådade lycka den stunden han for, och jag gladdes däröver, själv steg han också med glädje ombord, och vi hoppades bägge åter att träffa en gång och få hugna varandra med skänker."

Sade. Men sorgens moln i sin natt insvepte den gamle, djupt uti mullen den svarta han grep med händerna båda och på sitt vitnade hår den strödde med häftiga suckar. Men på Ulysses hans själ blev då upprörd djupt, och en snyftning trängde sig fram ur hans bröst, då han såg sin älskade fader, och han sprang fram, tog den gamle i famn, honom kysste och talte:

"Fader, här har du mig själv, din son, som du frågade efter! Återkommen jag är till mitt land på det tjugonde året. Sluta nu upp med ditt gråt och din tåreväckande jämmer, ty du skall höra en sak, hur mycket än gäller att hasta.Samtliga friarnas hop har jag dödat därhemma i huset, hämnande så deras kränkande skymf och de övade illdåd."

Honom svarade då hans fader Laertes och sade: "Är du i sanning Ulysses, min son, som är kommen tillbaka, nämn mig då tydliga tecken därpå, så att icke jag tvivlar!"

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Låt dina ögon betrakta då först den skråma, du ser här, som på Parnassos en gång med sin glänsande bete en vildgalt högg mig när dit jag var rest; ty du och min vördade moder sände dig dit till Autolykos hän, min älskade morfar, efter de gåvor, han lovade mig, då han här oss besökte. Hör, jag vill nämna dig ock i den präktigt ansade hagen alla de träd, som du gav mig engång, då jag bad dig bevekligt, när jag som gosse dig följde hitut. Under träden vi gingo samman i hagen, du viste mig dem och sade mig namnen. Tretton med päron uppå och tio med äpplen du gav mig, fyrtio med fikon därtill, och av vinet femtio

rankor skulle med tiden jag få av den sorten, som alltid kan skördas, ty på varenda av dem det växer så många slags druvor, vilka i glödande sol av horerna bringas att mogna."

Så han talte. Då domnade knän och hjärta på fadern, när han kom allting ihåg, som Ulysses förtäljde så noga. Armarna slog han om sonen, och ömt hölls i famnen han uppe, sjunken i vanmakt hän, av den prövade konung Ulysses. Men då han sansningen vunnit igen och andades åter, strömmande orden från läpparna fram, och han talte och sade:

"Zeus Allfader! Så leven I än, I olympiska gudar, om då nu verkligen friarnas hop sin förmätenhet umgällt. Nu dock i sinnet jag storligen räds för att Ithakas männer komma hitut för att hämnas i flock, och att även de budskap skicka omkring överallt till Kefallenernas städer."

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Fatta nu tillförsikt och hav inga bekymmer för detta! Kom, gå vi in till ditt hus, som ligger här tätt invid hagen. Där är Telemachos re'n och Filoitos med och Eumaios, dem jag bad före gå in för att laga till middagen genast."

Talande så med varann, inträdde de båda i huset, men när de hade trätt in i de välinrättade rummen, funno de ynglingen där tillsammans med herdarna bägge skära nu steken itu och blanda det glimmande vinet.

Medan de sysslade än, storsinnade hjälten Laertes badade inne hos sig och blev av sikeliska gummangniden med olja och klädd i prunkande dräkt, och Athene nalkades drotten och fyllighet gav åt alla hans lemmar, medan hon gjorde hans växt mer reslig och kraftig att skåda. Ut ifrån badet han steg, och med häpnad såg honom sonen, ty han var sådan att se, som de eviga gudarna äro, och med bevingade ord han talte till honom och sade:

"Älskade fader, förvisst är det en av de eviga gudar, som han förskönat dig nu till anletsdragen och växten."

Honom Laertes svarade då, den förståndige hjälten: "Ack, du eviga Zeus och Athene och Foibos Apollo! Ack att jag sådan som förr, då på fastlandsudden jag intog Nerikos' härliga stad och var själv Kefallernas hövding, ack att jag sådan fått stånda igår vid din sida i salen, klädd i min vapenskrud, och fått kämpa mot friareskaran! Då skulle mången av dem jag ha tvingat därinne att livlös falla i stoftet för mig, och du själv skulle fröjdats i själen."

Sålunda föllo de ord, som de skiftade där med varandra. Men när de övriga slutat sitt stök och maten var färdig, satte de alla sig neder i rad uppå stolar och troner, därpå med maten de grepo sig an. I detsamma från fältet lände nu Dolios hem, och sönerna följde med fadern, trötta av dagens besvär; deras moder, sikeliska gumman, gått för att kalla dem hem, hon som sönerna fostrat och gubben vårdade omsorgsfullt, sedan åren på krafterna togo. När de nu sågo och kände igen sin konung Ulysses, blevo av häpnad de stående still, men den ädla Ulysses talade genast med vänliga ord till de komna och sade:

"Sätt dig nu, gamle, till bords och låten förvåningen fara! Länge vi väntat på er, och fast ivriga efter att äta, ville vi dröja ändå och hoppades jämt att få se er."

Sade. Då skyndade Dolios fram med öppnade armar, fattade konungens hand invid leden och kysste den häftigt, och med bevingade ord han talade sedan och sade:

"Älskade, kom du då hem, som vi alla det önskat så ivrigt, fast vi ej hoppades mer; men gudarna själva dig hjälpte! Hell då och hälsad oss var, och beskäre dig gudarna lycka! Dock uppriktigt mig säg nu en sak, att jag måtte det veta: har väl den kloka Penelope sport och känner hon redan, att du är kommen igen, eller skola vi sända ett budskap?"

Honom svarade då den mångförslagne Ulysses: "Gamle, hon redan det vet, gör dig inga bekymmer för detta!"

Sade; och gubben sig satte igen på den glänsande stolen. Dolios' söner jämväl kring sin frejdade herre sig trängde,bjudande välkomst glatt och tryckande konungens händer, satte sig sedan till bords i en rad hos sin vördade fader. Sålunda höllo de nu därinne i huset sin måltid.

Redan gick ryktesgudinnan omkring och förtäljde med brådska friarnas rysliga öde och död för alla i staden. Knappt hade folket det hört, förrn de sammanströmmade ivrigt framför Ulysses' palats under allmän suckan och

jämmer. Buros de döda då ut och begrovos envar av de sina, men de som voro av dem ditkomna från främmande städer, lades på skepp att envar till sitt hem av fiskare fraktas. Själva de gingo till torget i flock med bedrövade hjärtan. Men när de kommit tillstäds och alla församlade voro, reste sig upp ibland dem Eupeithes och började tala, ty en olidlig sorg för Antinoos tryckte hans hjärta, sonen, den första, som stupade död för en pil av Ulysses; ägnande honom en tår, han höjde sin stämma och talte:

"Vänner, den mannen förvisst har förvållat achaierna sorger! Först drog på skeppen han bort med så många behjärtade kämpar, lät så förliva vart skepp och kamraterna alla gå under, nu vid sin hemkomst mördat han har Kefallernas främsta. Upp då till hämd, innan flykten han tar till det sandiga Pylos eller till Elis, det härliga land, där Epeierna härska! Upp nu till hämnd, eller ock skall evinnerlig smälek oss drabba! Ty det en nesa skall bliva för oss intill senaste tider, om vi ej hämnas på dem, som oss mördade söner och fränder. Jag åtminstone känner ej lust till att leva då längre, utan vill hellre gå under med ens och bland skuggorna dväljas. Upp nu att skaffa oss hämnd, innan mördarna fly över havet!"

Gråtande talte han så, och allt folket av ömkan då fylldes. Nalkades då till dem den gudomliga skalden och Medon ifrån Ulysses' palats, där de nyss hade vaknat ur sömnen; mitt in i kretsen de trädde, och stor blev samtligas häpnad. Togs då till orda bland dem av den välförståndige Medon:

"Hören ett ord, Ithakensiske män, ty jag vet, att Ulysses ej utan eviga gudarnas råd har den gärningen övat. Själv jag med ögonen såg den olympiske gud, som vid sidan stod av Ulysses själv, och han liknade alldeles Mentor. Denne odödliga gud såg jag än för att elda Ulysses före i striden gå fram och än kringstorma i salen, spridande skräck överallt, och de stupade över varandra."Sade, och hela församlingen greps av den bleka förfäran. Tog då till orda bland dem Alitherses, åldrige hjälten, Mastors son, för vars blick låg det gångna och kommande öppet. Denne besinningsfull tog till orda ibland dem och sade:

"Lyssnen till mig, Ithakensiske män, jag vill säga er något! Vänner, er egen slapphet är skuld till att detta har timat. Aldrig I lyssnaden varken till mig eller hövdingen Mentor, aldrig från galenskap edra söner I höllen tillbaka, utan de dristade allt i sin olycksaliga fräckhet, ödande godset alltjämt och förorättande makan för en så mäktig man, den de väntade aldrig tillbaka. Fatten nu detta beslut och lyden det rådet, jag giver: lämnen all tanke på hämnd, att ej mången förvållar sig döden!"

Så han talte. Då reste sig upp under skallande bifall flera än hälften av dem, men den övriga mängden blev stilla. Dessa ej funno behag i hans ord, och de hellre Eupeithes' maningar lydde och skyndade strax därefter till vapen. Men när de hade sig klätt i de blänkande vapen av koppar, voro de mangrant samlade snart på en plats invid staden, och i sitt oförstånd Eupeithes sig ställde i spetsen. Nu han sig trodde få hämnd för sin son; dock skulle han aldrig vända tillbaka igen, utan där gå sitt öde till mötes.

Men till Kroniden Zeus då talade Pallas Athene: "O Kronion, vår fader, du högste bland härskare alla! Giv på en fråga mig svar: vad förborgar du nu i ditt sinne? Rustar du återigen till blodiga strider och manfall, säg, eller stiftar du nu emellan de stridande vänskap?"

Svarade då molnskockaren Zeus och sade till henne: "Älskade barn, vi spörjer du så och forskar om detta? Är det då icke du själv, som fattat i sinnet det rådet, att till sitt hem en dag skulle hämnande komma Ulysses? Gör vad du finner för gott, men säga jag vill dig det bästa. Nu, då den ädle Ulysses sin hämnd uppå friarna tagit, nu må förlikning ske, och må städse han härska som konung. Själva vi vilja av mordet som skett uppå söner och fränder, plåna ut minnet, och leva de må med varandra i sämja likasom förr och välsignade rikt med frid och med välstånd."

Sagt. Och Athene, re'n ivrig förut, blev eggad av orden, och i en stormande fart från Olympens toppar hon nedsteg.

Men då på gården de hade fått nog av sin smakliga måltid, började tala bland dem den prövade konung Ulysses:"En må begiva sig ut och se efter, om redan de nalkas." Sade, och ut, som han bad, gick en utav Dolios' söner; stilla på tröskeln han stod, då såg han dem samlade komma, och med bevingade ord han talade strax till

Ulysses:

"Redan de äro helt nära. Nu fort låt oss gripa till vapen!" Sade; då reste de alla sig brått och sig klädde i vapnen, fyra med kungen ibland, och sex utav Dolios' söner. Även Laertes och Dolios nu sig klädde i vapen, grånade gubbar helt visst men nöden dem gjorde till kämpar. Men när de hade sig klätt i de blänkande vapen av koppar, trädde ur öppnade dörren de ut med Ulysses i spetsen.

Nalkades då till dem Zeusdottern gudinnan Athene, varande Mentor lik till gestalt och även till stämma. Henne med glädje han såg, den prövade konung Ulysses; men till Telemachos strax, den älskade sonen, han talte:

"När du nu träder så ung, o Telemachos, uti den leken, där under mördande kamp med varandra sig mäta de tappra, då skall du veta nog själv att ej skämma det rykte, som fädren njutit för mandom och dygd utav gammalt vida kring jorden."

Honom Telemachos svarade då, den vettige yngling: "Fader, du själv, om du vill, skall få se, att jag ej mina fäder bliver till skam, som du talade om, ty mitt hjärta är modigt."

Så han sade; då gladde sig högt Laertes och utbrast: "O vilken dag för mig! Vilken fröjd, I älskade gudar, då jag i mandom och dygd hör tävla min son och min sonson!"

Trädde till honom då fram strålögda Athene och sade: "Hör, Arkeisios' son, du käraste vän, som jag äger! Bed strålblickande jungfrun om hjälp och Zeus, hennes fader, svinga därefter med makt långskuggande lansen och kasta!"

Sade Athene och flammande mod göt in i hans hjärta. Bedjande strax en bön till dottern av höge Kronion, svängde han hurtigt och skickade av långskuggande lansen, träffade också med den Eupeithes på hjälmen av koppar. Hjälmen för stöten ej höll, utan kopparen rände igenom, tungt han i marken då föll, och i fallet skramlade vapnen. Bröt så Ulysses fram med sin lysande son mot de främsta, dödande både med svärd och med dubbelspetsade lansar; och där skulle de alla förgjorts och gått miste om hemkomst, hade Athene ej själv, den dotter av Zeus med egiden, ropat med skallande röst och hejdat de stridande männen:

"Hållen då upp, Ithakensiske män, med den rysliga striden! Gjuten ej vidare blod, utan skiljen er åt nu på stunden!"Så Athene. Då grepos de strax av den bleka förfäran, och i sin gruvliga skräck sina vapen ur händerna släppte, så att de föllo till jord, vid gudinnans skallande fridsrop. Därpå begynte mot staden de fly utav kärlek till livet. Men med förfärande skri den prövade konung Ulysses störtade fram lik en örn, som slår ilande ner på sitt byte. Men av Kronion då slungades ner den rykande blixten och framför fötterna föll på gudinnan, den väldiges dotter. Strax till Ulysses hon talade då, strålögda Athene:

"Ädle Laertesson, du mångförslagne Ulysses! Hejda dig, sluta nu upp med den allförgörande striden, att vittblickande Zeus, Kroniden, ej bliver dig gramse!"

Sade Athene; och glad i sin håg hennes maning han lydde. Slöt då emellan de stridande fred för evärdliga tider Pallas Athene själv, den dotter av Zeus med egiden, och hon var Mentor lik till gestalt och även till stämma.